

SEÇİMLERDE KADINLARA YÖNELİK ŞİDDETİN ÖNLENMESİ:

Program Kılavuzu

Empowered lives.
Resilient nations.

SEÇİMLERDE KADINLARA YÖNELİK ŞİDDETİN ÖNLENMESİ:

Program Kılavuzu

Empowered lives.
Resilient nations.

TEŞEKKÜR

Bu kitap, kadınların siyasete katılımı, kadınlara yönelik şiddetin ortadan kaldırılması ve seçim yardımı alanında çalışmaları olan çok sayıda kişinin özgün fikir, öneri, deneyim ve bilgilerinden oluşmaktadır. Bu yayın aslen, UNDP'nin Seçim Döngüsü Desteği Küresel Programı kapsamında tasarlanmış ve BM Kadın Birimi'nin desteğiyle hayata geçirilmiştir. Özgün kavram ve taslak metin için fikir sağlayan çok sayıda kişinin katkıları olmaksızın bu yayın mümkün olmazdı: Julie Ballington, Gabrielle Bardall, Hannah Cody, Aleida Ferreyra, Suki Beavers, Sonia Palmieri, Jennifer Piscopo ve Jeff Fischer.

Bu metinde ayrıca, çeşitli kişilerin özellikle Marta Val ve Juncal Plazaola Castaño'nun inceleme ve yorumlarından da yararlanmıştı. Geri bildirim sağlayan diğer kişiler arasında Irune Aguirrezabal Quijera, Donia Ben Romdane, Valentina Bianchini, Tonni Ann Brodber, Umutai Dauletova, Xenia Diaz, Lourdes Gonzalez, Tania Farha, Simon Finley, Jebbeh Foster, Tatyana Jiteneva, Emily Kenney, Begoña Lasagabaster, James Littleton, Alice Mauske, Niall McCann, Manuela Matzinger, Rose Mutayiza, Nielsen Perez, Sara Peitropaoli, Thomas Rossignol, Nika Saeedi, Elizabeth Salguero, Maureen Shonge, Ria Westergaard Pederson, Lea Zoric ile UNDP ve BM Kadın Birimi ülke ofislerindeki meslektaşlar bulunmaktadır.

UNDP ve BM Kadın Birimi, özellikle diğer BM kurum ve ofislerinden ve BM Seçim Yardımı için Kurumlar Arası Koordinasyon Mekanizmasının (ICMEA), ve özellikle de Siyasi İşler Departmanı'nın Seçim Yardımı Bürosu (EAD) ve OHCHR'nin bir parçası olan meslektaşlar tarafından sağlanan değerli içgörüsü ve girdiler için minnettardır.

Bu çalışma, İsveç tarafından İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı'nın (SIDA) aracılığıyla BM Kadın Birimi Stratejik Ortaklık Çerçevesine yapılan cömert katkılar sayesinde mümkün olmuştur.

eISBN: 978-92-1-004613-8

© 2017 BM Kadın Birimi ve UNDP. Tüm hakları saklıdır.

Bu yayında dile getirilen görüşler yazar(lar)ın görüşleridir ve BM Kadın Birimi, UNDP, Birleşmiş Milletler veya bağlı kuruluşlarının görüşlerini temsil etmemektedir.

Bu yayın, BM Kadın Birimi ve UNDP'ye uygun şekilde atıfta bulunularak, ticari olmayan, adil kullanım amaçları için serbestçe kullanılabilir. Başka bir kullanım izni için BM Kadın Birimine yazılı olarak talepte bulunulmalı ve yazılı olarak yetki alınmalıdır. İçeriğin, herhangi bir çevrimiçi gösterim de dahil tüm basılı veya elektronik kopyalarda kısmen veya tamamen kullanılması durumunda, orijinal yayıncı olarak BM Kadın Birimi ve UNDP'ye atıfta bulunulmak zorundadır.

Editör: Bilgen Aktekin

Baş Yazar:

Julie Ballington

Katkıda Bulunan Yazar:

Gabrielle Bardall Gabriella Borovsky

Tasarım:

Dammsavage Inc.

Metin Editörü:

Manuela Popovici

Matbaa:

Lowe-Martin Company Inc.

Kapak Resmi :

BM Fotoğraf Kütüphanesi/
Logan Abassi

ÖNSÖZ

Siyasette kadın ve erkeklerin katılım eşitliği ve tüm karar verme seviyelerinde kadın liderliğine yönelik fırsatlar, küresel olarak 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündeminde daha müreffeh ve istikrarlı toplumlar için çok önemli katkılar olarak kabul edilmiştir. İlerleme olmuştur: her zamankinden daha fazla kadın kamu görevinde bulunmaktadır ve personel, seçmen, aday veya kampanya katılımcıları olarak seçim süreçlerine katılmaktadır. Artan temsil ve söz hakkı ile kadınlar, üreme hakları ve fiziksel güvenlik dahil fiziksel kaygılarla ilgili konuları; ve aynı zamanda çocuk bakımı, eşit ücret, ebeveyn izni ve emekli aylığı gibi sosyal meseleleri; ve yoksulluğun azaltılması ve hizmet sunumu gibi daha yaygın kalkınma meselelerini daha iyi gündeme getirebilmiştir.

Yine de kadınlara yönelik şiddet bugün kadınların siyasi haklarının gerçekleştirilmesinin önündeki en büyük engellerden biri olmaya devam etmektedir. Kadınlara yönelik şiddet kadınları seçimden mahrum edebilir. Bu, siyasi yelpaze genelindeki politika belirleyiciler ve uygulayıcılar için bir endişe olarak ortaya çıkmaktadır. Yakın zamana kadar, birçok toplumda veri eksikliği ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddete bağlı toplumsal damgalama, seçimlerde kadınlara yönelik şiddeti (SKYŞ) çalışmanın sınırlarında tutmuştur. Yine de, ırk, yaş, sınıf, engellilik, eğitim, etnik köken ve toplumsal cinsiyet temelinde kümülatif ayrımcılık katmanları ile kadınların önünde her ülkede var olan bir engeldir. Seçimlerde kadınlara yönelik şiddet, ölçülmesi, müdahale edilmesi ve önlenmesi gereken bir konudur.

BM Kadın Birimi ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, bu çok önemli problem hakkındaki sessizliği bozmak ve araştırma programıyla ilgili yeni bir alan geliştirmek için ortaklarla birlikte çalışarak bu küresel olguyu aktif olarak araştırmaktadır. Bu Program Kılavuzunda SKYŞ ile ilgili mevcut bilgilerin kapsamlı bir incelemesini sunmaktayız ve gelecekteki azaltma ve önleme çabalarını sıralamaya ve bunlara odaklanmaya yardımcı olmak amacıyla SKYŞ'nin tanımını sağlamaktayız. Kapsam, türler, mağdurlar, failer ve sonuçlar da dahil belirli SKYŞ biçimlerine genel bir bakış sunmakta ve seçim döngüsünün her aşamasında alınabilecek önlem çeşitlerini belirlemektediriz.

Bu Kılavuz, dünya çapında SKYŞ'nin çoğunlukla hayret verici örneklerini vurgulamaktadır ve test edilmekte olan yenilikçi önleme ve müdahale tedbirlerini göstermektedir. Bu kılavuz, uluslararası örgütler ve seçim yardımı, kadınların siyasi katılımı, insan hakları izleme ve kadınlara yönelik şiddeti sona erdirmeye konusunda program desteği sağlayanlar da dahil olmak üzere SKYŞ'yi önlemek ve azaltmak için harekete geçecek konumdakiler için tasarlanmıştır. Ayrıca siyasi partilerin üyeleri, özellikle bu partilerin liderleri, seçim yönetim organları, sivil toplum kuruluşları, kadın grupları ve toplumsal cinsiyet eşitliği aktivistleri için de bir kaynak olacaktır. Seçimlerde kadınlara yönelik şiddeti sona erdirmek, siyasi ve seçim yelpazesi genelinde tüm düzeylerde tüm aktörler tarafından paylaşılan bir sorumluluktur ve herkese karşılığını verecektir.

Kılavuzun, bu alandaki uygulayıcılar için yararlı bir kaynak olacağını ve seçim döngüsü boyunca SKYŞ'yi azaltma amaçlı eylemleri teşvik ederek, kadınların seçimlere ve siyasete katılımıyla ilgili tamamen kapsayıcı olan bir geleceğin ve barış ve refahı daha iyi başarabilen daha dengeli toplumlar yaratılmasını sağlamaya yardımcı olacağını umuyoruz.

Phumzile Mlambo-Ngcuka

Achim Steiner

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	6
--------------------	----------

GİRİŞ	8
--------------	----------

i. Kılavuza Genel Bakış	8
ii. SKYŞ Neden Ele Alınmalıdır?	9
iii. Normatif Çerçeve	10
iv. BM Politika Çerçevesi	13

KISIM A: SKYŞ'YE GENEL BAKIŞ	16
-------------------------------------	-----------

1. SKYŞ'Yİ ELE ALMANIN ZORLUĞU	18
---------------------------------------	-----------

2. TANIMLAR	20
--------------------	-----------

2.1. Kadınlara Yönelik Şiddet	20
2.2. Seçimle İlişkili Şiddet	21
2.3. Siyasette ve Seçimlerde Kadınlara Yönelik Şiddet	22

3. SKYŞ TÜRLERİ	24
------------------------	-----------

3.1. Psikolojik Şiddet	24
3.2. Fiziksel Şiddet	25
3.3. Cinsel Şiddet	27

4. SKYŞ'NİN KAPSAMI	29
----------------------------	-----------

4.1. Mevcut Veri	29
4.2. SKYŞ'nin Mağdurları Kimlerdir?	31
4.3. SKYŞ'nin Faileri Kimlerdir?	36

5. NEDENLER VE SONUÇLAR	41
--------------------------------	-----------

5.1. Neden SKYŞ Meydana Gelmektedir?	41
5.2. SKYŞ'nin Etkileri Nelerdir?	43

KISIM B: SKYŞ'NİN ÖNLENMESİ VE ORTADAN KALDIRILMASI İÇİN HAREKETE GEÇMEK	44
---	-----------

EYLEM MADDESİ 1

SKYŞ'nin Haritalanması ve Ölçülmesi	49
--	-----------

1.1. SKYŞ'nin Haritalanması	49
1.2. SKYŞ Ölçümlerinin Oluşturulması	53
1.3. Mevcut Girişimler Aracılığıyla SKYŞ Verilerinin Toplanması İçin Fırsatlar	55

EYLEM MADDESİ 2

SKYŞ'nin Seçim Gözlemi ve Şiddetin İzlenmesine Dahil Edilmesi	62
2.1. Seçim Gözlem Heyetleri	62
2.2. Yurt İçi Gözlem ve Erken Uyarı Sistemleri	63
2.3. Seçim Şiddeti İzleme Araçları	65
2.4. Kadın Durum İzleme Merkezleri ve Seçimlerde Çatışmanın Önlenmesi	67

EYLEM MADDESİ 3

SKYŞ'yi Önlemek ve SKYŞ'ye Müdahale Etmek için Yasal Reformlar ve Politika Reformları Yapılması	69
3.1. Uluslararası Normatif Çerçevenin Kullanılması	69
3.2. Ulusal Düzeyde Yasal Reformlar	73
3.3. Kanunların Uygulanması	79
3.4. Önleme ve Uygulamaya Yönelik SYO Protokolleri	81
3.5. Kanunlaştırılmış Davranış Kuralları	83

EYLEM MADDESİ 4

Seçim Düzenlemeleri Yoluyla SKYŞ'nin Önlenmesi ve Azaltılması	85
4.1. SKYŞ Risk Değerlendirmesi ve Haritalandırması	86
4.2. Seçmen ve Aday Kayıt Prosedürleri	86
4.3. Siyasi Kampanya Dönemi	87
4.4. Eğitim ve Erişim	87
4.5. Seçim Günü ve Oy Kullanma Düzenlemeleri	89
4.6. Polis ve Güvenlik Güçleriyle Birlikte Çalışmak	91
4.7. Seçim Sonrası Dönem	93

EYLEM MADDESİ 5

SKYŞ'nin Önlenmesi ve Azaltılması için Siyasi Partilerle İşbirliği Yapılması	94
5.1. Davranış Kurallarına Uyma	94
5.2. Parti İçtüzüklerinde SKYŞ'nin Ele Alınması ve Uygulamanın İzlenmesi	96
5.3. Aday Belirleme Süreci Sırasında SKYŞ'nin Yasaklanması	96
5.4. Siyasi Finans	97
5.5. SKYŞ Eğitimi ve Duyarlılaştırma	98
5.6. SKYŞ'nin Parti İzleme Faaliyetlerine Dahil Edilmesi	98
5.7. Seçilmiş Kadınların Desteklenmesi	99

EYLEM MADDESİ 6

Farkındalık Yaratılması ve Normların Değiştirilmesi	100
6.1. Kampanyalar Yoluyla Farkındalık Yaratılması	100
6.2. Medya ile Çalışmak	102
6.3. Kanun Koyucular ve Parlamenter Ağlarının Dahil Edilmesi	103
6.4. SKYŞ'yi Önleme ve SKYŞ'ye Müdahale Etme Çabalarına Erkekler ve Erkek Çocuklarının Dahil Edilmesi	104

KAYNAKÇA

KISALTMALAR

ACOBOL	Bolivya Kadın Belediye Meclis Üyeleri Derneği
AB	Avrupa Birliği
ADÖ	Amerikan Devletleri Örgütü
AGIT	Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı
BIT	Bilgi ve İletişim Teknolojileri
BM	Birleşmiş Milletler
BM Kadın Birimi	Birleşmiş Milletler Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Kadının Güçlenmesi Birimi
BRIDGE	Demokrasi, Yönetişim ve Seçimlerde Kaynak Oluşturma
CEDAW	Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi
CONAPRED	Ayrımcılığın Önlenmesi ve Ortadan Kaldırılmasına ilişkin Ulusal Konsey
CSW	Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü Komisyonu
DFS	Saha Destek Departmanı
DPA	Siyasi İşler Departmanı
DPKO	Barışgücü Harekat Departmanı
DSÖ	Dünya Sağlık Örgütü
ECLAC	BM Latin Amerika ve Karayipler Ekonomik ve Sosyal Komisyonu
ECOSOC	Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi
EVER	Seçim Şiddeti Eğitimi ve Çözümü
GPECS	Seçim Döngüsü Desteği Küresel Programı
HRW	İnsan Hakları İzleme Örgütü
ICCPR	Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme
IDEA	Uluslararası Demokrasi ve Seçim Yardımı Enstitüsü
IFES	Uluslararası Seçim Sistemleri Vakfı
INE	Ulusal Seçim Enstitüsü (Meksika)
IRI	Uluslararası Cumhuriyetçiler Enstitüsü
KDIM	Kadın Durum İzleme Merkezi

KYŞ	Kadınlara Yönelik Şiddet
KYŞOK	Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması
MP	Parlamento üyesi
NDI	Ulusal Demokrasi Enstitüsü
OAU	Afrika Birliği Örgütü
PAB	Parlamentolararası Birlik
SAARC	Güney Asya Bölgesel İşbirliği Örgütü
SAP	Güney Asya Ortaklığı
SGH	Seçim Gözlem Heyeti
SKA	Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları
SKYŞ	Seçimlerde Kadınlara Yönelik Şiddet
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
SYO	Seçim Yönetimi Organları
TCDŞ	Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet
UDG	Uzun Dönemli Gözlemci
UN DESA	Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal İlişkiler Departmanı
UNDP	Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
UNFPA	Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu
UNGA	Birleşmiş Milletler Genel Kurulu
UNIFEM	Bakınız BM Kadın Birimi
UNSC	Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi
USAID	Amerika Birleşik Devletleri Uluslararası Kalkınma Ajansı

GİRİŞ

Günümüzde kamu görevindeki kadın sayısı, insanlık tarihindeki herhangi bir zamandan daha yüksektir. 2017 yılı itibarıyla 10.500'ü aşkın kadın ulusal parlamento üyesidir; dünya genelinde toplam parlamentoların yüzde 23'ten fazlasına karşılık gelmektedir.¹ Ulus-altı meclislerde görev yapan milyonlarca kadın politikacı vardır ve her seçimde daha nice kadın aday siyasi görev için talip olmaktadır. Kadın seçmenler de ülkelerin çoğunda kayıtlıdır ve genellikle seçim gününde erkeklerle aynı oranlarda sandığa gitmektedir. Gittikçe artan sayıda kadın, seçim yönetimi alanında seçim personeli veya sandık görevlisi olarak faaliyet göstermektedir.

Bu cesaret verici ilerlemelere rağmen, 1995 yılında Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu tarafından konulan kamu görevlerinde "toplumsal cinsiyet dengesi"ne ilişkin uluslararası hedefin hala çok uzağındayız. Kadınlar siyasi ve kamusal hayatta mevkilere ulaşma yolunda birçok zorlukla karşılaşmaya devam etmektedir.² Yerel düzeyde vali, belediye başkanı veya karar mevkilerine seçilmiş çok az kadın vardır. 2017 yılı itibarıyla Devlet ve/veya Hükümet Başkanı kadın olan yalnız 16 ülke vardır.³

Kadınların siyasi katılımını kısıtlayan birçok faktör olsa da, belki de en çok endişe vereni, siyasetteki kadınları hedefleyen kadınlara yönelik şiddette algılanan artıştır. Kadınların siyasette gittikçe artan varlığı, bazıları tarafından kadının geleneksel toplumsal cinsiyet rolüne aykırı olarak görülümekte, geleneksel güç ilişkilerine ve statükoya bir tehdit teşkil etmektedir. Hemen hemen her yerde, kadınların siyasi temsilindeki artışla birlikte, siyasette kadınlara yönelik şiddette artış olmuştur. Bu, farklı şekillerde kendini göstermektedir: çeşitli medya kanallarında taciz ve saldırının artması, kamusal hayatta kadınlara yönelik

korkutma, cinsel ve fiziksel şiddet, siyasetçi kadınları istifaya zorlama ve kadın politikacıların deneyim ve politikalarından ziyade görünümleriyle değerlendirilmesi gibi. Siyasette kadınlara yönelik şiddetin en aşırı biçiminde ise, kadın siyasetçiler siyasi haklarını kullandıkları için suikasta uğramıştır. Siyasette kadınlara yönelik şiddet, günümüzde kadınların siyasi haklarını gerçekleştirmesinin önündeki en ağır engellerden biridir.⁴

Siyasi şiddet birçok bağlamda ortaya çıkabilir; ancak seçim döneminde kadınlar üzerindeki olumsuz etkisi hiçbir şeyle karşılaştırılmaz. Seçim dönemindeki siyasi gerilimler ve şiddetli rekabet, kadınların siyasi katılımı açısından kırılğanlıklar yaratabilir; bu da zaten birçok durumda erkeklere göre daha dezavantajlı durumda olan kadınların siyasi süreçten dışlanması yol açabilir.⁵ Fiziksel saldırı, korkutma, psikolojik kötü muamele gibi taktikler hem erkek hem kadınları etkiler, ancak her biri üzerinde farklı toplumsal cinsiyet etkileri yaratır ve bazı toplumsal cinsiyete dayalı şiddet (TCDŞ) biçimleri yalnız kadınlara yöneliktir.⁶ Seçim döneminde siyasi şiddeti önlemek ve azaltmak için yapılacak müdahaleler, işte bu önemli toplumsal cinsiyet boyutlarını yansıtmalıdır.

I. KILAVUZA GENEL BAKIŞ

Bu Kılavuz, kadınların seçim süreçlerine katılımını artırmak ve SKYŞ'nin görülme sıklığını azaltmak için çalışanlara yardımcı olmayı amaçlamaktadır.

Türler, taktikler, mağdurlar ve failer de dahil SKYŞ'nin belirli bileşenlerini tespit etmeyi amaçlamakta ve mevcut iyi uygulamalara dayanarak bunları önlemek ve azaltmak için çeşitli seçenekler sunmaktadır. Kılavuz, UNDP, Birleşmiş Milletler (BM) Kadın Birimi ve

1 IPU, 2016. PARLINE Database.; IPU and UN Women. 2017. *Map on Women in Politics*.

2 Örneğin bakınız <http://www.undocs.org/en/E/CN.6/2015/3> and A/HRC/23/50

3 Birleşmiş Milletler nezdinde Daimi Temsilcilerin sağladığı bilgilere dayanarak BM Kadın Birimi tarafından hesaplanmıştır.

4 Uyarlandığı kaynak UNW/Purna Sen, 2016. "Global Perspectives on Violence against Women in Politics. NDI tarafından düzenlenen "#Not-The Cost: Stopping Violence against Women in Politics" konferansında sunulmuştur, Mart, New York.

5 Uyarlandığı kaynak UNDP, 2012. Background paper on Political Violence against Women, prepared by Jeff Fischer, yayınlanmamıştır.

6 Gabrielle Bardall/IFES, 2011. *Breaking the Mold: Understanding Gender and Electoral Violence* Washington, D.C., IFES.

diğer BM kurumları gibi teknik yardım sağlayıcılara politika ve program çalışmalarında faydalı olabilecek bazı mevcut uygulamalara yer vermektedir.

Tüm bölgelerden tanım ve yöntem örnekleri sunmaktadır. Kılavuz, belirli bir yaklaşımı zorunlu kılmamaktadır ve mesele ve çözümlerin her ülkenin ulusal ortamına göre değişeceğini kabul etmektedir. Bir yerde ve zamanda işe yarayan şey tüm ülkelerde uygun olmayabilir, ancak belli bir ortamdaki başka eylemlere yönelik fikirleri harekete geçirebilir.

Bu kılavuz, iki ana kısma ayrılmıştır. Kısım A, SKYŞ'nin temel kavramlarını tanıtmakta ve SKYŞ biçimlerini tanımlamayı ve mağdur ve faileri örneklerle anlatmayı amaçlamaktadır. Seçimle ilgili şiddetin toplumsal cinsiyete dayalı tanımını sunmayı amaçlamakta ve seçim süreçlerinde özellikle kadınları en fazla hedefleyen söz konusu eylemleri belirtmektedir. Kısım B, SKYŞ'yi azaltmak için mevcut politika ve program müdahalelerini incelemeye adanmıştır. Mevcut iyi uygulamalarla ilgili olan Kısım B seçim döngüsü boyunca SKYŞ'yi belirleyebilecek, önleyebilecek ve müdahale edebilecek politika belirleyiciler ve uygulayıcılar için detaylı eylem maddelerini içeren politika ve program yönergeleri sunmaktadır.

II. SKYŞ NEDEN ELE ALINMALIDIR?

Seçimler, temsilci kurumların oluşturulduğu ve oy haklarının gerçekleştirildiği araçlardır. Oldukça siyasi-dirdirler ve demokratik kalkınma için ve vazgeçilmezdirler. Kapsayıcı seçimleri desteklemek yönetim çabalarının önemli bir unsurudur.

Bir yılda, ortalama 40 ila 55 ülkede ulusal parlamento seçimleri yapılmaktadır. Seçim süreçleri sırasında, toplumdaki sosyal ve siyasi farklılıklar ortaya çıkmaktadır ve şiddet riski artmaktadır. Seçimler, partiler arasındaki ideolojik çekişmeye aracılık etmek için bir araç olarak görülebilirken, yıkıcı zamanlarda, farklı şiddet türlerini de alevlendirebilmektedir. Bu, demokratik süreçleri ve bir ülkenin bir bütün olarak

siyasi ve ekonomik gelişimini istikrarsızlaştırabilir. Aslında, seçim çatışması pek çok ülkede demokratik kurumların konsolidasyonuna engel teşkil etmektedir.⁷ Çatışmayı önlemek ve yönetmek için stratejiler ve programlar uygulanmazsa, o zaman seçim süreçleri çatışmanın seçim sonucunu etkilemek için siyasi bir taktik olarak kullanıldığı, ki böylece sonuçta ortaya çıkan hükümetin meşruiyetini etkileyen, şiddet ve korkutmaya yönelik yerler haline gelme riski oluşturmaktadır.⁸ Her ne kadar seçim şiddeti bu ortamlarla sınırlı olmasa da, bu özellikle geçiş ve çatışmadan etkilenen ülkelerde geçerlidir.

Dolayısıyla SKYŞ, incelenmeyi ve eyleme geçmeyi gerektirmektedir. Seçimlerin yüksek çıkarlı doğası ve bundan doğan şiddet içeren çatışma potansiyeli, ülkenin vatandaşları için ağır sonuçlar doğurabilir.

Birçok ülkede kadınlar seçmenlerin yarısından fazlasını oluşturmasına rağmen, seçim şiddetine yönelik çalışma ve araştırmalar toplumsal cinsiyet körü olma eğilimindedir. Kadınların erkeklerle karşılaştırıldığında, seçim süreçleri ve siyasi süreçlerde karşılaştıkları şiddetin farklı biçimleri, doğası ve sonuçları göz önünde bulundurulmamaktadır.

SKYŞ, özellikle toplumsal ve kültürel norm ve yanlışlıkların ve ayrımcılığın bir sonucu olarak ortaya çıktığı için ilgili kadınlar için özellikle yıkıcıdır. Irk, yaş, sınıf, engellilik,⁹ eğitim, etnik köken ve toplumsal cinsiyetin birleşik etkileri bazı kadınların SKYŞ için hedef haline gelmesine ortam sağlayabilir, birbiriyle örtüşen ayrımcılık katmanları için koşullar yaratabilir.

İnsan hakları ve kalkınma

Kadınlara yönelik şiddetin, kadın hakları ve temel özgürlüklerin ihlali anlamına geldiği yaygın olarak kabul edilmektedir. Aynı zamanda, 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündeminde, özellikle de Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) 5 ve 16'da da görüldüğü gibi, bir sürdürülebilir kalkınma sorunudur.¹⁰ Kadınlara yönelik şiddet salgınının çözülmesinin sürdürülebilir kalkınma için kritik önem taşıdığı

7 USAID, 2010. *Electoral Security Framework, Technical Guidance Handbook for Democracy and Governance Officers*. July. s.2.

8 a.g.e.

9 Bazı araştırmalar engelli kadınların daha fazla risk altında olduğunu ve engelli olmayan kadınlara kıyasla ek şiddet katmanlarına maruz bırakıldıklarını ortaya koymaktadır. Bakınız Ingrid van der Heijden, Naeemah Abrahams & Jane Harries, 2016. *Additional Layers of Violence: The Intersections of Gender and Disability in the Violence Experiences of Women with Physical Disabilities in South Africa*. *Journal of Interpersonal Violence*.

10 SKA 5, "Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve tüm kadınların ve kız çocuklarının güçlenmesi" devletlerin siyasi ve kamusal yaşamdaki şiddeti ortadan kaldırması için sağlam bir temel sağlamaktadır. Bakınız UN DESA. *Sustainable Development Coal Knowledge Platform*.

kabul eden UNDP, BM Kadın Birimi ve ortakları, uzun yıllardır ulusal, bölgesel ve küresel düzeyde bu sorun üzerinde çalışmaktadır ve bugüne kadar sahada somut sonuçlar elde etmiş, çıkarılan dersler ve iyi uygulamaları ortaya koymuştur. Ancak hala, ölçüm, raporlama, önleme ve müdahale perspektiflerinden yapılması gereken çok şey vardır.

SKYŞ'ye yönelik politika ve program müdahalelerinin kabul edilmesi, tanımlanması, takip edilmesi, bunlarla ilgili farkındalık yaratılması ve bunların geliştirilmesi için birçok sebep vardır. Vatandaşların seçme, seçilme, veya siyasi bir görüş veya inancı ifade etme ve savunma hakkını etkileyen şiddet insan hakları ve temel özgürlüklerin ihlalidir. Dünya genelinde üç kadından biri hayatları boyunca bir partner tarafından fiziksel veya partner olmayan bir kişi tarafından cinsel şiddete maruz bırakılmakla birlikte, dünya çapında, kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet en yaygın insan hakları ihlallerinden biridir.¹¹ Kriz ve kriz sonrası ortamlarda, TCDŞ'nin, özellikle cinsel şiddetin birçok biçimi, en önemli ve zorlu insan hakları, güvenlik, kamu sağlığı, iyileşme ve kalkınma kaygıları arasında yer almaya devam etmektedir.¹² Şiddet, bir ülkenin bir bütün olarak ilerlemesi üzerinde zararlı bir etkiye sahiptir ve eşitlik, kalkınma ve barış hedeflerinin elde edilmesinin önünde bir engeldir.¹³

Ayrıca, dünya çapında kadınlar seçimle gelinen görevlerde yetersiz temsil edilmektedir. Siyasi şiddet siyasete girişe önemli bir engel teşkil etmektedir. Uygulamada kadınların dışlanması demokratik gelişmenin büyümesinin önlenildiği anlamına gelmektedir. Araştırmalar, kadınların siyasete dahil olmasının özellikle "çocuk bakımı, eşit ücret, ebeveyn izni ve emekli aylıkları gibi sosyal meseleleri; üreme hakları, fiziksel güvenlik ve TCDŞ dahil fiziksel kaygıları; ve insani gelişme, yoksulluğun azaltılması ve hizmet sunumu ve kalkınma gibi meseleleri siyasi gündeme taşıdıklarını göstermiştir.¹⁴ Kadınları karar alma süreçlerine dahil etmek, bu süreçleri geliştirmekte-

dir ve bu süreçlere katılımlarını sağlamak toplumsal cinsiyet eşitliği, kapsayıcı demokrasi ve sürdürülebilir kalkınmaya katkıda bulunmaktadır. Kadınların siyasi yaşamda yetersiz temsil edilmesi, demokrasi için bir eksikliklerdir. Bu eksiklik, kadınların birincil mağdurlar olduğu çatışma ve çatışma sonrası geçiş dönemlerinde, devletlerin, militarizm, şiddet kültürü dahil olmak üzere süregelen güvenlikten yoksun ortamı tüm boyutlarıyla ortadan kaldırma kapasitelerinin olmayışında apaçık görülmektedir."¹⁵

III. NORMATİF ÇERÇEVE

Siyasete ve seçimlere katılım

Kadınların siyasete ve seçimlere katılımı ile ilgili normatif çerçeve, insan hakları ve siyasi haklar bildirgeleleri, taahhüt ve sözleşmeler, Birleşmiş Milletlerin rapor, karar ve eylem planları ile mevcut seçim yardım politikalarında yer etmiştir.¹⁶ Kadınların siyasi süreçlere ve seçim süreçlerine tam ve etkin katılımının kökleri, 1948 yılında kabul edilen *İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi*'nde güvence altına alınan ayırım gözetmeme ve siyasi haklardan eşit olarak yararlanma ilkelerine dayanmaktadır. Madde 3, "Yaşamak, özgürlük ve kişi güvenliği herkesin hakkıdır" şeklinde ifade etmektedir. Seçimle ilintili şiddet bu haklara yönelik bir tehdittir. Şiddet aynı zamanda, aday veya seçmen olarak seçimlere katılma fırsatını sınırlamak (Madde 21), veya ifade özgürlüğü (Madde 19), dolaşma (Madde 13) veya barışçı bir yolla toplanma ve dernek kurma gibi (Madde 20) özgürlükleri kısıtlama gibi vatandaşların İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nde belirlenen diğer temel özgürlüklere erişimlerini kısıtlayabilir.¹⁷ Şiddet, bu hakları ağır biçimde kısıtlayarak, süreçteki güveni ve bazı durumlarda seçimin sonucunu ve genel güvenilirliliğini ve kabulünü zedeleyebilir.¹⁸

Kadınların Siyasal Haklarına İlişkin Sözleşme (CPRW, 1952) ve diğer bölgesel sözleşmeler siyasi haklardan yararlanmanın, cinsiyet dahil hiçbir ayırım gözetilmek-

11 WHO Dept. of Reproductive Health and Research, London School of Hygiene and Tropical Medicine, ve South African Medical Research Council, 2013. *Global and regional estimates of violence against women: prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence.*

12 UNDP, 2009b. *Guidance Note: Gender-Based Violence in Crisis and Post-Crisis Settings*, Kasım.

13 UN, 1995. *Beijing Declaration and Platform of Action, adopted at the Fourth World Conference on Women.*

14 Julie Ballington/IPU, 2008. *Equality in Politics: A Survey of Women and Men in Parliaments*, Cenevre.

15 §52 A/HRC/23/50.

16 UN/DPA, 2013. *Promoting Women's Electoral and Political Participation through UN Electoral Assistance. Policy Directive.* 24 Aralık s.3.

17 Uyarlandığı kaynak UN/DPA, 2016. *Policy Directive on Preventing and Mitigating Election-related Violence.*

18 a.g.e.

Afrika'nın
Dönüşümü
için Üst Düzey
Kadın Liderler
Forumu, 2017.

sizin olacağını açıkça belirtmektedir.¹⁹ 1979 tarihinde kabul edilen *Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi* (CEDAW), kadınların “kamu görevinde bulunabilmek ve hükümetin her kademesinde kamu görevlerini ifa etmek” hakkını teyid etmektedir. Daha belirgin bir biçimde, Madde 7 aşağıdakileri öngörmektedir:

Taraf Devletler, ülkenin politika ve kamu hayatında, kadınlara karşı ayrımı önlemek için tüm önlemleri alacaklar ve özellikle kadınlara erkeklerle eşit şartlarla aşağıdaki hakları sağlayacaklardır:

- Bütün seçimlerde ve halk oylamalarında oy kullanmak ve halk tarafından seçimle gelinen organlara seçilebilmek;*
- Hükümet politikasının hazırlanmasına ve uygulanmasına katılmak, kamu görevinde bulunabilmek ve hükümetin her kademesinde kamu görevlerini ifa etmek.*²⁰

CEDAW, Taraf Devletlere, geçici özel önlemler getirilmesi de dahil olmak üzere, söz konusu ayrımcılığı ortadan kaldırmaya yönelik uygun önlemleri almaları için ilave ve olumlu bir yükümlülük yüklemektedir. Her ne kadar bu hüküm genellikle seçimle gelinen görevdeki kadın sayısını artırmaya yönelik önlemler

açısından düşünülse de, geçici özel önlemler, ayrımcılık, şiddet veya korkutmadan kaynaklanabilenler de dahil olmak üzere, kadınların seçim sürecinde karşılaştıkları engelleri ortadan kaldırmak için özel program veya eylemlerin hayata geçirilmesi bakımından Madde 7'nin tam olarak uygulanması için de kullanılabilir.

Kadınların kamusal yaşamın her alanına tam olarak katılma hakkı Birleşmiş Milletler karar ve bildirgelerinin temel taşı olmaya devam etmektedir. 1990/15 sayılı BM Ekonomik ve Sosyal Konsey Kararından (E/RES/1990/15), Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu (1995), 2006 tarihli Kadının Statüsü Komisyonu Kabul Edilen Kararları (E/2006/27-E/CN.6/2006/15), Kadınlar, Barış ve Güvenlik hakkında 1325 sayılı BM Güvenlik Konseyi Kararı (2000) ve Kadın ve Siyasi Katılım hakkında 2011 tarihli BM Genel Kurul Kararı'na (66/130) kadar, hükümetlerin kadın ve erkeklerin eşit temsil edilmesini sağlamak amacıyla, seçimle gelinen ve tayine bağlı her seviyedeki kamu görevinde yer alan kadınların sayısını artırmak için, gerektiğinde olumlu eylemler yoluyla, önlem almaları ısrarla tavsiye edilmektedir.²¹ 1325 sayılı Güvenlik Konseyi Kararı özellikle silahlı çatışma durumlarında kadınlar ve kız çocuklarını TCDS'den korumak için tüm tarafları özel önlemler almaya çağırılmaktadır.²²

19 Bu kısım büyük ölçüde şu kaynaktan elde edilmiştir: UNDP/UNW, 2015. *Inclusive Electoral Processes: A Guide for Electoral Management Bodies on Promoting Gender Equality and Women's Participation*, New York.

20 UNGA, 1979. A/RES/34/180. *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (CEDAW)*.

21 UNDP/UNW, 2015.

22 UNSC, 2000, S/RES/1325. Kadınlar, Barış ve Güvenlik hakkında 1325 sayılı karar.

UN Photo Bernardino Soares

Başkanlık
Seçimi, Doğu
Timor.

Kadın ve Siyasi Katılım hakkında 66/130 sayılı ve 2012 tarihli BM Genel Kurul Kararı tüm devletleri harekete geçmeye ve Birleşmiş Milletler sistemi ile diğer örgütleri ulusal çabalarında devletlere daha fazla yardım etmeye teşvik etmektedir:

(i)Siyasi görev için seçilen kadın görevli ve adaylarla ilgili şiddet, saldırı ve taciz iddialarını araştırmak için, söz konusu suçlarla ilgili sıfır tolerans ortamı yaratınız. Hesap verebilirliği sağlamak ve sorumluları yargılamak için gerekli tüm adımları atınız.

BM Çalışma Grubu'nun İnsan Hakları Konseyi'ne sunduğu kanunda ve uygulamada kadına yönelik ayrımcılık hakkında 2013 tarihli raporu (A/HRC/23/50) "cezasızlıkla mücadele etmek için kapsamlı bir ulusal yasal çerçeve oluşturmak, uygun kanun ve haksızlığı giderme yollarına erişimi güvence altına almak suretiyle ve çoklu, kesişen ve ağırlaştırılmış ayrımcılık biçimlerini dikkate alarak, siyasi ve kamusal yaşamda kadın ve kız çocuklarına yönelik her türlü şiddetin ortadan kaldırılmasına ilişkin çabaların hızlandırılması gerektiğini vurgulamaktadır."

Çatışmaların önlenmesi, çatışma ve çatışma sonrası durumlardaki kadınlara ilişkin 2013 tarihli 30 No'lu Genel Tavsiye'de, CEDAW Komitesi kadın seçmenler ile kadın siyasi adayların devlet ya da özel aktörler eliyle şiddete uğramamasının sağlanması dahil olmak üzere "gerekli bir dizi önlem alınmadıkça ne seçimlerin özgür ve adil bir şekilde gerçekleşmesi ne de kadınların seçimlere aday ve seçmen olarak eşit katılımlarını sağlama yolunda kayda değer bir ilerlemenin mümkün olmayacağını" belirtmiştir (bkz. 30 No'lu Genel Tavsiye, Paragraf 72). Komite ayrıca taraf devletlere "kamuda iş imkanı için kampanya yürüten veya seçme hakkını kullanan kadınları hedef alan devlet ve devlet dışı grupların şiddeti de dahil olmak üzere, kadınların katılımını sekteye uğratan her türlü şiddete karşı sıfır tolerans politikasını benimsemeleri yönünde" tavsiyede bulunmuştur (bkz. 30 No'lu Genel Tavsiye, Paragraf 73-f).²³

2015 yılında 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündeminin kabul edilmesi, devletlere küresel olarak kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet ayrımcılığı ve şiddeti ele almaları ve bunlarla mücadele etmeleri için daha fazla itici güç sağlamaktadır.²⁴ Sürdürülebilir Kalkın-

23 CEDAW Genel Tavsiye 30. 2013. <http://www.ohchr.org/documents/hrbodies/cedaw/gcomments/cedaw.ccg.30.pdf>

24 Bakınız UNGA, 2015, A/RES/70/1. *Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development*, 25 Eylül.

ma Amacı (SKA) 5, "Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve tüm kadınların ve kız çocuklarının güçlenmesi"dir ve "Kadınların siyasi, ekonomik ve sosyal hayatın karar verme süreçlerine tam ve etkin bir biçimde katılımlarının ve kadınlara karar verme mekanizmalarında, her düzeyde lider olabilmeleri için eşit fırsatlar tanınmasının güvence altına alınması" olan hedef 5.5'i kapsamaktadır.

Kadınlara yönelik şiddet

İnsan hakları temelli kapsamlı bir çerçeve, uluslararası toplumun seçimlerde kadınlara yönelik şiddeti önleme, şiddete müdahale etme ve şiddeti ortadan kaldırma konusundaki taahhüdünü göstermektedir. Çerçeve çeşitli araçlar tarafından desteklenmektedir. CEDAW, kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddeti açıkça belirtmemektedir ancak 12 ve 19 No'lu Genel Tavsiyeler, Sözleşme'nin kadınlara yönelik şiddeti içerdiğini ve taraf devletlere ayrıntılı tavsiyelerde bulunduğunu açıklığa kavuşturmaktadır. İnsan hakları hakkında 1993 tarihli Dünya Konferansı kadınlara yönelik şiddeti insan hakları ihlali olarak kabul etmiş ve Viyana Deklarasyonu ve Eylem Platformu'nda Kadınlara Yönelik Şiddet Özel Raportörünün atanması için çağırıda bulunmuştur.²⁵ Bu aynı zamanda, ulusal ve uluslararası eylemler için bir çerçeve sunarak, kadınlara yönelik şiddeti açıkça ele alan ilk uluslararası belge haline gelen Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına İlişkin 1993 tarihli Deklarasyona da katkıda bulunmuştur.²⁶ Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu, on iki önemli ilgi alanından biri olarak şiddetin ortadan kaldırılmasını içermektedir. *Kadının Statüsü Komisyonu* 2013 yılında kadın ve kız çocuklarına yönelik her türlü şiddetin ortadan kaldırılması ve önlenmesi, 1998 yılında kadınlara yönelik şiddet ve 2007 yılında kız çocuklarına yönelik ayrımcılık ve şiddetin ortadan kaldırılması konusunda kabul edilen kararları çıkarmıştır. 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi çerçevesinde, SKA 5.2'de özellikle "Kamusal ve özel alanlarda kadınlar ve kız çocuklarına yönelik kadın ticareti, cinsel ve diğer istismarlar da dahil olmak üzere her türlü şiddetin ortadan kaldırılması" ele alınmaktadır. Kadınlar ve kız çocuklarına yönelik şiddet, "Şehirlerin ve insan yerleşimlerinin kapsayıcı, güvenli, dayanıklı ve sürdürülebilir kılınması" için SKA 11 ve "Sürdürülebilir kalkınma için barışçıl

ve kapsayıcı toplumların desteklenmesi, herkes için adalete erişimin sağlanması ve her düzeyde etkili, hesap verebilir ve kapsayıcı kurumların inşası" için SKA 16 kapsamında ele alınmıştır.

Kadınlara yönelik şiddet konusuna odaklanan bir dizi Güvenlik Konseyi, Genel Kurul ve İnsan Hakları Konseyi kararları, devletlerin bu meseleyi ele alma yükümlülüklerini ana hatlarıyla açıklamakta ve kamu görevi için seçilen kadın görevli ve adaylara yönelik şiddete karşı sıfır tolerans çağrısında bulunmaktadır.

Kadınlara yönelik her türlü şiddeti ortadan kaldırmaya yönelik çabaların yoğunlaştırılmasına ilişkin iki yıllık kararlara (A/C.3/69/L.19) ek olarak, kadın ve kız çocuğu ticareti, kadın göçmen işçilere yönelik şiddet, kadın sünneti, tecavüz ve diğer cinsel şiddet biçimlerinin ortadan kaldırılması için küresel çabaların yoğunlaştırılması, namus adına işlenen suçlar, kadın ve kız çocuklarının sağlığını etkileyen örf ve geleneklere dayanan uygulamalar ve aile içi şiddet gibi bir dizi tematik mesele hakkında kararlar alınmıştır.

Bölgesel düzeyde, bazıları yasal olarak bağlayıcı araçlar oldukları için özellikle dikkate değer olan, seçimlerde kadınlara yönelik şiddete müdahale etmeye yönelik kapsamlı, tutarlı ve uyumlu yaklaşımlar geliştirmek için birçok çaba bulunmaktadır. Bunlar arasında *Kadınlara Yönelik Şiddeti Önleme, Cezalandırma ve Ortadan Kaldırmaya İlişkin İnter Amerikan Sözleşmesi (Belem do Para)*, *Afrika İnsan ve Halkların Hakları Şartına Ek Afrika Kadın Hakları Protokolü (Maputo Protokolü)* ve *Ağustos 2014'te yürürlüğe giren Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Sözleşme (İstanbul Sözleşmesi)* yer almaktadır (ek bilgi için bkz. Eylem Maddesi 2).

IV. BM POLİTİKA ÇERÇEVESİ

Birleşmiş Milletler sisteminin gündeminde, üye devletlerin kapsayıcı siyasi süreçleri sağlama ve kadınların siyasi katılımlarını destekleme konusundaki ulusal çabalarının desteklenmesi önemlidir. BM kuruluşları ve personeli, BM'nin toplumsal cinsiyet eşitliği konusundaki normatif çerçevesi içinde güvence altına alınan hak ve standartlara saygı göstermek ve bunları daha ileriye taşımak zorundadır. BM siste-

25 http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/CONF.157/23

26 UNGA, 1993. A/RES/48/104. *Declaration on the Elimination of Violence against Women*. 20 Aralık. <http://www.un.org/documents/ga/res/48/a48r104.htm>

minin çeşitli departmanları kadınlara yönelik şiddeti önlemede, toplumsal cinsiyet eşitliğini ve kadınların siyasi katılımını teşvik etmede, seçim yardımı sağlama ve seçimden kaynaklanan şiddeti azaltmada rol oynamaktadır.

1997 yılında, BM Ekonomik ve Sosyal Konseyi (ECO-SOC) "her alanda ve her düzeyde mevzuat, politikalar veya programlar dahil, planlanan eylemlerin kadın ve erkekler için etkilerini değerlendirerek" "Birleşmiş Milletler sistemi içindeki tüm politika ve programlarda toplumsal cinsiyet perspektifinin anaakımlaştırılması stratejisini (toplumsal cinsiyet eşitliğinin anaakımlaştırılması) kabul etmiştir."²⁷

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Kadınların Güçlenmesine İlişkin BM Genel Politikası 2012 yılında Koordinasyon İcra Kurulu tarafından onaylanmıştır. Bu, BM sisteminin politika ve programları kapsamında toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadının güçlenmesi hedefini iletme ve ECOSOC tarafından kabul edilen 1997/2 sayılı kararları uygulamak için bir araçtır. Uygulamada, BM'nin tüm politika ve programları, seçim yardımı ve kapsayıcı siyasi katılım da dahil, kadın ve erkekler üzerindeki etkinin bir değerlendirmesini içermektedir.

Bu anlaşma ve taahhütlere akit taraf olan veya bunları kabul etmeye karar veren tüm ülkeler bunları uygulama yükümlülüğüne sahiptir ve ülkelerin bunu yapmasına yardımcı olmak için ulusal ve bölgesel düzeyde çok sayıda çalışma yapılmaktadır. Bu, ülkelere CEDAW'ın uygulanması hakkında raporlar konusunda yardımcı olmayı da içermektedir. 2006 tarihli *Kadınlara Yönelik Şiddetin Sona Erdirilmesine İlişkin Genel Sekreterlik Araştırması - Sözlerden eyleme*, hükümetlere, kadınlara yönelik şiddeti ortadan kaldırma konusundaki uluslararası yükümlülüklerini yerine getirmede yardımcı olacak ayrıntılı bulgu ve öneriler sunmaktadır. Daha yakın zamanda, Kadının Statüsü Komisyonu'nun kadın ve kız çocuklarına yönelik her türlü şiddetin ortadan kaldırılması ve önlenmesi hakkında 2013 tarihli kabul edilen kararları uygulama için net bir yol haritası sunmaktadır.

BM seçim yardımı Siyasi İşlerden Sorumlu Genel Sekreter Yardımcısı (Siyasi İşler Departmanında) BM Seçim Yardımı İrtibat Kişisi tarafından oluşturulan, ve-

rilen ve yayılan politika çerçevesi tarafından yönetilmektedir. Birleşmiş Milletler herhangi bir seçim yardımı sağlamadan önce, iki ön koşulun yerine getirilmesi gerekmektedir: Birincisi, tüm BM seçim yardımları bir Güvenlik Konseyi veya Genel Kurul görevine veya bir üye devlet veya bölgeden gelen resmi bir talebe dayanmalıdır. İkincisi, ilgili BM kuruluşlarına danışarak irtibat kişisi tarafından bir ihtiyaç analizi yapılmalıdır.

Bu politika çerçevesi, BM'nin normatif çerçevesine dayanmakta ve seçim yardımı sağlayan tüm BM kuruluşlarına kılavuzluk etmektedir. BM sistemi, aşağıdaki politika direktifleri ve yönergelerin benimsenmesiyle yönlendirilmektedir:

- Seçimle ilintili şiddetin nedenleri ile ilgili anlayışı iyileştirmeyi amaçlayan ve BM kuruluşlarının seçimle ilintili şiddet etrafında faaliyetlere dahil olmalarına yönelik bir çerçeve sunan *Seçimle İlgili Şiddetin Önlenmesi ve Azaltılması Hakkında 2016 tarihli Politika Direktifi*.
- Seçim yardımlarında toplumsal cinsiyet eşitliğinin anaakımlaştırılmasına yönelik açık stratejiler ve giriş noktaları sağlayan *BM Seçim Yardımı Aracılığıyla Kadınların Seçime ve Siyasi Katılımının Teşvik Edilmesi Hakkında 2013 tarihli Politika Direktifi* (Müdahale çeşitleri ile ilgili bölüm 2.1.5'e bakınız).²⁸
- "Geleneksel olarak ötekileştirilmiş grupların, özellikle kadın ve azınlıkların katılımı ve temsil edilmesinin" önemini vurgulayan, ve aynı zamanda belirli bir ülke bağlamında toplumsal cinsiyete duyarlı tedbirlerin potansiyel faydalarının değerlendirilmesinin ardından BM yardımının "seçim etkinliklerine, geçici özel önlemlere ve uzun vadeli programlara özgü" önlemler içermesini öneren 2012 tarihli *BM Seçim Yardımı İlkeleri ve Türleri Hakkında Politika Direktifi*.
- Birleşmiş Milletler'in seçim yardımı sağlayıp sağlamayacağı ve nasıl sağlanacağını belirleyen bir çerçeve görevi gören 2012 tarihli *Birleşmiş Milletler Seçim İhtiyaçları Analizi Rehberi*. Bu değerlendirmeler "tüm BM seçim yardım faaliyetlerinde toplumsal cinsiyet eşitliğinin anaakımlaştırılmasını ve kadınların katılımının ve temsilinin teşvik edilmesine öncelik verilmesini" sağlayacak analiz

²⁷ <http://www.un.org/womenwatch/daw/followup/main.htm>

²⁸ Ayrıca bakınız. Özellikle toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinin bütünlleştirilmesi ihtiyacını ana hatlarıyla açıklayan DPKO/DFS-DPA, 2007. *Joint guidelines on enhancing the role of women in post-conflict electoral processes*. Ekim.

ve tavsiyeleri içermelidir (örneğin, tavsiyelere ışık tutacak verileri toplamak üzere, bir toplumsal cinsiyet kontrol listesi kullanılmaktadır).

Birleşmiş Milletler sistemi genelindeki uygulamalarla uyumlu olarak, bu politikalar, BM programlarının, talep edildiği ve onaylandığı hallerde, ulusal paydaşlarla ilişkilerinde, kadınların seçimlere erkeklerle eşit biçimde katılmalarını engellemeyi amaçlayan seçimlerde kadına yönelik her türlü şiddetin yeterince tanınması ve ele alınmasını sağlayacak BM angajman çerçevesi sunmaktadır. Seçim yardımı, "herkese uygun tek beden" model olmadığı anlayışıyla sağlanmaktadır. Kapsamlı bir ihtiyaç analizi ile birleştirilen ulusal sosyal, ekonomik ve siyasi bağlamın kapsamlı analizi, sağlanan tavsiye türüne rehberlik etmelidir. Mümkün olduğu ölçüde, her birinin seçenek ve sonuçları sunulmalıdır. BM'nin genel olarak buyurgan olmaması gerekmele birlikte, talep eden devlete, seçimlerle ilgili uluslararası ve bölgesel taahhüt, norm ve ilkelerin uygulanması ve seçim sürecinin güvenilirliğini artırması muhtemel şeffaflık ve kapsayıcılık ihtiyacı hakkında tavsiyede bulunmasını engelleyen bir şey yoktur.

Hem UNDP hem de BM Kadın Birimi'ne, kadınların seçimlere katılımını teşvik etmede ve kadınlara yönelik şiddetle mücadelede elde edilen kazanımları anlatan Stratejik Planlar rehberlik etmektedir. UNDP, ortalama her iki haftada bir dünyada bir yerlerde bir seçimi desteklemektedir. Seçim süreçleri ve yardımında kadınlara yönelik şiddetin ele alınması, sadece kadın adaylar ve seçmenlerin ihlal ve şiddet korkusundan arınmasını sağlamayı içermez; aynı zamanda, siyasi partileri, kadınlara yönelik şiddet sorununu insan ve kadın haklarını destekleme platformunun bir parçası haline getirmeye teşvik etmeyi de içerir.

STATE A/1

01

03

03

STATE A/1

01

03

03

KISIM A:

SKYŞ'ye Genel Bakış

1. SKYŞ'yi Ele Almanın Zorluğu	18
2. Tanımlar	20
2.1. Kadınlara Yönelik Şiddet	20
2.2. Seçimle İltimli Şiddet	21
2.3. Siyasette ve Seçimlerde Kadınlara Yönelik Şiddet	22
3. SKYŞ Türleri	24
3.1. Psikolojik Şiddet	24
3.2. Fiziksel Şiddet	25
3.3. Cinsel Şiddet	27
4. SKYŞ'nin Kapsamı	29
4.1. Mevcut Veri	29
4.2. SKYŞ'nin Mağdurları Kimlerdir?	31
4.3. SKYŞ'nin Failleri Kimlerdir?	36
5. Nedenler ve Sonuçlar	41
5.1. Neden SKYŞ Meydana Gelmektedir?	41
5.2. SKYŞ'nin Etkileri Nelerdir?	43

1

SKYŞ'Yİ ELE ALMANIN ZORLUĞU

SKYŞ, önemli bir sorun olmasına rağmen, birçok toplumda bildirme ve veri eksikliğinin yanı sıra anlayış eksikliği ve TCDŞ'ye iliştilirilen yafta nedeniyle, araştırmalar ve politikaların kıyısında kalmıştır. Konuyla ilgili analizler ve şiddeti önlemeye yönelik bir çerçeve oluşturma çabaları çeşitli engellerle karşı karşıya kalmaktadır:

Standart göstergelerin yokluğu ile birliktetSKYŞ ile ilgili net tanımların eksikliği. Daha fazla kadın seçimlere ve siyasi arenaya katıldıkça şiddet giderek daha görünür hale gelmesine rağmen, halen SKYŞ'nin kapsamını ölçmek için yaygın biçimde mutabık kalınan tanım ve göstergeler bulunmamaktadır. Geleneksel olarak anlaşıldığı gibi, seçim şiddeti, korkutma ve psikolojik taciz gibi şiddet biçimlerini göz ardı ederek toplumsal cinsiyet körü olma eğiliminde olmuştur.²⁹ Bu şiddet biçimleri ilk bakışta görülmedikleri ve genellikle daha özel olduklarından, seçimle ilintili şiddet anlayışının anaakımlaştırılmasının bir parçası değildir. Bununla birlikte, seçimle ilintili şiddetin tam kapsamını anlamadan, SKYŞ sorununun tanımı eksik kalır; şiddetin yaygınlığını, oluş sıklığını ve azaltma stratejilerinin etkilerini ölçmeye yönelik göstergeler oluşturulamaz. Bunlar olmadan çözümler geliştirmek zordur.

Görülme sıklığı ve oluş sıklığını ölçmek için toplanan verilerin eksikliği. Standart göstergelerin eksikliğinden dolayı, şiddetin oluş sıklığı ve küresel ölçekte şiddete maruz bırakılan kadınların oranı ile ilgili sistematik bir veri toplama sistemi bulunmamaktadır. Ulusal düzeyde seçim şiddetini belgeleyen çabalar³⁰ genellikle cinsiyet ayrımı gözetmemektedir. Bu veri setleri TCDŞ biçimlerini henüz içermemekte ve tanınamaktadır. Yani bu, seçimlerde kadınlara yönelik şiddetin oluş sıklığı ile ilgili verilerin sistematik olarak toplanmadığı ve konuyla ilgili bilgilerin eksik kaldığı anlamına gelmektedir.

Kadınlara yönelik şiddet ile ilgili standart tanımlar ve program müdahaleleri siyasi boyutu ihmal etmiştir. Toplumsal cinsiyet boyutunun seçimle ilintili şiddet alanında tam olarak tanınmadığı gibi, siyasi boyut da kadınlara yönelik şiddet çalışmalarında yeterince tanınmamıştır. Kadınlara yönelik şiddet ile ilgili verilerin toplanmasına yönelik niceliksel yaklaşımlar, çoğu kez karşılanması zor olan çok spesifik metodolojik ve etik gereksinimlere sahiptir. Buna siyasi bir boyut eklemenin hem uygulamaya yönelik hem de kavramsal zorlukları bulunmaktadır.

29 Bardall/IFES, 2011.

30 Örneğin bakınız, seçim gözlem ve izleme ve Uluslararası Seçim Sistemleri Vakfı Seçim Şiddeti Eğitimi ve Çözümü Projesi (EVER). *Incident Data for 13 elections worldwide, 2002-2012.* www.ifes.org

UN Photo/Nektarios Markogiannis

Oy pusulası
tutan bir seçmen,
Orta Afrika
Cumhuriyeti,
2015.

Hem kadınlara yönelik şiddet hem de seçimle ilgili şiddet vakalarının eksik bildirilmesi. Olaylar hakkındaki bilgi açığı, olaylar meydana geldiğinde mağdurların eksik bildirimlerinden de kaynaklanmaktadır. Kadınlara yönelik her türlü şiddetin yetersiz bildirimini iyi bilinen bir sorundur. Sessizlik kültürü, birçok durumda seçimlerde kadınlara yönelik şiddet ile bağlantılı bir cezazırlık kültürünün sonucudur. Kadınların diğer şiddet biçimlerini bildirmelerini engelleyen tüm nedenlere ek olarak, kadın adaylar 'zayıf' görünmekten veya siyaset dünyası için yetersiz görünmekten kaçınmak amacıyla kendilerine yönelik yapılan tehditleri ve hatta fiziksel saldırıları gizleyebilir.

Medya ve medyada yer almadaki yanlışlık. Kamu farkındalığı ve siyasette kadınlara yönelik şiddeti azaltma çabaları, medyada sürdürülen toplumsal cinsiyete dayalı kalıpyargılarla sınırlandırılmıştır. SKYŞ ile ilgili farkındalık ve bildirim eksikliği bu konunun medya tarafından iyi bir şekilde haber yapılmadığı veya araştırılmadığı anlamına gelmektedir veya SKYŞ daha kolayca doğrulanabilen fiziksel seçim şiddeti

hakkındaki bildirimlerle gölgede kalmaktadır. Ayrıca, kadınlar genellikle haber yayın organlarında görevlendirme editörü, yapımcısı ve yöneticisi olarak yetersiz temsil edilmektedir. Haberleri neyin oluşturacağı ve günlük üretimde haberlerin nasıl bildirileceği konusunda gündemi belirleyen genellikle erkekler olmaktadır.

Şiddeti ele alıp onunla mücadele etmek için siyasi irade eksikliği. Siyasette kadınlara yönelik şiddeti ele almak konusundaki siyasi irade eksikliği, şiddetin belirlenmesinde ve tanımlanmasındaki temel sorundur. "Siyasi irade eksikliği, kadınlara yönelik şiddetle baş etmek için yetersiz kaynak ayrılmasına ve kadınlara yönelik şiddete tahammül edilmeyen bir siyasi ve sosyal çevrenin yaratılıp sürdürülememesine yansiyacaktır."³¹ Sorunu ele almaya yönelik irade eksikliği, SKYŞ hakkındaki bilgi eksikliğinin harekete geçmeme ile neticelendiği kendini pekiştiren bir sorun yaratmaktadır. SKYŞ'yi ele almaya yönelik irade eksikliği, sessizlik kültürü ve bilgi eksikliğini sürdürmektedir.

31 UNGA, 2006. A/61/122/Add.1. *In-Depth Study on All Forms of Violence against Women: Report of the Secretary General*. 6 July.

2

TANIMLAR

Seçimlerde kadınlara yönelik şiddeti tanımlarken iki konuyu göz ardı etmemeliyiz: (a) TCDŞ ve kadınlara yönelik şiddetin siyasi alanda kadınlar üzerinde bir etkisi vardır, ancak bu alandaki ölçümler siyasi alanı çok fazla göz ardı etmektedir;³² ve (b) siyasi ve seçimle ilintili şiddet çalışmada ve program alanının kendi anlayış, analiz ve veri toplama konusunda cinsiyet kördür ve toplumsal cinsiyete dayalı olan seçimle ilintili şiddetin çok özel biçimleri vardır. Seçimle ilintili standart şiddet tanımlarına toplumsal cinsiyet perspektifinin yerleştirilmesi ve erkeklerin maruz bırakıldığı şiddete kıyasla kadınlara yönelik şiddetin özel biçim, nitelik ve sonuçlarının göz önünde bulundurulması seçimlerde kadınlara yönelik şiddetin belirlenmesi ve tanımlanması için güçlü bir temel sağlamaktadır.

2.1. KADINLARA YÖNELİK ŞİDDET

Kadınlara yönelik şiddet özel ve kamusal yaşamda erkek ve kadınlar arasındaki eşitlikçi olmayan güç ilişkilerinin tarihsel bir göstergesidir. Kadınlar üzerinde güç ve kontrolün kullanılması veya bunların istismarı ile nitelenmektedir ve kadın ve kız çocuklarının tüm insan hakları ve temel özgürlüklerden yararlanmasını ağır biçimde ihlal eden ve buna zarar veren bir ayrımcılık biçimidir.³³ Kadınlara Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Birleşmiş Milletler Bildirgesi, 48/104 sayılı ve

20 Aralık 1993 tarihli kararı, kadınlara yönelik şiddeti “ister kamu ister özel yaşamda meydana gelsin, söz konusu fiillerde bulunma tehdidi, zorlama veya özgürlüğün rastgele bir biçimde kısıtlanması da dahil olmak üzere, kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar ve acı verilmesi sonucunu doğuran veya doğuracak toplumsal cinsiyete dayalı tüm şiddet fiilleri” olarak tanımlamaktadır.³⁴

TCDŞ toplumsal cinsiyeti ve bir toplumdaki veya kültürdeki rolüyle ilgili beklentileri nedeniyle bir kişiye karşı yöneltilen şiddeti ifade etmektedir.³⁵ TCDŞ bazılarında göre toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizlikler ve ayrımcılıktan dolayı ortaya çıkabilecek çeşitli ihlalleri incelemeye yönelik daha kapsamlı bir terim olarak düşünülmesine rağmen, siyasi ve seçim şiddeti bağlamında, TCDŞ her zaman ilgili ihlalleri (çocuk evliliği ve çocuk cinsel istismarı gibi) içermediği için TCDŞ'nin daha kapsamlı alanı yerine kadınlara yönelik şiddet kullanıyoruz.³⁶

32 Dokuz ana kadınlara yönelik şiddet göstergesi seti ile ilgili ek detaylar Kısım B, Bölüm 1.2'de verilmiştir.

33 UN CSW, 2013. *Report on the fifty-seventh session*. Supplement No. 7, 4 - 15 Mart.

34 Eklenen vurgu. UNGA, 1993. Article 1.

35 UNW. *Global Database on Violence against Women*. <http://evaw-global-database.unwomen.org/en/about>

36 Ayrıca, SKYŞ'nin odak noktası, çoğu zaman yetişkin olan kadın adaylar, seçmenler, gazetmenler, görev sahipleri vb. TCDŞ başlangıç noktası olarak doğrudan SKYŞ'nin hedefleri olmayan erkek ve kız çocuklarını içeren ihlalleri alırken, kadınlara yönelik şiddet kadınlara odaklanmasıyla tanımlanmaktadır.

KADINLARA YÖNELİK ŞİDDET ÜÇ BAĞLAMDA YER ALMAKTADIR: AİLE, TOPLUM VE DEVLET

Aile, kadınlara yönelik şiddetin ortaya çıktığı ve en yaygın olduğu ortamdır. Fiziksel, psikolojik ve cinsel istismarın gerçekleştiği yer burasıdır (fiziksel şiddet, cinsel istismar, eş tecavüzü ve ekonomik kontrol, izolasyon ve hapsedme gibi kontroller, tehditler ve hakaretler dahil). Artık, kadınların küresel olarak maruz bırakıldığı en yaygın şiddet biçiminin eş ve partner şiddeti olduğunu gösteren kanıtlar bulunmaktadır.³⁷ Aile, “üyelerini toplumsal yaşama hazırlamakta, toplumsal cinsiyete dayalı kalıpyargıları ve cinsiyetler arasındaki işbölümü algılarını oluşturmaktadır” ve şiddetin temel nedenlerini oluşturan toplumsal cinsiyet ilişkilerini devam ettirebilir veya dönüştürebilir.³⁸

Ayrıca, **toplum** da kadınlara yönelik şiddetin görüldüğü bir arenadır. Ailelerde olduğu gibi, toplumlar da sosyal ve kültürel norm ve uygulamaların zararlı yönlerini benimsediklerinde, toplumdaki güç eşitsizlikleri devam eder ve kadınlara yönelik şiddete göz yumulabilir. Sosyal ve kültürel norm ve uygulamalar, kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddeti haklı göstermek için asla kullanılmamalıdır. Daha geniş bir toplumu içeren kadınlara yönelik şiddet ve ayrımcı uygulama örnekleri şöyledir: Eş ya da partner olmayan bir kişi tarafından cinsel şiddet; işyerinde, eğitim kurumları ve dini kurumlarda fiziksel, psikolojik veya cinsel taciz ve korkutma; sokaklar, pazarlar ve toplu taşıma gibi diğer kamusal alanlarda cinsel taciz; toplumdan dışlanma veya reddedilme gibi sosyal dışlanma; ve aynı zamanda da kadın sünneti ve çocuk yaşta ve zorla evlilik gibi zararlı uygulamalar.³⁹

Ayrıca **devlet** de kadınlara yönelik şiddeti sürdürme konusunda önemli bir aktördür. Devlet kadınlara karşı fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddeti görevlileri veya ayrımcı kamu politikası ve kanunları aracılığıyla veya kanunların etkisiz uygulanması yoluyla uygulayabilir.⁴⁰ Kadınlara yönelik şiddeti uygulayan ulusal silahlı kuvvetler veya polisler aracılığıyla şiddete dahil olabilir. Ayrıca, TCDŞ'ye gayriresmi bir düzeyde (yani ailede ve toplumda) göz yumarak kadınlara yönelik şiddeti dolaylı olarak da uygulayabilir. Bireysel yaşamı ve insanlık onurunu koruyan bazı normları cezalandırmak devletin görevi olduğu kadar, devlet TCDŞ'yi telafi edecek önlemleri de oluşturmalı ve uygulamalıdır.⁴¹ Bu kategori suçluları, isyancıları ve milisleri de içerebilir. Belirli ortamlarda, kadınlara yönelik şiddet bir savaş ve etnik hakimiyet şeklidir.

Kadınlara yönelik şiddet, gerek özel gerekse kamusal alanlarda ortaya çıkabilirken, bugüne kadar mevcut olan verilerin çoğu, kadınlara yönelik şiddetin özel alan içinde gerçekleştiğini göstermektedir. Küresel olarak, ilişki içinde olan on kadının üçü, yaşamlarının bir noktasında eşi veya partneri tarafından fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz bırakılmıştır. Bazı ülkelerde bu oran on kadında yediye kadar çıkabilir.⁴² Toplumla ilgili şiddetin bazı yönlerinin yanı sıra partner şiddeti ve aile içi şiddet, tarihsel olarak kadınlara yönelik şiddeti toplumda görünmez hale getirmiştir.

2.2. SEÇİMLE İLİNTİLİ ŞİDDET

Seçimle İlgili Şiddetin Önlenmesi ve Azaltılması Hakkında 2016 tarihli Birleşmiş Milletler Politika Direktifi seçim şiddetini “seçim sonucunu ve dolayısıyla siyasi güç dağılımını etkilemek için tasarlanmış” bir siyasi şiddet biçimi olarak yorumlamaktadır. Seçim şiddetinin, fiziksel şiddet veya zorlama veya korkutma dahil diğer saldırganlık biçimleri olarak tezahür edebileceğini ve oy kullanma öncesinde veya sırasında ve sonuçların sayımı ve yayınlanmasının ardından olmak üzere, seçim döngüsünün farklı aşamalarında gerçekleşebileceğini kaydetmektedir.

37 Winrock International, 2001. *Prevention of Domestic Violence and Trafficking in Humans, Training Manual*. Kyiv, Ukraine.

38 a.g.e.

39 Daha fazla bilgi için bakınız UN. 2006. *Ending violence against women: From words to action. Study of the Secretary-General*. PAT

40 a.g.e. s.52.

41 Winrock, 2001

42 WHO vd., 2013

Söz konusu şiddetin varlığı, siyasi düzenin rekabet eden siyasi çıkarları yeterince ele almadığını veya dengelemediğini göstermektedir.⁴³

Benzer şekilde, UNDP, seçim şiddetini bir seçim sürecini etkilemek için yapılan veya seçim rekabeti ortamında ortaya çıkan zorlama veya fiziksel zararlarla ilgili fiil veya tehditler olarak tanımlamaktadır. Şiddet, seçim sürecini etkilemek için, örneğin seçimi geciktirme, aksatma, yapılmasını önlemeye yönelik çabalar şeklinde; ve de, sonuçları etkilemek için, yani seçimle gelinen görev için yarışta kazanını belirlemek veya halkoymasına gidilen maddelerin onaylanmasını veya reddedilmesini sağlamak için kullanılabilir.⁴⁴

2.3. SİYASETTE VE SEÇİMLERDE KADINLARA YÖNELİK ŞİDDET

Kadınların siyasi ve kamusal yaşama katılma hakkı, kapsamlı bir normatif çerçevede kurulmuştur. CE-DAW Madde 7b bunu şu şekilde özetler: Taraf devletlerin, kadınların hükümet politikasının hazırlanmasına (ve uygulanmasına) katılma, kamu görevinde bulunma ve hükümetin her kademesinde kamu görevleri ifa etme hakkına sahip olmalarını sağlayacak önlemler alması gerekmektedir. "Siyasi hayattaki kadınlar", doğrudan ya da dolaylı olarak ulusal ve yerel düzeylerde seçilmiş veya atanmış politikacılar, siyasi partilerin üyeleri, seçim adayları, seçmenler, seçim personeli ve siyasi kampanya katılımcıları, aktivistler ve organizatörler dahil farklı siyasi faaliyet biçimlerine katılan kadınları kapsayacak şekilde tanımlanmıştır.⁴⁵ Kamu hayatındaki kadınlar, hükümet bakanları, bürokratlar (belediye, il/bölgesel/ulusal) ve kamu kurumları, kurulları, komisyon üyeleri, sendika üyeleri, toplum liderleri ve savunucular gibi atanmış yetkileri de içerebilir.

SEÇİM ŞİDDETİNİN BEŞ ÖNEMLİ ÖZELLİĞİ VURGULANMALIDIR:

1. Seçim şiddeti, seçim sürecindeki aksaklıklar veya gecikmelerden, seçmenlere, siyasi destekçilere ve sandık görevlilerine yönelik zorlayıcı korkutma ve fiziksel, psikolojik veya cinsel saldırı tehditlerine kadar uzanan geniş bir gösterge yelpazesine sahiptir.
2. Seçim şiddeti, failin -siyasi sürecin neticesinde çıkarlara sahip devlet görevlileri, siyasi partiler ve diğer gruplar- türüne bağlı olarak değişebilen siyasi bir hedefe ulaşmak için uygulanmaktadır.⁴⁶
3. Seçim şiddeti, seçim döngüsünün herhangi bir aşamasında ortaya çıkabilir: seçmen kaydı, siyasi kampanya ve oylama gününden sonuçların duyurulmasına ve hükümetin oluşturulmasına kadar.⁴⁷
4. Seçim şiddetinin standart tanımları cinsiyet ayrımı gözetmemektedir. Seçim şiddeti kasıtlı olarak kadınları veya toplumsal cinsiyete dayalı gerekçelerle ilgili düşünceleri dışlamasına rağmen, siyasi paydaşlar ve şiddet türleriyle ilgili yaygın raporlama genel olarak erkek odaklı veya toplumsal cinsiyet körü anlayış ve analizlere yol açmıştır.
5. Seçimle ilgili şiddete ilişkin çoğu analiz kamusal alana odaklanmaktadır ve büyük ölçüde olası özel veya aile ile ilgili şiddet biçimlerini değerlendirmeye katmamaktadır. Kamusal şiddetin toplumsal cinsiyete dayalı niteliği göz ardı edilmiştir ve toplum ve ailede meydana gelen kadınlara yönelik şiddetin siyasi niteliği pek görünmemektedir.

43 UN/DPA, 2016. s.4.

44 UNDP, 2009a. *Elections and Conflict Prevention: A Guide to Analysis, Planning, and Programming*. s.4; ve UNDP, 2012.

45 Örneğin bakınız, UN Women/Derrick Marco. 2011. *A Toolkit for Managing and Preventing Political Violence against Women in Africa*. Yayınlanmamıştır.

46 UNDP, 2012.

47 a.g.e.

SKYŞ oy kullanmaları konusunda kadınların cesaretini kırarak veya seçim sürecinde aktif olmalarına yönelik onları cezalandırarak, kadınların adaylıklarını koymalarına, siyasi görevler için rekabetçi yarışları kazanmalarına engel olabilir. Söz konusu fiiller, niteliği bakımından psikolojik, fiziksel ve cinsel olabilir ve geçim imkanlarının kaybı, korkutma, fiziksel ve cinsel saldırı, oturduğu yerden çıkarma ve cinayeti içerebilir. SKYŞ ile ilgili fiiller aile, toplum veya devlet ortamlarında, kamusal veya özel alanlarda meydana gelebilir. SKYŞ ile ilgili fiiller aile, toplum veya devlet ortamlarında, kamusal veya özel alanlarda meydana gelebilir. Bu ortamların herhangi birinde, SKYŞ ile ilgili fiiller kadınların seçim sürecine katılımını ve kadınların siyasi haklarını gerçekleştirmesini olumsuz yönde etkilediklerinde seçim şiddeti filleri haline gelebilir.

“Siyasette kadına karşı şiddet” neyin oluşturduğu konusunda uluslararası olarak kabul edilen bir tanım bulunmamaktadır; ancak farklı kuruluşlar ve akademisyenler bu konuda çalışmaya başlamıştır.⁴⁸ Siyasette kadınlara yönelik şiddet, siyasi hakların gerçekleşmesini engellediğinden, BM Kadın Birimi’nin tanımı insan hakları temelli bir yaklaşıma dayanmaktadır:

Siyasi yaşamda kadınlara yönelik şiddet, oy kullanma ve kamu görevinde bulunma, gizli oy kullanma ve özgürce kampanya düzenleme, örgütlenme ve toplanma, düşünce ve ifade özgürlüğünden yararlanma hakkı dahil, ister kamu ister özel yaşamda meydana gelsin, kadınların siyasi haklarını kullanmalarını ve gerçekleştirmelerini önleyen, kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar ve acı verilmesi sonucunu doğuran toplumsal cinsiyete dayalı tüm şiddet fiilleri veya tehditleridir.⁴⁹

Söz konusu şiddetin bir aile üyesi, topluluk üyesi, aynı ya da farklı bir siyasi parti üyesi, yabancı veya devletin temsilcisi tarafından uygulanıp uygulanmadığına bakılmaksızın, siyasi yaşamda kadınlara yönelik her türlü şiddeti önlemek ve şiddete etkili bir şekilde müdahale etmek devletin görevidir.⁵⁰

Seçimlerde kadınlara yönelik şiddet (SKYŞ) ise seçim ortamında kadınların siyasi haklarının gerçekleşmesini etkilemeyi amaçlayan, kadınlara yönelik şiddet biçimidir.⁵¹ Kadınların aday, seçmen, aktivist, parti destekçisi, gözetmen, seçim çalışanı veya kamu görevlisi olarak seçimlere katılımı bu kapsamda değerlendirilir.

SKYŞ kendi içinde incelenmelidir çünkü cinsiyet ve/veya toplumsal cinsiyetleri temelinde seçim katılımlarını hedef alan farklı mağdurları; saldırıları için belirli gerekçeleri olan farklı failleri; farklı şiddet biçimleri ve yöntemlerini; hem kamusal hem de özel belirli alanları ve belirli sonuçları ön plana çıkarmaktadır.

48 Örneğin bakınız, NDI's Not the Cost campaign: <https://www.ndi.org/not-the-cost>

49 Julie Ballington, 2016. "Turning the Tide on Violence against Women in Politics: How Are We Measuring Up?" "24th International Political Science Association World Congress"de sunulmuştur, Poznan, Polonya, 23-28 Temmuz.

50 Suki Beavers, 2016. Yazar ile iletişim (Ballington), Haziran.

51 UN, 2006

3

SKYŞ TÜRLERİ

Bir kadının seçim haklarını kullanmasını önlemek ve/veya onu bunun için cezalandırmak amacıyla fiziksel şiddet, cinsel saldırı veya psikolojik zarar verildiğinde, SKYŞ meydana gelmektedir. Kadınlar aday, parti destekçisi, seçmen ve adayların aile üyeleri de dahil birçok rolde SKYŞ'nin mağdurları olabilir. Failler siyasi, toplumsal veya bireysel olabilir. Bu boyutların her biri bu bölümde ele alınacaktır.

3.1. PSİKOLOJİK ŞİDDET

Psikolojik kötü muamele ve korkutma, mevcut verilere göre, seçimlerde kadınlara karşı kullanılan şiddetin en yaygın biçimleridir (bkz. Tablo 1). Psikolojik şiddet, "korkutma ve zulmetmeyi amaçlayan ve terk veya taciz tehdidi, ev hapsi, gözetim, çocukların velayetini almaya yönelik tehditler, nesnelerin tahrip edilmesi, izolasyon, sözlü saldırganlık ve sürekli aşağılama biçimini alan davranış" olarak tanımlanabilir.⁵²

Psikolojik SKYŞ hangi şekilleri almaktadır?

SKYŞ'nin tüm biçimlerinden psikolojik şiddet en çeşitli olanı ve ilk bakışta görülmeyen biçimdir. Adaylar, parti destekçileri, seçmenler ve seçim görevlileri dahil tüm gruplarla ilgili fiziksel zarar ve tacize yönelik açık tehditler içermektedir. Sosyal dışlanma, boşanma ve reddedilme ile ilgili örtülü ve açık tehditler, kadınları genel olarak aday olma, oy kullanma veya aşiret/ailenin tercih ettiği aday aleyhine oy kullanmaktan alıkoymaktadır. Psikolojik zarar mağdu-

ru değersizleştirmekte, onun moralini bozmakta ve utandırmaktadır. Tehditler sıklıkla fiziksel şiddetten önce gelmektedir.

Kadınlara yönelik şiddetin diğer biçimlerinde olduğu gibi psikolojik şiddet de evde, toplumda ve internet dahil olmak üzere kamuya açık alanlarda meydana gelebilir. Görülme ve oluş sıklığı hakkında bir rakam bulunmamakla birlikte, öyküsel kanıtlar ve mevcut araştırmalar çoğu psikolojik şiddetin ev ortamlarında gerçekleştiğini göstermektedir. Artan bir şekilde, psikolojik kötü muamele Facebook ve Twitter gibi sosyal medya kanalları da dahil olmak üzere internet ortamında, genel forumlarda ve cep telefonları aracılığıyla meydana gelmektedir. Aslında, SKYŞ'nin tüm faileri psikolojik şiddet uygulamaktadır. Aile, din ve toplum üyeleri, kadınların seçimlere katılımını caydırmak veya kadınları zorlamak için şiddet kullandıklarında, kadınlar psikolojik zararın failini yakından tanıyor olabilir. Mağdurun devlet, siyasi partiler ve silahlı gruplar gibi şahsen tanımadığı aktörler de psikolojik zarara sebep olabilirler.

Örneğin, Pakistan'da, Mayıs 2015'te Aşağı Dir Bölgesi'ndeki parlamento ara seçimleri sırasında 53.000 kadın seçmenin hiçbirinin oy kullanmadığı ortaya çıkmıştır.⁵³ "Camilerin kadınlara uyarı yayınladıkları ve oy verme merkezlerinin, oy kullanmaya çalışan az sayıda kadının geçmesine izin vermeyen sopalı adamlar tarafından korunduğu" bildirilmiştir.⁵⁴ Ka-

52 BM Kadın Birimi. "Glossary of Terms from Programming Essentials and Monitoring and Evaluation Sections," *Virtual Knowledge Center to End Violence against Women and Girls*.

53 BM Kadın Birimi Pakistan, 2016. *Creating an Enabling Environment for Women's Political Participation: Ending violence against women in political and electoral processes*. Yayınlanmamıştır.

54 Jon Boone, 2015. "Women Barred from Voting in Parts of Pakistan." *The Guardian*, 29 Mayıs.

Hedef	Psikolojik SKYŞ Türü	Potansiyel Failler
Adaylar ve istekliler	<ul style="list-style-type: none"> Sözlü taciz ve saldırı Yarıştan çıkmak için zarar verme, zorlama ve korkutma tehditleri İtibar zedeleme Boşanma veya ekonomik zorlama tehdidi Ekonomik zorlama veya finansal desteğin geri çekilmesi tehdidi Sosyal dışlama ve ötekileştirme Dedikodu kampanyası ve korku tellallığı Aile, kampanya ekibi ve iş dünyasına yönelik tehditler Medyanın olumsuz yayınları İnternette taciz ve siber zorbalık İşveren veya dini liderce şantaj, tehdit veya ahlaki yaptırım 	<ul style="list-style-type: none"> Aile üyeleri Partner / eş Topluluklar ve seçmenler Geleneksel ve / veya dini liderler Gençlik grupları Siyasi parti üyeleri ve destekçileri Devletin güvenlik aktörleri Devlet dışı silahlı gruplar Milisler Adaylar Seçmenler Seçim görevlileri Seçim gözetmenleri Medya ve gazeteciler
Seçmenler	<ul style="list-style-type: none"> Sözlü taciz ve saldırı Siyasi hakları uygulama konusunda zarar verme, zorlama ve korkutma tehditleri Siyasi tercihlerle ilgili eş veya ebeveyn baskısı Zorunlu seçmen tercihi/aile halinde oy kullanma Oy vermek amacıyla evden ayrılma izninin reddedilmesi Kadınların oy kullanmaları için akrabaların çocuklara bakmasının reddedilmesi Ekonomik zorlama veya ceza 	
Siyasi destekçiler ve aktivistler	<ul style="list-style-type: none"> Siyasi tercihler hakkında sözlü taciz Zarar verme ve korkutma tehditleri Dedikodu yayma ve itibar zedeleme İşveren veya dini liderce ahlaki yaptırım 	
Seçim çalışanları, gözetmenler ve kamu görevlileri	<ul style="list-style-type: none"> Zarar verme ve korkutma tehditleri İşveren tarafından yaptırım tehdidi/ekonomik zorlama Alay ve utandırma Yaşlı veya dini lider tarafından ahlaki yaptırım 	

dınlar, erkek aile üyelerinin siyasi toplantılara katılmalarına izin vermediklerini, evde seçimleri veya siyaset tartışmayı reddediklerini veya kadınların oy kullanmalarına izin vermediklerini bildirmiştir.⁵⁵

3.2. FİZİKSEL ŞİDDET

SKYŞ'nin başka bir yaygın şekli fiziksel şiddettir. Fiziksel gücün ölüm, yaralanma veya zarara neden olacak şekilde kasıtlı kullanımını içermektedir. İtmek, itip kakmak, fırlatmak, tutmak, boğmak, sallamak, tokatlamak, yumruklamak, vurmak, yakmak, bir başkasına karşı kısıtlamaların veya kişinin bedeninin veya gücünün kullanılması ve bir silah veya nesnenin kulla-

55 Sirajuddin, 2015. "PK-95: A Short-Lived Victory for Hopeful Female Voters in Lower Dir." Dawn, 18 Haziran.

nılmasını veya kullanma tehdidini içermektedir, ancak bunlarla sınırlı değildir.⁵⁶ Ayrıca, kaçırma ve keyfi gözaltı, dayak, taşlama ve fiziksel terk etme veya yerinden etmeyi de içerebilir.

Fiziksel SKYŞ hangi şekilleri almaktadır?

Fiziksel şiddet, kadınları aday, seçmen, aktivist ve seçim görevlisi olarak hedef almaktadır. Hem devlet aktörleri hem de siyasi aktörler seçmenleri veya muhalif partileri ve adayları bastırmak için fiziksel şiddet kullanabilirler. Seçmenler de, kadınların seçimlere katılmasını bastırmaya çalışan eş ve aile üyeleri olarak, fiziksel şiddeti kullanmaktadır.

Fiziksel şiddet, evde, toplumda ve kamuya açık alanlar dahil her seviyede gerçekleşmektedir. En çok kamusal ortamlarda görünürdür; örneğin, kampanya mitingleri, toplantılar, eğitimler ve adaylar haneleri

tek tek ziyaret etme kampanyalarını başlattıklarında. Ayrıca, siyasi parti ofisleri, Seçim Yönetimi Organları (SYO'lar), oy verme merkezleri ve diğer sivil alanlar gibi kurumsal ortamlarda da meydana gelebilir. Fiziksel şiddet tüm faillere mahsustur, ancak çoğunlukla rakip siyasi partiler arasında belirgindir. Fiziksel şiddet de dahil seçimle ilintili her türden aile içi şiddetin düzeyi henüz belgelenmemiştir ancak yaygın olduğuna inanılmaktadır. SKYŞ'nin en uç şekli cinayet ve suikasttır.

2014 yılında Libya'da bir kadın hareketi lideri olan Salwa Bugaighis, ülkenin genel seçimlerinde oy kullanmaya gittiğinde suikasta uğramıştır.⁵⁷ 2015 yılında Irak'ta Birleşmiş Milletler, "özellikle kamu görevi için seçimlerde aday olan eğitilmiş, profesyonel kadınların" militanlarca infaz edilme riski altında olduklarına dair uyarıda bulunmuştur.⁵⁸

Hedef	Fiziksel SKYŞ Türü	Potansiyel Failler
Adaylar ve istekliler	<ul style="list-style-type: none"> Cinayet ve cinayete teşebbüs Dayak, saldırı ve bedensel zarar Yarıştan veya siyasetten çıkmak için fiziksel zarar verme ve korkutma Keyfi gözaltı veya adam kaçırma Kötü muamele ve işkence Hırsızlık Aile ve kampanya ekibine zarar veya kötü muamele 	<ul style="list-style-type: none"> Aile üyeleri Partner / eş Topluluklar ve seçmenler Geleneksel ve / veya dini liderler
Seçmenler	<ul style="list-style-type: none"> Hedeflenen gruplara fiziksel saldırılar Keyfi tutuklama ve gözaltı Seçmen tercihleri konusunda fiziksel kötü muamele Dayak, saldırı ve bedensel zarar Kayıt veya oylama yerlerine erişimi fiziksel olarak engellenme 	<ul style="list-style-type: none"> Gençlik grupları ve milisler Siyasi parti üyeleri ve destekçileri Devlet dışı silahlı gruplar Devletin güvenlik aktörleri
Siyasi destekçiler ve aktivistler	<ul style="list-style-type: none"> Grup çatışmaları Protestoların şiddet kullanılarak dağıtılması Partiler arası ve parti içi şiddet Dayak, saldırı ve bedensel zarar Keyfi gözaltı 	<ul style="list-style-type: none"> Adaylar Seçmenler Seçim görevlileri Seçim gözetmenleri
Seçim çalışanları, gözetmenler ve kamu görevlileri	<ul style="list-style-type: none"> Fiziksel saldırılar Zarar verme ve korkutma tehditleri Hırsızlık 	

56 BM Kadın Birimi. "Glossary of Terms from Programming Essentials and Monitoring and Evaluation Sections."

57 Chris Stephen, 2014. "Libya in shock after murder of human rights activist Salwa Bugaighis." *The Guardian*, Haziran 26.

58 Samuel Smith, 2015. "UN: ISIS Killing Educated Women, Especially Politicians." *Christian Post*.

3.3. CİNSEL ŞİDDET

Nadiren fark edilmesine ve çoğu zaman belgelenmesi zor olmasına rağmen, cinsel şiddet SKYŞ'de açıkça kullanılmaktadır.⁵⁹ Cinsel şiddet, ev ve işyeri de dahil olmak üzere herhangi bir ortamda mağdurla olan ilişkilerinden bağımsız olarak, herhangi bir kişi tarafından bir kişinin cinselliğine yönelik rıza dışı cinsel fiil, cinsel eylem girişimi, istenmeyen cinsel amaçlı yorum ve girişimleri veya kaçakçılığı içermektedir.⁶⁰

Cinsel SKYŞ hangi şekilleri almaktadır?

Cinsel şiddet, cinsel saldırı, istismar, taciz ve tecavüzü kapsamaktadır. Cinsel tehdit ve saldırılar hem kamuya açık hem de özel ortamlarda ortaya çıkabilir. Özel alanda, bir kadın, eşi veya aşiretinden siyasi görüş konusunda farklılık gösterdiğinde veya seçime aday olarak geleneksel rollerin dışına çıkma girişiminde bulunduğu anda cinsel taciz meydana gelebilir. Aslında, aşırı cinsiyet eşitsizliği ve önemli TCDŞ olan bazı ortamlarda seçim dönemi gerilimi, kadının siyasi görüş veya katılımından bağımsız olarak daha fazla cinsel şiddeti tetikleyebilir. Tecavüz, SKYŞ silahı olarak uygulanmaktadır. Cinsel şiddet, seçimle ilintili çalkantı sırasında "genel kanun ve düzenin bozulması ve her türden suçluluğun tırmanmasıyla ilgili"⁶¹ olarak fırsatçı veya muhalifleri değersizleştirmek veya zayıflatmak amacıyla araçsal olabilir.

Kadınların siyasi tercih veya katılımlarını kontrol etme aracı olarak partnerleri tarafından uygulanan cinsel şiddet neredeyse her zaman evde meydana

gelmektedir. Diğer taraftan, yabancılar tarafından uygulanan cinsel şiddet (milis, polis vb.), genellikle kamusal alanda meydana gelmektedir. Cinsel şiddet, tarım alanlarında, toplantı yerlerinde, oy verme merkezlerinde, sokakta veya toplu taşımalarda meydana gelebilir ve kamuya açık siyasi etkinlikler sırasında saldırı, taciz ve hatta tecavüz olarak gerçekleşebilir. Cinsel şiddet, kadınların mitinglere katılmalarına ve görüşlerini dile getirmelerine yönelik önemli bir caydırıcı olarak kullanılmaktadır.⁶²

Kamuya açık cinsel taciz, partiler arası ve parti dışı cinsel tacizde olduğu gibi, siyasi etkinliklerdeki silahlı kuvvetler, polis ve katılımcılara atfedilmektedir. Örneğin, 2009 yılında Kenya'da, seçim sonrası şiddet nedeniyle tahmini 35.000 Kenyalı yerinden edilmiştir. Kamplardaki yerinden edilmiş kişiler arasındaki cinsel şiddetin yanı sıra gönüllü yardım görevlileri ve resmi güvenlik görevlileriyle mal ve hizmet karşılığında cinsel ilişkiye giren yerinden edilmiş kız çocukları ve kadınlarla ilgili raporlar ortaya çıkmıştır.⁶³ Nairobi Kadın Hastanesi, seçim sonrası şiddet sırasında cinsel şiddet, özellikle tecavüz vakalarında normalin üç katı kadar giriş bildirmiştir.⁶⁴ 2008-2009 yıllarında Zimbabve'de, "...siyasi mensubiyetlerine yönelik hedef alınan her yaşta kadın işyerleri ve evlerinden zorla kaçırılmış, tecavüz ve işkenceye uğramış, ve gizli işkence merkezlerinde dövülmüştür. Mayıs ila Temmuz 2008 arasında devlet onaylı grupların 2000'den fazla kadın ve kız çocuğuna tecavüz ettiği tahmin edilmektedir."⁶⁵

59 UNDP, 2012.

60 BM Kadın Birimi. "Glossary of Terms from Programming Essentials and Monitoring and Evaluation Sections."

61 Muthoni Wanyeki, 2008. "Lessons from Kenya: Women and the Post-Election Violence." *Feminist Africa*.

62 SG Bulletin.

63 Wanyeki, 2008.

64 a.g.e.

65 RAU, 2009. "Hear Us - Zimbabwean Women Affected by Political Violence Speak Out." *The Hub, 4 Mayıs*, aktarıldığı kaynak UNDP, 2012.

Hedef	Cinsel SKYŞ Türü	Potansiyel Failler
Adaylar ve istekliler	<ul style="list-style-type: none"> Siyasi ortamda istenmeyen cinsel hareket veya cinsel yaklaşma talebi Cinsel nitelikli sözlü veya fiziksel davranış veya el-kol hareketleri Cinsel saldırı ve tecavüz (aile veya kamu aktörü) Cinsel taciz Kişinin siyasete katılımını (örneğin adaylığını koyma, kampanyaya katılma) etkileyen cinsel nitelikli sözlü veya fiziksel davranış Siyasi hakları kullanan kadınlara yönelik saldırı veya aşağılamaya neden olması beklenebilecek veya o şekilde algılanabilecek cinsel nitelikli davranış Diğerinin cinsel sömürsünden parasal veya siyasi olarak çıkar sağlama dahil, kırılganlık durumu, güç farkı veya güvenin cinsel amaçlarla istismarı veya istismara kalkışılması gibi cinsel sömürü⁶² 	<ul style="list-style-type: none"> Aile üyeleri Partner/eş Topluluklar ve seçmenler Geleneksel ve/veya dini liderler Gençlik grupları Siyasi parti üyeleri ve destekçileri Devlet dışı silahlı gruplar Güvenlik aktörleri Seçim görevlileri
Seçmenler	<ul style="list-style-type: none"> Bir seçmenin siyasi faaliyete serbestçe katılma yeteneğini etkileyen istenmeyen cinsel hareket veya cinsel yaklaşma talepleri Oy verme merkezleri ve nüfus memurluğunda cinsel saldırı veya taciz Seçmenleri kontrol etmek, korkutmak, küçük düşürmek ve haklarından mahrum etmek için bir araç olarak kullanılan, siyasi olarak gerçekleştirilen tecavüz Bir seçmenin siyasete katılımını etkileyen cinsel nitelikli sözlü veya fiziksel davranış 	
Siyasi destekçiler ve aktivistler	<ul style="list-style-type: none"> Miting veya kampanya yerlerinde cinsel saldırı veya taciz Siyasi ortamda istenmeyen cinsel hareket veya cinsel yaklaşma talebi 	
Seçim çalışanları, gazetmenler ve kamu görevlileri	<ul style="list-style-type: none"> Siyasi ortamda istenmeyen cinsel hareket veya cinsel yaklaşma talebi Seçim işçilerine yönelik cinsel saldırı veya taciz Seçim işçisi veya kayıt görevlisi gibi bir yardımcı profesyonel ile bir seçmen veya aday gibi bir müşteri arasındaki her türlü cinsel sömürü ya da cinsel ilişki 	

4

SKYŞ'NİN KAPSAMI

Bu kısım farklı SKYŞ türlerini incelemekte, görülüş ve oluş sıklığını tartışmakta ve bu farklı şiddet biçiminin yaygın olarak görülen mağdur ve failerini belirlemektedir.

4.1. MEVCUT VERİ

Seçim şiddeti ile ilgili standart veri setleri büyük ölçüde toplumsal cinsiyet körüdür ve bu nedenle SKYŞ hakkında çok fazla veri sağlayamamaktadır. Bu kadınların maruz bırakıldığı seçimle ilintili şiddetin büyük bir kısmının belgelenmediği anlamına gelmektedir. Ek olarak, yaygın olarak kabul edilen bir SKYŞ tanımı ve bunu ölçmek için göstergelerin bulunmaması, ulusal, bölgesel veya küresel ölçekte toplanan sistematik verilerin olmadığı anlamına gelmektedir.

Verilerdeki sınırlamalara rağmen, araştırmalar SKYŞ'nin dünyadaki ülke ve bölgeler genelinde yaygın olduğunu öne sürmektedir. Bu konuda, cinsiyete göre ayrıştırılmış bulguları olan uluslararası tek bir araştırma vardır. 2006 ve 2010 yılları arasında altı ülkede gerçekleşen 2000'den fazla seçim şiddeti vakasını kıyaslayan bu araştırma, kadınların seçim şiddetinin neredeyse yüzde 40'ında mağdur olduğu tahmininde bulunmuştur.⁶⁶ Bununla birlikte, araştırma özel alanda şiddet (oy vermek amacıyla evden ayrılmalarının partner veya diğer aile üyeleri tarafından önlenmesi gibi), siyasi olarak gereçli cinsel

saldırı veya toplumsal cinsiyete özgü psikolojik kötü muamele dahil kadınların maruz bırakıldığı tüm şiddet biçimleri hakkında veri toplamamış olduğundan, şiddetin görülme sıklığının yüzde 40'tan daha büyük oranda olduğu tahmin edilmektedir.

Kadın parlamenterlere yönelik şiddet konusuyla ilgili yeni bir araştırma, tüm ülke ve bölgelerden anket cevap verenlerin yüzde 81,8'ini etkileyen en yaygın biçim olan psikolojik şiddetin tedirgin edici düzeylerini tespit etmiştir. Rapor edilen psikolojik şiddetle ilgili, araştırma kapsamında incelenenlerin yüzde 44,4'ü, yasama dönemlerinde ölüm, tecavüz, dayak veya zorla kaçırılma tehditleri aldıklarını söylemiştir.⁶⁷

Kadınların maruz bırakıldığı seçim şiddeti türleri ve maruz bırakılan belirli şiddet türlerinin sıklığı erkeklerin maruz bırakıldıklarından esaslı bir şekilde farklıdır. Seçimlerde kadına yönelik fiziksel şiddet kesinlikle mevcut olsa da, kadına yönelik siyasi şiddet niteliği bakımından çoğu zaman psikolojik veya cinseldir.⁶⁸ Araştırmalar, kadınların erkeklerin maruz bırakıldığı doğrudan fiziksel saldırı sayısının üçte birine maruz bırakıldıklarını, ancak psikolojik şiddete maruz bırakılma olasılıklarının üç kat fazla olduğunu tespit etmiştir.⁶⁹ Bu, kadınların erkeklerle göre seçimle ilintili şiddetle ilgili çok farklı bir deneyime sahip olduklarını göstermektedir. Kadınların korkuya dayalı sinsi şiddete maruz bırakılma olasılığı daha yüksektir: kişisel

66 Bardall/IFES, 2011. Şiddet olayları, cinsiyetten bağımsız seçim şiddeti tanımlamasına göre tespit edilmiştir; bu nedenle şiddetin cinsel biçimleri ve cinsiyete özgü diğer biçimleri belirtilmemiştir.

67 IPU, 2016b. *Sexism, harassment and violence against women parliamentarians*. <http://www.ipu.org/pdf/publications/issuesbrief-e.pdf>

68 Bardall/IFES, 2011.

69 a.g.e. Araştırma verilerine göre, seçimlerde kadınlara yönelik tüm şiddet eylemlerinin yüzde 32'si psikolojik şiddet olmuştur; bu oran erkeklerde yalnız yüzde 9'dur. Öte yandan, erkeklerle yönelik şiddet eylemlerinin yüzde 34'ü fiziksel zarar verme şeklinde-dir; bu oran kadınlar için yalnız yüzde 9'dur.

güvenliklerine ve sevdiklerinin güvenliğine yönelik korku, sosyal dışlanma korkusu ve ahlaki karakterine ve özgüvenlerine saldırılar. Ayrıca, kendi siyasi partileri içinde cinsel tacizle veya cinsel olarak küçük düşürülme ile karşılaşma olasılıkları daha yüksektir. Bu SKYŞ'nin bir özelliğidir.

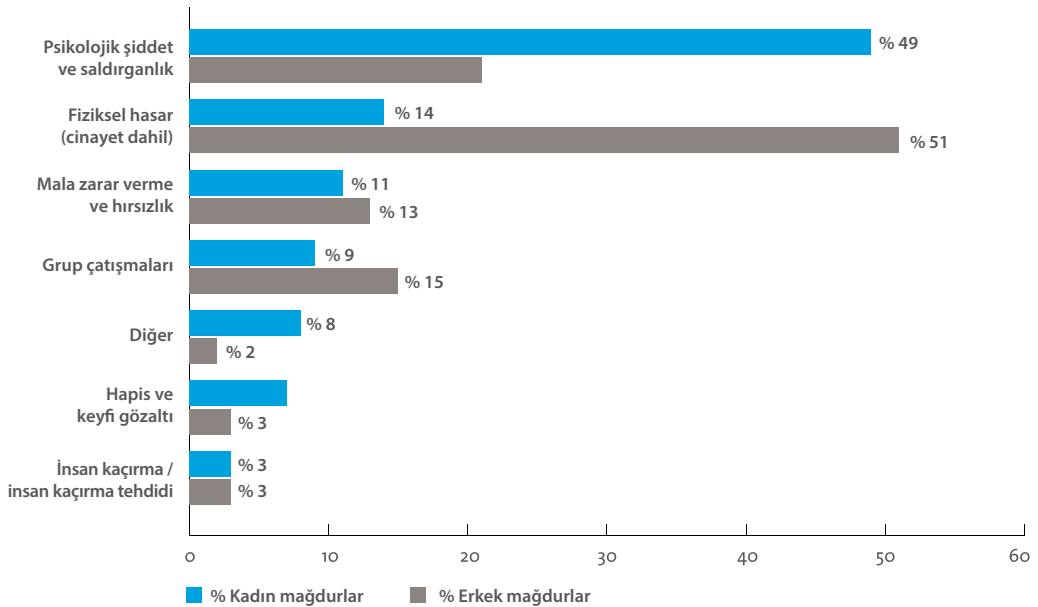
SKYŞ'nin düzeyini tam olarak kavramak için, kamu raporlarının ötesine bakmalı ve ev ve toplum içinde gerçekleşen ve resmi olarak bildirilmeyen olayları da dikkate almalıyız. Mevcut verilere dayanarak, kadınlara yönelik şiddetin (yani seçimlere özgü olmayan)

en çok evde gerçekleştiği tahmin edilmektedir. Resmi yollarla nadiren belgelenen evde meydana gelen SKYŞ fiilleri, resmi polis ve hastane raporları ya da medyadan ziyade sözel olarak daha fazla paylaşılmakta ve seçim gözetmenleri, seçim görevlileri ve toplum kaynakları tarafından daha fazla kayıt altına alınmaktadır.⁷⁰ SKYŞ ayrıca kadın ve erkek adayların olduğu çok çekişmeli seçim bölgelerinde, kampanya yürüten kadınların olduğu geleneksel veya muhafazakar bölgelerde, veya silahlı grupların var olduğu yerler gibi farklı yerlerde meydana gelmektedir.⁷¹

Tablo 1: Erkek ve Kadınlara Yönelik Farklı Seçim Şiddeti Biçimlerinin Orantısal Dağılımı (2006-2010)⁷²

SEÇİM ŞİDDETİ TÜRLERİ

Şiddet Olaylarının Cinsiyete Göre Dağılımı

Not: Tablo kadın ve erkeklerin maruz bırakıldığı farklı seçim şiddeti biçimlerinin oluş sıklığı ile ilgili orantısal dağılımı göstermektedir. Cinsel saldırı hakkındaki bilgiler diğer fiziksel zarar biçimlerinden ayrırt edilmemiştir. Ülkeler arasında Guyana 2006; Bangladeş 2006-07; Doğu Timor 2007; Nepal 2007-08; 2008; Burundi 2010; ve Gine 2010 yer almaktadır.

70 a.g.e.

71 UNDP, 2012.

72 a.g.e. Tablo kadın ve erkeklerde farklı seçim şiddeti biçimlerinin oluş sıklığı ile ilgili orantısal dağılımı göstermektedir. Cinsel saldırı hakkındaki bilgiler diğer fiziksel zarar biçimlerinden ayrırt edilmemiştir.

4.2. SKYŞ'NİN MAĞDURLARI KİMLERDİR?

SKYŞ'nin potansiyel mağdurları, seçmen, aday, siyasi parti destekçisi, kampanya görevlisi, seçim personeli, seçilmiş görevliler ve medya yetkilileri olmak üzere seçimlerde paydaş olan kadınların tümüdür. SKYŞ'nin mağdur ve faileri hakkında güvenilir bir veri bulunmadığından, bu kısım tartışma kapsamındaki noktalarla ilgili örnekler sunmak için öyküsel kanıtların kullanımına dayanmaktadır.

Kadınlar, tesadüfen veya kasıtlı olarak seçim şiddeti mağduru olabilirler. Çalkantı, ayaklanmalar, kamuya açık yerlerde patlayıcı aygıtlarla yapılan saldırılar, büyük çaplı yer değiştirme ve şiddet suçlarında ve seçimle ilintili istikrarsızlıkta genel artışlar bazen hem kadınları hem de erkekleri tesadüfen veya kasıtlı olarak ayırım gözetmeksizin etkilemektedir. Bunlar, kadınları cinsiyetlerinden dolayı veya siyasetle ilgili olarak toplumsal cinsiyete dayalı gerekçelerden ötürü açıkça hedef almayan, *dolaylı SKYŞ biçimleridir*. Yine de, kadınların erkeklerle göre farklı şekillerde ve farklı oranlarda etkilendikleri ve kadınların siyasi haklarını engellemenin nihai etkisine sahip oldukları için bunları bilmek önemlidir. Bu bazen "toplumsal cinsiyete göre farklılaştırılmış seçim şiddeti" olarak tanımlanmaktadır.⁷³

SKYŞ'nin doğrudan biçimleri, kasten katılımlarını engellemek veya kendi çıkarları için kullanmak ve/veya alt konuma itilmelerini devam ettirmek için kadınları seçen saldırıları içermektedir. Bu bazen toplumsal cinsiyete dayalı veya toplumsal cinsiyete göre gerekçelendirilmiş siyasi şiddet olarak tanımlanmaktadır.⁷⁴ Bu kılavuzda, doğrudan biçimlerle ilgileniyoruz.

Kadın seçmenler

Çoğu ülkede seçmenlerin yarısından fazlasını oluşturan kadın seçmenler, seçimle ilintili şiddetin yaygın hedefleridir. Kadın seçmenleri hedef alan şiddet, -

gerek kayıt dönemlerinde, oy kullanma yerlerinde, evlerde gerekse diğer sivil katılım faaliyetleriyle bağlantılı olarak- kadınları oy kullanmak için kayıt yaptırmaktan, kendi sandıklarına gitmekten, miting veya siyasi etkinliklere katılmaktan ve oy verme gününde toplanmaktan caydırmak veya oy kullanma tercihlerini etkilemek, veya bunları yaptıktan sonra onları cezalandırmak için tasarlanmıştır (Ayrıca daha sonraki siyasi katılımlarını önlemek için tasarlanmıştır). Örneğin, Pakistan'da, 2016 yılında yapılan bir araştırma SKYŞ'nin erkeklerle kıyasla kadınların düşük kayıt oranlarındaki temel faktörlerden biri olduğunu kaydetmiştir.⁷⁵ Kadına yönelik fiziksel şiddet tehdidi ve ülkenin birçok bölgesinin güvenli olmaması, kadınların oy verme merkezlerine erişimini sınırlandırmaktadır. Pakistan Seçim Komisyonu'ndan alınan istatistikler, 2013 seçimlerinde kadınların seçmen katılımının yüzde 10'un altında olduğu yaklaşık 800 oy verme merkezi bulunduğunu ve Belucistan ilinin bazı bölgelerinde kadınların seçmen katılımının yüzde 2,9 olduğunu göstermektedir.⁷⁶ Afganistan'da, 2009 seçimleri sırasında, özellikle güney ve güneydoğu bölgelerinde, 650'den fazla kadın oy verme merkezinin açılmamasıyla birlikte, kadınlar radikal şiddetin hedefi haline gelmiştir. Taliban, seçim boyasıyla (bir kişinin oy kullandığını gösteren kanıt) görülen herkesin parmaklarını kesmekle tehdit eden "gece mektupları" dağıtmıştır. Kadınlar bu şiddetin hedefi olmuştur.⁷⁷

Kadınlar ayrıca aile halinde oy kullanma yoluyla kişisel görüşlerine karşı oy kullanmaya zorlanabilirler. Genel anlamda, aile halinde oy kullanma aile reislerinin (çoğunlukla erkek) nasıl oy kullanacakları konusunda diğer aile üyelerini etkilediği durumu ifade etmektedir. Örflere dayanan aile yapılarına sahip yerlerde yaygın olarak uygulanmaktadır.⁷⁸ Aile halinde oy kullanma bir kadının kendi tercihiyle oy vermesini engelleyebilir. Kadın, eşine veya babasına itaat etmesi ve oy vermesi için talimat verilen aday veya parti için oy kullanmasına yönelik güçlü bir kültürel beklenti altında olabilir. Aile halinde oy kullanma ka-

73 Gabrielle Bardall, 2016. "Gender-Based Distinctions and Motivations in Political Violence." In *Voices, Votes and Violence: Essays on Selected Dynamics of Electoral Authoritarianism*. Univ. of Montreal. Ayrıca bakınız Gabrielle Bardall, Elin Bjarnegård and Jennifer Piscopo, 2017'de yayımlanacak.

74 a.g.e.

75 BM Kadın Birimi Pakistan, 2016.

76 a.g.e.

77 Ms. Magazine, 2009. "Women's Fingers Cut Off in Afghan Election Violence." *Feminist Wire*, 24 Ağustos, UNDP'den alıntı yapılmıştır, 2012.

78 UNDP/ BM Kadın Birimi, 2015'den alınmıştır.

Oy kullanma
öncesinde kimlik
kartıyla oy verme
merkezindeki bir
kadın, Fildişi
Sahili

UN Photo/Hien Macdine

dınları boşanma ile tehdit etme de dahil, zorlama ve korkutma yoluyla uygulanabilir.

Tanzanya'da 2015 tarihli bir rapor, bazı erkeklerin kadın seçmenleri sandığa giderken gördüğünde onları tehdit ettiğini, ve bunun bazı kadınların oy verme haklarını kullanmamaya sebep olacak kadar çok korkmasına neden olduğunu kaydetmiştir.⁷⁹ Aynı yıl içinde SKYŞ'yi izleyen Tanzanya Partiler Arası Kadın Platformu tarafından yayınlanan bir raporda, eş, aile ve/veya toplumlarından farklı siyasi görüşlere sahip oldukları için kadınlara yönelik uygulanan şiddet olayları olduğunu doğrulamıştır. Bazı kadınlar, aile bireyleri tarafından seçmen kartlarına zorla el konulduğu konusunda gözlemcilerle bilgi vermiştir; diğerleri eşlerinin tercih etmediği adayları destekledikleri için eşleri tarafından dövüldüklerini bildirmiştir; bazıları belirli bir adaya oy vermeleri için eşleri, erkek kardeşleri ve oğulları tarafından baskıya uğradıklarını bildirmiştir; ve bazı durumlarda, okuma yazma bilmediklerini iddia ederek kadınlar yerine eşleri oy kullanmıştır.⁸⁰

Aile halinde oy kullanmanın ortaya çıktığı başka bir durum da ailesindeki kadınların, onaylamadığı bir aday için oy vermesi halinde, erkeğin ayıplanacağı inancının olduğu kültürlerdedir. Ayrıca, bu talimatlara aykırı davranmanın bir günah veya bedensel ceza, boşanma, sosyal dışlanma ve bir ebeveyn olarak haklarının muhtemel kaybına yönelik gerekçeler olacağına kadınlara söylendiği bir durum da olabilir.⁸¹ Örneğin, Pakistan'da yapılan 2016 tarihli bir araştırma, kadınların gelenekler, kabile bağları ve aile bağları ve ekonomik olarak erkek aile üyelerine bağımlı olmaları dolayısıyla genellikle kısıtlandıklarını tespit etmiştir.⁸² Bunun gibi, kadınların erkek aşiret veya hane reislerinin tercihlerine göre oy kullanmaları muhtemeldir (Aile halinde oy kullanma).⁸³ Pek çok Pakistanlı kadın için, kime oy vereceklerine yönelik karar zaten erkek aile ve/veya toplum üyeleri tarafından alınmıştır. Birçok düşük gelirli aile için, bütün ailenin belirli bir parti veya aday için oy vermesini sağlamak için erkek üyelere faydalar sunulabilir veya misilleme tehdidi alabilirler.⁸⁴ Ek olarak, birçok ortamda, kadınlar (ve erkekler) oylamanın gizliliğine güvenememektedir ve bu nedenle aldıkları talimatın dışında oy vermeye cesaret edememektedir.

79 IRI, 2015. *Tanzania National Elections Gender Assessment*, 25 Ekim. s.14.

80 Negro, Sara, 2017. "Monitoring, Mitigating and Responding to Violence Against Women during Elections (SKYŞ) Experience of UN Women Tanzania in the 2015 General Elections." Kadın Siyasi Liderliğine Direnme: Teoriler, Veriler, Çözümler hakkında Rutgers Üniversitesi Eagleton Enstitüsü konferansında sunulmuştur, New Brunswick, New Jersey, USA, 22-26 Mayıs 2017.

81 UNDP/ BM Kadın Birimi, 2015.

82 BM Kadın Birimi Pakistan, 2016.

83 Xavier Gine. "Evidence from a Voter Awareness Campaign in Pakistan." World Bank "Impact and Policy Conference" ta sunulmuştur, Bangkok..

84 BM Kadın Birimi Pakistan, 2016.

KADIN ADAYLARI HEDEF ALAN ŞİDDETLE İLGİLİ ÖRNEKLER:

- **Kenya'da**, kadın adaylar genellikle SKYŞ'den mustarip olmaktadır. Parlamento üyesi bir kadın, Kenya'da aday olan kadınlara yönelik en büyük külfetin, "yaygın bir korkutma taktiği olan tecavüz tehlikesine karşı korunmak için gerekli olan yirmi dört saat güvenlik hizmeti" olduğunu kaydetmiştir.⁸⁵ Başka bir kadın aday, seçimler için adaylığını koyduğunda dövüldüğünü ve "tecavüz teşebbüsünde çılgılık atmak için zaman kazanmak amacıyla düzenli olarak gizli bıçaklar taşıdığını ve elbisesinin altına iki çift külotlu çorap giydiğini" ve "kadın siyasi adaylar için, şiddetin küfürlü sözlü taciz, dayak, zorla kaçırma ve ölüm tehditlerini de içerdiğini" kaydetmiştir.⁸⁶
- **Meksika'da** 2015 seçimleri SKYŞ meselesini ön plana çıkarmıştır. Sivil toplum kuruluşları, tecavüz, şantaj, cinsel taciz ve saldırı, cinayet, dayak ve kadın adaylara işkence vakalarını belgelemiştir. Kadın adaylara yönelik şiddet ve ayrımcılıkla ilgili şikayet sayılarındaki artış Senatonun eylem çağrısında bulunmasına sebep olmuş ve Ulusal Seçim Enstitüsü (INE) ve Ayrımcılığın Önlenmesi ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Ulusal Konsey (CONAPRED) konuya müdahale etmeye çağırılmıştır. Acil eylem için bir çağrı sunulmuş ve INE ve CONAPRED "Kamu eylemi kılavuzu: Ayrımcılık olmaksızın seçimler"i oluşturmuştur.⁸⁷
- **Pakistan'da**, 2013 seçimlerinden sonra görüşülen çeşitli seçilmiş kadın görevliler ve adaylar korkutma, hakaret, itibar zedeleme ve bir kadın adayın erkek adayın lehine seçimden çekildiğine dair asılsız duyurulara maruz kaldıklarını bildirmiştir. Ayrıca, kadınların çekilmesi için kadın adayın ailesinin erkek üyelerinin tehditler aldığını veya para teklif edildiğini de belirtmişlerdir. Görüşmelerde, kadın aday ve politikacılara yönelik en yaygın şiddet biçimlerinden birinin cinsel hizmet beklentisi ve fiziksel şiddet ve ölüm tehditleri olduğu ortaya çıkmıştır.⁸⁸
- **Zimbabve'de**, Zimbabve Seçim Destek Ağı tarafından hazırlanan 2015 tarihli bir Politika Notu, kadın adayların şiddet ve mağduriyet korkusunu seçime katılımlarına yönelik büyük bir engel olarak belirttiklerini kaydetmiştir. Ek olarak, siyasetle meşgul olan kadınlar "iffetsiz, kaba ve saygın kadınlarla ilgili beklenen zarafetten yoksun" bir şeytan gibi gösterilmiştir. Birçok kadın, siyasi ve seçim çabalarında sürekli olarak cinsel tacize maruz bırakıldıklarını kaydetmiştir.⁸⁹

Kadın adaylar ve istekliler

SKYŞ sık sık seçmen adayları veya seçime aday olmak isteyen kadınları hedef almaktadır. Kadın adaylar genellikle şiddete karşı kırılığandır çünkü erkeklerle karşılaştırıldığında, genellikle adaylıklarını destekleyen daha az destekleyici sosyal ağlara ve siyasi finans sistemlerine sahiptirler,⁹⁰ ve toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılıkla karşılaşma olasılıkları daha yüksektir. Onları potansiyel zararlardan koruyacak güçlü pozisyonlarda bulunan nüfuzlu bağlantılara daha az sahip olabilirler veya karar alıcılara daha az erişimleri

olabilir. Devlet güvenlik güçleri veya yasal aygıtlar, kadınların maruz bırakıldıkları şiddet türlerini tanımlayabilir veya bunlara müdahale edemeyebilir veya müdahale etmeye isteksiz olabilirler. Kadın adaylar, seçim şiddeti ile mücadelede genellikle kendilerini dışlanmış hissedebilirler. Nepal'deki 2008 tarihli bir araştırmaya göre, kadın adaylar siyasette diğer kadınların maruz bırakıldığı şiddetin çoğunlukla farkında değildir. Araştırma, görüşülen 117 kadın adayın yüzde 82'sinin şiddetin herhangi bir türüne maruz bırakılan diğer kadın adaylar konusunda bilgi sahibi olmadıklarını tespit etmiştir.⁹¹

85 Kenya Milletvekili, Phoebe Asiyu'ya göre. Swanee Hunt, 2007. "Let Women Rule," *Politics and Society*, Mayıs/Haziran'dan alıntıdır.

86 Mary Okumu'ya göre, Hunt, 2007'den alıntıdır

87 Daha fazla bilgi için bakınız INE vd., 2016. "Protocolo para Atender la Violencia Política Contra las Mujeres." Ciudad de México; and SEGOB/CONAPRED, 2016. Guía para la Acción Pública: Elecciones sin discriminación. Ciudad de México

88 BM Kadın Birimi Pakistan, 2016

89 ZESN, 2015. *Policy Brief: Challenges in Attaining Gender Balance in Elections in Zimbabwe*. <http://www.zesn.org.zw/wp-con-tent/uploads/2016/10/policybrief.pdf>

90 Julie Ballington ve Muriel Kahane, 2014. "Women In Politics: Financing for Gender Equality." In International IDEA, *Funding of Political Parties and Election Campaigns: A Handbook on Political Finance*. Stockholm

91 SAPI/International IDEA, 2008. *Women, Representation and Violence: Exploring Constituent Assembly Election in Nepal*. Ağustos.

Bu, özellikle bir yıldan az siyasi deneyime sahip kadın adaylar için geçerlidir. Bu durum, "çoğu durumda, kadınların 'çoğunluğun iyiliğine' hizmet etmek ve 'ailelerinin onurunu kurtarmak' için duygularını bastırmaya ikna edildiği" gerçeğine atfedilmektedir.⁹² Ayrıca, Nepal'de SKYŞ medyada az yer almaktadır ve sorunla ilgili toplumsal farkındalık eksikliği mevcuttur. Genelde, bu eğilimler SKYŞ'ye maruz bırakılmış kadın adayları çevreleyen izolasyon ve sessiz kalma kültürünü pekiştirmektedir, bu da tehdit ve korku hissini körüklemektedir.

Siyasi destekçiler ve kampanya çalışanları

Siyasi parti destekçileri ve kampanya çalışanları da SKYŞ için hedef olmaktadır.⁹³ Kadın parti destekçileri mitingler, protesto yürüyüşleri ve kampanya toplantıları gibi kamusal ortamlarda hedef alınabilirler. Ayrıca, kadın adaylar için kampanya düzenlemeye ve partnerleri, aileleri ve aşiretlerinin görüşlerinden farklılık gösteren siyasi görüşleri savunmaya yönelik özel durumlarda da hedef alınabilirler. Örneğin, Afganistan'daki 2010 parlamento seçimleri sırasında, yarıştan çekilmeye mecbur etmeye yönelik başarısız bir teşebbüste bir kadın aday ve görevdeki parlamenterin on kampanya çalışanı zorla kaçırılmıştır. Çalışanların beşi serbest bırakılmış ancak diğer beşi vurulup öldürülmüştür.⁹⁴

Seçim görevlileri ve sandık personeli

Cinsel taciz fiilleri ve/veya kamusal yaşamda kadınlara yönelik diğer toplumsal cinsiyete dayalı saldırılar yoluyla cinsiyetçilik ve şiddet kültürünün sürdürülmesi, seçimler sırasında görev veya devlet memurluğu pozisyonları (Seçim Yönetim Organı (SYO) veya bakanlıkta pozisyon gibi) için kadınları aday olmaktan caydırabilir. Buna, SYO'lar tarafından istihdam edilen kadın personel, sandık çalışanları, SYO komisyonu üyeleri, hükümet bürokratları veya devlet memurları (belediye, il veya ulusal seviyeler) ve hatta seçim gözetmenleri dahildir. İşyeri kültürü, herhangi bir çalışanla ilgili ayrımcılığa, özellikle de toplumsal cinsiyet ayrımcılığı veya tehdit ve tacize izin vermemelidir. 2008 yılında Kırgızistan Merkez Seçim Komisyonu'nun eski başkanı, güvenliğine yö-

nelik tehditler aldıktan ve zamanın Cumhurbaşkanı'nın oğlu ile bir güç dinamiğine göğüs gerdikten sonra görevinden istifa etmiştir. Açıklamalarında, Cumhurbaşkanı'nın oğlunun kendisine küfredtiğini ve güvenliğini tehdit ettiğini söylemiştir.⁹⁵

SYO'nun özellikle kadınların kısıtlı hareketliliğe sahip olabileceği geleneksel veya muhafazakar bölgelerde, görevlerini yerine getirirken sandık çalışanlarını, özellikle de aktif olarak seçmenlerin kaydedilmesiyle meşgul olan veya oylama günü çalışanları, korumak için harekete geçmesi gerekebilir. Örneğin, 2004 yılında Afganistan'da, Taliban oy vermek için kayıt yaptıracak Afgan kadınları taşıyan bir otobüsü bombalayarak, BM-Afgan seçim organı için çalışan iki kadını öldürmüştü ve dokuz kadın sandık çalışanı ve iki çocuğu yaralamıştır.⁹⁶

Siyasi görevdeki kadınlar

Kadınlara yönelik şiddet ayrıca, seçim sonrası dönemde, seçilmiş kadınlar yasama meclisindeki görevlerine başladığı zaman dahil olmak üzere, seçim sürecinin her aşamasında ve farklı ortamlarda meydana gelmektedir. Bu boyut ayrıca siyasette kadınlara yönelik şiddet olarak da ifade edilmektedir. Söz konusu şiddet, onların siyasi görevlerini yerine getirmelerini engelleyerek, yasama meclisinde liderlik pozisyonlarına talip olmalarını engelleyerek, eksiksiz görev süresi bitiminden önce onları istifa etmeye zorlayarak, meclis oturumlarına katılımlarını önlemeye çalışarak, parlamento ve komitede dışlanma ve ötekileştirilmeyi zorla kabul ettirerek ve onları yeniden seçim arayışına girmemeleri için zorlayarak karar alma organlarında kadınları susturmayı amaçlamaktadır. Ayrıca, parlamento personeli ve stajyerler gibi bağlantılı siyasi rollerde olan kadınları da etkileyebilir. Kadın siyasi figürlere yönelik şiddet genellikle kadınların erkek güç tabanı ve statüko için potansiyel tehdit olarak görülmesi nedeniyle ortaya çıkmaktadır.⁹⁷

92 a.g.e.

93 UNDP, 2012.

94 BBC News, 2010. "Kidnapped Workers for Afghan Female MP Found Dead." 29 Ağustos.

95 GenderStan, 2008. *Female head of Kyrgyz Central Election Commission resigns over threats.* Eylül.

96 Dawood Wafa, 2004. "Blast Kills 2 Female Poll Workers in Afghanistan." *Reuters*, 27 Haziran.

97 Siyasette kadınlara yönelik şiddet hakkında daha fazla bilgi için bakınız Ballington, 2016; Elin Bjarnegard, 2016; Mona Lena Krook, 2017; Jennifer Piscopo, 2016.

KADIN SİYASETÇİLERİ HEDEF ALAN ŞİDDETLE İLGİLİ ÖRNEKLER:

- **Avustralya'da**, eski Başbakan Julia Gillard'ın deneyimleri kamu hayatındaki kadınların düzenli olarak uğradığı cinsiyetçi kötü muameleyi simgelemeye başlamıştır. 2012 yılında parlamentoda "cinsiyetçilik ve kadın düşmanlığı" konusundaki konuşmasında Gillard, kadınların kamusal alanda karşılaştığı cinsiyetçiliğe dikkat çekerek, kadınları "neredeyse her gün" şiddet veya tecavüz tehdidi "bekleyebilecekleri" konusunda uyarmıştır. Gillard, 2016 yılında, "Cinsiyetçilik - ve özellikle kadın liderlerin karşılaştığı gibi cinsiyetçilik - ile ilgili bu meselenin artık zamanımızın küresel konuşmalarındaki sorunlardan biri olduğunu düşünüyorum. Bunda konuşmamın rolünü fazla iddia etmeyeceğim- sanırım az, birazcık" şeklinde belirtmiştir.⁹⁸
- **Bolivia'da**, Nisan 2010 tarihinde, Juana Quispe, Ancoraimes Belediyesi (La Paz Bölümü) Meclis üyesi seçilmiş ve 31 Mayıs tarihinde görevi üstlenmiştir. Ancak, döneminin başlangıcından itibaren, kendi konseyinin üyeleri tarafından kötü muameleye maruz bırakıldığını belirtmiştir. Uğradığı fiziksel ve sözlü kötü muameleyi alenen kınayan çeşitli itiraz başvurularında bulunarak, siyasi haklarını kullanmasına izin vermediklerini ve görevden alındığını belirtmiştir. 13 Mart 2012 tarihinde, Meclis üyesi olarak siyasi hakkını geri aldıktan 32 gün sonra, Juana Quispe öldürülmüştür. Meclis üyesi Quispe vakası, kamu görevindeki diğer birçok kadının şikayetiyle birlikte, 28 Mayıs 2012 tarihinde Kadına Yönelik Taciz ve Siyasi Şiddet Kanunu'nun (No. 243) kabul edilmesine yol açmıştır.
- Ayrıca **Bolivia'da**, Bolivia Kadın Belediye Meclis Üyeleri Derneği (ACOBOL) tarafından yapılan bir anketin sonuçları, [dernekle kayıt altına alınan] tüm taciz ve istismar vakalarının yüzde 36'sının kadın meclis üyelerini istifaya ve görevlerini erkek bir adaya veya alternatif üyeye bırakmaya zorlamayı amaçladığını göstermiştir. "Şikayetlerin yüzde 20'sini fiziksel şiddet, yüzde 19'unu ise kadınları belediye yönetiminin gözetim ve denetim işlevlerinden uzak tutmak için taciz ve baskılar olmuştur. Bu sebeple, kadın meclis üyeleri genellikle ikinci bir dönem için adaylığını koymamaktadır."⁹⁹
- **İtalya'da**, Temsilciler Meclisi Başkanı Laura Boldrini, seçim için adaylığını koyduğunda binlerce kadın düşmanı hakaret, tehdit ve itibarını azaltıcı görsel aldığı hakkında açıkça konuşmuştur, ve ayrıca TCDŞ failerini alenen kınamıştır.¹⁰⁰
- **Peru'da**, Flora Tristán Merkezi'nin 2015 yılında yaptığı bir araştırmaya göre, seçilen beş kadından biri, erkek belediye başkanları, meclis üyeleri ve bölge başkanları tarafından belediyeler ve bölgesel yönetimlerde siyasi olarak taciz edilmiştir. Fiziksel saldırı, ölüm tehdidi, ekonomik geçim imkanlarının kaybı ile sözlü ve psikolojik taciz olaylarının yer aldığı vakalar görülmüştür.¹⁰¹
- **Tunus'ta**, Kurucu Meclise seçilen kadınlara yönelik bir araştırma, birçok kadın milletvekilinin tacize maruz bırakıldığını kaydetmiştir: "Milletvekilleri ilişkilerini genel olarak saygılı olarak tanımlarken, hem kadın hem de erkek milletvekilleri kadın milletvekillerine karşı olumsuz basmakalıplaştırma ve yorumlar, sözlü taciz ve saldırgan davranışlarda bulunulduğunu bildirmişlerdir. Ek olarak, farklı siyasi görüşlerden kadın milletvekilleri, giyim tercihleri veya kıyafet tarzlarının açıkça kötülendiğini bildirmektedir. Diğer üyeler medyanın kendileriyle ilgili uydurulmuş fotoğrafları afişe ettiklerini ve diğer eleştirileri yayınladıklarını belirtmiştir."¹⁰²
- **Zimbabve'de**, 2013 anayasa reformunda kabul edilen ayrılan sandalyeler yoluyla seçilen kadınlar sözlü tacize ve kamu alaylarına maruz bırakılmıştır.¹⁰³

98 John Morgan, 2016. "Julia Gillard on tackling sexism against female leaders." *Times Higher Education*

99 Franz Chavez, 2009. "BOLIVIA: Politics, a Risky Business for Women," *Inter Press Service*, 27 Ekim.

100 Lizzy Davies, 2014. "Laura Boldrini: The Italian politician rising above the rape threats." *The Guardian*, 9 Şubat

101 Flora Tristán: Centro de la Mujer Peruana, 2015. "Las Mujeres Rurales Dijeron NO a la Violencia de Genero," 27 Kasım

102 NDI, 2012. *Tunisia's National Constituent Assembly Gender Assessment*. s.9

103 Zimbabve BM Kadın Birimi Ülke Ofisi, Maureen Shonge tarafından sağlanan bilgiler.

4.3. SKYŞ'NİN FAİLLERİ KİMLERDİR?

Şiddetin önlenmesi ve azaltılması için SKYŞ fiillerini gerçekleştiren faillerin belirlenmesi ve anlaşılması önemlidir.

SKYŞ'nin failleri siyasi, sosyal aktörler veya devlet aktörleri olarak sınıflandırılabilir. Devlet ve siyasi parti kurumları büyük ölçüde siyasi düzeydeki fail-ler iken, toplumsal düzeydeki failler, aile ve toplum üyeleri, geleneksel ve dini liderler, çeteler veya di-ğ er sosyal ağlar ve aynı zamanda da medyadır. SK- YŞ'nin faillerinin büyük çoğunluğu erkek olmasına rağmen failler her iki cinsiyetten de olabilir.¹⁰⁴ Aslın- da, ülkeler arası bir araştırmaya göre, kadınlar kendi başlarına seçim şiddeti ile ilgili fiillerin yalnızca yüz- de 4'ünü gerçekleştirmiştir; birlikte hareket eden kadın ve erkekler yüzde 20'sini gerçekleştirmiştir.¹⁰⁵ Parti üyesi devlet aktörü veya aile üyesi gibi failler birden fazla kategoriye ait olabilir.

Faillerden bağımsız olarak, devlet kadına yönelik her türlü şiddete karşı koruma sorumluluğu taşıdı-ğ ından, şiddetle ilgili azmettiricileri cezalandırmak- ta ve mağdurlara hizmet ve yardım sağlamaktır. Bu,

yasama, yargı ve kamu hizmeti de dahil hükümetin tüm sektörlerini kapsayan bir sorumluluktur. SKYŞ, bir insan hakları ihlalidir ve bu nedenle devlet, gerçek ve potansiyel insan hakları etkilerini değ er- lendirmek, bulguları entegre etmek ve bulgulara göre hareket etmek, müdahaleleri takip etmek ve etkilerin nasıl ele alındığını bildirmek de dahil insan haklarına gereken özeni gösterme sorumluluğunu taşımaktadır.

Siyasi Aktörler

Siyasi partiler bünyesinde liderler, adaylar, üyeler, destekçiler ve kampanya çalışanları, SKYŞ'nin en yaygın failleridir. Çoğu ülkede, siyasi partiler seçim- le gelinen görevlere yönelik ilk kapıdır ve çoğu aktif olarak kadın adayları teşvik etmeyi ve destekleme- yi seçmektedir. Bununla birlikte, birçok durumda, siyasi partiler (ve onların liderleri veya üyeleri) as- lında kadınların siyasi ilerlemesine yönelik en bü- yük engeldir. Siyasi partilerdeki kadınlara yönelik şiddet olayları, kadınların ilerlemesine engel olma ve siyasi amaçlarını gerçekleştirmelerini engelleme amacıyla seçimlerde artmaktadır. Bu şiddet, siyasi parti içinde (yani, parti içi şiddet) veya muhalif si- yasi partiler (yani partiler arası şiddet) tarafından gerçekleştirilebilir.

Siyasi Aktörler	Toplumsal Aktörler	Devlet Aktörleri
<ul style="list-style-type: none">• Siyasi parti liderleri• Seçim adayları• Siyasi parti üyeleri• Siyasi destekçiler• Kampanya çalışanları• Parti milisleri	<ul style="list-style-type: none">• Seçmenler• Aile üyeleri• Partnerler, eşler• Topluluk üyeleri veya grupları• Dini veya geleneksel liderler• Medya• İşverenler ve çalışma arkadaşları• Devlet dışı silahlı gruplar dahil olmak üzere suç örgeleri• Gençlik grupları veya gençlik kadroları	<ul style="list-style-type: none">• Devletin güvenlik aktörleri (polis, silahlı kuvvetler)• Hükümet kurumları (yürütme, adalet sektörü, yasama organı)• Seçim görevlileri, çalışanları ve güvenlik• Devlet vekilleri (milis, çeteler, isyancılar, özel güvenlik)

104 Bardall/IFES, 2011.

105 a.g.e.

SKYŞ'NİN SİYASİ FAİLLERİ İLE İLGİLİ ÖRNEKLER:

- **Nepal'de**, "kadın adaylar muhalif partilerin kadroları tarafından mağdur edilmiştir. Seçim sürecinde bu kadın adaylara yönelik tehditlerin yanı sıra fiziksel şiddet olayları olmuştur. ... Güvenlik personelinin yanı sıra kadın adayların diğer partilerin kadroları tarafından saldırıya uğradığı çeşitli olaylar olmuştur."¹⁰⁶
- **Pakistan'da**, beş büyük siyasi partinin önde gelen liderleri, yerel geleneklere dayanarak, kadınlara aday belirleme belgelerini doldurmaları veya seçimlerde oy vermeleri için izin vermeyeceklerini beyan etmek için resmi anlaşmalar imzalamıştır. Ayrıca, imza sahipleri başvuru yapmış kadın adayları adaylıklarını geri çekmeleri için bir kampanya başlatmakla tehdit etmiş ve sivil toplum kuruluşlarını kadınları seçimlere katılmaları için harekete geçirmeye ve desteklemeye son vermeleri konusunda uyarmıştır. Kadınların katılımının İslam dışı olduğunu iddia eden ve kadınların oy verme merkezlerine gitmelerini zorla engelleyeceklerini beyan eden bir dizi kararname ve camilerden dini fermanlar yayınlamıştır. Sonuç olarak, kadın adaylar ve aile üyeleri tacize uğramış ve seçimlere adaylığını koymaktan çekilmeleri için baskı görmüşlerdir.¹⁰⁷
- **Paraguay'da**, muhalefet partisinden bir kadın üye seçim listesinde yedek aday olarak yer almayı kabul etmediğinde parti üyesi arkadaşları tarafından uğradığı hakaretler nedeniyle partiden istifa etmek zorunda kaldığını kaydetmiştir. Aday listesinde yer almak için partisinin farklı bir grubuna katıldığı zaman, eski meslektaşları tarafından bir hain olarak adlandırılmış ve aday olması engellenmiştir.¹⁰⁸
- **Zambiya'da** siyasi partiler, muhaliflere saldırmak ve korkutmak için "kadrolar" (genç erkeklerin organize çeteleri) istihdam etmektedir. Son yıllarda kadrolar defalarca muhalefet lideri Edith Nawakwi'yi "toplucu tecavüz etmek"le tehdit etmiştir. Kırsal ilçelerde kadrolar, belirli bir partiye oy vermedikçe, geçim imkanlarının kaybı ile onları tehdit ederek yerel pazarlardaki kadın pazarıcıları hedef almıştır.¹⁰⁹

Parti içi SKYŞ siyasi partilerin kendi partilerinin kadın aday veya üyelerine yönelik şiddet uygulayabildikleri hallerdir. Bu durum, genel olarak kadınların eşitliğine, özel olarak da partiden aday gösterilmelerine karşı köklü direnişin sonucu olabilir. Toplumsal cinsiyet kotalarının uygulandığı yerlerde veya ilk seçimler sırasında olduğu gibi, sınırlı sayıda sandalye için parti içi rekabetin olduğu yerlerde veya kadın adayların parti listelerindeki konumlarını belirlerken telaffuz edilebilir. Siyasi parti milisleri de kadın adayları ve seçmenleri hedef alabilir. Partiler arası SKYŞ, genellikle muhaliflerine karşı siyasi partilerin liderleri veya üyeleri tarafından uygulanmaktadır. Genellikle muhalefet partilerinin kadın adaylarına yöneliktir. Fiziksel şiddet fiillerine ek olarak, genellikle adayların çocuklarına yönelik tehditler veya kişisel zarar tehditlerini içermektedir.

Toplumsal Aktörler

SKYŞ'nin toplumsal failleri kadın adayla yakından ilgili insanlar -eşi, babası veya diğer aile üyeleri- veya seçmenler veya parti destekçileri, erkek dini liderler veya köy veya kabile olabilir. Bu aktörler, genellikle tecavüz, sosyal dışlama veya evden çıkma yaşağı gibi, niteliği bakımından çoğu zaman son derece kişisel olan hedefli şiddet fiilleri gerçekleştirmektedir. Dini veya geleneksel liderler veya kadınların yerel toplumundaki diğer üyeler, katılımı önlemek veya siyasi seçimleri zorlamak için kadınlara şiddet fiilleri uygulayabilirler.

106 SAPI/IDEA, 2008.

107 a.g.e.

108 Queremos Paridad, 2015. "Three Historias de Mujeres que Han Luchado por Espacios en sus Propios Partidos." 11 Ağustos.

109 Chatula Kampo, 2012. "Zambia: I Live in Fear of Being Raped." Times of Zambia, 14 Kasım, UNDP, 2012'den alıntıdır.

SKYŞ'NİN TOPLUMSAL FAİLLERİ İLE İLGİLİ ÖRNEKLER:

- **Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde**, bir başkan adayı, adaylığına misilleme olarak eşinden, dini liderinden ve yakın akrabaları tarafından korkutma ve fiziksel saldırıya maruz bırakıldığına dair ifade vermiştir. Aile ve dini lideri, onu kamusal kampanyada kendisini sergilediği için "fahişe" olmakla suçlamıştır ve "evliliği ve çocukları veya siyasi arzusu arasında seçim yapmaya" zorlamıştır. Ailesine yönelik tehditler onu çocuklarını yurtdışına göndermeye zorlamıştır ve artık ailesi veya eski eşiyile temas kurmamaktadır.¹¹⁰
- **El Salvador'da**, kadın adaylar, seçim için adaylıklarını koymaya karar verdikleri ve seçime aday olarak seçildiklerinde aile üyeleri ve/veya partnerleri tarafından işlenen SKYŞ hakkında açıkça konuşmuştur. Birçoğu, tehdit aldıklarını ve seçime katılmalarının önüne geçildiğini ve açıkça yasaklandığını kaydetmiştir.¹¹¹
- **Moldova'da**, 2016 yılında, başkan adayı Sandu'nun 44 yaşında olduğu halde evli olmadığı ve anne olmadığı için Moldova Ortodoks Kilisesi lideri tarafından ahlakına şüpheyle bakılmış ve adayın güvenilirliğine kuşku düşürülmüştür.¹¹²
- **Pakistan'da**, oy kullanan kadınlar kendi toplumları vasıtasıyla şiddete maruz bırakılabilirler. Kasım 2015'teki bir belediye seçiminde, ülkenin kuzeybatısında sadece bir kadın oy vermek için oy verme merkezine gelmiştir. Bu kadın kadınların oy vermesini yasaklamaya yönelik yerel anlaşmalardan dolayı 70 yıldan fazla süredir oy veren ilk kadındır. "Bir gecede toplumdan dışlanmış kişi haline gelmeyi" anlatmıştır. Ulusal Kamu Radyosu ile yapılan bir röportajda seçmen, köylülere oy kullanmayı düşündüğünü ilk söylediğinde, ona "susmasını ve bunun hakkında bir daha asla konuşmamasını" tavsiye ettiklerini ifade etmiştir.¹¹³
- **ABD'de** geçtiğimiz 40 yıl boyunca yapılan pek çok araştırma göstermiştir ki "kadın adayların görünüş, kişilik ve aileleri medyada daha fazla yer alırken, meseleler hakkında duruşları medyada erkek adaylara kıyasla daha az yer almıştır. Salt cinsiyetçi dilin ötesine geçen bu farklılıklar, kadın adayın inanırlığını yok edebilir".¹¹⁴

Sosyal aktörler tarafından uygulanan diğer SKYŞ biçimleri daha az kişiseldir ancak daha az zararlı değildir. Medya ve gazeteciler hakaret ve karalama yoluyla kadınların katılımına saldırabilir.¹¹⁵ Medya tarafından yapılan yetersiz bildirimler, çoğunlukla SKYŞ'ye eşlik eden cezasızlık ve sessizlik kültürüne katkıda bulunmaktadır. Yalan beyan ve/veya kadın adayların itibarlarını zedeleme girişimleri onlara yönelik şiddeti de tetikleyebilir.¹¹⁶ Medya ayrıca elbise, görünüm, yaşam tarzı seçimlerine vb. dayanarak kadın aday veya seçilmiş görevlileri değersizleştirerek veya küçük düşürerek SKYŞ

için zemin ve atmosfer de hazırlayabilir. Medya, hem kamu görevi hem de seçimle gelinen görevlerdeki kadınlara yönelik olumsuzluk, yanlışlık ve saldırganlığı teşvik ederek SKYŞ için altyapı hazırlayabilir. Ek olarak, Facebook ve Twitter gibi ağlar dahil yeni sosyal medya ve iletişim teknolojileri, kadınlara saldırmak için ek platformlar sunmaktadır. Bu durum, ağır sonuçları olan küresel bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır.¹¹⁷ Bir rapor, kadınların internette kötü muameleye uğrama olasılığının erkeklere göre 27 kat daha fazla olduğunu tespit etmiştir.¹¹⁸

110 Queremos Paridad, 2015. "Three Historias de Mujeres que Han Luchado por Espacios en sus Propios Partidos." 11 Ağustos.

111 Morena Herrera, Mitzzy Arias and Sara García, 2012. *Hostilidad y violencia política: DevelandoDevelandoDesvelando realidades de mujeres autoridades municipales. Sistematización de experiencias de violencia política que viven mujeres electas en gobiernos municipales en El Salvador*. ONU Mujeres, Santo Domingo.

112 Charles Recknagel, 2016. "In Moldova, Smears, Orthodox Church Target Pro-EU Candidate Ahead Of Runoff." RadioFreeEurope. <https://www.rferl.org/a/moldova-sandu-smears-orthodox-church-pro-eu-candidate-russia/28108474.html>

113 BM Kadın Birimi Pakistan, 2016'dan alıntı yapılmıştır.

114 Rachel Joy Larris and Rosalie Maggio, 2012. "The Women's Media Center Media Guide to Gender Neutral Coverage of Women Candidates and Politicians."

115 UNDP, 2012.

116 a.g.e.

117 BM Kadın Birimi, UNDP ve ITU, 2015. *Cyber Violence against Women and Girls: A World-Wide Wake-Up Call. Report by The UN Broadband Commission for Digital Development Working Group*.

118 a.g.e., s.15.

UN Photo/Logan Abbasi

Il de la
Gonave,
Haiti, sakinleri
Halk Seçim
Bürosu'nda-
ki seçmen
listesinde
isimlerini
aramaktadır.

Son zamanlarda, birkaç kadın politikacı, Birleşik Krallık ve ABD dahil internette uğradıkları kötü muamele ve taciz hakkında açıkça konuşmuştur.¹¹⁹

Devlet Aktörleri

Devlet temelli failer, SKYŞ'nin önde gelen faileri olabilir. Bunlar, ulusal silahlı kuvvetler, polis ve istihbarat teşkilatları gibi güvenlik güçlerini içermektedir. Seçimler boyunca, seçim görevlileri, sandık çalışanları ve seçim güvenliği uzmanları da SKYŞ'ye sebep olabilir. Failer, seçimlerden sonra, siyasi görevdekiler ve seçilmiş parlamento üyelerini de içerebilir. Yürütme, yasama ve yargı organları da dahil hükümetin tüm kısımları, SKYŞ uygulamaya aktif veya pasif olarak dahil olabilmektedir. SKYŞ'nin devlet faileri, açıkça ayrımcı bir gündeme sahip olabilir veya fiilleri genellikle toplumsal cinsiyete özgü bir şiddete başvurarak bir süreci zayıflatmayı hedef alabilir.

Güvenlik güçlerinin taktikleri kadın ve erkekler benzer zarar verebilir; örneğin, kadın protestocular siyasi bir yürüyüşün bastırılması sırasında polisin vahşeti-

nin mağduru olabilirler. Bununla birlikte, kadınlar ayrıca, katıldıkları mitinglerde veya siyasi gösterilerde doğrudan hedef alınmakta, cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı siyasi şiddetin menfur biçimlerinin mağduru olabilmektedir. Örneğin Gine'de, 28 Eylül 2009 tarihinde meydana gelen şiddet olaylarında 167 kişi öldürülmüş veya ortadan kaybolmuştur. Bu kadınların az 109'u daha önceden tecavüz, diğer cinsel şiddet fiilleri, cinsel organın kesilmesi/sakatlanması veya cinsel kölelik mağduru olmuştur.¹²⁰

Yaygın bir insan hakları meselesi olmasına ve çoğunlukla kadınlara yönelik şiddetin daha geniş örüntülerine bağlı olmasına rağmen, SKYŞ aynı zamanda temel bir seçim güvenliği sorunudur. Kadın seçmenlere yönelik şiddet, çoğu zaman seçim yöneticilerinin ve güvenlik sağlayıcılarının, kadınları oy vermede karşılaşılabilecekleri özel tehditlerden koruyamamalarından kaynaklanmaktadır. SKYŞ söz konusu seçim aktörleri tarafından gerçekleştirilen doğrudan saldırı ve korkutma sonucu da olabilmektedir.

119 Örneğin bakınız, iKNOWPolitics, 2016. "Women in politics and cyber abuse in the United Kingdom" and Jessie Opoien, 2016. "Handling hate: Women in politics face a remarkable amount of sexist vitriol." *The Capital Times*, 11 Mayıs.

120 BM, 2009. "Report of the International Commission of Inquiry Mandated to Establish the Facts and Circumstances of the Events of 28 September 2009 in Guinea." BM belgesi. S/2009/693, Ek.

Kalabalık oy verme koşulları, karma kadın ve erkek seçmenlere ait uzun kuyruklar, kıyasıya yarışlardaki yüksek gerilimler ve diğer Seçim Günü koşulları, kadın seçmenlerin oy verme merkezlerinde cinsel saldırı ve saldırı mağdurları haline gelmelerine sebep olabilir. Örtülü kadın seçmenlerin kimliğini doğrulamak veya parmakları mürekkeple boyamak (ki bu fiziksel temas gerektirebilir) gibi hassas sorumluluklara sahip iyi eğitilmemiş sandık çalışanları seçmenleri tehdit altında veya korkmuş hissettirebilirler. Bu yetkinin kötüye kullanılması da doğrudan sömürüye neden olabilir.

Seçim sonrası, devlet kurumları ve bunlara hizmet eden kişiler, eylemsizlik yoluyla veya yetkinleşti-

rici davranışlarına izin vererek dolaylı veya doğrudan şiddete katkıda bulunabilir. Kadınlar, parlamentolardan yerel konseylere ve diğer kamu kurumlarına kadar hizmet verdikleri kurumlarda meslektaşları tarafından hedef alınabilmektedir. Parlamentoda, kadın milletvekilerine yönelik cinsiyetçilik, cinsel taciz ve/veya cinsiyete dayalı karakter saldırısı kültürü kadınların katılım ve devam durumlarını engellemekte, erken istifaya neden olabilmekte ve ikinci dönem aday olmaları konusunda kadınların cesaretini kırabilmektedir. Çeşitli ülkelerde, erkek parlamenterler, kadın siyasi liderleri kamuoyu önünde ayıplayarak, onları istifaya zorlamışlar ve kamu görevindeki kadınlara fiziksel ve psikolojik tehditlerde bulunmuşlardır.

SIYASETTE ŞİDDETİN DEVLET TEMELLİ FAİLLERİNE İLİŞKİN ÖRNEKLER:

- **Kanada'da**, 2016 yılında kadın milletvekili Michelle Rempel cinsiyetçilikle ilgili maruz bırakıldığı olaylar hakkında açıkça konuşmuştur. Rempel, erkek meslektaşları tarafından aşağılanma, duygusal olarak tanımlanma, cinsel taciz gibi yanlı tutumlarla karşılaştığını kaydetmiştir.¹²¹
- **Fransa'da**, 2016 yılında, 17 kadın eski hükümet bakanı, Fransız siyasetinde artık cinsel taciz hakkında sessiz kalmayacaklarını söylemek için ortak bir beyan yayınlamışlardır. Fransız siyasi iktidarındaki kişilerin "tüm cinsiyetçi sözlerini" ve aynı zamanda da "uygunsuz el-kol hareket ve davranışlarını" duyurmaya söz vermişlerdir.¹²² Diğer kadın siyasetçiler "erkek siyasetçiler tarafından parlamentoda kadınların maruz bırakıldıkları elleme, taciz, cinsiyetçi yorumlar ve cinsel saldırıya" karşı açıkça konuşmaktadır.¹²³
- **İsrail'de**, 2016 yılında en az iki kadın parlamento üyesi mecliste cinsel taciz veya saldırıya uğradıklarını bildirmiştir. Bir kadın milletvekili olan Merav Ben Ari, "Mecliste bekar bir kadın olmam gerçeği beni rahatsız edici durumlara sokuyor ... bazen insanlar yorum yapıyor ... ve son zamanlarda mecliste bir olay oldu" şeklinde ifade etmiştir.¹²⁴
- **İskoçya'da**, 2016 yılı raporu Glasgow konseyinin altı kadın üyesinin maço kültürü ve çalışmak için hoş olmayan bir ortamdan şikayet ederek istifa etme niyetlerini ifade ettiklerini kaydetmiştir. Bir kadın meclis üyesi konseyi "1970'lere bir zaman sıçraması gibi" tanımlamıştır.¹²⁵
- **Peru'da** Lima'nın eski belediye başkanı olan Susana Villaran, görevdeyken acımasız saldırı ve tehditlere maruz bırakıldığı hakkında açıkça konuşmuştur. Bunun onun imajını zayıflatmak ve erkek dünyasına ait olan siyaset ve iktidar alanını denemek ve ona zarar vermek için onun gibi bir kadına yer olmadığını açıklığa kavuşturmak için tasarlandığını kaydetmiştir.¹²⁶

121 Michelle Rempel, 2016. "Confront your Sexism." National Post, 18 Nisan.

122 Lou Lorscheider, 2016. "French Ex-ministers take on Sexual Misconduct in Politics." *Voice of America*, 15 Mayıs

123 Angeliqne Chrisafis, 2016. "'We can no longer stay silent': Fury erupts over sexism in French politics." *The Guardian*, 13 Mayıs.

124 Max Bearak, 2016. "Almost all of Israel's 32 women in parliament have been sexually harassed or assaulted." *Washington Post*, 31 Mayıs.

125 2016. "Half of Labour's female councillors in Glasgow to quit 'macho' council." *iKNOWPolitics*, 16 Haziran.

126 Liz Ford, 2016. "From Peru to Kosovo, female MPs aim to end abuse of women in politics." *The Guardian*, 24 Mart.

5

SKYŞ'NİN NEDEN VE SONUÇLARI

Geleneksel olarak, SKYŞ olayları, erkeklerle olan ilişkilerine (eş, anne ve çocuk olarak) yönelik olarak kadınları hedef almış ve erkekleri korkutmak ve siyasi çabalarından caydırmak için kullanılmıştır.¹²⁷ Bununla birlikte, bu bakış açısı, bu bölümde açıklanacağı gibi eskimiştir.

5.1. NEDEN SKYŞ MEYDANA GELMEKTEDİR?

SKYŞ, kadınları geride tutmaya ve özerk/bağımsız siyasi katılımlarını engellemeye çalışan büyüyen küresel bir olgudur. Kadınların hem kamusal hem de özel alanlarda *siyasi haklarını* kullanmalarını ve gerçekleştirmelerini önlemektedir. Özellikle kadınlar geleneksel rollere meydan okuduğu ve siyasete dahil olduklarında, toplumsal cinsiyete özgü gerekçelerle ayrımcılık yaratılmaktadır. Bir Kanadalı kanun koyucu konuyu şu şekilde özetlemiştir: "Gerçek şu ki, dünya genelinde kamusal yaşama dahil olan kadınlar sürekli olarak korkutulmakta, tehdit edilmekte, cezalandırılmakta, susturulmakta, ve onlarla alay edilmektedir. Bazı durumlarda da kadınlar işkence görmüş, tecavüze uğramış ve öldürülmüştür. *Bu tehdit edici ve ölümcül fiiller, kuşaksal olarak mevzuat, yönetmelik ve kadınlara ait alan ve kurumların ötekileştirilmesine dayanmaktadır.*

Kamu hizmeti, söylem ve yönetişimin kontrolü erkeklerin özel alanı değildir."¹²⁸ SKYŞ, kadınları geri plana atmayı amaçlayan başka bir TCDŞ biçimidir.

Kadınların seçim sürecine katılımları erkek iktidar yapısının egemenliğini tehdit etmektedir ve kadınlara verilen toplumsal cinsiyet rollerine uymamaktadır. Bu yüzden kadınlar toplumsal cinsiyetle gerekçelenen bir siyasi şiddete maruz bırakılmaktadır. Bazı SKYŞ biçimleri, bu nedenle, kadınların kamusal hayatta yükselişine karşı bir "tepki" olarak görülebilir.¹²⁹ Toplumsal cinsiyete özgü bu gerekçelerin bazıları arasında kadınların bağımsız olarak oy kullanmasını engellemek, kadın adayları caydırmak veya seçilmiş kadınları istifaya zorlamak yer almaktadır. Kadınların misilleme korkusu olmaksızın ve kendi evlerinde, toplumlarında ve kamusal alanda karşı çıkılmadan kamu görevi üstlenmelerini, serbestçe kampanya düzenlemelerini ve siyasi görüşlerini ifade etmelerini engellemektedir.¹³⁰ Kadınlar siyasette daha görünür hale geldikçe ve sayıları arttıkça, SKYŞ'de ilişkili bir artış vardır. Örneğin, Nepal'de yapılan bir SKYŞ araştırmasında, araştırmacılar çok deneyimli ve eğitilmiş kadınların diğer gruplara kıyasla daha fazla şiddet olayıyla karşılaştıklarını tespit ederek, "şiddetin niteliğinin kadın adayların profili ile ilişkili olduğunu" öne sürmüştür.¹³¹

127 Bardall/IFES, 2011.

128 Vurgu eklenmiştir. Nahanni Fontaine, Member of Manitoba Legislative Assembly paying tribute to Jo Cox in a speech to the Assembly. Quoted in Laura Glowacki, 2016. "Manitoba MLA speaks out about violence against women in politics." *CBS News*, 20 Haziran.

129 Ayrıca bakınız Krook, 2017.

130 UNW/Purna Sen, 2016 dan uyarlanmıştır.

131 SAPI/International IDEA, 2008.

MEKSİKA YEREL SEÇİMLERİNDE ANAYASAL EŞİTLİĞE YÖNELİK ŞİDDET İÇEREN TEPKİ

Bazı failer için gerekçe kadınların aday olmalarını engellemek veya siyasi alanın ataerkil denetimini sürdürmek için adaylıklarının geri çekmelerine neden olmaktır. Meksika'da 2015 yerel seçimlerinden önce, çeşitli kesimlerden (siyasetçiler, feminist örgütler, ağlar, STK'lar, uzmanlar ve akademisyenler) kadınlar, adaylar arasında eşitlik şartı getiren (yüzde 50 kadın) anayasal hükümlere tepki olarak algıladıkları kadın adaylara yönelik şiddetteki büyük artışı alenen kınamıştır. Erkek egemen siyasi arenada aday olmaya karar vermenin kadınlara bedeli şiddetin aşırı derecede tırmanışı olmuştur.¹³²

Meksika genelinde 17 eyalette seçimler yapılmıştır ve kadın adaylar bir dizi şiddete maruz bırakıldıklarını bildirmiştir. Bunların arasında sözlü taciz ve fiziksel şiddet; kampanya sırasında ve medyada yapılan cinsiyetçi yorumlar; sosyal medyadan da olmak üzere fiziksel şiddet, cinsel şiddet, adam kaçırmaya ve suikast tehdidi almak bulunmaktadır. Bazı kadınlar, adaylıklarını geri çekmeleri için onları zorlamak amacıyla dolandırıcılık ve yolsuzlukla ilgili uydurulmuş suç isnadı ile medyada itibarsızlaştırıldıklarını kaydetmiştir. Bahsedilen failer arasında erkek görevliler ve adaylar, toplum liderleri ve siyasi parti üyesi arkadaşları ile bağlantılı silahlı erkek grupları bulunmaktadır.¹³³

Bazı ülkelerde, kadınların ayrılan sandalyeler yoluyla seçim listelerinde veya yasama organında aday olarak temsilini artırmayı amaçlayan kota kanunlarının kabul edilmesi ve uygulanmasına atfedilebilecek olan SKYŞ'de artışlar görmüştür. Bir rapora göre, Kenya'da erkek parti liderleri ve erkek adaylar "2010 Anayasası ile getirilen olumlu eylem ilkesinin altını oymuştur. Bunu yaparken kullandıkları yöntem, uygulamayı sınamak üzere ses-seda çıkarmadan kurula uymama, kadın adaylar ile alay etme, şiddet ve korkutma yoluyla aday olmak isteyen kadınları caydırmak olmuştur." Kota ile İlçe Meclisine aday gösterilen kadınlara "Bonga Puanları" (yani eklenen puanlar) denilmektedir ve bu kadınlar toplantılarda diğer üyeler kadar saygı görmemektedirler.¹³⁴ Dahası, kotalar veya ayrılmış sandalyeler aracılığıyla seçilen kadınlar, seçim yöntemleriyle ilgili olarak genellikle 'boş' sandalyelere seçilenlerden daha yüksek denetim seviyeleriyle karşılaşmaktadır. Seçilmiş liderler olarak meşruiyetleri azaltılarak, medya ve halk tarafından cinsiyetçilik ve alaycılıkla karşılaşmaları¹³⁵, sözlü olarak kötü muameleye uğramaları ve daha sert bir şekilde yargılanmaları daha olasıdır. Doğrudan toplumsal cinsiyete göre gerekçelendirilmiş şiddet fiilleri kadın düşmanlığına dayanırken, dolaylı SKYŞ'de çoğunlukla toplumdaki toplumsal cin-

siyete dayalı eşitsizlikten kaynaklanmaktadır. Dolaylı SKYŞ (yani, erkekleri ve kadınları farklı şekilde etkileyen farklı seçim şiddeti türleri), çoğu zaman erkek ve kadınlar kendi ülkelerinin ekonomik ve siyasi yaşamında farklı alanları işgal ettikleri için ortaya çıkmaktadır. Bu alanlar ve roller, seçim şiddetinde ve mağdur kategorisinde toplumsal cinsiyet farklılıkları ile neticelenmektedir.¹³⁶ Örneğin, az sayıda veya hiç kadın aday olmadığı zaman, seçim şiddetine maruz bırakılan az sayıda kadın aday olabilir. Bununla birlikte, siyasi şiddetin, çoğunlukla kadınlar tarafından sık sık gidilen pazar veya okullar gibi kamusal alanları hedeflediği yerlerde kadınlar orantısız derecede önemli mağdurlar haline gelir. Aynı şekilde, kadınların toplumlarında buldukları iktidar görevinden dolayı cinselleştirilmiş saldırılar ve korkutma fiillerinin mağdurları olmaları daha olasıdır. Örneğin, Maldivler hakkında bir araştırma¹³⁷ seçimler sırasında kadınlara yönelik cinsel açıdan değersizleştirici saldırıların kadınları siyasi alandan uzaklaştırmaya değil, rakipleri kışkırtmaya ve korkutmaya yönelik olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, failerinin farklı bir şiddet türü yerine cinsel saldırıyı tercih etmeleri gerçeği, şiddetin toplumsal cinsiyete dayalı farklılığını yansıtmaktadır.

132 Anayeli García Martínez, 2015. "Reportaje - Reacción violenta del patriarcado contra la paridad." Cimacnoticias, México, 3 Ağustos.

133 a.g.e.

134 Tam O'Neil ve Pilar Domingo, 2016. *Women and power: Overcoming barriers to leadership and influence*. Report, ODI.

135 a.g.e.

136 Bjarnegard, 2016; Krook, 2017; Piscopo, 2016.

137 Bjarnegard, 2016.

5.2. SKYŞ'NİN ETKİLERİ NELERDİR?

SKYŞ'nin mağdurlara yönelik psikolojik ve fiziksel kısa ve uzun vadeli sonuçlarına ve aile ve toplumlar üzerindeki daha kapsamlı etkilerine ek olarak, siyaset ve seçim süreci üzerindeki belirli etkileri değerlendirilmelidir.

SKYŞ'NİN YAYGIN ETKİLERİ:

- Seçimlere adaylığını koyan veya siyasi görev almak isteyen kadınların sayısında azalma
- Belirli yerlerde siyasi kampanyaların önlenmesi
- Siyasi parti kampanyalarında kadınların sınırlı görünürlüğü
- Kadınların ilgili ülkelerde boş sandalyeler yerine ayrılmış sandalyeler için rekabet etmeye güvenmesi
- Seçilen kadın sayısında olası azalma
- Daha az sayıda kadının siyasi kariyeri göz önünde bulundurması veya daha çok kadının siyasi kariyerlerine erkenden son vermesi
- Kadın seçim veya sandık personelinin işe alınmasında zorluk
- Erkeklerle kıyasla kayıtlı kadın seçmen sayısında azalma
- Erkeklerle kıyasla kadınlar arasında daha düşük seçmen katılımı
- Oy verme merkezlerinin kapatılması
- Siyasi parti kampanya mitinglerinin askıya alınması
- Azalmış siyasi aktivizm
- Azalmış seçmen katılımı
- Seçmen tercihlerinde veya oylama örüntülerinde değişiklik
- Seçimlerin ertelenmesi
- Nüfusun yer değiştirmesi olarak kabul edilmektedir.

Kısım A, SKYŞ'yi tanımlamaya ve açıklamaya ve SKYŞ'nin siyasi haklarını kullanmak isteyen kadınlara verdiği zarar da dahil olumsuz sonuçlarını vurgulamaya çalışmıştır. Kadın adaylara yönelik hedefli saldırılar, kadınları adaylıklarını koymaktan caydırmada ve/veya kampanyaları sırasında veya seçildikten sonra bırakmaları için onları teşvik etmede önemli bir rol oynamaktadır. Siyasetteki kadınların oranı zaten düşük olan ülkelerde, SKYŞ siyasete girme konusunda kadınların cesaretini ciddi ölçüde kırabilir. Oy verme merkezlerindeki şiddet ve seçim görevlilerine yönelik şiddet, kadınların seçim yönetimiyle ilgili önemli alanlara katılma konusunda cesaretini kırabilir, bu da kadınların seçmen olarak katılımını daha da düşürebilir.

Toplum ve aile düzeyindeki şiddet, kadınların siyasi tercihlerini zorlamak ve sivil özgürlükleri ihlal etmekle sonuçlanmaktadır. Ekonomik kayıp, yerinden edilme ve korkutma kadınlar için katılımın önünde engeller yaratmakta; kadınlar ve anlamlı demokratik karar alma süreçleri arasındaki mesafeyi daha da artırmaktadır. Bu Kılavuzun B Kısmı, SKYŞ'nin kadınların siyasi katılımı üzerindeki bu zararlı etkilerini azaltmak için yönergeler ve iyi uygulamalar sunmaktadır.

अपन

संसाधन
संसाधन

कह दो सब डंके की चोट
महिलाओं को देंगे वोट

युवक-युवती आगे आओ
पंचायत का राज चलाओ

KISIM B:

SKYŞ'nin Önlenmesi ve Ortadan Kaldırılması için Harekete Geçmek

1. SKYŞ'nin Haritalanması ve Ölçülmesi	49
2. SKYŞ'nin Seçim Gözlemi ve Şiddetin İzlenmesine Dahil Edilmesi	62
3. SKYŞ'yi Önlemek ve SKYŞ'ye Müdahale Etmek İçin Yasal Reformlar ve Politika Reformları Yapılması	69
4. Seçim Düzenlemeleri Yoluyla SKYŞ'nin Önlenmesi ve Azaltılması	85
5. SKYŞ'nin Önlenmesi ve Azaltılması İçin Siyasi Partilerle İşbirliği Yapılması	94
6. Farkındalık Yaratılması ve Normların Değiştirilmesi	100

MATRİS 1:

Seçimlerde Kadınlara Yönelik Şiddetin (SKYŞ) Azaltılmasına ve

EYLEM MADDESİ	SEÇİM ÖNCESİ AŞAMA
1. SKYŞ'nin Haritalandırılması ve Ölçülmesi (örn. uluslararası ve bölgesel kuruluşlar, STK'lar, ulusal programlar, şiddet izleme programları)	<ul style="list-style-type: none">• SKYŞ'nin ülke düzeyinde ve bölgesel düzeyde haritalandırılması• SKYŞ'nin SYO'lara ve seçim güvenliği değerlendirmelerine dahil edilmesi• Göstergelerin geliştirilmesi ve tanımlanması• Mevcut kadınlara yönelik şiddet göstergelerinin ve ölçüm araçlarının uyarlanması veya geliştirilmesi• SKYŞ konusunun ilgili Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının izlenme sürecine dahil edilmesinin değerlendirilmesi• Kitle kaynak kullanımı ve veri görselleştirme araçlarının kullanılmasının değerlendirilmesi
2. SKYŞ'nin Seçim Gözlem ve Şiddetin İzlenmesine Dahil Edilmesi (örn. uluslararası ve bölgesel kuruluşlar, STK'lar, seçim gözlemcileri, Kadın Durum İzleme Merkezi ortakları)	<ul style="list-style-type: none">• SKYŞ konusunun uluslararası ve yerel seçim gözlem faaliyetlerine uyarlanması ve dahil edilmesi• SKYŞ konusunun seçimlerde şiddete yönelik erken uyarı sistemlerine dahil edilmesi• Seçimlerde şiddetin izlenmesine yönelik mevcut araçlara toplumsal cinsiyet perspektifinin dahil edilmesi• Ölçülecek göstergelerin belirlenmesi• Gözlemci eğitimlerine toplumsal cinsiyet duyarlılığının dahil edilmesi• Kadın Durum İzleme Merkezleri ve diğer sivil toplum izleme programlarında (seçim ve insan hakları) SKYŞ'nin izlenmesinin ve raporlanmasının sağlanması• Uyumlu veri toplama ve raporlama araçlarının geliştirilmesi
3. SKYŞ'nin Önlenmesi ve Buna Müdahale Edilmesine Yönelik Yasal Reformlar ve Politika Reformları Yapılması (örn. yasama organları ve kanun koyucular, Seçim Yönetimi Organları (SYO), uluslararası ve bölgesel kuruluşlar, mahkemeler, siyasi partiler)	<ul style="list-style-type: none">• SKYŞ'nin tanımlandığı ve buna karşı koruma sağlayan yasalarn ve politikaların kabul edilmesi• Mevcut Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması mevzuatının, SKYŞ'ye karşı koruma sağlama konusunda açık tedbirler alacak şekilde uyarlanması• Seçim sürecinde SKYŞ'yi önlemek için hazırlanan ilgili protokoller ve düzenlemelerin SYO'lar tarafından kabul edilmesi• Seçim ve siyasi parti davranış ilkelerinde SKYŞ'nin ele alınması• Bildirilen SKYŞ vakalarıyla ilgilenilebilecek polise, arabuluculara, hâkimlere, avukatlara, STK'lara vb. toplumsal cinsiyet duyarlılığı eğitimi verilmesi
4. Seçim Düzenlemeleri Yoluyla SKYŞ'nin Önlenmesi ve Azaltılması (örn. SYO'lar, icracı bakanlıklar, güvenlik sektörü/polis)	<ul style="list-style-type: none">• SYO'ların şiddet izleme veya risk değerlendirme faaliyetlerinde SKYŞ'nin dikkate alınmasının sağlanması• SYO personelinin SKYŞ ve müdahaleler konusunda eğitilmesi• Ailelerin beraber oy kullanmasını azaltmak için gerekli önlemlerin alınması• Oy pusulası gizliliği ve ailelerin beraber oy kullanması ile ilgili farkındalık da dahil olmak üzere SKYŞ'nin seçmen eğitimine dahil edilmesi• SYO bünyesinde, SKYŞ ve toplumsal cinsiyet endişelerini ele almakla görevli birim oluşturulması• Kadın adaylara koruma sağlanması• Polis ve güvenlik güçlerinin SKYŞ konusunda eğitilmesi• Yöneticilik pozisyonları da dahil olmak üzere polis kuvvetlerindeki kadın sayısının artırılması
5. SKYŞ'nin Önlenmesi ve Azaltılması için Siyasi Partilerle İşbirliği Yapılması	<ul style="list-style-type: none">• Savunuculuk çalışmaları yürütmek üzere tüm siyasi partilere ulaşılması• Yasalarla tanımlanan davranış ilkelerine uyulması ve parti üyelerinin duyarlı hale getirilmesi• Gerektiğinde kendi davranış ilkelerinin benimsenmesi• Parti yönetmeliklerinin ve tüzüklerinin SKYŞ'yi ele alacak şekilde güncellenmesi• SKYŞ konusunda parti politikalarının ve uygulamalarının izlenmesi ve uygulanması• Şeffaf aday seçim kurallarının uygulanmasının ve siyasi finansmana erişiminin sağlanması• SKYŞ konusunun eğitimlere ve seçmene erişim materyallerine ve çalışmalarına dahil edilmesi• Davranış ilkelerine ve insan haklarına uymayı taahhüt eden siyasi partiler tarafından ortak bir basın açıklaması yapılmasının teşvik edilmesi• Parti temsilcilerinin/gözlemcilerinin SKYŞ'yi izleme konusunda eğitilmesi
6. Farkındalık Yaratılması ve Normların Değiştirilmesi (örn. yasa koyucular ve meclis ağırları, STK'lar, medya, erkekler, uluslararası ve bölgesel kuruluşlar)	<ul style="list-style-type: none">• SKYŞ'nin önlenmesine yönelik farkındalık kampanyaları düzenlenmesi• Eğitim programlarının SKYŞ konusunu kapsayacak şekilde uyarlanması• Toplumla erişim materyallerinin SKYŞ konusunu kapsayacak şekilde uyarlanması• Medyada SKYŞ konusunda haber yapma taahhüdü verilmesi• Medyanın SKYŞ işe ilgili kapasitesinin geliştirilmesi

Önlenmesine İlişkin Eylem Maddeleri

SEÇİM AŞAMASI

- Veri toplama ve doğrulama çalışmaları yapılması
- SKYŞ konusunun izleme araçlarına uyarlanması ve dahil edilmesi

- SKYŞ konusunun gözlem araçlarına uyarlanması ve dahil edilmesi
- Seçim gözlem ekiplerinde toplumsal cinsiyet dengesinin kurulması
- Seçim Gözlem Heyeti grupları arasında raporlamanın kolaylaştırılması

- Kadınlar için seçim adaletine erişim sağlanması ve mağdurlar için adalet aranması
- SKYŞ vakalarının güvenli/gizli bir şekilde bildirilmesi için yöntemler belirlenmesi

- Seçmenlere yönelik oy pusulası düzenlemelerinin gözden geçirilmesi
- Seçim günü lojistik düzenlemelerinin SKYŞ duyarlılığıyla yapılması (cinsiyete göre ayrılmış oy kullanma yerleri, yüksek riskli bölgelerde kadın güvenlik güçleri/konuyla ilgili duyarlılık kazanmış polis güçleri, SKYŞ ile ilgili duyarlılık kazanmış seçim çalışanları)
- Şiddeti ve ailelerin birlikte oy kullanmasını azaltmak için gerekiyorsa cinsiyete göre ayrılmış oy kullanma yerleri sağlanması
- Yalnızca kadınların oy kullandığı merkezlerde kadın polis memurlarının görevlendirilmesi
- Seçim çalışanlarının korunmasının sağlanması

- Siyasi parti temsilcisi olarak daha fazla kadının görevlendirilmesi

- Medyada SKYŞ ile ilgili kapasite geliştirme
- Toplumsal cinsiyet yanlılığı ile ilgili medya takibi yapılması
- Erkeklerle müttefik ve etki sahibi savunucular olarak ilişki kurulması

SEÇİM SONRASI AŞAMA

- Veri toplama çabalarının sonuçlarının analiz edilmesi
- Veri birleştirme ve raporlamanın yapılması
- Boşlukların belirlenmesi ve göstergelerin gerekli olduğu hallerde gözden geçirilmesi
- SKYŞ'in seçim sonrası raporlarına ve bulgularına dahil edilmesi

- Veri birleştirme ve raporlamanın yapılması
- Boşlukların belirlenmesi ve tavsiyeler verilmesi
- Gözlem rapor ve bulgularına toplumsal cinsiyet boyutunun ve insan hakları temelli yaklaşımın dahil edilmesi

- SKYŞ ile ilgili yasalarn ve politikaların uygulanmasının sağlanması
- Yasaların ve politikaların gözden geçirilerek gerekli düzenlemelerin yapılması
- SKYŞ ile ilgili seçim ihtilaflarında hüküm verilmesi
- Siyasette kadına yönelik insan hakları ihlalleri ve suistimallerde soruşturma ve kovuşturma yapılması
- Kadınlara yönelik şiddetle ilgili mevcut hizmetlere yeni mağdur kaynaklarının uyarlanarak dahil edilmesi

- Seçim sonrası değerlendirme faaliyetlerine toplumsal cinsiyet boyutunun dahil edilmesi
- Toplumsal cinsiyete bağlı suç ihlallerine yaptırım uygulanması

- Temsilci seçilen kadınların görevlerinde desteklenmesinin sağlanması
- Hiçbir kadının bir erkeğe görevini bırakmaya zorlanmamasının sağlanması

- Alınan derslerin belirlenmesi
- Halkı ve toplumda kanaat önderlerini SKYŞ ile ilgili bilgilendirmek için eğitim düzenlenmesi
- Medya ihlallerine ceza verilmesi ve yaptırım uygulanması
- Yasa koyucular ve meclis ağırları ile etkileşim kurulması

Empowered lives.
Resilient nations.

Kısım B, bugüne kadar SKYŞ'yi ele almak için oluşturulmuş olan belgelenmiş iyi uygulamaları incelemektedir. SKYŞ'yi önlemek veya ortadan kaldırmak için seçim döngüsündeki belirli noktalarda uygulanabilecek hedefli program ve politikalar önermektedir. Bu öneriler, UNDP ve BM Kadın Birimi veya bu çalışmaya dahil olan diğer BM kuruluşlarının ve aynı zamanda da seçim desteği, kadınların siyasi güçlenmesinin desteklenmesi ya da kadına karşı şiddete son verilmesiyle uğraşan ortaklara bilgi sağlamak için sunulmuştur.

Bu amaçla, seçim döngüsünün aşamalarına ve bu stratejilerin uygulanmasına dahil olabilecek çeşitli aktörlerin rolüne dayalı olarak SKYŞ'nin önlenmesi ve ortadan kaldırılması için altı ana eylem maddesini belirleyen bir araç olan SKYŞ Önleme ve Ortadan Kaldırma Matrisini tanıtıyoruz. Matris, SKYŞ'yi belirleme ve onu önleyecek ortama uygun önlemleri alma konusunda yararlanmak için çeşitli program seçenekleri menüsü sunmaktadır. SKYŞ'nin tanımı ve Kısım A'da sunulan arka plan bilgisine dayanarak, Kısım B iyi uygulamaları incelemekte ve aşağıdaki altı eylem

maddesi kapsamında önerilen program ve politikaları sunmaktadır:

1. SKYŞ'nin haritalanması ve ölçülmesi;
2. SKYŞ'nin seçim gözlemi ve şiddetin izlenmesine dahil edilmesi;
3. SKYŞ'yi önlemek ve SKYŞ'ye müdahale etmek için yasal reformlar ve politika reformları yapılması;
4. Seçim düzenlemeleri yoluyla SKYŞ'nin önlenmesi ve azaltılması;
5. SKYŞ'nin önlenmesi ve azaltılması için siyasi partilerle işbirliği yapılması;
6. Farkındalık yaratılması ve normların değiştirilmesi.

Oy Verme
Merkezi,
Afganistan

UN Photo/Fardim Waezi

EYLEM MADDESİ 1:

SKYŞ'NİN HARİTALANMASI VE ÖLÇÜLMESİ

SKYŞ'nin tanımlanması ve ölçülmesi hala zor olmakla birlikte; uygulayıcılar, araştırmacılar ve paydaşlar arasında SKYŞ'nin adlandırılması, izlenmesi ve ortadan kaldırılması gerektiğine dair oluşmaya başlayan bir fikir birliği bulunmaktadır.¹³⁸ SKYŞ konusunda haritalama ve veri toplama, SKYŞ'nin azaltılması ve önlenmesinde önemli bir ilk adımdır. Sorunun tanımlanmasını ve ölçülmesini, örüntüsünün ve ilişkilerinin anlaşılmasını ve ilgili müdahalelerin benimsenmesini sağlamaktadır. SKYŞ her şeyden önce nadiren sistematik olarak belgelendiği için şimdiye kadar fark edilmeden kalmıştır. Görülme ve oluş sıklığı hakkındaki bilgiler yukarıdaki matriste ana hatlarıyla belirtilen program müdahalelerini bildirmek için değerli bir kılavuz görevi görmektedir. Herhangi bir ortamda, SKYŞ'yi ölçmeye yönelik göstergeler hem oluş (yani, seçim dönemleri gibi belirli zaman dilimleri sırasındaki olayların sayısı) hem de görülme (yani, SKYŞ fiillerine maruz bırakılan nüfusun oranı) sıklığını ölçmek için boylamsal bir araştırma düşüncesiyle seçilmeli veya kullanılmalıdır.¹³⁹

Bu kısım, SKYŞ'yi ölçmek ve izlemek için şu seçenekleri sunmaktadır:

- Ulusal ve bölgesel düzeyde profiller, SYO'lar ve genel güvenlik değerlendirmeleri aracılığıyla SKYŞ'nin potansiyel yoğun faaliyet noktalarını ve örüntülerini belirlemek için hedefli haritalamanın kullanılması;
- SKYŞ ölçüm ve göstergelerinin oluşturulması ve
- Kadınlara yönelik şiddet izleme ve ölçümleri, SKA'lar ve kitle kaynağı bulma gibi mevcut girişimler aracılığıyla SKYŞ verilerini toplamak için fırsatlardan yararlanılması.

1.1. SKYŞ'NİN HARİTALANMASI

SKYŞ'yi haritalamak, kanıt temelli bilgiye dayanan müdahaleleri hedeflemek ve geliştirmek için bir temel sağlamaktadır. Bir SKYŞ haritalaması, kadınların seçim katılımına yönelik durumunu incelemeyi, yoğun faaliyet noktalarının belirlenmesine yardımcı olmayı, şiddet örüntülerini belirlemeyi ve ilgili önleme ve müdahale önlemlerinin uygulamaya konulmasını sağlamayı amaçlamaktadır.

Haritalama çabaları, kadınların seçmen, aday, parti destekçisi, seçim görevlisi, gazetmen, gazeteci veya kamu görevlisi olarak seçim haklarını kullanmaktan vazgeçirmek, bunu durdurmak veya önlemek için SKYŞ'nin nasıl kullanıldığını veya kullanılmış olduğunu belirlemeye çalışmalıdır. Böyle bir haritalama, kadınların seçime katılımı ve SKYŞ potansiyeline yönelik mevcut durumu incelemeyi amaçlamalıdır. Bu çalışma, SKYŞ'nin en iyi şekilde nasıl azaltılacağına ilişkin değerlendirmeye beraber de yapılabilir. SKYŞ haritalaması seçim döngüsünün tüm aşamalarını - seçim öncesi, seçim sırası ve seçim sonrası - kapsamalıdır. Çünkü, şiddetin gerçekleşeceği zamana bağlı olarak SKYŞ'nin biçimleri farklı olabilmektedir. SKYŞ haritalamasında göz önünde bulundurulması gereken temel sorular şunlardır:

SKYŞ ile ilgili geçmiş ve/veya mevcut vaka sayısı:

- **Ne?** SKYŞ fiilleri psikolojik, fiziksel veya cinsel nitelikte midir? Saldırı, korkutma, taciz veya cinayet gibi hangi biçim(ler)i almaktadır?
- **Nerede?** SKYŞ nerede gerçekleşmiştir - aile, toplum veya devlet bağlamında, kamusal veya özel alanda? Yaklaşan seçimler göz önüne alındığında mevcut siyasi ortam nedir?

138 Ballington, 2016

139 a.g.e.

- **Kim?** SKYŞ'nin ana faileri kimlerdir? Gerekçeleri nelerdir?
 - **Kime karşı?** SKYŞ'nin mağdurları kimlerdir?
 - **Atılan adımlar?** Herhangi bir şikayet, yaptırım, kovuşturma var mıydı?
- Yasal çerçeve, politika çerçevesi ve kurumsal çerçeve:**
- Devletin görevleri nelerdir? Uluslararası insan hakları sözleşmeleri onaylandı mı (yani CEDAW ve Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme)? SKYŞ ve kadınlara yönelik şiddetten korunmak ve onu önlemek için hangi kanun ve politikalar yürürlükte? Hangi kurumlar mevcuttur? SYO'lar, seçim mahkemeleri, bakanlıklar?
 - Siyasi partiler, savunma ve güvenlik güçleri ve/veya seçim görevlileri için yürürlükte olan davranış kuralları var mıdır?
 - SKYŞ fiilleri ile hangi haklar ihlal edilmiştir/edilmektedir?

İzleme:

- SKYŞ hiç izleniyor mu? Kim tarafından?
- Daha fazla oranda şiddete maruz bırakılan belirli kadın grupları var mı? Özellikleri nelerdir? Bu gruplar tarafından maruz bırakılan şiddetin belirli bir örüntüsü var mı?

- Ulusal bağlamda SKYŞ ölçümü için halihazırda yaygın olarak kabul edilmiş göstergeler var mı?
- Verilerin toplanması ve SKYŞ'nin izlenmesine halihazırda dahil olan kuruluşlar var mı? Hangileri? Toplumsal cinsiyete duyarlı bir eğitim aldılar mı?
- Önceki seçimlerdeki izlemeden alınan dersler nelerdir?
- SKYŞ'nin gerçekleşmesini önlemek için önlemler alındı mı?
- SKYŞ'ye maruz bırakılan kadınlara destek sağlamak için önlemler alındı mı?
- Seçim haberlerini toplumsal cinsiyet perspektifinden değerlendirmek için medya takibi yapıyor mu?

a. Ulusal ve bölgesel düzeyde SKYŞ haritalama

SKYŞ'nin kapsamını haritalamak için umut vaat eden bir kaynak, nitel ve nicel bilgiler elde etmeyi amaçlayan ülke vaka incelemeleri ve bölgesel çalışmaları içermektedir. Bu haritalama çalışmalarına yönelik metodolojiler değişkendir (geliştirme-organizasyon-görevlendirilmiş araştırma ve akademik analizler dahil) ve kullanılan çeşitli veri maddeleri vardır, ama çalışmalar SKYŞ'nin niteliğini, neden ve sonuçlarını tanımlamak için zengin bilgiler sunmaktadır.¹⁴⁰

ULUSAL VE BÖLGESEL DÜZEYDE SKYŞ HARİTALAMA ÖRNEKLERİ

- **BM Kadın Birimi'nin** Pakistan Ülke Ofisi 2016 yılında özellikle seçim süreçleri sırasında kadınlara yönelik şiddet konusunu inceleyen, kadınların siyasete katılımlarının önündeki zorluklar üzerine bir çalışma yayınlamıştır. Çalışma, Pakistan'daki Seçim Komisyonu ve diğer temel paydaşların yasal reformlarla uygun politika önlemlerini teşvik etmek için Pakistan'daki SKYŞ türlerini tanımlamayı amaçlamaktadır.
- **UNDP** 2011 yılında, özellikle Hindistan, Nepal ve Pakistan olmak üzere Asya'daki seçim şiddetini incelemek için ülke vaka incelemeleri yürütmüştür.¹⁴¹ Vaka incelemeleri, şiddetin Asya bölgesinde değişen sosyal ve siyasi bağlamlarda nasıl sürekli hale geldiğini ve somutlaştığını göstermektedir.
- **BM Kadın Birimi'nin** Dominik Cumhuriyeti'ndeki Santo Domingo'da yer alan Eğitim Merkezi, hükümetlerin "seçim araçları aracılığıyla veya siyasi partiler ve hareketlerin yanı sıra ulusal ve yerel düzeylerde atama yoluyla karar alma pozisyonlarına ulaşan kadınlara yönelik siyasi ve idari tacizi önlemek, cezalandırmak ve ortadan kaldırmak için yasal önlemler ve kurumsal reformları kabul etmek" için harekete geçeceklerini taahhüt ettikleri, kadının güçlenmesine yönelik 2007 tarihli Quito Mutabakatı'nın uygulanmasını desteklemek için siyasette kadınlara yönelik şiddete odaklanan bir araştırma projesi oluşturmuştur.

¹⁴⁰ a.g.e.

¹⁴¹ Çalışma Bangladeş, Hindistan, Endonezya, Nepal, Pakistan, Filipinler ve Tayland'dan yapılan araştırmaları içermektedir. Bakınız UNDP, 2011. "Understanding Electoral Violence in Asia."

yönelik bir metodoloji ortaya koymaktadır.¹⁵³ Ülke güvenlik değerlendirmeleri daha sonra siyasi, güvenlik, sivil toplum, medya ve kar amacı gütmeyen kuruluşların seçim döngüsü boyunca seçim güvenliği programlarına dahil olmaları için en iyi uygulamaları belirlemek için kullanılmıştır. USAID kılavuzu seçimlerde kadınlara yönelik siyasi şiddetin önlenmesini birincil güvenlik kaygısı olarak belirlemiştir:

“Seçimlerde kadınlara yönelik siyasi şiddetin önlenmesi konusunda en iyi uygulamaları belirlemenin amacı, seçimlerde kadınların şiddete yönelik özel kırılganlıklara sahip olabileceğini ve programın bu kırılganlıkları yansıtmaya gerektiğini kabul etmektir. Kadınlara yönelik şiddetle ilgili önceki analiz ev, toplum ve devlet bağlamında meydana gelen bu türden şiddet olaylarını tartışırken, bu Kılavuz, seçimlerin potansiyel olarak çatışmacı niteliği ve seçimlerdeki kadınların kırılganlıkları nedeniyle seçimlerin dördüncü bir bağlam olarak göz önünde bulundurulabileceği görüşünü desteklemektedir.”¹⁵⁴

USAID kılavuzu, kadınların sadece aday olarak değil, aynı zamanda “kamu görevlileri, seçim görevlileri... veya seçmenler” olarak da hedef alınabileceğini belirtmiştir.¹⁵⁵ Seçimlerle ilgili ayrı bir USAID güvenlik değerlendirmesi, Kolombiya ve Bangladeş’te kadınların erkeklere göre şiddete maruz bırakılmaya ilişkin daha yüksek bir risk altında olduklarını belirlemiştir.¹⁵⁶ Bu bulgular, USAID’in “toplumsal cinsiyete dayalı çatışma sorunlarına duyarlı olmak için” bu ülkelerdeki oy verme merkezlerinde kadın polis memurlarının varlığını artırmayı önermesine yol açmıştır.¹⁵⁷

Bu nedenle, SKYŞ tarafından bilgilendirilmiş seçim güvenliği değerlendirmelerinin bir sonucu olarak, ülkeler kadınların şiddet hedefleri olabileceği çeşitli durumları daha iyi belirleyebilmektedir. Böylece ülkeler ve toplumlar seçim döngüsü boyunca SKYŞ olaylarını önlemek ve azaltmak için program oluşturmayı daha iyi yapabilirler.

Nicel ölçümler	Nitel ölçümler
<p>Yöntemler:</p> <ul style="list-style-type: none"> Anketler Haritalama araçlarıyla toplanan verilerin istatistiksel analizi 	<p>Yöntemler:</p> <ul style="list-style-type: none"> Görüşmeler/odak grupları Açık uçlu sorular içeren anketler Sözlü tarih Etnografya Katılımcı eylem araştırması Algı anketi
<p>Göstergeler:</p> <ul style="list-style-type: none"> Olay sıklığı Farklı saldırı türlerinin sıklığı (örneğin fiziksel zarar, zarar tehdidi veya cinsel saldırı) Mağdurun türü (örneğin seçmen, aday, sandık çalışanı vb.) 	<p>Göstergeler:</p> <ul style="list-style-type: none"> Belli bir bağlamda oy kullanmadaki engeller hakkındaki görüşler Yeni SKYŞ mevzuatı hakkında kadın ve erkeklerin tutumları ve duyguları Kampanya öncesinde, sırasında veya sonrasında kadınların SKYŞ ile ilgili deneyimleri

153 Afganistan, Guatemala, Meksika ve Filipinler. Bakınız USAID, Ocak 2013. "Best Practices in Electoral Security: A Guide for Democracy, Human Rights and Governance Programming." s.9.

154 USAID, 2013. s.6.

155 a.g.e. s.34.

156 USAID, Mart 2010. "Electoral Security Assessment: Bangladesh, Zimbabwe, and Colombia."

157 a.g.e. s.31.

1.2. SKYŞ ÖLÇÜMLERİNİN OLUŞTURULMASI

SKYŞ'yi etkin bir şekilde izlemek için doğru ve yaygın olarak kabul edilen ölçüm veya göstergelerin oluşturulması gerekmektedir. Göstergeler, zaman içindeki değişimlerin değerlendirilebileceği kriter veya ölçülerdir — faydalı bilgiler, olgular, sayılar, görüşler veya algılar.¹⁵⁸ SKYŞ ile ilgili göstergelerin oluşturulması önemli bir ilk adımdır, çünkü söz konusu göstergelerden elde edilen istatistikler, "politika, program ve projeler için bir temel oluşturmak ve söz konusu politika ve önlemleri izlemek ve değerlendirmek için bilinç kazandırmakta ve değişim için bir itici güç sağlamaktadır."¹⁵⁹ Göstergeler ayrıca müdahale için öncelikli alanların belirlenmesine yardımcı olmakta, daha iyi planlama sağlamakta, kurumları taahhütlerine yönelik sorumlu tutmakta ve veri toplama yoluyla değişimi teşvik etmektedir.¹⁶⁰

SKYŞ'nin niteliği, ülke ve bölgeler arasında ve zaman içinde değişmektedir. Bu nedenle, ölçümlerin ulusal bağlamı ve maruz kalınan toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin niteliğini dikkate alması gerekmektedir. Ölçümler tercihen:

- SKYŞ'nin görülme sıklığını, yani ölçülen nüfus üzerinden mağdurların oranını;
- SKYŞ vaka sayısını, yani belirli bir zaman diliminde meydana gelen olay sayısını;
- Seçim döngüsünün belirli bir kısmı veya uzun bir zaman süresi gibi hedeflenen dönemleri¹⁶¹

dikkate alması gerekmektedir.

158 Imp-Act, 2005. "Choosing and Using Indicators for Effective Social Performance Management." In Imp-Act Practice Notes, No. 5, Brighton: IDS.

159 Birgitta Hedman, Francesca Perucci, and Pehr Sundstrom, 1996. "Engendering statistics: A Tool for Change," Orebro, Statistics Sweden. s.9.

160 Justina Demetriades, 2007. "Gender Indicators: What, Why, How?"

161 Ballington, 2016.

Göstergeler niteliksel veya niceliksel olabilir. Farklı seviyelerde (yerel, ulusal, bölgesel, küresel) ve farklı zaman aralıklarında (örneğin seçim döngüsündeki belirli bir aşama) ölçülebilir. Nicel göstergeler farklı gruplardan (yaş, etnik köken, cinsel yönelim veya toplumsal cinsiyet kimliğine dayanarak) çeşitli mağdurlara (seçmenler veya adaylar) yönelik ayrı ayrı olayların sıklığını veya farklı saldırı türlerinin sıklığını (örneğin fiziksel zarar, zarar tehdidi veya cinsel saldırı) içerebilir. Nitel göstergeler ve araştırma yöntemleri nicel araştırmaları tamamlayabilir ve durumun daha eksiksiz bir tasvirini sağlayabilir. Uygun SKYŞ göstergeleri oluşturulduktan sonra, siyasi veya seçim şiddetini izlemek için mevcut ölçümlere veya önceden var olan kadınlara yönelik şiddet göstergelerine nasıl dahil edilebileceği de göz önünde bulundurulabilir.

Aşağıdaki Tablo 2, bu Kılavuzun A Kısmında ele alınan temel şiddet türlerini ve göstergeleri özetlemektedir. Seçim döngüsünün farklı aşamalarında ölçülebilen çeşitli göstergeler olabileceği için, önlemler ulusal bağlama göre önceliklendirilmelidir. Şiddete maruz bırakılmaya ilişkin daha büyük risk altında olan belirli kadın gruplarının yanı sıra her örnekte yer alan failin tanımlanmasının da göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Tablo 2: SKYŞ'yi Ölçmek ve İzlemek İçin Örnek Veri Maddeleri veya Göstergeler

Seçim öncesi dönem *	Seçim dönemi *	Seçim sonrası dönem / seçimler arası dönem*
# fiziksel şiddet / kötü muamele ile ilgili olaylar	# aile halinde oy kullanma/ zorla oy kullanma ile ilgili olaylar	# görevlerinden istifaya zorlanan kadınlar
# kayıt olması engellenen kadınlar	# oy kullanması engellenen kadınlar	# cinsel tacize maruz bırakılan kadınlar
# kadın adaylar, seçmenler vb. ile ilgili cinayet teşebbüsleri	# kadınların oy kullanmasını önlemek için geleneksel olarak veya dini liderler tarafından çıkarılan kararnameleler	# toplumsal cinsiyete dayalı saldırı ve tacize maruz bırakılan kadınlar
# öldürülen kadın adaylar, seçmenler vb.	# Seçim Günü taciz edilen veya saldırıya uğrayan kadınlar	# kadın liderleri olumsuz bir şekilde tasvir eden medya makaleleri ve raporları
# sözel korkutma, taciz veya zorbalık ile ilgili olaylar	# korkutulan veya tehdit edilen kadınlar	# seçilmiş kadın görevlileri hedef alan internet üzerinden gönderilen taciz ve zorbalık içeren iletiler
# tecavüze uğrayan, cinsel saldırıya uğrayan veya taciz edilen kadınlar		# kendi partileri tarafından ast siyasi bir rol için baskı altına alınan veya zorlanan seçilmiş kadınlar
# iftira niteliğinde dedikodulara/ itibar zedelemeye maruz bırakılan kadınlar		
# seçimlerden çekilmeye zorlanan kadın adaylar		
# keyfi olarak gözaltına alınan kadınlar		
# kaçırılan kadınlar		
# kadınları hedef alan internet üzerinden gönderilen taciz iletileri		
# Kadınları olumsuz bir şekilde tasvir eden medya makaleleri ve raporları		
# kadın adayların öldürülen veya fiziksel olarak saldırıya uğrayan aile fertleri ile ilgili olaylar		
# kadın adayların fiziksel olarak saldırıya uğramış kampanya / destek personeli ile ilgili olaylar		

* Mağdur (seçmenler, adaylar, sandık görevlileri, medya vb.) ve fail hakkında bilgi içermektedir.

1.3. MEVCUT GİRİŞİMLER ARACILIĞIYLA SKYŞ VERİLERİNİN TOPLANMASI İÇİN FIRSATLAR

SKYŞ izleme ve verileri, sorunu belgelemek, engellemek ve ifşa etmek için kullanılacak kanıtlar sunmaktadır.¹⁶² Bu nedenle, bir veri toplama metodolojisi ve bir izleme sistemi, SKYŞ'yi tam olarak haritalamak ve değerlendirmek için gereklidir. Seçimlerde şiddetin izlenmesi son on yılda gelişmiş ve bilgi iletişim teknolojisi (BİT) çözümlerinin ortaya çıkışıyla büyük bir ilgi alanı olmuştur. Yine de, SKYŞ'nin izlenmesi oldukça zordur çünkü araştırma ve izleme biçiminde iki paralel alanın tam da arasında kalmaktadır. Bir yanda siyasette ve kamusal alanlarda kadınlara yönelik şiddetin anlaşılması, bildirilmesi ve izlenmesinde var olan eksiklik, diğer yanda da daha genel olarak siyaset ve seçimlerde şiddetin toplumsal cinsiyet boyutuna ilişkin anlayış ve bilgi eksikliği vardır.¹⁶³ Var olan birçok izleme modeli, açıkça doğrulanabilir verilere (polis ve hastane raporları vb.) ve doğrudan tanıklara dayanmaktadır, bu da hassas ve genellikle kişisel niteliği göz önüne alındığında SKYŞ'yi özellikle izleme konusunda zorlayıcı yapmaktadır.

Uygulayıcıların belirli bir ülkede SKYŞ'yi takip etmek için bir veri seti oluşturmasına yönelik potansiyele sahip bazı izleme modelleri bulunmaktadır. SKYŞ izleme potansiyeli olan mevcut veri toplama uygulamaları arasında:

- a. Sivil toplum, akademi ve diğer ilgili paydaşlarla yakın ilişki içinde çalışan hükümet ve ulusal istatistik büroları tarafından üstlenilen (örn. Anketler veya hizmetlerden alınan idari kayıtlar yoluyla) KYŞOK ölçümleri ve veri toplama;
- b. SKA'lardaki fırsatlar;
- c. Kitle kaynaklı çalışma ve veri görselleştirme araçları ve

- d. Siyasette kadınlara yönelik şiddet pilot çalışmaları.

(Seçim izleme, Seçim Gözlem Heyeti ve Kadın Durum İzleme Merkezleri dahil, aşağıdaki bölümde, Eylem Maddesi 2, yer almaktadır).

a. KYŞOK ölçümleri ve izleme

Kadınlara yönelik şiddetin ortadan kaldırılması uluslararası bir önceliktir. Son 20 yıldır, uluslararası bildirimler ve anlaşmalar meselenin görünürlüğünü artırmış,¹⁶⁴ ve kadınlara yönelik şiddetle ilgili standart ölçüm ve veri toplama araçlarının oluşturulmasına yol açmıştır. Bununla birlikte, Kısım A'da belirtildiği gibi, KYŞOK'yi izleme siyaset ve seçim alanlarını dahil etmemiştir. SKYŞ hedefli ölçümlerin önceden var olan KYŞ veri toplama araçlarına dahil edilmesi, SKYŞ'nin izlenebileceği bir yol sunabilir. Bu, daha verimli olabilir ve yeni araçların sunulmasına göre daha az dirençle karşılanabilir - zaten mevcut veri toplama kaynaklarını en üst düzeye çıkarırken, izlemeyi artıracak bir taktik.

2011 yılında, dokuz temel KYŞ göstergesi belirlenmiş ve İstatistik Komisyonu tarafından onaylanmıştır, bunu da 2014 yılında BM İstatistik Bölümü tarafından bu istatistiklerin üretilmesine yönelik kılavuzların geliştirilmesi izlemiştir.¹⁶⁵ Bu temel gösterge ve kılavuzların oluşturulması ülkelerin ölçüm tutarlılığını sağlamak ve bu ölçümün metodolojik ve etik değerlendirmelerini ele almak için gereklidir. 2015 yılında, Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu'nun 20. yıl değerlendirmesinde devletlerden *temel KYŞ göstergelerine* uygun olarak veri toplama ve raporlama çabalarını artırmaları istenmiştir.¹⁶⁶

Ne yazık ki, kabul edilen *temel KYŞ göstergelerinin* hiç biri genel olarak siyasi ortam veya özellikle seçim ortamında kadınlara yönelik şiddeti ölçmeye yönelik madde hazırlamamış, bu konuyla ilgili görünürlük eksikliği ve hareketliliğin altını çizmiştir.¹⁶⁷

162 UNDP, 2012.

163 Ballington, 2016.

164 Bakınız UNGA, 1993; UN, 1995; UN CSW, 2013; and most recently the Agenda 2030 for Sustainable Development, 2015.

165 Aktaran Ballington, 2016. s.8. Ayrıca Bakınız BM Ekonomik ve Sosyal İşler Departmanı, 2014. ST/ESA/STAT/SER.F/110. *Guidelines for Producing Statistics on Violence against Women: Statistical surveys.*

166 a.g.e. Ayrıca bakınız BM Kadın Birimi, 2015. Summary Report: The Beijing Declaration and Platform for Action Turns 20.

167 Ballington, 2016.

Durum şöyle de olabilir: Siyaset ve seçimlerde kadınlara yönelik şiddetin kapsamı, göstergeler üzerinde anlaşmaya varıldığında bugün olduğundan daha az idi ya da şiddetin varlığı kamuda daha az biliniyordu.¹⁶⁸ Ölçümü genişletmek için mevcut KYŞ görülme sıklığı araştırmalarına "fail" veya "olay yeri" ile ilgili sorulara verilen cevaplarda SKYŞ ile ilgili soru veya seçeneklerin eklenmesi göz önünde bulundurulabilir. Ancak, KYŞ göstergelerinin özgüllüğü göz önüne alındığında, bu çok zorlayıcı olabilir.¹⁶⁹

SKYŞ ölçümlerinin geliştirilmesine rehberlik edebilecek, KYŞ ölçüm ve göstergelerinin geliştirilmesinden alınacak yararlı fikirler vardır. İlk olarak, üye devletler tarafından kabul edilen uluslararası kararlar aracılığıyla veri toplama ve araştırmaya yönelik güçlü bir çağrıda bulunulmuştur. İkinci olarak, ülkeler genelinde verilerin güvenilirliğini ve karşılaştırılabilirliğini iyileştirmek için, ölçüm için açık yöntemler ve etik gereklilikler içeren kabul edilen göstergelerin asgari bir seti oluşturulmuştur.¹⁷⁰

b. Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet izleme araçları

Toplumsal cinsiyete dayalı şiddeti (TCDŞ) izlemek için mevcut araçlar, aynı zamanda SKYŞ'nin izlenmesi için temel oluşturabilir. Örneğin, çok ortaklı *TCDŞ Bilgi Yönetim Sistemi*, "TCDŞ olaylarına müdahale eden insani yardım aktörlerinin TCDŞ mağdurları tarafından bildirilen verilerin etkili ve güvenli bir şekilde toplanması, depolanması, analiz edilmesi ve paylaşılmasını sağlayan çok yönlü bir girişimdir."¹⁷¹ TCDŞ tanımlarını standart hale getirmek için altı TCDŞ türüne göre şiddeti sınıflandıracak bir araç, TCDŞ verilerini toplamak için kullanılan iki form ve veri toplama, derleme ve analizini basitleştirmek ve iyileştirmek için tasarlanan bir olay kayıt veritabanını içermektedir. Bunlar gibi iyi tasarlanmış araçlar, SKYŞ ile ilgili verilerin nasıl toplanacağıyla ilgili iyi örnekler sunmaktadır.

c. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarında Fırsatlar

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA'lar), özellikle amaç 5.2 "Kamu alanları ve özel alanlarda, bütün kadınlara ve kız çocuklarına yönelik, kadın ticareti, cinsel ve her türlü istismarı da kapsayan şiddetin her türünün ortadan kaldırılması" ve diğer amaçlar kapsamındaki diğer ilgili hedefler aracılığıyla, KYŞ'nin toplumsal cinsiyet eşitliği ve sürdürülebilir kalkınmaya ulaşmak için yarattığı tehdidi kabul etmektedir.¹⁷² İzleme çalışmalarını için, SKA küresel göstergeler çerçevesinde öngörüldüğü şekilde, mevcut genel kabul gören standartlara uygun olarak toplanacak, güvenilir ve karşılaştırılabilir yaygınlık verileri gereklidir.¹⁷³ SKA çerçevesindeki KYŞ ile ilgili göstergeler ile daha önce 2011'de kabul edilen *temel KYŞ göstergeleri* arasındaki uyumun sağlanması için çaba sarf edildiğini kaydetmek önemlidir.

SKA'ların küresel gösterge çerçevesi, geçen 12 ay içerisinde partneri tarafından uygulanan fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddetin görülme sıklığı ve partneri dışındaki kişiler tarafından uygulanan cinsel şiddetin görülme sıklığı hakkında iki gösterge içermektedir. Bu göstergeler, tüm kadın ve kız çocuklarına yönelik her türlü şiddeti ortadan kaldırmak (hedef 5.2) için belirlenen hedef ile ilgili ilerlemenin izlenmesini amaçlamaktadır. Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet ile ilgili diğer göstergeler - cinsiyet ve olayın oluş yerine göre fiziksel ve cinsel tacizin görülme sıklığı (hedef 11.7), cinsiyete göre kasıtlı cinayet mağdurlarının sayısı (hedef 16.1) ve 18 yaşına kadar cinsel şiddet yaşayan genç kadın ve erkeklerin oranı (hedef 16.2) - çerçevenin bir parçasıdır ve kamusal alanlardaki şiddet de dahil diğer şiddet biçimlerini değerlendirmeyi sağlayacaktır.¹⁷⁴

Temel KYŞ göstergeleri bakımından, yapılmasına gerek olduğu halde, önerilen SKA göstergelerinin hiçbir

168 a.g.e.

169 a.g.e. s.9.

170 a.g.e.

171 UNFPA, UNHCR, UNICEF vd. Cender-Based Violence Information Management System. <http://www.gbvims.com/what-is-gbvims/>

172 UN DESA. Sustainable Development Coal Knowledge Platform. Gündemle ilgili SKA 11 (hedef 11.7) ve 16 (hedef 16.1 ve 16.2): <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld> adresinden bakınız.

173 Ballington, 2016. SKA Göstergeleri Kurumlar Arası Uzman Grubu (IAEG-SDG) tarafından küresel gösterge çerçevesi geliştirilmiş ve uygulamanın başlangıç noktası olarak, BM İstatistik Komisyonu'nun Mart 2016'daki 47nci Toplantısı alınmıştır. Komisyon'un raporu, küresel gösterge çerçevesini içermektedir ve Haziran 2016'da yapılan ECOSOC 70nci toplantısında kaydedilmiştir. Bakınız UN ECOSOC, 2016. E/CN.3/2016/2/Rev.1. Report of the Inter-Agency and Expert Group on Sustainable Development Coal Indicators. Statistical Commission 47th session, 8-11 Mart

174 Ballington, 2016.

Marcos del Mazo/Pacific Press/LightRocket via Getty Images

İspanyol genel seçimlerinde bir kadın oyunu vermektedir.

ri açıkça SKYŞ'nin izlenmesini öngörmüyor. Örneğin, hedef 5.2 ve 11.7 kamusal alanlarda şiddet hakkında veri elde edilmesine imkan sağlamaktadır. Partneri dışındaki biri tarafından cinsel şiddet hakkındaki 5.2.2 ve fiziksel veya cinsel taciz hakkındaki 11.7 göstergeleri, siyasi alanı da içerebilen, olayın oluş yerine göre ayrıştırılacak veriler gerektirmektedir. Ek olarak, partner şiddeti hakkındaki 5.1.1 göstergesi, siyasi ve kamusal yaşamda kadınları hedef alan kontrol davranışlarını içermek için potansiyel olarak genişletilebilecek şiddet biçimini (yani, fiziksel, cinsel ve psikolojik) bildirmeyi gerektirmektedir.¹⁷⁵ Bu, örneğin, kadınların partneri tarafından oy kullanmasına engel olduğu veya belirli bir şekilde oy kullanmaya ikna edildiği olayları içerebilir.

d. Kitle kaynaklı çalışma ve veri görselleştirme

Kitle kaynaklı veriler ve açık kaynak veri görselleştirme araçları SKYŞ olaylarının görsel olarak izlenmesi için bir platform sağlayabilir. Bu, sorunun büyüklüğünü anlamak ve ele almak için veri toplamanın ilk adımıdır.

En yaygın kabul gören seçim şiddeti görselleştirme aracı 2008 yılında Kenya'da ilk kez oluşturulan Swahili dilinde "tanık" ya da "tanıklık" anlamına gelen

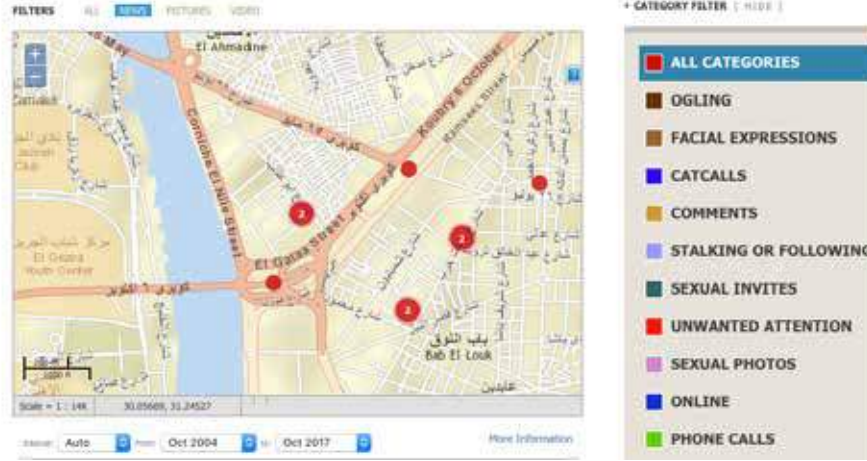
Ushahidi açık kaynak haritalama platformudur. Bu SMS metin mesajları, Twitter, Facebook, YouTube, telefon görüşmeleri, e-posta vb. yoluyla gönderilen genelde halktan toplanan "kitle kaynaklı" verilere dayanmaktadır. Bu veriler bir internet platformuna aktarılmakta ve Google Haritalar gibi herkese açık, erişilebilir haritalar üzerinde gösterilmektedir. Platform, veriye dayalı önemli kanıtlar sağlamakta ve şiddeti ve adaletsizliği ifşa etmek için başka kanalları olmayan sıradan vatandaşların katılımına imkan sağlamaktadır. Örneğin, 2016 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde, Seçim Gününde seçmenlerin bastırılması ile ilgili örnekler de dahil, 58. başkanlık seçimi etrafındaki seçmenleri korkutma iddialarını izlemek için kullanılmıştır.¹⁷⁶ Bu kitle kaynaklı veriler, özellikle de veriler cinsiyete göre bildiriliyorsa veya seçim döneminde belirli SKYŞ türleri izleniyorsa, SKYŞ örneklerini izleme potansiyeline sahiptir.

Mısır'da, genel olarak KYŞ ile ilgili veriler, kitle kaynaklı çalışma yoluyla toplanmıştır. Cinsel taciz hakkındaki kitle kaynaklı veriler, Ushahidi ile aynı görsel haritalama platformunu kullanan [Harassmap](#) ile takip edilmekte ve yaygın bir soruna ışık tutmaktadır. Cinsel taciz vakaları, bir çevrimiçi rapor, SMS, e-posta, Twitter veya Facebook ile bildirilebilir. Bir rapor doğ-

175 Juncal Plazaola Castano, July 2016, kişisel görüşme.

176 Nat Manning, 2016. "USA Election Monitor: Of the People, By the People," Ushahidi, 1 Kasım; UNDP, 2012. s.38.

Harassmap olay veri raporlama ve görselleştirme örneği

Kaynak: <http://harassmap.org/en/what-we-do/the-map/>

rulandıktan sonra, Mısır haritasına yerleştirilen kırmızı bir nokta biçiminde yansıtılarak, probleme dair net bir görsel sunmaktadır.¹⁷⁷ Halk, kolayca erişilebilen internet sitesindeki herhangi bir noktaya tıklayıp her bir raporla ilgili dökümleri görebilir. Diğer projeler arasında topluluk ortaklığı faaliyetleri, sosyal medya farkındalığı ve cinsel tacize yönelik savunuculuk yapan blog kampanyaları yer almaktadır.

Benzer şekilde, Ağustos 2016 itibarıyla, Lübnan'da bir grup, ülke çapında cinsel taciz ve saldırıya dair gönüllü raporlar toplayan HarassTracker adlı haritayı beta testine tabi tutmaktadırlar.¹⁷⁸ Platform ayrıca, cinsel tacize tanıklık etmiş veya maruz bırakılmış kişilerin harita üzerinde konumu işaretleyebildikleri ve maruz bırakıldıkları cinsel taciz türü hakkında bilgi verebilecekleri bir çevrimiçi raporlama aracıdır.¹⁷⁹

Ancak bugüne kadar ne Ushahidi ve Harassmap ne de HarassTracker, SKYŞ olaylarını açıkça takip etmemiştir. Bu modeller SKYŞ'yi izleme konusunda umut vaat etmektedir, ama bazı zorlukları da vardır. Örneğin, kitle kaynaklı veriler mevcut bir yedekleme sistemi olmadan doğrulanamamaktadır ve izleme metodolojisinin kalitesini etkileyen dolandırıcılık, manipülasyon veya insan hatasına açık olabilir.

Raporlama örnekleri, kullanıcıların programla ilgili farkındalıklarına ve cep telefonu kapsamına ve/veya internet erişimine bağlı oldukları için düzensiz olabilmektedir. Bu nedenle, SKYŞ gibi yeterince anlaşılma-mış konular, vatandaşların onlar hakkında sistematik bir şekilde rapor hazırlamasından önce yurttaşlık eğitimi ve duyarlılaştırmayı gerektirebilir. Teknik sınırlamalar da ek zorluklar oluşturmaktadır. Ushahidi platformu, örneğin, ne verileri cinsiyete göre ayırtmakta ne de özellikle SKYŞ ile ilgili değişkenler eklemektedir.

Bu belki de Take Back the Tech! gibi örgütlerin SKYŞ'ye özgü izlemeye yönelik mevcut BİT platformlarına dayanacak yöntemler geliştirme konusunda eleştirel olmalarının sebebidir.¹⁸⁰ 2006 yılında İlerici İletişim Derneği'nin Kadın Hakları Programı tarafından yaratılan Take Back the Tech!, kadın ve kız çocuklarını BİT kullanarak KYŞ için yenilikçi çözümler geliştirmeye teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Yıllık "Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddete Karşı 16 Günlük Aktivizm'e ek olarak, dünya genelinde bildirilen teknoloji tabanlı KYŞ olaylarını gösteren kendi veri görselleştirme haritalama araçlarını da yönetmektedirler.

177 Hina Ansari, 2013."Could Mobile Technology Combat Sexual Harassment?" *Huffington Post: The Blog*, 11 Şubat

178 Bakınız <http://harasstracker.org/>

179 Jack Moore, 2016. "Female Entrepreneurs Launch Online Sexual Harassment Tracker in Beirut." *Newsweek*, 25 Şubat.

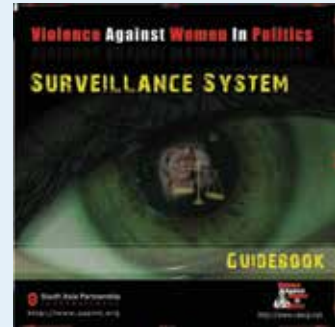
180 Bakınız <https://www.takebackthetech.net/>

- **Aile halinde oy kullanma ve aile temelli şiddet** bir çok ifadeye ön plana çıkmıştır: bazı kadınlar seçmen kartlarına aile bireyleri tarafından el konulduğunu bildirmiştir; diğerleri eşlerinin tercih etmediği adayları destekledikleri için eşleri tarafından ağır fiziksel yaralanmayla sonuçlanan dayak sonrasında oy kullanmalarının engellendiğini bildirmiştir; eşler, erkek kardeşler ve oğullar söylenenlere bakılırsa bazı durumlarda kadınların oy kullanma seçeneklerini kontrol etmiştir; ve bazı kadınlar, eşlerinin kadınların okuma yazma bilmediğini iddia ederek, onların yerine oy verdiklerini bildirmiştir.
- Genellikle gecenin geç saatlerinde gerçekleşen **kampanya ekibi toplantıları için kararlaştırılan zaman ve yerlerin**, kadınların etkili katılımı için uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Tanzanya'daki bu ilk SKYŞ haritalama ve ölçme çalışmasının bulguları, psikolojik, fiziksel ve cinsel şiddet olaylarının meydana geldiğini ve 2015 seçimleri bağlamında, SKYŞ'nin faillerinin büyük ölçüde aile üyeleri, erkek adaylar, siyasi parti destekçileri ve parti görevlileri olduğunu doğrulamıştır. Ayrıca çalışma bazı olumlu bulgular da göstermiştir: örneğin, hayatlarında onları siyasete katılmaya teşvik eden destekleyici erkeklerin olduğunu bildiren kadınlar vardır. Bununla birlikte, özellikle aile bağlamında SKYŞ'nin mahrem niteliği ve yanında getirdiği utanç, geleneksel veri toplama ve seçim gözlem yöntemleri kullanılarak, SKYŞ'yi izleme ve önleme bakımından zorluklar yaratmıştır. 2015'ten alınan derslerden yararlanarak, SKYŞ izlemede yapılacak iyileştirmeler şunlardır: izleme kapsamının ve geleneksel seçim gözlem mekanizmaları ile bağlantılarının artırılması; polis, yargı, SYO'lar ve diğerleri aracılığıyla müdahale mekanizmaları ile daha iyi bağlantılar; kadın adayların ve isteklilerin daha fazla eğitilmesi ve duyarılaştırılması; ve 2015 yılı ve gelecek SKYŞ raporlarının siyasi partiler, SYO'lar, ulusal siyasi partiler sicil bürosu, STK'lar ve diğer ilgili paydaşlar aracılığıyla yaygınlaştırılması.¹⁸¹

AFRIKA'DA SİYASETTE KADINLARA YÖNELİK ŞİDDET

2011 yılında, BM Kadın Birimi ve Güney Afrika Demokrasi Enstitüsü, siyasette kadınlara yönelik şiddeti izlemeye tahsis edilmiş bir projenin pilot uygulamasını yapmıştır. Çok ortaklı model, siyasette kadınlara yönelik şiddet için kanıta dayalı, sistematik ve kurumsal müdahale mekanizmalarını harekete geçirmeyi amaçlamıştır. Model ilk olarak Uganda'daki Şubat 2011 seçimlerinde ve daha sonra Nijerya ve Zimbabve'de test edilmiştir. Her üç durumda da çalışma, UNDP ve Güney Afrika Demokrasi Enstitüsü işbirliğiyle BM Kadın Birimi'nin desteğiyle, ulusal STK'lar, aktivistler ve gönüllülerden oluşan bir koalisyon tarafından gerçekleştirilmiştir. Programın metodolojisi, kampanya dönemi boyunca ve Seçim Gününde siyasette kadınlara yönelik şiddetin farklı yönlerini yansıtan iki anket formu kullanarak her bir ülkedeki saha örneklerinden veri elde etmiştir. Veriler, çeşitli program "merkezlerine" veri analistleri tarafından kaydedilmiş ve nicel istatistiksel analiz kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz daha sonra ortak kuruluşlar tarafından kamuda savunuculuk ve basın açıklamaları için kullanılmıştır. Veri toplama, anket formunun cevaplandığı alanlarda bazı ilgili bilgiler vermiştir, ancak sonuçlar rapor oluşturmak için yeterli kadar temsil edici değildir.¹⁸²

¹⁸¹ Negrao, 2017.

¹⁸² İzleme aracı ve anket formları ve pilot çalışmalar yayınlanmamıştır.

GÜNEY ASYA'DA SİYASİ GÖZETİM SİSTEMİNDE KADINLAR

2006 yılında Güney Asya'nın beş ülkesinde siyasi kadın ve toplum gözlem gruplarına ilişkin bölgesel bir ağ olan Güney Asya Ortaklığı (SAP), Siyasette Kadınlara Yönelik Şiddet Bölgesel Gözetim Sistemi aracılığıyla ilk izleme projelerinden birini başlatmıştır. Bölgesel Gözetim Sisteminin, siyasetteki kadınlara yönelik şiddete ilişkin bilgileri tabandan bölgesel düzeye toplaması ve yayması gerekiyordu. Şiddet olaylarıyla ilgili temel bilgilerin, olaylar meydana geldiğinde Topluluk ve Ulusal Gözlem Grupları tarafından toplanıp dağıtılması ve daha sonra İletişim Hizmet Merkezlerine ve polis, ilgili hükümet makamları ve SAP ulusal ofisi gibi diğer paydaşlara dağıtılması gerekiyordu.¹⁸³ Sistem ayrıca mağdurları desteklemek için bir yönlendirme çerçevesinin yürürlüğe girmesini de sağlamıştır. Sistem dört tür veriyi toplamayı amaçlamıştır: 1) Siyasette kadınlara yönelik şiddet olayları hakkında bilgiler, 2) kadın politikacılar tarafından benimsenen azaltma stratejileri ve/veya en iyi uygulamalar hakkında bilgiler, 3) atftta bulunulan vakalar hakkında bilgiler ve 4) davalar hakkında bilgiler.

Bölgesel Gözetim Sistemi, siyasette kadınlara yönelik şiddeti geniş çapta kapsamayı amaçlasa da, programın benzersiz yeniliklerinden biri, özellikle SKYŞ'yi ele almak için tasarlanmış geniş bir gösterge grubunu kapsayan bir anket formu olmuştur. Örneğin, toplanan veriler, 'adaylığı koyduğu sırada', 'aday gösterildiği sırada', 'seçim sırasında' ve 'seçimden sonra' şiddetin meydana gelişini içermektedir.¹⁸⁴

SKYŞ haritalama ve izleme girişimlerinin özeti:

Seçim Öncesi Aşama	Seçim Aşaması	Seçim Sonrası Aşama
<ul style="list-style-type: none">• SKYŞ'nin ulusal ve bölgesel düzeyde haritalamasının gerçekleştirilmesi• SKYŞ'nin SYO ve seçim güvenliği değerlendirmelerine dahil edilmesi• Göstergelerin oluşturulması ve tanımlanması• Mevcut KYŞ göstergeleri ve ölçüm araçlarının ayarlanması veya geliştirilmesi• SKYŞ'nin ilgili SKA'ların izlemesine dahil edilmesinin göz önünde bulundurulması• Kitle kaynaklı çalışma ve veri görselleştirme araçlarının kullanılmasının göz önünde bulundurulması	<ul style="list-style-type: none">• Veri toplama ve doğrulama• SKYŞ'nin uyarlanması ve izleme araçlarına dahil edilmesi	<ul style="list-style-type: none">• Toplama çalışması sonuçlarının analiz edilmesi• Veri toplama ve raporlamanın sağlanması• Eksikliklerin tanımlanması ve göstergelerin düzeltilmesi• Seçim sonrası rapor ve bulgulara SKYŞ'nin dahil edilmesi

183 South Asia Partnership International, Aralık 2006. *Violence Against Women in Politics Surveillance System Guidebook*.

184 Daha fazla bilgi için bakınız: http://peacewomen.org/sites/default/files/PartPol-VAW_Surveillance_SAPI-siyasette_kadınlaraya_yönelik_şiddet_2007_0.pdf

EYLEM MADDESİ 2:

SKYŞ'NİN SEÇİM GÖZLEMİ VE ŞİDDETİN İZLENMESİNE DAHİL EDİLMESİ

Seçim gözlemi ve şiddet izleme programları, SKYŞ de dahil, kadınların seçimlere katılımları hakkında bilgi sağlama konusunda büyük bir potansiyele sahiptir ve şiddetin azaltılmasına katkıda bulunabilir. Seçim gözlem heyetleri ve izleme girişimleri raporlarında bir toplumsal cinsiyet boyutu benimseyebilir ve genel örüntüleri anlamak için önemli bilgileri toplayabilir ve daha sonra SKYŞ için bir profil oluşturabilirler.

Bu programlar çeşitli avantajlara sahiptir:

- Ülke çapında geniş çaplı erişim ve çeşitli topluluklara bağlantılar;¹⁸⁵
- Standartlaştırılmış veri toplama yöntemleri, belgeler ve raporların kullanılması;
- Toplumsal cinsiyete duyarlı veri toplama yöntemleri hakkında bilgi sahibi olmak da dahil eğitilmiş gözlemciler; ve
- SKYŞ eğilimlerini bölgeler genelinde ve ülkeler arasında karşılaştırma imkanı.

Yakın zamana kadar, SKYŞ üzerinde ortak veri toplama yöntemlerinin bulunmaması, buna girilen yerlerde zorluklar yaratmıştır. Zaman içinde ortak göstergelerin benimsenmesi, uluslararası karşılaştırmalar ve izlemenin mümkün kılınması buna büyük ölçüde yardımcı olacaktır.

2.1. SEÇİM GÖZLEM HEYETLERİ

Kısa ve uzun dönemli gözlemcileri görevlendiren yurtiçi ve yurtdışı seçim gözlem heyetleri (SGH'ler), SKYŞ hakkında bir bilgi kaynağı sağlayabilirler. SGH'ler, başka türlü ulusal (veya uluslararası) ilgi gör-

meyen çeşitli çatışma ve şiddet türlerini belirlemek için toplumla yakından ilişki kurabilir. Seçim gözlemi ni destekleyen çeşitli kuruluşlar son zamanlarda veri toplama biçimlerinin toplumsal cinsiyet körü olmasını sağlamak için ve toplumsal cinsiyete duyarlı araştırma yöntemleri hakkında gözlemcileri eğitmek için çaba sarf etmekte. Aslında burada SKYŞ'nin izlenmesini iyileştirmeye yönelik de bir faaliyet alanı bulunmaktadır. Aday gösterme ve kampanya dönemleri birçok SKYŞ olayının gerçekleştiği zaman olduğundan, bunların izlenmesine de özel bir önem verilmelidir. Örneğin, Tanzanya'daki Seçim İzleme ve Gözlem Koalisyonu, kadınların, gençlerin, engelli bireylerin ve diğer ötekileştirilmiş grupların seçim sürecine katılımı ile ilgili bilgilerin nasıl elde edileceği ve belgeleneceği hakkında Uzun Dönemli Gözlemcilerine (UDG'ler) eğitim vermiştir. Tanzanya'daki Seçim İzleme ve Gözlem Koalisyonu bünyesindeki bir toplumsal cinsiyet danışmanı, yasal çerçeve, seçim sistemi (özel gruplara yönelik geçici özel önlemlerin varlığı ve uygulanması dahil), seçim yönetimi, siyasi partiler, medya ve SKYŞ ile ilgili toplumsal cinsiyete duyarlı gözlem sunmuştur.¹⁸⁶

Son yıllarda, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT), Avrupa Birliği (AB), Amerikan Devletleri Örgütü (ADÖ) ve Carter Merkezi gibi örgütler, verileri artırarak, çekirdek gözlem ekiplerinin bir parçası olarak münhasır amaçlı toplumsal cinsiyet danışmanlarını istihdam ederek ve kadınların seçimlere siyasi katılımını izlemek için özel kılavuzlar oluşturarak toplumsal cinsiyet değerlendirmelerini seçim gözlemlerine entegre etmeye çalışmıştır.

185 Caroline Hubbard ve Claire DeSoi/NDI, 2016. *Votes without Violence: A Citizen Observer's Guide to Addressing Violence against Women in Elections*. Washington, D.C. National Democratic Institute

186 Negrao, Sara, 2017.

Aslında, toplumsal cinsiyete duyarlı gözlem, “yapısı ve gözlem gücü ve liderlik pozisyonlarında toplumsal cinsiyet dengesini sürdüren örgütsel ilkeler genelinde toplumsal cinsiyet eşitliği ilkelerinin” dahil edilmesine imkan sağlamaktadır.¹⁸⁷

2004 yılında, AGİT’in Demokratik Kurumlar ve İnsan Hakları Ofisi, kadınların tüm seçim süreçlerine katılımının izlenmesiyle ilgili alanlardaki tüm SGH’ler için temel bir kılavuz sunmuştur.¹⁸⁸ Kılavuz, toplumsal cinsiyet analizini gözlem heyetlerine dahil etmeye yönelik çok miktarda fikir sunarken, siyasette veya seçimlerde kadınlara yönelik şiddet olayları hakkında raporlamayı içermemektedir. 2013 yılında ADÖ, *Toplumsal Cinsiyet Perspektifinin ADÖ Seçim Gözlemi Heyetlerine Dahil Edilmesine Yönelik Kılavuzunu* yayınlamıştır.¹⁸⁹ Kılavuz, ADÖ seçim gözlem ekiplelerine seçim süreci boyunca kadın ve erkeklerin eşit katılımının dikkatli bir şekilde incelenmesine imkan tanıyacak teknik araçlar sağlamayı amaçlamaktadır. Kılavuz, seçim süreçlerine kadınların dahil edilmesini izlemede kullanılmak üzere bir “toplumsal cinsiyet göstergeleri” ve değişkenler matrisi tanımlamaktadır. Aynı zamanda değişkenleri ölçmek için bilgi ve veri kaynaklarını faydalı bir şekilde belirlemektedir. Ayrıca heyetler bünyesinde toplumsal cinsiyet uzmanlığının sağlanması, gözlemcilerin eğitilmesi ve raporlama hakkında yol göstermektedir.

Kullanıcı dostu Kılavuz, 1994 tarihli Kadınlara Karşı Şiddeti Önleme, Cezalandırma ve Ortadan Kaldırma ya İlişkin İnter Amerikan Sözleşmesi dahil hem ulusal hem de uluslararası mevzuatta ADÖ üye devletleri tarafından verilen taahhütlere uygunluğun nasıl değerlendirileceğine dair rehberlik sağlamaktadır. Kılavuz, “herhangi bir türde şiddet yoluyla uygulanan dış baskıların yanı sıra, özgür ve gizli oylama hakkının kullanılmasına ilişkin potansiyel kısıtlamaların” gözlemlenmesini gerektiren, “seçmen tercihlerinin kaydedilmesindeki bütünlük” gibi, SKYŞ izleme ile ilgili çeşitli göstergeler içermektedir. Eğitici araçlar, toplumsal cinsiyet analizinin dahil edilmesi için seçim gözlemcilerine rehberlik sağlamaktadır ve “kayıtlı kadınları sandığa gitmekten alıkoyan şiddet veya ma-

nipülasyonla ilgili kaç vaka gözlemlediniz” ve “kadın seçmenleri etkileyen ‘aile halinde’, ‘temsilci’ veya vekaleten oy kullanma durumlarını gözlemlediniz mi?” gibi SKYŞ hakkında özel sorular Seçim Günü gözlem anketi formuna dahil edilmiştir.¹⁹⁰

Bu ilerlemelerin hepsi, SKYŞ’nin seçim gözlemine entegrasyonunu kolaylaştıracak olumlu yeniliklerdir. Bunu başarmak için, SGH’lerin amaca münhasır toplumsal cinsiyet analistlerinin katılımının sağlanmasına ek olarak mesele hakkında gözlemcileri eğiterek, görevlendirme ve seçim aşamaları ile ilgili tüm alanlarda tutarlı raporlama standartları talep ederek ve diğer seçim işlemleriyle birlikte toplumsal cinsiyet kaygılarına öncelik vererek, heyetleri genelinde toplumsal cinsiyet eşitliğinin anaakımlaştırılmasına yatırım yapmaları gerekmektedir.

2.2. YURT İÇİ GÖZLEM VE ERKEN UYARI SİSTEMLERİ

Seçimleri izlemek için kısa ve uzun dönemli gözlemcileri görevlendiren yurt içi gözlem grupları SKYŞ hakkında ek bir bilgi kaynağı sağlamaktadır. Bu gruplar, başka türlü bildirilmeyen ve manşetlere çıkmayan çeşitli şiddet ve çatışma türlerini belirlemek için belirli bir süre boyunca toplumlarla yakın ilişki kurabilmektedir.¹⁹¹ Uluslararası SGH’lerde olduğu gibi, yurt içi gözlem gruplarında da toplumsal cinsiyet perspektifinin izleme çalışmalarına dahil edilmesini sağlamak için çaba sarf edilmiştir. Bunlar arasında gözlemcilerin toplumsal cinsiyete duyarlı araştırma yöntemleri konusunda eğitimi ve özel ve kamusal alanlarda meydana gelen şiddeti kapsamak da vardır. SKYŞ izlemenin dahil edilmesini artırmaya yönelik bir faaliyet alanı da bulunmaktadır. Aday gösterme ve kampanya dönemleri birçok SKYŞ olayının gerçekleştiği durumlar olduğundan, bunların izlenmesine de özel bir önem verilmelidir.

2016 yılında Ulusal Demokrasi Enstitüsü (NDI) SKYŞ’yi ele almaya yönelik *Şiddetsiz Oylar: Gözlemci bir yurttaşın seçimlerde kadınlara yönelik şiddeti ele alma kılavuzu* adlı kapsamlı kılavuzu ortaya koymuş-

187 Hubbard ve DeSoi, 2016.

188 OSCE/ODIHR, 2014. *Handbook for Monitoring Women's Participation in Elections*.

189 ADÖ, 2013. *Manual for Incorporating a Gender Perspective into OAS Electoral Observation Missions*.

190 a.g.e. s.60.

191 Bardall/IFES, 2011.

tur. Kılavuz, vatandaş gözlemci gruplarına (özellikle uzun süreli gözlemciler) toplumsal cinsiyete duyarlı değerlendirme araçları ve SKYŞ olaylarının nasıl tes-

pit edileceği ve kaydedileceği hakkında eğitim ile rehberlik sağlamaktadır, bu da uzun vadede SKYŞ'nin azaltılması ve önlenmesine katkıda bulunabilir.¹⁹²

“ŞİDDETSİZ OYLAR”I TANITMAK İÇİN SGH’LERLE ORTAKLIK KURULMASI

NDI'nın Şiddetsiz Oylar başlıklı projesi ve kılavuzu, NDI'nın 2015 yılından beri gözlemci heyeti eğitimlerine ve genel yapılara toplumsal cinsiyet duyarlılığı uygulamak için çalıştığı Myanmar, Nijerya, Guatemala, Tanzanya, Burma ve Fildişi Sahili'nden STK'larla işbirliği içindeki çok ülkeli SGH'lerin çabalarıyla oluşturulmuştur. Bunu yaparken, NDI seçim dönemleri öncesinde, sırasında ve sonrasında SKYŞ'nin tanınmasını ve SKYŞ'nin oluş sıklığının bildirilmesini artırmayı ummaktadır. Bütün ayrıştırılmış veriler, SKYŞ'nin “kadınların kamusal hayata aktif katılımını nasıl önlediği” konusunda kamusal anlayışı artırmak amacıyla bir çevrimiçi görselleştirme aracına yönlendirilecektir.

Örneğin, 2015 yılında **Guatemala'da**, NDI, SKYŞ'ye odaklanarak kampanya finansmanı ve seçim şiddetini izlemek için Acciôn Ciudadana (Vatandaş Hareketi Partisi) ile ortaklık kurmuştur. Programa, kadının seçimlere katılımı konusunda heyet liderliğine yönelik eğitim ve seçim ortamını anlamak için paydaşlarla tartışma oturumları dahil edilmiştir. Belirlenen ilgi alanlarından biri de, özellikle kadınların olmak üzere, oy kullanma seçeneklerini etkilemek için şiddetin kullanılması olmuştur. Bu tartışmalar, gözlemlenmesi gereken önemli konuların belirlenmesine yardımcı olmuştur.¹⁹³

Fildişi Sahili'nde, program Ekim 2015 seçimleri sırasında kendi kademesinde temsil edilen kadın gözlemcilerin sayısını artırmak için ilçe merkezli Plateforme des organisations de la société civile pour l'observation des élections (Seçimleri Gözlemlemeye Yönelik Sivil Toplum Kuruluşları Platformu) ile ortaklık kurmuştur. Program, 2010 seçimlerinde SKYŞ ile ilgili daha önceki araştırmalardan alınan derslerden yararlanmıştı. Bunlardan biri de kadınların erkek aile üyeleri veya toplum tarafından reddedilme korkusuyla karşı karşıya kalmaktan korktukları için yaşadıkları şiddet hakkında konuşmak istememesidir.¹⁹⁴ SKYŞ'yi belirlemek ve SKYŞ hakkında rapor verilmesini sağlamak için Seçimleri Gözlemlemeye Yönelik Sivil Toplum Kuruluşları Platformu'nun gözlem formlarına özel sorular eklenmiştir.

Kılavuz, vatandaş seçim gözlemi ve toplumsal cinsiyete duyarlı seçim gözlemi hakkında mevcut kılavuza eşlik eden bir parça olarak tasarlanarak, SKYŞ'yi izlemeyi ve azaltmayı amaçlayan toplumsal cinsiyete duyarlı gözlem yapmak için gözlemcilerin ihtiyaç duyacağı önemli bilgileri sağlamıştır. Kılavuzun, seçim döngüsünün tüm aşamalarını izleme uygulamalarına dahil etmeyi de amaçladığı unutulmamalıdır.

NDI kılavuzu SKYŞ'yi azaltma aracı olarak seçim şiddeti erken uyarı sistemlerinin değerini vurgulamak-

tadır. Gözlemci vatandaşlar, şiddet olaylarını seçim paydaşlarına iletmek için iyi bir konumda bulunmaktadır. Bu da şiddeti ele almak ve azaltmak için hızlı müdahale mekanizmalarına olanak tanımaktadır.¹⁹⁵ Çeşitli kuruluşlar seçimlerde şiddeti izlemek için erken uyarı sistemi araçlarını kullanmaktadır; ancak toplumsal cinsiyet perspektifinin çatışma önleme stratejilerine dahil edilmesini sağlamak için daha fazla çabaya ihtiyaç vardır.¹⁹⁶ NDI kılavuzu, toplumsal cinsiyet meselelerini sistematik olarak nasıl ele

192 Hubbard and DeSoi, 2016

193 a.g.e. s.34

194 a.g.e. s.46

195 a.g.e. s.47

196 a.g.e.

alabileceğini belirleyerek bu açığın üzerine eğilmeyi amaçlamaktadır. Bunlar arasında gözlem ekiplerinde kadın ve erkeklerin eşit katılımını sağlamak, seçim şiddeti ile ilgili toplumsal cinsiyete duyarlı göstergeler geliştirmek ve erken uyarı işaretlerini belgelemek bulunmaktadır. Kılavuzda ana hatlarıyla belirtilen bazı temel adımlar arasında aşağıdakiler yer almaktadır:

- Şiddetin bağlamı, temel nedenleri ve kadınların deneyimlerinin çeşitliliği ile ilgili anlayışa sahip **toplumsal cinsiyete duyarlı göstergelerin** belirlenmesi. Bunlar yerel ortamla ilgili güvenilir bilgilere sahip kadın örgütleri ve gözlemcilerle danışılarak oluşturulmalıdır. SKYŞ olaylarını belgelemek için olası göstergelerin listesi ile birlikte, SKYŞ'nin temel nedenlerini anlamak için faydalı bilgilerin bir listesi eklenmiştir. Raporlama formları, kritik olay raporlama formları ve gözlemcilerin kullandığı kontrol listelerine erken uyarı sistemleri ve SKYŞ'nin dahil edilmesi için rehberlik sağlanmaktadır.
- Seçim gözlemcileri ve paydaşlar arasında eğitim yoluyla SKYŞ'nin yaygın olarak anlaşılmasına duyulan ihtiyacı vurgulamaktadır: "Çoğunlukla, tecavüz veya cinsel taciz gibi TCDSŞ'yi durdurmak, seçim bütünlüğünü teşvik etmekle ilgili görülmektedir. Başlangıçtaki erişim SKYŞ'nin ne olduğu ve demokratik seçimlerle neden ilgili olduğu konusunda hedefli eğitim ve farkındalık yaratmayı gerektirecektir. Bu erişim, şiddeti önlemek, azaltmak ve mağdurları tedavi etmek için bireyler ve kurumlar tarafından verilen uygun müdahale üzerine tartışmaları içermelidir."¹⁹⁷
- Kılavuz, gözlemcilerin olayları, olayları çözmeye ya da riski azaltma girişiminde bulunabilecek ve mağdurları ihtiyaç duyabilecekleri hizmetlere yönlendirebilecek uygun paydaşlara iletmelerini sağlayan **hızlı bir müdahale platformu** oluşturmanın önemini kaydetmektedir. Paydaş listesi, güvenlik aktörlerini (polis de dahil), siyasi aktörleri (siyasi partiler gibi), STK'ları, medyayı ve bir yön-

lendirme sistemi kurulmasında işbirliği yapabilecek mağdur hizmet sağlayıcılarını (yasal ve tıbbi hizmetler dahil) içermektedir.¹⁹⁸

- Kılavuzda, **verilerin**, veri iletmeye yöntemlerinin (yazılı mesajlar, telefon görüşmeleri, özel uygulamalar ve elden basılı kopya teslimi dahil) ve veri ve mağdurları koruma yöntemlerinin nasıl **belgeleceği ve saklanacağı** konusunda rehberlik sağlanmaktadır.¹⁹⁹

Kılavuz, herhangi bir SKYŞ izlemenin, kadın ve erkeklerin nasıl hedef alındığı ve farklı şekillerde nasıl etkilendiklerinin incelenmesinin sağlanması, kadınların karşılaşılabilecekleri belirli şiddet türlerine dikkat edilmesi ve bilgilerin bir azaltma önlemi olarak geniş kapsamlı bir şekilde paylaşılmasının sağlanması dahil, her türlü izleme çalışması için değerli bir rehberlik sunmaktadır.²⁰⁰ Ayrıca gözlem kapsamındaki döneme bağlı olarak farklı gözlem metodolojilerinin gerekli olabileceğini kaydetmektedir.

2.3. SEÇİM ŞİDDETİ İZLEME ARAÇLARI

Uzmanlaşmış şiddet izleme ve azaltma araçları kadına yönelik siyasi şiddet ve seçim şiddetini izlemeye yönelik ek bir kaynak sunabilir, ancak toplumsal cinsiyet bakış açısının nasıl dahil edildiği hususuna önem verilmesi gerekmektedir.²⁰¹ Örneğin, Tanzanya'daki Seçim İzleme ve Gözlem Koalisyonu liderliğindeki Tanzanya gözleminde, SKYŞ'yi gözleme konusunda gözlemcilerle çok kapsamlı bir eğitim verilmesine rağmen, UDG'ler, kendi tasarruflarındaki geleneksel seçim gözlem araçlarının, SKYŞ hakkında eksiksiz veri toplamaya imkan sunmadığını tespit etmiştir.²⁰² Seçim bütünlüğü ve seçim riski ile ilgili meseleler uygulayıcıların çevresinde dikkatleri çektiği için, seçim riskinin "seçmen, aday veya diğer seçim rollerindeki kadınların katılımını tehdit eden, sınırlandıran veya başka şekillerde zayıflatan durumlar da dahil seçim sürecinin bütünlüğünü tehlikeye atan herhangi bir durumdan" olacak şekilde yeniden ta-

197 Hubbard and DeSoi, 2016. s.56.

198 a.g.e. s.59

199 a.g.e. s.74

200 a.g.e.

201 a.g.e.

202 Negrao, 2017.

nımlanması gereklidir.²⁰³ Bunu yaparak SKYŞ ile ilgili daha iyi veriler mevcut hale gelecektir.

Uluslararası Seçim Sistemleri Vakfı'nın (IFES) **Seçim Şiddeti Eğitimi ve Çözümü Programı** (EVER), şiddete ilişkin özel bir mikro-veri toplama aracının ilk örneğidir. EVER, bir dizi değişkene (yer, fail, mağdur, tür, yöntem, etki, kaynak) göre seçimle ilintili şiddet olaylarını takip etmek ve kaydetmek için kamuoyuna kanıtlanabilir veri ve toplum tabanlı gözlemciler ağına dayanmaktadır. Program 2003'ten bu yana 13 ülkede 15 seçim izlemiştir, ama yalnızca altı raporlama vakasında toplumsal cinsiyete göre ayrıştırılmış veriler bulunmaktadır. 2011 yılında yapılan bir araştırmada toplumsal cinsiyete özgü olmayan verilere göre temel ayrıştırma seçim şiddeti deneyimleri konusunda erkek ve kadınlar arasında önemli farklılıklar ortaya çıkarmıştır.²⁰⁴ Son dönemdeki metodolojiye ilişkin uyumlar, aracın toplumsal cinsiyet özgünlüğünü geliştirmiş ve SKYŞ hakkında güvenilir bir uluslararası nicel veri kaynağı haline gelmesine yönelik potansiyeli artırmıştır.

2016 yılında IFES, SKYŞ'yi değerlendirmek ve izlemek için bir tipoloji ve metodolojiler dizisi yayınlamıştır. Bu araçlar, 2011 yayınında sunulan bulgular dahil, topladığı verilerin bulgularına ek olarak EVER Projesi'nin metodolojisinden yararlanmaktadır.²⁰⁵

Tipoloji "katılımın önündeki engelleri" aşağıdaki gibi tanımlamaktadır:

"Kadınların seçim sürecinin belirli bir kısmına tam katılımlarına mani olma ile (öyküsel kanıtlar, yayınlanan analiz veya kendiliğinden bildirme yoluyla) doğrudan bağlantılı olan eylem, koşul, sosyal norm, düzenleme, kanun veya sistematik yanlışlık. Katılımın önündeki engeller arasında bilgiye, kaynaklara veya fırsatlara erişim engelleri sayılabilir ve kültürel/ sosyal/ dini uygulama ve inançlardan kaynaklanabilir ve sosyal, siyasi, ekonomik veya yasal sistemlerde tezahür edebilir."²⁰⁶

Bu engeller, USAID ve Care tarafından oluşturulan toplumsal cinsiyet ve seçim güvenliği risk analizi araçlarından yararlanan bir değerlendirme metodolojisi ile beraber IFES'in metodolojilerinin temelini teşkil etmektedir.²⁰⁷ Değerlendirme mekanizması, "katılımın önündeki engelleri" incelemeye odaklanmaktadır; bunlar, fail ve mağdur arasındaki ilişki; olayın meydana geldiği yer; yerel ve ulusal bağlamlarda kadınların statüsü; seçim süreci boyunca ortaya çıkan şiddet biçimleridir. Bu engelleri anlayarak, IFES, ihtiyaçlara yanıt veren müdahale ve azaltma çabalarını desteklemek amacıyla SKYŞ'yi daha da ağırlaştırabilecek riskleri ve karmaşık faktörleri anlama yolları/yöntemleri sağlamayı umut etmektedir.

İzleme aracı, daha sonra, seçim döngüsünün tüm aşamaları boyunca SKYŞ'nin izlenmesine yönelik bir araç sağlayarak değerlendirme metodolojisini tamamlamaktadır. Ağustos 2016 tarihinde yayınlanan IFES'in "Seçimlerde Kadınlara Yönelik Şiddet (VAWiE)" özel baskısında ayrıntıyla anlatıldığı gibi, izleme aracı, saha ziyaretleri, kamu erişimi, bağış kutuları ve gözlem gibi sekiz "izleme faaliyeti" türünü kapsamaktadır.²⁰⁸ EVER verilerinden elde edilen bulguların yanı sıra değerlendirme ve izleme faaliyetleri aracılığıyla yayın, çeşitli ülkelerde ve bölgesel bağlamlarda seçimlerde kadınlara yönelik şiddeti ele alma konusunda yararlı olabilecek kapsamlı program önerileri ile sonuçlanmaktadır. Bu öneriler, çeşitli seçim paydaşlarını dahil etmekte ve seçimlerde kadınlara yönelik şiddete yönelik veriye göre bilgilendirilmiş program ve daha fazla araştırma/izleme çabalarının desteklenmesine odaklanmaktadır. Bununla birlikte, bu araçlar ve tipoloji henüz sahada test edilmemiştir; bu nedenle veri toplama potansiyeline ilişkin yapılacak analizler, IFES'in sunulan metodolojilerinin gerçek zamanlı olarak seçim ortamındaki etkililiğini ve etkisini tam olarak analiz etmek için gerekli olacaktır.

203 Gabrielle Bardall, International IDEA, 2016. "Electoral risk management through a gender lens," 29 Mart'tan alıntı yapılmıştır.

204 International IDEA, 2016.

205 IFES, Ağustos 2016. "Violence Against Women In Elections: An Excerpt from IFES' Framework." Arlington, VA. USAID, s.2.

206 a.g.e. s.5.

207 USAID'in Seçim Güvenlik Risk Çerçevesi'ne buradan bakınız: <https://www.usaid.gov/documents/2496/best-practices-electoral-security-guide-democracy-human-rights-and-governance>. Care'in Toplumsal Cinsiyet Analizi Çerçevesine buradan bakınız: <http://gendertoolkit.care.org/Pages/Gender%20Areas%20of%20Inquiry.aspx>

208 IFES, 2016. s.9-10.

2.4. KADIN DURUM İZLEME MERKEZLERİ VE SEÇİMLERDE ÇATIŞMANIN ÖNLENMESİ

Kadın Durum İzleme Merkezleri (KDİM) Afrika'daki çatışmaya eğilimli seçimleri izleyen, kadınlar öncülüğündeki sivil toplum girişimlerindedir. KDİM, barışçıl ve şeffaf seçimleri teşvik etmeyi, seçim şiddetini önlemeyi ve demokratik katılımı artırmayı amaçlamaktadır. Sonuç olarak, aşağıdan yukarıya barışı yapılandırmak için çalışanlar olarak kadınların deneyimlerini kullanan stratejileri uygulamaya koyarken, kadınları aktif siyasi aktörler olarak eğitmekte, dahil etmekte ve güçlendirmektedir.²⁰⁹ KDİM, ilk kez Liberya'da 2011 yılı Başkanlık ve Milletvekili Seçimlerinde rol oynamış ve Afrika çapında çeşitli ülkelerde yaygınlaştırılmıştır.

KDİM'ler seçim dönemlerinde savunuculuk, hızlı müdahale, eğitimler, izleme ve arabuluculuk sağlanmasına odaklanmaktadır ve Seçim Gününde görevlendirilen bir 'gözcü' ekibine bağlıdır. Bunu yaparken KDİM'ler, seçimleri izlemek ve seçim şiddeti olaylarını bildirmek ve arabuluculuk yapmak için toplum, bölgesel örgütler ve paydaşlarla - özellikle kadınlar ve gençler - iş birliği yapmaktadır. Sahada gözlemcilerden rapor almak için merkezi bir komuta merkezi olarak hizmet veren fiziksel durum odası, Seçim Gününden önce kurulmaktadır. Bilgiler olay raporlarına hızla müdahale edebilecek SYO ve güvenlik

güçleri de dahil ilgili makamlara gönderilmektedir.

KDİM'ler, seçimler sırasında TCDSŞ olayları hakkında veri toplamak için önemli bir fırsat sunmaktadır. Sahaya yakın olan KDİM'ler medya veya mağdurların kendileri tarafından bildirilmeyen şiddet olaylarını izlemeye katkıda bulunabilir. Durum odası, amaca münhasır bir yardım hattı aracılığıyla halktan gelen olaylar ve şikayetler hakkında bilgi toplarken, bazı veriler cinsiyete göre ayrıştırılmış olsa da, veri toplama biçimleri SKYŞ veya TCDSŞ olaylarını açıkça toplamaktan kaçınma eğilimindedir.²¹⁰ KDİM'lerin kurulmasına yönelik metodolojik çerçevenin yanı sıra SKYŞ'nin izlenmesine yönelik yöntemin standartlaştırılması, SKYŞ ile ilgili veri temeli oluşturulmasına yardımcı olur; aynı zamanda, KDİM'ler tarafından toplanan kanıtlar aracılığıyla SKYŞ ile ilgili sorunlara dikkat çekilmesini sağlar.

Aslında, bu kısımda ana hatlarıyla belirtilen araçların tümü SKYŞ'nin seçim gözlemi ve şiddet izleme programlarına entegrasyonunu kolaylaştıracak olumlu yeniliklere işaret etmektedir. SKYŞ veri boşluğunun doldurulmasına katkıda bulunmak için, toplama yöntemlerinde ortak gösterge veya yaklaşımların ve rapor formlarında kullanılan soruların göz önünde bulundurulması yararlı olacaktır. Konuşlandırma ve seçim aşamaları genelindeki tutarlı raporlama standartları, SKYŞ'nin tür ve biçimleriyle ilgili vaka raporları ve kanıtlar sağlanması konusunda önemli ölçüde yardımcı olacaktır.

209 Paula Drumond, 2015. "Promoting Democracy in Preventing Electoral Violence: The Women's Situation Room." *Sustainable Development Solutions Network*, 1 Haziran. s.7-8.

210 Ballington, 2016.

SİVİL TOPLUM İZLEME PROGRAMLARINDAN KDİM ÖRNEKLERİ

Nijerya'nın 2015 yılı seçimlerinde barışı teşvik etmek için, BM Kadın Birimi sivil toplum öncülüğünde seçim şiddeti izleme mekanizmasını bir araya getirmek için UNDP'nin desteğiyle, Angie Brooks Uluslararası Merkezi ve Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu ile ortaklık kurmuştur. Bağımsız Ulusal Seçim Komisyonu ve Nijerya Polis Gücü temsilcileri, rapor edilen seçim şiddeti vakalarını azaltmak ve zamanında müdahale etmek için "Barışçıl Seçimler için Nijeryalı Kadınlar Platformu" ile yakın işbirliği içinde çalışmıştır. BM Kadın Birimi barışçıl seçimlere katkılarından dolayı ödül almıştır.

2013 yılında Mali'de, yerel yönetimlerle işbirliği içinde barış platformları kurulmuş ve Malili kadın seçmenlerin seçimle ilintili görüş ve bilgi alışverişinde bulunabileceği bir alan sağlanmıştır. Her gün konuşmacılar, kadın oylarının önemi, seçim şiddetinin oyları üzerindeki etkisi, seçimlerde gençlerin rolü, medyanın barışı korumadaki rolü vb. gibi bir dizi önemli mesele hakkında yan yana gelip tartışmıştır. Ulusal Kimlik Numaralı seçmen kartlarının dağıtımı ve oy sayımının farklı aşamaları gibi oy vermenin uygulamaya yönelik kısımları da kapsamıştır. Kuzey Mali bölgelerinde silahlı çatışma nedeniyle yerinden edilmiş kadın ve kız çocuklarına psikososyal ve ekonomik yardım projesi kapsamında, Bamako, Mopti ve Timbuktu'da diyalog ve görüş alışverişi için 18 alan oluşturulmuş ve hayata geçirilmiştir.

Seçim gözlemi ve şiddet izleme girişimlerinin özeti:

Seçim Öncesi Aşama	Seçim Aşaması	Seçim Sonrası Aşama
<ul style="list-style-type: none">• SKYŞ'nin uluslararası ve yerel seçim gözlemine uyarlanması ve dahil edilmesi• SKYŞ'nin seçim şiddeti erken uyarı sistemlerine dahil edilmesi• Toplumsal cinsiyet bakış açısının mevcut seçim şiddeti denetim araçlarına dahil edilmesi• Ölçülecek göstergelerin belirlenmesi• KDİM ve diğer sivil toplum izleme programlarında SKYŞ'nin izlenmesinin ve bildirilmesinin sağlanması• Uyumlu veri toplama ve raporlama araçlarının geliştirilmesi	<ul style="list-style-type: none">• SKYŞ'nin uyarlanması ve gözlem araçlarına dahil edilmesi• Gözetmen eğitimlerine toplumsal cinsiyet duyarlılığının dahil edilmesi• Seçim gözlem ekibinde toplumsal cinsiyet dengesinin hedef alınması• SGH grupları genelinde raporlamanın sorunsuz işler hale getirilmesi	<ul style="list-style-type: none">• Birleştirme ve raporlamanın sağlanması• Eksiklerin tanımlanması ve önerilerde bulunulması• Gözlem raporu ve bulgularına toplumsal cinsiyet boyutunun dahil edilmesi

EYLEM MADDESİ 3:

SKYŞ'Yİ ÖNLEMELER VE SKYŞ'YE MÜDAHALE ETMEK İÇİN YASAL REFORMLAR VE POLİTİKA REFORMLARI

Kadınlara yönelik şiddet, insan haklarının ihhalidir. Bu nedenle, SKYŞ'yi önleme, insan hakları sözleşmelerine ve uluslararası normatif çerçevelere dayalı kapsamlı, çok katmanlı bir yasal çerçeve ve politika çerçevesi gerektirmektedir.²¹¹ SKYŞ'ye yönelik yasal reformlar ve politika reformları, SKYŞ'ye karşı korumayı ve SKYŞ'yi çevreleyen cezaları güçlendiren mevzuatı ulusal seçim girişimleri ve hukukun üstünlüğü programlarına bağlayarak kadınların her alanda seçimlere katılımının (örneğin, adaylar, seçmenler, sandık çalışanları veya gazeteciler) güvenliğini artırmayı amaçlamaktadır.

Bu kısım, SKYŞ'yi önlemeye yardımcı olabilecek yasal ve politika çerçevelerini incelemektedir.

Bunlar:

- Mevcut uluslararası normatif çerçevenin kullanılması;
- Yeni mevzuatın kabul edilmesi veya mevcut kanunların yenilenmesi;
- SKYŞ'yi önleyen kanunların uygulanması;
- SYO'lar tarafından ilgili protokol veya düzenlemelerin çıkarılması ve
- Siyasi partiler ve seçim süreçleriyle ilgili davranış kurallarının benimsenmesi.

3.1. ULUSLARARASI NORMATİF ÇERÇEVENİN KULLANILMASI

Bildirge, taahhüt ve sözleşmelerde kadınların siyasi haklarını belirleyen çok geniş bir normatif çerçeve bulunmaktadır. Daha önce belirtilen çok sayıda uluslararası ve bölgesel anlaşma ve politika araçlarına ek olarak (bkz. Giriş), normatif çerçeve içerisinde SKYŞ'yi

önleme ve SKYŞ'ye müdahaleye yönelik çeşitli giriş noktaları bulunmaktadır (bkz. Tablo 3).

Bölgesel bildirgeler ve tebliğler, katılımcı devletler ve ilgili paydaşların siyasette şiddeti ortadan kaldırmak için harekete geçmeye yönelik taahhütlerini ifade ederek SKYŞ ve siyasette kadınlara yönelik şiddet meselelerini politika gündemine başarıyla taşımıştır. Örnek olarak, Güney Asya Uluslararası Ortaklığı, Uluslararası IDEA ve BM Kadın Birimi tarafından desteklenen bir konferansta kabul edilen 2007 tarihli "Katmandu Deklarasyonu", aşağıdaki yol gösterici ilkeleri ortaya koymuştur:

- CEDAW Komitesi ve İnsan Hakları Komisyonu gibi tüm ilgili uluslararası insan hakları anlaşmalarıyla kurulan kurumlar, kadına yönelik ayrımcılık ve kadın haklarının ihlali biçimi olarak siyasette kadınlara yönelik şiddeti tanımalı ve ona karşı harekete geçmelidir;
- Ulusal kanun ve politikalar, özellikle siyasette kadınlara yönelik şiddetle ilgili yönelik mevcut uluslararası araçlar, mekanizmalar ve standartlarla uyumlu hale getirilmelidir;
- İlgili bölgesel ve ulusal kurumlar, kadınların siyasi katılımı ve siyasette kadınlara yönelik şiddet düzeylerine ilişkin istatistik, bilgi ve verileri mevcut veri tabanlarına dahil etmelidir;
- Özel seçim kanunları, siyasette kadınlara yönelik şiddet meselesini ele almak için çerçevelenmelidir;
- Seçim komisyonları seçim dönemlerinde bu kanunları yönetmek ve uygulamak için yetkilendirilmelidir;
- Devlet başkanları, siyasette kadınlara yönelik şiddet yerelde ve uluslararası/bölgesel forumlarda ele almak için resmi taahhütlerde bulunmalıdır.²¹²

211 UNDP, 2012.

212 Uyarıldığı kaynak: SAP International, vd., 2007

Tablo 3: SKYŞ'yi Önleme ve SKYŞ'ye Müdahaleye Yönelik Normatif Çerçeve

Normatif Çerçeve	
Uluslararası İnsan Hakları Sözleşmeleri ve Politika Araçları	İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, 1948 ²¹³
	Kadınların Siyasal Haklarına İlişkin Sözleşme, 1952 ²¹⁴
	Medeni Haklar ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi, 1966 ²¹⁵
	Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi, 1979 ²¹⁶
	Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Bildirge, Madde 4, ²¹⁷
Uluslararası Politika Araçları	Pekin Eylem Platformu, 1995 ²¹⁸
	Kadınlar, Barış ve Güvenlik hakkında 1325 sayılı BM Güvenlik Konseyi Kararı, 2000 ²¹⁹
	Kadınlar ve Siyasal Katılım hakkında 66/130 sayılı Genel Kurul Kararı, 2012 ²²⁰
	Kalkınma hakkı dahil tüm insan haklarının, medeni, siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel hakların korunması ve geliştirilmesi hakkında A/HRC/RES/23/7 sayılı İnsan Hakları Konseyi Kararı ²²¹
	Dünyamızı Dönüştürmek: 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi, 2015 (A/RES/70/1)
Bölgesel Politika Araçları, Bildirgeler ve Tebliğler	Kadınlara Karşı Şiddeti Önleme, Cezalandırma ve Ortadan Kaldırmaya İlişkin İnter Amerikan Sözleşmesi (Belém do Para), 1994 ²²²
	Fuhuş için Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesi ve Bununla Mücadele Sözleşmesi (SAARC bölgesi), 1997 ²²³
	Afrika İnsan ve Halkların Hakları Şartına Ek Afrika Kadın Hakları Protokolü, 2003 ²²⁴
	Siyasette Kadınlara Yönelik Şiddetin Görünmez Yüzleri Hakkında Katmandu Bildirgesi, 2007 ²²⁵
	Quito Mutabakatı, 2007 (Latin Amerika ve Karayiplerdeki Kadınlar Hakkında 10. Bölge Konferansı) ²²⁶
	Avrupa Konseyi, Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Sözleşme, 2011 ²²⁷
	Santo Domingo Mutabakatı, ECLAC, 2013 ²²⁸
	Kadınlara Yönelik Siyasal Taciz ve Şiddet Hakkında MESECVI Bildirgesi, 2015 ²²⁹
Kapsayıcı Toplumlara İnşa Etmek İçin Siyasal Güçlerin Çeşitlendirilmesi Hakkında ParlAmericas Taahhüt Beyanı, 2016 ²³⁰	

213 UNGA, 1948. 217 A (III). *Universal Declaration of Human Rights*, 10 Aralık

214 UNGA, 1952. A/RES/640(VII). *Convention on the Political Rights of Women*, 20 Aralık

215 UNGA, 1966. *International Covenant on Civil and Political Rights*. In *the United Nations, Treaty Series*, Vol. 999, 16 Aralık. s. 171

216 UNGA, 1979

217 UNGA, 1993

218 UN, 1995

219 UNSC, 2000 Ekim

220 UNGA, 2011. A/66/130. *Resolution on Women and Political Participation*, 19 Aralık

221 <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G13/149/58/PDF/G1314958.pdf?OpenElement>

222 *Inter-American Convention on the Prevention, Punishment and Eradication of Violence against Women* (Belem do Para), 1994

223 SAARC, Mayıs 1997. *Convention on Preventing and Combating Trafficking in Women and Children for Prostitution*

224 OAU, Haziran 1995. *Protocol to the African Charter on Human and Peoples' Rights on the Rights of Women in Africa*. Presented at the *Thirty-first Ordinary meeting of the Organization of African Unity*

225 SAP Enternasyonel, Uluslararası IDEA, and BM Kadın Birimi, 2007. *Declaration of the South Asian Regional Conference on the Invisible Faces of Violence on Women in Politics: Breaking the Silence (Kathmandu Declaration)*. Kathmandu, Nepal, 18 - 20 Eylül.

226 ECLAC, 2007. Quito Consensus at the *Tenth session of the Regional Conference on Women in Latin America and the Caribbean*. Quito, Ecuador

227 Council of Europe, 2011. *Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence*.

228 ECLAC, 2013 b. *Santo Domingo Consensus at the Twelfth session of the Regional Conference on Women in Latin America and the Caribbean*. Santo Domingo, Dominican Republic, 15-18 Ekim.

229 MESECVI, 2015. *Declaration on Political Harassment and Violence Against Women*. Lima, Peru, 15-16 Ekim.

230 ParlAmericas, 2016. *Declaration of Commitment at the Eighth Annual Gathering on Diversifying Political Power to Build Inclusive Societies*. Quito, Ecuador, 2-3 Haziran

Latin Amerika ve Karayipler'de 33 devletin taraf olduğu 2007 tarihli "Quito Mutabakatı", "kadına karşı bir ayrımcılık biçimi olan ve ekonomik, iş gücü, siyasi, sosyal, aile ve kültürel ilişkilerde eşitlik ve denkliliğin elde edilmesinin önündeki bir engel olarak hareket eden ve kadınların özerkliğini ve karar almaya tam katılımlarını engelleyen yapısal şiddet" açık şekilde reddetmektedir.²³¹ Hükümetler

(x) "ulusal ve yerel düzeylerde ve aynı zamanda siyasi parti ve hareketlerde seçim araçları yoluyla veya atanarak karar alma pozisyonlarına ulaşan kadınlarla ilgili siyasi ve idari tacizi önlemek, cezalandırmak ve ortadan kaldırmak için yasal önlemleri ve kurumsal reformları benimsemeyi" taahhüt etmiştir.

1994 yılından bu yana, *Kadınlara Karşı Şiddeti Önleme, Cezalandırma ve Ortadan Kaldırmaya İlişkin İnter Amerikan Sözleşmesi* (ayrıca aynı zamanda Belém do Para Sözleşmesi olarak da ifade edilmektedir) Takip Mekanizması "MESECVI", Latin Amerika bölgesinde kadınlara yönelik şiddeti ortadan kaldırmaya odaklanmıştır. MESECVI, aşağıdakilerin tanınması dahil, *Belem do Para Sözleşmesinde* Taraf Devletler tarafından verilen taahhüdün uygulanmasını takip etmek için çalışmaktadır:

- "Kadınlara yönelik şiddet !.. insan haklarının ve temel özgürlüklerinin ihlalini teşkil etmektedir ve söz konusu hak ve özgürlüklere riayet edilmesini, bunlardan yararlanılmasını ve bunların kullanılmasını engellemekte veya geçersiz kılmaktadır..."²³²
- Kadınlar, özel ve kamusal alanlarda ve devlet aktörleri vasıtasıyla fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddete maruz bırakılmaktadır.²³³

1994 bildirgesi, mağdurları desteklemek ve kadınlara yönelik her türlü şiddeti engellemekle ilgili yasal ve adalet reformlarına odaklanan çeşitli taahhütleri de içeren, tanınan haklar ve devlet yükümlülüklerinin bir listesini oluşturmuştur. 2016 yılında ikinci uzmanlar toplantısında MESECVI, siyasette kadınlara yönelik şiddet hakkında model kanun taslağı oluşturmak için bölgesel aktörlerle işbirliği içinde çalışmıştır.²³⁴

Önümüzdeki model kanun, taahhütte bulunmuş devletleri siyasette kadınlara yönelik şiddet meselesini ele alan kanunları yürürlüğe koymaya teşvik ederek Latin Amerika ülkelerinin 1994 tarihli Belem do Para Sözleşmesi'ne dayanmaları için bir referans noktası oluşturacaktır.

Kadınlara Yönelik Siyasi Taciz ve Şiddet Hakkında ADÖ Bildirgesi (2016) MESECVI'nin siyasette kadınlara yönelik şiddeti ortadan kaldırma taahhüdünü teyid ederek aşağıdakileri beyan etmektedir:

- "Kadına yönelik siyasi şiddet ve/veya tacizin nitelik ve özelliklerini değerlendiren araştırmaların yapılmasını ve konu hakkında istatistiksel verilerin üretilmesini teşvik etmek ve yayınlamak..."
- "Kamu politikalarının kadınlara yönelik siyasi taciz ve/veya şiddet hakkında tasarlanmasını teşvik etmek ve maddi eşitliği kolaylaştırmak ve kadınların karar alma pozisyonlarındaki liderliğini ve varlıklarını ve ulusal ve ulus altı düzeyde bunların uygulanışını güçlendirmek..."
- "Seçim kurumlarının ve diğer kamu kurumlarının kadınlara yönelik siyasi taciz ve/veya şiddet meselesini seçimlerin düzenlenmesi, siyasi-seçimle ilintili vatandaşlık haklarının korunması ve yurttaşlık eğitim politikalarının gelişimi ile ilgili görevleri çerçevesine ve aynı zamanda da siyasi partilerle birlikte yaptıkları işlere dahil etmelerini teşvik etmek..."
- "Siyasi partiler, siyasi ve toplumsal örgütler ve işçi sendikalarının, kadına yönelik siyasi şiddet ve/veya tacizi önlemek, cezalandırmak ve ortadan kaldırmak ve sorun hakkında kurum içinde farkındalık yaratmak ve eğitim faaliyetlerini yürütmek için kendi araç ve mekanizmalarını oluşturmalarını teşvik etmek..."²³⁵

231 ECLAC, 2007. s.3.

232 a.g.e.

233 ADÖ, 1994. *Inter-American Convention on the Prevention, Punishment and Eradication of Violence against Women ("Convention of Belem do Para"*, 9 Haziran. <http://www.oas.org/juridico/engllsh/treatles/a-61.html>.

234 Model kanun, Devletlerin SKYŞ ile mücadele eden kanunları benimsemeyi istemeleri halinde, bir "model metin" sunmaktadır.

235 MESECVI, 2015. s.8-11.

2013 yılında Latin Amerika ve Karayipler Ekonomik Komisyonu (ECLAC) *Latin Amerika ve Karayipler'deki Kadınlar Hakkında 12. Bölge Konferansı'nı* Dominik Cumhuriyeti'ndeki Santo Domingo'da toplamıştır. Siyasi ve kamusal alanlarda ve aynı zamanda da teknoloji ve medya yoluyla kadınlara yönelik şiddet meseleleri "Santo Domingo Mutabakatı"nda özellikle ele alınmıştır²³⁶ Belge, tüm ECLAC üye devletlerini ve ortak üyeleri²³⁷ özellikle BİT konusunda özel odağıyla ilişkili olduğu için, bölgede toplumsal cinsiyet eşitliğini destekleyen faaliyetler bakımından taahhütlerini tazelemeye çağırılmaktadır.²³⁸ Mutabakat şunları içermektedir:

- "Kadınların siyasi temsiliyet haklarına saygı duyulmasını sağlayan araçlar olarak toplumsal cinsiyet perspektifine sahip seçim gözlemi ve izleme mekanizmalarının güçlendirilmesi." (Madde 104, s. 12)
- "Her düzeyde karar alma pozisyonlarına ulaşan kadınlara yönelik siyasi ve idari şiddet ve tacizi önlemek, cezalandırmak ve ortadan kaldırmak için kanunların yürürlüğe konması ve uygulanması." (Madde 105, s. 12)
- "Siyasi süreçlere katılım ve seçimlere adaylığını koymada toplumsal cinsiyet eşitliği dahil ve kadınların siyasi katılımının çeşitli biçimlerini ve bunları etkileyen meseleleri kapsayan, her alanda eşitlik ve kadın hakları ile bağlantılı medya eylemlerini yürütmek için yapılan anlaşmalar aracılığıyla, kadın ve erkekler arasında denge ve eşitlik hedeflerine medyanın kendini adanmasının teşvik edilmesi." (Madde 107, s. 13)

2016 yılında, ECLAC, "Sürdürülebilir Kalkınma Gündeminde Eşitlik ve Kadın Özerkliği"²³⁹ tutum belgesini ve "Montevideo Stratejisini"²⁴⁰ (ECLAC'ın *Latin*

*Amerika ve Karayipler'de Kadınlar Hakkında 13. Bölgesel Konferansı*ni takiben) yayınlamıştır. ECLAC'ın tutum belgesi 1977 yılındaki ilk Bölgesel Konferans'tan bu yana kaydedilen ilerlemeyi tartışırken ve bölgenin ileri gitmesine yönelik potansiyel "eşitlik taraftarı politikaları"²⁴¹ tavsiye ederken, Montevideo Stratejisi, LAC üye devletleri tarafından bulunulan 2030 Gündemi taahhütlerine yönelik bölgesel bir uygulama planı ortaya koymaktadır.²⁴² Birlikte, bu belgeler Santo Domingo Mutabakatı, Quito Mutabakatı ve MESECVI'nin 2015 bildirgesinde yapılan sözleşmeleri yayınlamakta ve güçlendirmektedir.

"Sürdürülebilir Kalkınma Gündeminde Eşitlik ve Kadın Özerkliği" belgesi, özellikle "siyasi tacizi", kadınların siyasi katılımı önünde ele alınması gereken bir engel olarak kabul etmektedir:

"Bölgesel deneyimler, kadınlara yönelik siyasi tacizin niteliğinde kadınları kazanılamaz bölgelere atamaktan, maddi destek veya insan desteği vermekten kaçınılmasına ve kampanya dönemlerinde saldırı veya tehditlere kadar uzanan farklılıklar olduğunu göstermektedir. Seçilen kadınlar söz konusu olduğunda, çok az bütçesi olan veya hiç bütçesi olmayan az öneme sahip görev veya bölgelere atanma; medya tarafından ayrımcı muamele; eşdüzeydekilerle karşılaştırıldığında hesap verebilirlik için daha fazla talep; ve aşırı durumlarda tecavüz veya cinayet de dahil, kadınlara veya ailelerine yönelik korkutma, tehdit veya fiziksel şiddet görülebilir. (ECLAC, 2015)." (s. 125)

Tutum belgesini geliştiren Montevideo Stratejisi bölgedeki kadınların karşılaşılabileceği "kamusal, sembolik, kurumsal, siber ... [ve] siyasi" şiddeti ele almak için ECLAC Devletleri'ne yönelik bir dizi önlemi ortaya koymaktadır.²⁴³ Giriş bölümünde, Strateji beş rehberlik yaklaşımından ikisi olarak "eşitliğe dayalı, temsilci

236 ECLAC, 2013b.

237 ECLAC üye ülkeleri ve ortak üyelerin tam listesi için bakınız: <http://www.cepal.org/en/estados-miembros>

238 Bakınız ECLAC, 2013a. "Objective of the XII session of the Regional Conference on Women in Latin America and the Caribbean."

239 ECLAC, 2016a. "Equality and Women's Autonomy in the Sustainable Development Agenda" at the *Thirteenth Regional Conference on Women in Latin America and the Caribbean*. Montevideo, Uruguay, 25-28 Ekim.

240 ECLAC, 2016b. *Montevideo Strategy for Implementation of the Regional Gender Agenda within the Sustainable Development Framework by 2030 (Montevideo Strategy) at the Thirteenth Regional Conference on Women in Latin America and the Caribbean*. Montevideo, Uruguay, 25-28 Ekim.

241 ECLAC, 2016a. "Equality and Women's Autonomy in the Sustainable Development Agenda." s.9.

242 Plan, sırasıyla Sürdürülebilir Kalkınma hakkında Latin Amerika ve Karayip Ülkeleri Forumu ve Latin Amerika ve Karayip Kadınları hakkında Bölgesel Konferans Sansık Başkanları aracılığıyla yıllık bazda hem zorunlu hem de gönüllü takip raporlarını içermektedir. (ECLAC, 2016b.)

243 ECLAC, 2016b. s.6

ve katılımcı demokrasi” ve “şiddetten muafiyet”ten bahsetmektedir.²⁴⁴ Ayrıca, toplumsal cinsiyet meselelerini izlemeyi artırmak için medya ve teknolojiyi hedef alan stratejileri, yasal reformları ve programa dayalı çabaları da içermektedir:

- “TCDŞ’nin tüm biçimlerinden arınmış yaşam hakkına ilişkin mevzuat dahil olmak üzere, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların insan hakları ile ilgili kapsamlı özel kanun ve düzenlemelerin kabul edilmesi, ve bunların eksiksiz ve etkili biçimde uygulanmalarının sağlanması.” (Madde i.d, s. 13)
- “Kadınların kamusal alandaki katılımında toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik ederek kadınların siyasi iktidara eşit erişimini sağlamak için kanun ve normların kabul edilmesi.” (Madde i.k, s. 14)
- “Teknolojik araçlar yoluyla taciz ve şiddet... ile ilgili teknolojilerin etkilerine ilişkin düzenli aralıklarla işlem öncesi ve sonrası sonrası değerlendirmeler tasarlanması ve yürütülmesi...” (Madde 7a, s. 19)
- “Zaman kullanımı, kadınlara yönelik şiddet, cinsel sağlık ve üreme sağlığı ve kamusal alanların kullanımı hakkındaki araştırmalar gibi toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini ölçmek için araçların oluşturulması ve güçlendirilmesi, finansmanlarının ve dönemselliklerinin sağlanması.” (Madde 9.c, s. 21)

- “Kabul edilen kriterlere göre bölgesel, ulusal ve ulus altı düzeylerdeki toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın hakları ile ilgili kanun, norm, politika, plan ve programların uygulama düzeyini kapsamlı ve periyodik olarak değerlendiren izleme sistemlerinin oluşturulması veya güçlendirilmesi.” (Madde io.a, s. 22).²⁴⁵

3.2. ULUSAL DÜZEYDE YASAL REFORMLAR

SKYŞ’nin ağırlığı ve derecesiyle ilgili farkındalık hızla artmıştır. SKYŞ fiillerini önleme, bunlara karşı koruma ve cezalandırma için yasal bir müdahaleye yönelik artan talebi beraberinde getiren bir değişim olmuştur. Yasal reformların izlenebileceği üç ana yol bulunmaktadır:

- a. Yeni mevzuatın, siyasette kadınlara yönelik şiddeti (ve SKYŞ’yi) ele alacak özel ve münferit uygulanan kanunlar şeklinde sunulması yoluyla;
- b. Kadınlara yönelik şiddetin ortadan kaldırılmasına yönelik mevcut kanunların içine siyasette kadınlara yönelik şiddetin (ve KYŞ’nin) yerleştirilmesi yoluyla ve
- c. Reformlar ortaya koyarak veya seçim kanunlarını veya ceza kanunlarını genişleterek.

LATİN AMERİKA’DA ŞİDDETE MÜDAHALE ETMEK

Siyasette şiddet fiillerini önlemek, bunlara karşı korumak ve cezalandırmak için yasal bir müdahaleye yönelik talep büyük oranda Latin Amerika’da ön plana çıkmaktadır. Latin Amerika’daki tartışma, seçimlerde kadınlara yönelik şiddetten ziyade neredeyse sadece siyasette kadınlara yönelik şiddeti merkezine yerleştirmektedir. Siyasete odaklanma hem aday hem de seçilmiş görevliler olarak kadınların maruz bırakıldığı ayrımcı ve zararlı fiilleri aktivistlerin vurgulamalarına imkan tanımaktadır.²⁴⁶ Bu odak aynı zamanda Latin Amerika’nın toplumsal cinsiyet kotası ve eşitlik kanunlarını kabul etmesi ve uygulaması konusundaki on yıllar süren deneyimi üzerine kurulmaktadır. Kadınlar adaylıkları sırasında ve görev süreleri boyunca devam eden ayrımcılık ve tacizle karşı karşıya kalmaktadır, bu da kadınların siyasi/seçim haklarını eşit şekilde kullanmalarını güvence altına almak için kotaların ve eşitliğin yeterli olmadığına işaret etmektedir. Latin Amerika’da, siyasette kadınlara yönelik şiddet, Meksika’daki Mujeres en Plural ve Bolivya’daki ACOBOL gibi kota uyumluluğunu sağlamak için başlangıçta kurulan aynı ağlar tarafından adlandırılmış ve buna karşı durulmuştur.

244 a.g.e. s.5.

245 a.g.e.

246 Piscopo, 2016

a. Münferit uygulanan kanunlar

Latin Amerika ülkelerinin izlediği yollardan bir tanesi sadece siyasette kadınlara yönelik şiddet ile başa çıkan özel, münferit uygulanan bir kanun kabul etmektir. Bugüne kadar, Bolivya 2012 tarih ve 243 sayılı kanun ile siyasette kadınlara yönelik şiddeti ele alacak bir mevzuatı kabul eden tek Latin Amerika ülkesidir. Meksika Senatosu 2013 tarihinde kabul etmiştir ancak her iki meclisteki kanun koyucular birden fazla teklif arasında görüşme yapmaya devam etmiştir. Ekvator Kongresi, 2011 yılında siyasette kadınlara yönelik şiddet mevzuatını reddetmiştir ancak 2012 tarihli seçim kanunu, adayların veya seçilen görevlilerin sistematik tacizinin ceza kanunu yaptırımlarına tabi olduğunu belirten cinsiyet ayrımı gözetmeyen bir hüküm getirmiştir. Ekvator'daki kadın meclis üyeleri 2016 yılında siyasette kadınlara yönelik şiddet mevzuatını yeniden tanıtmıştır. Kosta Rika, Peru ve Honduras da siyasette kadınlara yönelik şiddet kanunlarını dikkatle değerlendirmiştir.²⁴⁷

Bolivya kanunu, siyasette kadınlara yönelik şiddetle ilgili 17 farklı fiil tanımlamaktadır. Kanun (aslında kanun tasarılarının çoğu) *acoso político* (siyasi taciz) ve *violencia política* (siyasi şiddet) arasında da ayırım yapmaktadır. Genelde, taciz daha az ağırdır ve daha hafif cezaları gerektirmektedir ve şiddet daha ağırdır ve daha katı ceza gerektirmektedir. Bolivya yazılı kanunu *acoso*'yu "baskı, eziyet, taciz veya tehditler" ve *violencia*'yı "fiil, davranış ve fiziksel, psikolojik ve duygusal saldırılar" olarak nitelendirmektedir.²⁴⁸

Bolivya kanununda ve Kosta Rika ve Honduras tekliflerinde, farklı şiddetteki fiiller için açık asgari ve azami cezalar ayrıntılarıyla açıklanmıştır. Başka yerlerde, kanun tasarıları ceza aralıkları belirlemektedir (örneğin, bir Meksika teklifinde üç ay ila altı yıl arasında hapis cezası), ancak asgari veya azami cezaları belirli kanunlara bağlamamaktadır. Bolivya, siyasette kadınlara yönelik şiddet ile ilgili tüm örneklerde mağdur ve saldırganlar arasındaki uzlaşmayı özellikle yasaklamaktadır.²⁴⁹

Kanunlar ve önerilen münferit uygulanan kanunlar
Bolivya , Kadınlara Taciz ve Kadınlara Yönelik Siyasi Şiddet Kanunu, 2012 ²⁵⁰
Kosta Rika , Siyasi Taciz / Kadınlara Yönelik Şiddet Kanun Tasarısı, 2013 (tasarı) ²⁵¹
Ekvator , Toplumsal Cinsiyet Nedeniyle Siyasi Ayrımcılık, Taciz ve Şiddete Yönelik Temel Kanun Projesi, 2011 (tasarı); Temel Seçim Kanunu'nu Değiştiren Temel Kanun Projesi, Toplumsal Cinsiyet Nedeniyle Siyasi Tacizi Önlemeye ve Cezalandırmaya Yönelik Demokrasi Kanunu, 2016 (tasarı)
El Salvador , Şiddetten Arınmış Kadın Yaşamına Yönelik Özel Kapsamlı Kanun, 2011 ²⁵² (tasarı)
Peru , Kadınlara Yönelik Siyasi Tacize Yönelik Kanun Tasarısı, 2012 (tasarı) ²⁵³

247 a.g.e.

248 ALP, 243/2012 sayılı Kanun. Madde 7.

249 Pisco, 2016.

250 ALP, 2012. *Ley Contra el Acoso y Violencia Política Hacia Las Mujeres*, No. 0026

251 ALRCR, 2013. *Proyecto de Ley Contra Acoso y/o Violencia Política Contra Las Mujeres*, No. 18.719

252 El Salvador hükümeti kanunları oluştururken, kadına yönelik şiddetin kadınların sosyal, siyasi, ekonomik, kültürel ve aile alanlarında haklarını tam olarak kullanmalarını engellediğini kabul etmiştir." (ALES, 2011. *Ley Especial Integral Para Una Vida Libre De Violencia Para Las Mujeres*, No. 520.)

253 CRP, 2012. *Proyecto de Ley Contra el Acoso Político Hacia Las Mujeres*, No. 1903.

BOLİVYA'DA KADINLARA TACİZ VE KADINLARA YÖNELİK SİYASİ ŞİDDET KANUNU'NUN EVRİMİ²⁵⁴

Yasal reform süreci 2000 yılına kadar uzanmaktadır ve "...Toplumsal Cinsiyet, Nesil ve Aile İşleri Başkan Yardımcısı ile birlikte konsey kadınlarının ülkenin farklı belediyelerinde kendilerine karşı uygulanan tacizi ve siyasi şiddeti açıkça kınadıkları" Kongre'nin Halkın Katılımı Komisyonu oturumunda başlamıştır.²⁵⁵ 2001 yılında, Toplumsal Cinsiyete Dayalı Taciz ve Siyasi Şiddete Yönelik İlk Kanun Tasarısı ayrıntılı bir şekilde hazırlanmıştır.

2002-2004 yılları sırasında, ilk Kanun Tasarısı, ulusal çapta çalıştaylar yoluyla sistematik bir hale getirmek ve yaymak amacıyla toplumsal cinsiyet eşitliği alanında çalışan farklı kurumlarla birlikte dikkatle araştırılmıştır. Bunu 2004 yılında Ulusal Kongrenin Senatörler Meclisi'nde yapılan lobi faaliyetleri izlemiştir. Toplumsal cinsiyet meseleleri hakkında çalışan çeşitli kurumlardan (ACOBOL, Kadın Bakan Yardımcılığı, Adalet Bakan Yardımcılığı, Halk Katılımı Bakan Yardımcılığı, Ombudsman, Kadın Parlamentarler Birliği ve Ulusal Kadın Siyasi Forumu dahil) temsilcilerden oluşan Kadın Eylemi Siyasi Hakları Komitesi sonraki yıllarda meydana gelen değişimler için önemli bir destek ve hızlandırıcı olmuştur. Komitenin çalışması, çeşitli kamu kurumlarında kadınların taciz ve siyasi şiddet ile mücadelenin önemini daha iyi anlamalarına neden olmuştur.

Konsey üyesi Juana Quispe'nin suikastının ardından medyanın büyük ilgisi ve kadınlara yönelik siyasi şiddet konusunda artan farkındalığıyla, 28 Mayıs 2012 tarihinde 243 sayılı kanunu çıkarmanın doğru zamanı gelmiştir. Kanun, uygulamayı kamu görevindeki kadınlarla sınırlandırmamış, aksine kapsamını siyasi/kamu rolüne atanmış veya bunları ifa eden kadınlara genişletmiştir. Kanun, taciz ve siyasi şiddet fiillerini sınıflandırarak, bunları 'hafif,' 'ağır' ve 'çok ağır' olarak kategorilere ayırmış ve her bir kategori için yaptırımlar oluşturmuştur, bu da bu fiilleri ve bunlara ilişkin yaptırımları açıkça belirlemeyi mümkün kılmıştır.

Taciz veya siyasi şiddet vakalarında, mağdurun kendisi, aile üyeleri veya herhangi bir 'gerçek veya tüzel kişi' tarafından sözlü veya yazılı olarak yetkili makamların önünde bir rapor verilebilir. Raporlar için üç yol bulunmaktadır: idari, cezai ve anayasal. Cezai yol durumunda, bu mevzuattaki önemli bir gelişme Boliviya Ceza Kanunu'na yeni suç kategorilerinin getirilmesi olmuştur. Bu yol, taciz ve siyasi şiddet mağdurlarına daha fazla baskı yapılmasını önlemek amacıyla uzlaşmayı yasaklamaktadır.

Kosta Rika, Ekvator ve Meksika'daki kanun tasarıları genellikle Boliviya'nın taciz ve şiddet arasındaki ayrımını hafif değişimlerle takip etmektedir. Kosta Rika'nın kanun tasarısı, Boliviya'nın şiddet tanımı (ölüm, zarar ve ıstıraba neden olan fiziksel, cinsel veya psikolojik fiil veya davranışlar) üzerine kurulmaktadır ve tacizi üç ayrı kategoriye ayırmaktadır.²⁵⁶ Kosta Rika için, 'taciz' siyasi taciz (Boliviya'nın terim tanımını kullanan); psikolojik taciz (kadın politikacılarla ilgili sistematik aşağılanma veya zorbalığa bağlı bir suç kategorisi ekleyen); ve sözel siyasi şiddetten (ayrı bir kategori olarak sözlü saldırılar dahil) oluşacaktır.²⁵⁷

Kullanılan terimlerden bağımsız olarak, önerilen tüm kanunlar, fiziksel, psikolojik ve cinsel saldırıya, ve aynı zamanda sistematik taciz ve ayrımcılığa odaklanmaktadır.

Latin Amerika'da kabul edilen veya görüşülmekte olan yasal çerçevelerin neredeyse tümü mağdur sınıfını resmi seçim politikalarına katılan veya resmi makamda görev yapan kadınlarla sınırlandırmaktadır.²⁵⁸ Boliviya kanunları, aile üyelerinin yanı sıra "tüm kadın adayları, seçilmiş veya görevlendirilen görevlileri veya siyasi-kamusal görevleri olanları" da

254 Uyarlandığı kaynak: UNDP, vd. "Gender-Based Political Violence: Bolivia." *In Advancing Gender Equality: Promising Practices*.

255 2009. "Incidencia política para la Aprobación de ACOBOL." La Paz, Bolivia, s.11.

256 Piscopo, 2016.

257 ALRCR, 2013. Madde 5.

258 Piscopo, 2016.

Siyasette kadınlara yönelik şiddetin izlenmesi için Seçim Heyeti Gözlem Grubu'nun uygulanmasını görüşmek üzere Bolivya'daki bir toplantı.

David Villegas / ONU Mujeres Bolivia

kapsamaktadır.²⁵⁹ 243 sayılı kanunda ana hatlarıyla açıklanan koruma önlemleri, aktivist gruplara, sendikalara ve sivil toplum kuruluşlarına katılan kadınlar dahil kayıtdışı siyasete katılan kadınlara değinmektedir. Kosta Rika'daki taslak mevzuat, korumayı, siyaset, sosyal örgütler ve işçi örgütlerine katılan kadınlara genişletecektir.²⁶⁰ Ne Bolivya yazılı kanunu ne de önerilen kanunlar seçmen veya memur kadınlara değinmemektedir.²⁶¹

Meksika taslak mevzuatı, siyasette kadınlara yönelik şiddetin seçim propagandasında ortaya çıkabileceğini özellikle belirttiğinden, bu madde haber medyası ve siyasi partileri fail olarak içerebilmektedir.²⁶² Bununla birlikte, Bolivya yazılı kanunu ve kanun tasarıları siyasi partileri siyasette kadınlara yönelik şiddetten sorumlu olanlar arasında özellikle adlandırmamaktadır. Bolivya'daki 243 sayılı kanun siyasi partilere yalnızca bir kez değinmektedir: aynı

zamanda parti yöneticisi olan failer de en fazla cezayı çekeceklerdir.²⁶³ Benzer şekilde, Kosta Rika'daki kanun tasarısı, failin sahip olduğu role bağlı olarak belirli cezalar belirleyerek, siyasette kadınlara yönelik şiddet uygulayan parti müdürlüğü üyelerinin cezai yaptırımlara maruz kalacağını ve görevlerinden alınacağını önermektedir.²⁶⁴

Buna karşılık, failer kapsamlı bir şekilde kategorilere ayrılmaktadır. Bolivya yazılı hukuku "doğrudan veya üçüncü şahıslar aracılığıyla bir kişi veya bir grup insan tarafından" gerçekleştirilen taciz veya siyasi şiddet fiillerine atıfta bulunmaktadır.²⁶⁵

b. Kadınlara yönelik şiddet kanunları

Siyasette ve seçimlerde kadınlara yönelik şiddeti ele alan yasal reform siyasette kadınlara yönelik şiddeti KYŞOK kanunlarına dahil etmeyi veya KYŞOK kanunlarında zaten bulunan topluluk şiddetini de içerebi-

259 ALP, 243/2012 sayılı Kanun. Madde 5.

260 Geçemeyen 2011 Ekvator önerisi gibi.

261 Piscopo, 2016 kaynağından alınmıştır.

262 Alıntılanan kaynak: Laura Albaine, 2015. "Marcos normativos contra el acoso y/o violencia política en razón de género en América Latina." Presented at, *Violencia Política contra las mujeres en América Latina: diagnósticos, diálogos y estrategias*, Mexico City, Piscopo, 2016.

263 ALP, 243/2012 sayılı Kanun. Madde 17.

264 ALRCR, 2013. Madde 32.

265 ALP, 243/2012 sayılı Kanun. Madde 5.

lır. Yine Latin Amerika, açıklayıcı örnekler sunmaktadır.²⁶⁶ Tüm Latin Amerika ülkelerinin taraf olduğu 1994 tarihli *Kadınlara Karşı Şiddeti Önleme, Cezalandırma ve Ortadan Kaldırmaya İlişkin İnter Amerikan Sözleşmesi*, kadınların kamu hizmetine erişme ve kamu işlerinde yer alma hakkını (Madde 5) içermekte ve kadınlara siyasi haklarını serbestçe ve tam olarak kullanma hakkı kazandırmaktadır (Madde 4). Sözleşmeyi takiben, tüm Latin Amerika ülkeleri KYŞOK kanunlarını değiştirmiştir. 1990'ların sonlarında ve 2000'li yılların içinde yazılan yeni mevzuatta, bazı ülkeler kadına yönelik özel şiddet suçunu dahil etmek için ceza kanunlarında değişiklik yapmasına rağmen çoğu ülke uzmanlaşmış, münferit uygulanan KYŞOK mevzuatını kabul etmiştir.²⁶⁷

Bu reformlar, Sözleşmede ortaya konan normatif çerçeveyi büyük ölçüde takip etmiştir. Neredeyse tüm mevzuat, bu tür şiddetin kamuda ve işyerinde meydana gelebileceğini açıklamış ve şiddeti fiziksel, psikolojik, cinsel, ataerkil ve sembolik olarak tanımlamıştır.²⁶⁸ Ayrıca çoğu devleti veya temsilcilerini kadınlara yönelik şiddetin failleri olarak tanımlamıştır. Meksika'nın 2007 tarihli Kadınlardan Şiddetten Arınmış Yaşamları hakkındaki Kanun "kadınların temel haklarını ihlal eden ve onlara yönelik kötüleme, ayrımcılık, ötekileştirme veya onların kamusal alandan dışlanmasına yol açan bireysel veya kolektif fiilleri" içeren "toplum şiddeti"ni yasaklamaktadır.²⁶⁹ El Salvador (2011) ve Panama (2013) KYŞOK kanunları, açıkça kadınların siyasi katılımına ve kadınların siyasi haklarına atıfta bulunmaktadır. Salvador yazılı hukuku "eğitim alma, siyasete katılma, işgücüne katılma veya sağlık hizmeti arama süreçlerine kadınların katılımını engellemek, sınırlamak veya bunların önünde engel oluşturmayı" ve aynı zamanda da bu alanlardaki kadınlarla "dalga geçmeyi, onları kötülemeyi, küçük düşürmeyi veya izole etmeyi" yasaklamaktadır.²⁷⁰

Panama yazılı hukuku, muhalefet partisi, kamu görevleri ve seçilerek gelinen görevlerle ilgili fırsatlara

ve kaynaklara erişimde ayrımcılık olarak tanımlanan bir kadınlara yönelik şiddet biçimi olarak *violencia politica*'yı içermektedir.²⁷¹

Bölgenin, KYŞOK kanunlarında düzenlenmiş olan kadınlara yönelik şiddetle ilgili kapsamlı tanımları, ülkelerin yeni bir mevzuat kabul etmeden de siyasette kadınlara yönelik şiddeti ele alabileceklerini ileri sürmektedir. Şiddetin kamuda ve işyerinde gerçekleştiğinin kabul edilmesi, yalnızca kadın adayları ve seçilen görevlileri değil, kadın seçmenleri ve kadın memurları da koruyabilir. Kamusal alandaki sistematik tacizin yanı sıra fiziksel ve fiziksel olmayan saldırıları da içeren geniş kapsamlı kadınlara yönelik şiddet tanımları, kadın siyasetçilere yönelik tazminat yolları da sunmaktadır.

Meksiko Şehri Yasama Meclisi Mayıs 2017'de, Kadınların Şiddetten Arınmış Yaşama Erişimi hakkında Yerel Kanuna²⁷² değişiklikler yaparak, Toplumsal Cinsiyete Dayalı Siyasi Şiddeti tanımlamış ve kadına yönelik siyasi şiddeti kanıtlamak için 19 yasal şart getirmiştir. Siyasi şiddet, bir kadının siyasi veya seçim haklarının tanınması, bu haklara erişim, bunlardan yararlanılması veya bunların kullanılmasına ilişkin ve aynı zamanda da kamu görevindeki konumuna veya işlevine özgü görevlerin tam olarak yerine getirilmeye yönelik erişime ilişkin çarpıtma, engelleme, kısıtlama, askıya alma, zayıflatma, etkisiz hale getirme, mani olma, hariç tutma veya etkileme amacını güden veya sonucunu doğuran her türlü fiil veya ihmal olarak kabul edilmektedir. Bu değişiklik, seçim öncesi ve kampanya döneminde, seçim sürecinde ve kamu görevlisi olarak görev yaparken kadınların siyasi haklarını korumayı ve teşvik etmeyi amaçlamaktadır.²⁷³

c. Seçim kanunları

Seçim kanunları, seçimlerde şiddet kullanımına ilişkin yasal kısıtlamalar getirmenin yanı sıra, seçim yönetimi organlarının güvenlikle ilgili görev ve yetkilerini de belirleyebilir

266 Bu kısım alındığı kaynak: Piscopo, 2016.

267 Sözleşmeyi takiben yalnızca Dominik Cumhuriyeti yeni KYŞOK mevzuatını kabul edememiş veya ceza kanununda değişiklik yapamamıştır (a.g.e.)

268 ADÖ, 2014. "Informe Hemisférico 2014."

269 CGEUM, 2007. *Ley General de Acceso de las Mujeres a una Vida Libre de Violencia*. Madde 16.

270 Law 520/ALES, 2011. Madde 55.

271 LNRP, 2013. Ley 82. Madde 4.

272 Meksika şehri hükümeti. 17 Temmuz 2017 tarihinde yayınlanan 112 sayılı Resmi Gazete.

273 a.g.e.

Bu kanunlar ayrıca, nefret söylemi, şiddet ve kutuplaşmaya yol açabilecek diğer faaliyetlerden kaçınılması konusunda anlaşmayı da içeren seçim davranış kurallarını da düzenleyebilir.²⁷⁴ Seçim kanunları, bir kadının oy kullanmasını engellemekten suçlu bulunan kişilere karşı cezalandırıcı işlem uygulanması zorunluluğu getiren, Pakistan'da olduğu gibi, ceza kanunu hükümlerine bağlanabilir.²⁷⁵ Aynı şekilde, kadınların oy kullanma hakları, adaylık için uygunluğu ve temsili seçim kanunlarında tanımlanmıştır. Her ne kadar kayıt ve adaylık kanunları, SKYŞ fiillerine yönelik doğrudan kanun koymasa da, özellikle SKYŞ'nin olduğu ortamlarda kadın adaylara yönelik eşit fırsatlar sağlamaya yardımcı olabilirler. Örneğin, kadınların aksi takdirde adaylıklarını koydukları için korkutma veya şiddetli dirençle karşılaşacağı hallerde, seçilmiş kadınlara uygun kanunlaştırılmış kotalar veya seçim sistemleri kadınların kamu görevine erişim kazanmalarını sağlayabilir.

Seçim kanunları ayrıca aile halinde oy kullanmalarının önlenmesini de hedef alabilir. Çeşitli uluslararası standartlar bu konuda kılavuzlar sağlamaktadır. Avrupa Konseyi Venedik Komisyonu, "Oylama kişiye özgü olmalıdır. Aile halinde oy kullanma ve bir seçmen tarafından bir başkasının oyu üzerindeki diğer kontrol şekilleri yasaklanmalıdır" şeklinde ifade etmektedir.²⁷⁶ Uluslararası IDEA'nın *Seçimlerle İlgili Yasal Çerçevenin İncelenmesine Yönelik Kılavuzları*, "Aile reisinin ailenin diğer üyeleri adına oy kullandığı aile halinde oy kullanma uygulamasına göz yumulmasını" tavsiye etmektedir.²⁷⁷

Bununla birlikte, seçim veya ceza kanunlarında yapılan değişikliklerin kapsamı daraltılmıştır. 2011 tarihinde Ekvator Kongresi siyasette kadınlara yönelik şiddet mevzuatını reddetmesine rağmen, 2012 tarihli seçim kanunu, adaylara veya seçilen görevlilere sistematik tacizin ceza kanunu yaptırımlarına tabi olduğunu belirten bir hüküm getirmiştir.²⁷⁸ Ekvator se-

çim kanununa dahil edilen cinsiyet ayrımı gözetmeyen madde kısa ve özdür: Bir kişinin halk tarafından seçimle gelinen pozisyonlara erişimini kısıtlama veya engelleme amacıyla uygulanan sistematik baskı, taciz, tehdit veya diğer etkileyici fiiller, ceza kanununa göre cezalandırılacaktır.²⁷⁹

Seçim kanunlarında yapılan söz konusu değişikliklerin netliği nedeniyle, değişiklikler daha kolay geçebilir. Latin Amerika'nın toplumsal cinsiyet kotası kanunlarının büyük çoğunluğu münferit uygulanan mevzuat olarak değil, daha geniş seçim reformlarının bir parçası olarak çıkarılmıştır. Bu strateji, halkın dikkatini genel olarak seçimlerin kalitesini ve adaletini iyileştirme ihtiyacı gibi daha büyük meselelere çekmektedir. Mevcut mevzuatın değiştirilmesi, siyasette kadınlara yönelik şiddetin anakımlaşırılmasına da olanak sağlayabilir. Örneğin, Meksika'daki bir teklif, siyasette kadınlara yönelik şiddeti kısırtan seçim propagandasını yasaklamak için seçim kanununu değiştirirken, aynı zamanda da 2007 tarihli KYŞOK kanununu ek ihaller içerecek şekilde değiştirmiştir (örneğin, kadınların izin süresinden sonra işe geri dönmelerini önleme).²⁸⁰

Münferit uygulanan mevzuatın kabul edilmesi veya mevcut yazılı hukukun değiştirilmesi arasındaki seçim, çeşitli ödünleşimler gerektirmektedir. Uzmanlaşmış kanunlar halkın dikkatini belirli bir soruna odaklamaktadır. Sorunu daha ayrıntılarıyla kapsayarak ülkelerin daha fazla fiili siyasette kadınlara yönelik şiddet sayarak temsil etmelerine imkan sağlamaktadır.²⁸¹ Örneğin, münferit uygulanan Bolivya yazılı hukuku, toplumsal cinsiyet kalıpyargılarının uygulanmasından kadınların toplantılarda konuşmalarını engellemeye kadar siyasette kadınlara yönelik 17 farklı şiddet fiili belirtmektedir.

274 K. Höglund and A.K. Jarstad, 2010. "Strategies to Prevent and Manage Electoral Violence: Considerations for Policy." In Policy and Practice Brief: Knowledge for Durable Peace, No. 1, Uppsala Üniversitesi.

275 BM Kadın Birimi Pakistan, 2016.

276 Avrupa Konseyi Venedik Komisyonu, 2002. *Code of Good Practice in Electoral Matters: Guidelines and Explanatory Report*. Strasbourg: Avrupa Konseyi.

277 Uluslararası IDEA, 2002. *International Electoral Standards: Guidelines for Reviewing the Legal Framework of Elections*. Stockholm.

278 Piscopo, 2016.

279 ALE, 2012. *Código de la Democracia*. Madde 285.

280 Piscopo, 2016.

281 Albaine, 2015.

LATİN AMERİKA'DA GELECEKTE İZLENECEK YOLUN KANUNLAŞTIRILMASI²⁸²

Siyasette kadınlara yönelik şiddeti önleme ve cezalandırma çabaları Latin Amerika'da hızla ilerlemektedir. Ülkeler, mevcut KYŞOK kanunlarındaki ve seçim ve ceza kanunlarındaki değişiklikleri değerlendiren ve SYO'lar aracılığıyla protokoller geliştiren münferit uygulanan mevzuatı kanunlaştırmaktadır. 2012 yılında, Bolivya bölgesinin ilk -ve şimdiye kadarki tek- uzmanlaşmış siyasette kadınlara yönelik şiddet kanununu çıkarmıştır. Yine de 243 sayılı kanunun uygulanması dengesiz olmuştur: Eylül 2016 tarihinde, yürütme organı gerekli kural yazma sürecini gerçekleştirilmemiş ve Kamu Bakanlığı herhangi bir siyasette kadınlara yönelik şiddet vakasını çözmemiştir. Kadınların ceza kanallarına güvenememesi, idari kanalların yetkilerinin seçim meselelerinin ötesine ve cezai kovuşturmalara uzanmasını tehlikeye sokmaktadır. Dahası, çözülen az sayıdaki dava da cezazırlığa neden olmaktadır.²⁸³

Latin Amerika'da siyasette kadınlara yönelik şiddete yönelik tüm stratejiler, düşük devlet kapasitesi ve cezazırlığın ilgili zorluklarını hesaba katmalıdır. Bolivya'daki 243 sayılı kanun iddialı bir gündem öngörmektedir, ancak yetersiz mali ve insan kaynakları uygulamayı sınırlayabilir. Bu amaçla, mevcut veya değiştirilmiş KYŞOK kanunları kapsamında siyasette kadınlara yönelik şiddeti takip etme, Latin Amerika ülkelerinin kadınlara yönelik şiddeti ele almak için halihazırda oluşturulmuş cezai veya idari prosedürlerden yararlanmalarına imkan sağlayacaktır. KYŞOK kanunları yetersiz uygulamadan kaynaklı da sıkıntı çekmesine rağmen, birçok düzenleme, hizmet ve program (örneğin, ihtisas mahkemeleri veya toplumsal cinsiyete duyarlılık eğitimi) halihazırda uygulanmaktadır. Aynı şekilde, SYO protokolleri, seçim kurumlarının halihazırda kota ve eşitlik kanunlarıyla ilgili davaları işlemesi ve bunlar hakkında karar alması nedeniyle mevcut prosedürlere dayanmaktadır. Yeni mevzuatın durdurulduğu yerlerde, aktivistler ve politika belirleyiciler hala siyasette karşı mücadele edecek kendi tasarruflarında araçlara sahiptir.

3.3. KANUNLARIN UYGULANMASI

SKYŞ fiillerine karşı koruma sağlamayı ve onları cezalandırmayı amaçlayan politika yapıcılar için yasamaya ilişkin bazı seçenekler mevcuttur. Özellikle Latin Amerika kaynaklı kanun ve girişimler, diğer ülkelerin ve çeşitli aktörlerin geliştirebileceği emsal ve örnekler sağlamaktadır. Bölgesel normatif bir çerçeve yürürlükteyken, kadınlara yönelik şiddeti ele alan yasamaya ilişkin ortam Latin Amerika'daki çoğu ülkede zayıf kalmaktadır. SKYŞ'nin meydana gelişini belgelendirme ve kanun koyucuların yasal korumaya yönelik ihtiyacına duyarlı hale getirmeye ilişkin zorluklar hedefli mevzuatın oluşturulmasının önündeki engellerdir. Bu nedenle, adalet reformları ve kanunların anlamlı bir şekilde uygulanması, gelecekteki yasal ve politika reform çabalarıyla el ele gitmelidir. 2016 tarihli *Siyasi Taciz ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hakkında ADÖ Bildirgesi* "geçerli uluslararası araçları göz önünde bulundurarak idari normlar, ceza ve

seçim normları alanında, bu fiillerin uygun şekilde cezalandırılması ve tazmin edilmesine" imkan sağlayan siyasette kadınlara yönelik şiddetin önlenmesi ve ortadan kaldırılmasına yönelik yönetmeliklerin ve önlemlerin kabul edilmesi hakkında bir eylem maddesini içermektedir.²⁸⁴

Adalet ile ilgili programlama politika uygulamasının temel bir bileşenidir. Kadın yargılayıcıların varlığı, yargılayıcı organın toplumsal cinsiyet duyarlılığı, resmi şikayet süreçlerine erişim ve kanunların uygulanması SKYŞ failerini sorumlu tutmak ve SKYŞ mağdurlarına hizmet sağlamak için önemli olan seçim adaletinin yönleridir.²⁸⁵

Uygulamanın sağlanması ve adaletin sağlanması aşağıdakiler nedeniyle yavaşlayabilir veya önlenbilir:

- Resmi olarak SKYŞ'yi tanıyan ve ona karşı kanunlar koyan yasal bir çerçevenin olmaması;

282 Bu bilgiler Jennifer Piscopo tarafından sağlanmıştır.

283 La República (Peru), 2016. "JNE atenderá actos de discriminación contra mujeres en elecciones." 3 Mart.

284 MESECVI, 2015. s.8-9.

285 UNDP, 2012.

- Yaptırımları uygulama yetki veya siyasi iradeye sahip bir devlet kurumunun bulunmaması;
- Faillerle ilgili kovuşturmaların eksikliği ve/veya mağdurlara yönelik tazminatların eksikliği durumunda ortaya çıkabilecek faillere yönelik cezazsızlık kültürü;
- Polis ve adalet sisteminde toplumsal cinsiyete duyarlı eğitim ve kadın personel eksikliği;
- Yasal reformların ardından yargı veya polisin müdahalesinde gecikme olması. Bu, kanunların uygulanmasını zayıflatabilir veya hiç uygulanmamasına yol açabilir;
- Şikayeti ele alacak organın yeterince duyarlı olmaması. Bu, kadınların utanç veya sosyal reddedilme korkusuyla vakaları resmi olarak rapor etmelerini engelleyebilir; ve
- Kadınlar, kendileri için mevcut hakların veya şikayet mekanizmalarının ve mahkeme sistemlerinin bilincinde olmayabilir.

Siyasette kadınlara yönelik şiddet veya SKYŞ'yi ele alan mevzuat açık ulusal eylem planları ve diğer uygulama araçlarıyla da desteklenmelidir. Latin Amerika'da, ParlAmericas'ın Kadın Parlamenterler Grubu, 2014 yılında üye devletlere aşağıdakiler dahil çeşitli alanlarda önerilerde bulunan *Siyasi Taciz ve Kadınlara Yönelik Şiddetin Önlenmesi: Parlamenterler İçin Eylem Planı* oluşturmuştur:

- Yaptırımların ve eşgüdümlü adalet sektörü müdahalelerinin kullanımı;
- Uluslararası ve bölgesel taahhütlere (örneğin, CEDAW, Belem do Para Sözleşmesi) ve bunları uygulamak için alınacak önlemlere dayalı özel mevzuatın oluşturulması;
- Yerel bağlamda uygun görüldüğü şekilde siyasi taciz/şiddet ile ilgili şikayetlerin alınması, soruşturulması ve yanıtlanmasına yönelik medeni, ceza, seçim ve idari yolların oluşturulması (örneğin bir kamu denetçiliği kurumu veya benzeri yoluyla); ve
- Resmi şikayette bulunmayı seçen mağdurlar için güvenli ve anlaşılması kolay süreçlerin önceliklendirilmesi.

243 sayılı Bolivya Kanunu'nun Uygulanması

Bolivya'nın siyasette kadınlara yönelik şiddet hakkındaki yazılı hukuku, adalet bakanlığına eşdeğer olan Kamu Bakanlığı'na 243 sayılı Kanun'un uygulanması için tam sorumluluk vermiştir. Mağdurlar yürütme makamlarına doğrudan başvurabilir veya ilk önce suçun gerçekleştiği devlet kurumu makamlarına başvuran bir idari yol izleyebilir.²⁸⁶ Örneğin, kadın belediye meclis üyeleri ilk önce kensey liderlerine başvurabilir. 243 sayılı Kanun ayrıca tüm devlet kurumlarına siyasette kadınlara yönelik şiddet iddialarını işleme koymak için kendi idari kanallarını geliştirme talimatını vermektedir. Kamu Bakanlığı doğrudan yürütme makamlarına yapılan tüm şikayetleri almakta ve aynı zamanda da idari kanallar tarafından takip edilen itirazları denetlemektedir. Ayrıca, Bolivya kanunu mağdurların davalarını doğrudan anayasa mahkemesine açmaları yoluyla Kamu Bakanlığını es geçmelerine imkan sağlamaktadır. Latin Amerika'nın başka yerlerinde kanun tasarıları da aynı şekilde Bolivya'ya özgü görünen idari ve anayasal kanallar aracılığıyla kamu bakanlıkları ve ilgili kolluk makamlarına temel sorumluluğu vermektedir.²⁸⁷

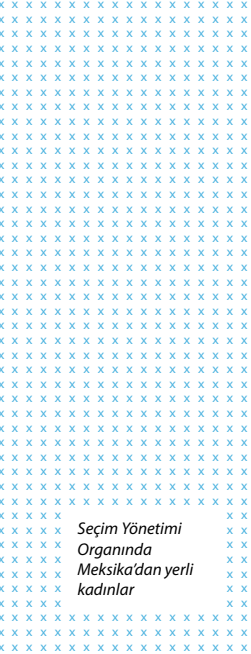
243 sayılı Kanun SYO'ya, haksızlığı gidermeye yönelik başka bir yasal kanal gösteren iki özel rol vermektedir. İstifalar seçim kurumuna sunulmalıdır. Kurum ayrıca "tüm insanların, özellikle kadınlar ve özellikle erkekler ve kadınlar arasında eşit fırsatlarla ilgili olan, siyasi haklarını güvence altına alacak toplumsal cinsiyet eşitliği hakkında demokratik eğitime yönelik kamu politikaları ve kültürlerarası stratejiler, tanımlamalıdır."²⁸⁸ Mevzuat SYO'ya şikayetleri alma veya çözüme ile ilgili hiçbir görev vermezken, SYO bu rolü üstlenmiştir: 2010-2014 yılları arasında, Bolivya'daki karar alınan tüm siyasette kadınlara yönelik şiddet davaları (272 davadan 13'ü veya yüzde 4,7'si) seçim kurumunun değerlendirmesiyle belediye meclislerindeki idari kanallar aracılığıyla işleme tabi tutulmuştur.²⁸⁹ SYO'ların davalara yardımcı olmak için kullanılması, adalet bakanlıklarının ve kolluk makamlarının henüz 243 sayılı Kanun'u uygulamaya hazır olmadığı izlenimini vermektedir.

286 Piscopo, 2016.

287 a.g.e.

288 ALP/Law 243, 2012. Madde 10.

289 La Razón (Bolivia), 2015. "Sólo 13 casos de acoso político se resolvieron en cinco años," 4 Ocak; ACOBOL, 2014. Concejala, No. 7, Aralık.

Seçim Yönetimi
Organında
Meksika'dan yerli
kadınlar

2016 yılında “Siyasette Kadınlara Yönelik Şiddetle İlgilenmeye Yönelik Protokol” yayınlamak için işbirliği yapmışlardır.²⁹⁴ Bu 81 sayfalık belge siyasette kadınlara yönelik şiddeti kadınların siyasi-seçim haklarını kullanma sürecinde kadınların haklarını kullanmalarını veya kamu görevlerini yerine getirmelerini zayıflatmayı veya hükümsüz kılmayı amaçlayan toplumsal cinsiyete dayalı fiiller olarak tanımlamaktadır.²⁹⁵ Belge, mağdur haklarını açık bir şekilde izah etmekte ve farklı devlet kurumları için özel sorumluluklar getirmektedir. Örneğin, Ulusal Seçim Enstitüsü, diğer görevlerin yanı sıra, eğitim kampanyaları düzenlemeli, veri toplamalı ve yayınlamalı, parti belge ve uygulamalarının siyasette kadınlara yönelik şiddeti desteklememesini sağlamalı ve parti finansmanının adil dağılımını denetlemelidir. Federal Seçim Mahkemesi ve Seçim Suçlarına Yönelik Federal Savcılık davalara bakıp hükme bağlayabilir ve ikincisi, kendi yetki alanı dışındaki davaları başsavcılığa iletacaktır.²⁹⁶

Meksika protokolü Latin Amerika’da en kapsamlı protokol olarak hemen göze çarparken, diğer SYO’lar da harekete geçmiştir. 2013 yılında El Salvador Yüksek Seçim Mahkemesi siyasette kadınlara yönelik şiddetin ortadan kaldırılmasına odaklanan “Seçim Kampanyalarında Eşitlik ve Ayrımcılık Gözetleme Kılavuzu” yayımlamıştır. Kılavuz, kadın ve erkek adayların medya görüşmeleri yapmak için aynı fırsatlara sahip olmalarını sağlamak ve kadın ve erkekler arasındaki sorumluluk dağılımı konusunda toplumsal cinsiyet kalıpyargılarının kullanımından kaçınılması gibi psikolojik, ekonomik ve sembolik şiddet ile ilgili uygulamaları büyük ölçüde kapsamaktadır. Peru’daki 2016 yılı seçimlerinde, Ulusal Seçim Jürisi -ülke genelinde çalışan- Eylem Eğitim Koordinatörlerinden, siyasette kadınlara yönelik şiddet vakalarını muhtemel dava açmalara yönelik kuruma geri bildirmelerini istemiştir.²⁹⁷

Avrupa’da, aile halinde oy kullanma Makedonya’da önemli bir sorun olarak kabul edildikten sonra, Devlet Seçim Komitesi , aile halinde ve vekaleten oy kul-

294 Piscopo, 2016.

295 INE vd., 2016. "Protocolo para Atender la Violencia Política hacia las Mujeres." s.21.

296 Piscopo, 2016.

297 Alındığı kaynak: La República (Peru), 2016; Piscopo, 2016.

lanmayı önlemek için güçlü bir direktif içeren Belediye Seçim Komisyonları ve Seçim Kurulları çalışmaları için uygulamaya yönelik kılavuzlar yayınlamıştır.

Devlet Seçim Komitesi ayrıca Belediye Seçim Komisyonlarının ve Seçim Kurullarının temsilcileri için eğitim de yapmıştır.^{2 9 8}

Tüm vakalarda, seçim kurumlarına yapılan şikayetlerin raporlanması ve incelenmesi için prosedürler oluşturulması önemlidir. Siyasette kadınlara yönelik şiddeti önlemek ve bu konuda yaptırım uygulamak için SYO'ların kullanılması önemli bir strateji oluşturmaktadır. Latin Amerika genelinde, bu kurumlar parti davranışı ve seçim süreçleri üzerinde yargı yetkisine sahiptir. SYO'lar, toplumsal cinsiyet kotası kanunlarının uygulanmasında ve yerine getirilmesinde önemli bir rol oynamıştır. Bolivya'daki ACOBOL ve Meksika'daki Mujeres en Plural gibi kadın aktivist ağları, seçim düzenleyicileri ile güçlü ilişkiler kurarak, eylemcilerin bu kurumlara erişimini kolaylaştırmaktadır. Adayları görevden alma ve parti lideri ve üyelerine yaptırım uygulama yetkisi SYO'lara aittir. Bununla birlikte, failer siyasi parti dışından olduğunda, SYO'lar siyasette kadınlara yönelik şiddete yaptırım uygulayamaz; yani SYO'lar siyasette kadınlara

yönelik şiddeti yargılamaya yetkili tek devlet kurumu olamaz.²⁹⁹

3.5. KANUNLAŞTIRILMIŞ DAVRANIŞ KURALLARI

Birçok SKYŞ fiili, siyasi parti görevlileri, adaylar ve destekçiler tarafından gerçekleştirilmektedir. Kanunlaştırılmış Davranış Kuralları, şiddete katkıda bulunan davranışları yasaklamak için siyasi partiler, bağımsız adaylar, koalisyonlar ve hareketlerin yanı sıra medya mensupları dahil bir dizi seçim paydaşına uygulanabilir. Siyasi partiler bünyesinde, Davranış Kuralları, parti liderleri, görevlileri, adayları, üyeleri, temsilcileri ve diğer temsilcilerin davranışlarını düzenlemeye çalışmaktadır. "Bu kuralların şartları yasal olarak zorunlu ve bağlayıcı olabilir ve yasal yaptırımlar kullanılarak uygulanabilir."³⁰⁰ Davranış Kuralları, kadınların siyasi hak ve özgürlüklerinin özel olarak teşvik edilmesi ve şiddete karşı korumada yeterince kullanılmamıştır; ancak bazı emsal kararlar Bosna Hersek'te (1996) ve Kosova'da (2000) AGİT tarafından belirlenmiştir ve BM, Irak'ta (2004), Afganistan'da (2005) ve Sierra Leone'de (2007) parti kanunu reformlarını kolaylaştırmak için çaba sarf etmiştir.

SEÇİM DAVRANIŞ KURALLARINDAKİ HÜKÜMLER

2013 tarihli Nijerya Davranış Kuralları: "Hiçbir siyasi parti, gücünü göstermenin bir yolu olarak, hiçbir şekilde şiddet içeren faaliyetlerde bulunamaz. Tüm siyasi partiler, her türlü siyasi şiddeti açıkça kınayacaktır" (Madde 6) şeklinde ifade etmiştir. Ek olarak, Madde 9: "Her siyasi parti, kadınların, gençlerin ve engellilerin seçim süreçlerine aktif katılımının teşvik edilmesini sağlayacaktır. Sonuç olarak, her siyasi parti:

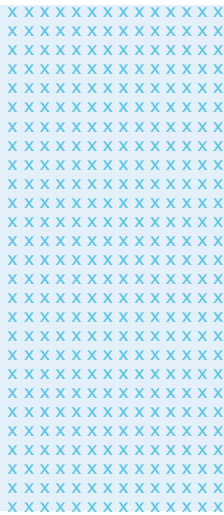
- kadınların, gençlerin ve engellilerin parti ve adaylarla serbestçe iletişim kurma haklarına saygı gösterecektir;
- kadınların, gençlerin ve engellilerin siyasi faaliyetlere tam ve eşit katılımını kolaylaştıracaktır;
- kadınların, gençlerin ve engellilerin tüm açık siyasi toplantılara, yürüyüşlere, gösterilere, mitinglere ve diğer açık siyasi etkinliklere serbestçe erişimini sağlayacaktır; ve
- kadınların, gençlerin ve engellilerin herhangi bir siyasi faaliyette bulunmakta özgür olmalarını sağlamak için tüm makul adımları atacaktır."³⁰¹ şeklinde kaydetmektedir.

298 iKNOWPolitics, 2009. "Consolidated Response on the Prevention of Family Voting."

299 Piscopo, 2016

300 Bu paragrafın uyarlandığı kaynak: UNDP, 2012.

301 INEC, 2013. "Political Parties Code of Conduct."

Nepal Davranış Kurallarını, dört seçim paydaşı kategorisine uygulanan düzenlemelere ayırmaktadır:³⁰² 1) Adaylar, siyasi partiler ve kampanya üyesi veya siyasi parti temsilcisi gibi diğer "ilgili kişiler" 2) Nepal ulusal ve yerel yönetimler ve kamu kurumları, 3) hükümet/ kamu çalışanları, ve 4) medya, STK'lar ve seçim gözetmenleri. Bu nedenle, seçimlerde kadınlarla ilgili kurallar kategori mensubiyetine bağlı olarak değişiklik göstermektedir:

- 1. Kategori üyeleri, "toplumsal cinsiyetler... arasında nefret veya düşmanlığı kışkırtan" bir faaliyete katılmamalıdır (Madde 4)
- Medya mensupları, bilgileri "yanlılık içermeyen bir şekilde" yaymak, "siyasi partilere ve adaylara eşit fırsatlar" sağlamak ve "farklı ...cinsiyet[ler] arasındaki ilişki ve uyumu bozmamakla" yükümlüdür (Madde 14).
- Gözetmenlere ayrıca "farklı ... cinsiyetlere ..." saygı göstermeleri ve seçim sürecinde tarafsız kalmaları talimatı verilmiştir (Madde 16).

Çad'da, Davranış Kurallarının 4. Maddesi, imza sahiplerinin şiddetin her türlüünü kendilerine yasakladıklarını ve açıkça ve hiç tereddüt etmeden her türlü şiddet ve korkutma fiilini kınayacaklarını ifade etmektedir. Kendilerini korumaya yönelik olarak milis, otomatik savunma ve askeri nitelikli grupların bakımını sağlamayacaklarını, bu grupları finanse etmeyeceklerini ve kullanmayacaklarını, şiddet ve tacizle ilgili tehditte bulunmayacaklarını ve bunlarla ilgili fiilleri işlemeyeceklerini, başkaları üzerinde güçlerini ve üstünlüklerini göstermemeyi taahhüt etmektedirler.

Seçim süreci boyunca konuşmalarında, yazılarında, tutumlarında ve davranışlarına sınırlamalar getirmeyi taahhüt etmektedirler. Şiddeti veya ırk, etnik, dini veya toplumsal cinsiyete dayalı nefreti teşvik eden kışkırtıcı veya kötü muamele edici yorumların kullanılmasını reddetmektedirler.³⁰³

Güney Afrika'nın Seçim Davranış Kuralları'nda, Madde 9 (1) partiler ve adaylar tarafından toplumsal cinsiyet ayrımcılığının yasak olduğunu belirtmektedir. Ayrıca, "partiler ve adayların, kadınların parti ve adaylarla serbestçe iletişim kurma haklarına saygı göstermek, kadınların siyasi faaliyetlere tam ve eşit katılımını kolaylaştırmak, kadınların tüm açık siyasi etkinliklere serbestçe erişimini sağlamak ve kadınların herhangi bir siyasi faaliyette bulunmakta özgür olmalarını sağlamak için tüm makul adımları atmak zorunda olduklarını" belirterek kadının aktif katılımı için yönergeler de sunmaktadır.³⁰⁴

SKYŞ'yi azaltabilecek yasama girişimlerinin özeti:

Seçim Öncesi Aşama	Seçim Aşaması	Seçim Sonrası Aşama
<ul style="list-style-type: none">• SKYŞ'yi tanımlayan SKYŞ'ye karşı koruma sağlayan kanun ve politikaların kabul edilmesi• Mevcut KYŞOK mevzuatının açıkça SKYŞ'ye karşı koruma sağlayacak önlemler almak için uyarlanması• Seçim sürecinde SKYŞ'yi önlemek için SYO'lar tarafından kabul edilen protokoller ve yönetmelikler• Seçim ve siyasi parti davranış kurallarının, SKYŞ'yi ele alması• Bildirilen SKYŞ vakalarını ele alabilecek polis, yargılayıcılar, yargıçlar, avukatlar, STK ve benzerlerine toplumsal cinsiyete duyarlılık eğitimi verilmesi	<ul style="list-style-type: none">• Kadınlara yönelik seçim adaletine erişim ve mağdurlar için adalet arayışı• SKYŞ vakalarını güvenli/gizli olarak bildirme yöntemlerinin sağlanması	<ul style="list-style-type: none">• SKYŞ ile ilgili kanun ve politikaların uygulanmasının sağlanması• Kanun ve politikaların incelenmesi ve gerektiği gibi ayarlamalar yapılması• SKYŞ ile ilgili seçim uyumsuzluklarının yargılanması• Siyasetteki kadınlara yönelik insan hakları ihlalleri ve kötü muamelelerin kovuşturulması• Yeni mağdur kaynaklarının kadınlara yönelik şiddete yönelik mevcut hizmetlere uyarlanması ve dahil edilmesi

302 Nepal Seçim Komisyonu, 2015. "Election Code of Conduct."

303 Chad Electoral Code of Conduct, 2011. <https://www.eisa.org.za/pdf/chad2011code.pdf> adresinde mevcuttur.

304 Alındığı kaynak: UNDP, 2012.

EYLEM MADDESİ 4:

SEÇİM DÜZENLEMELERİ YOLUYLA SKYŞ'NİN ÖNLENMESİ VE AZALTILMASI

Seçim yönetimi politika ve prosedürleri SKYŞ'nin azaltılmasını etkileyebilir. Seçim yönetimindeki başlıca aktör, bağımsız bir kurum, devlet idaresinin bir kolu (İçişleri Bakanlığı veya adalet dairesi gibi) veya karma bir model olabilecek SYO'dur. Kararları kadınların siyasi katılımına yönelik ortamı belirlediği için SYO'lar seçimin güvenilirlik ve güvenliğini belirlemede en önemli aktörlerdir. Örneğin, aday kaydı için oluşturdukları prosedürler erişilebilir bir ortam yaratabilir veya kadın istekleri ve adaylara yönelik ilave engeller koyabilirler. Sandık çalışanları ve güvenlik güçlerine sundukları eğitim ve rehberlik kırılgan nüfusu belirli tehditlere karşı koruyabilir veya seçmenlere yönelik güvensizlik ve manipülasyon ortamını derinleştirebilir.³⁰⁵

SKYŞ'nin önlenmesi ve azaltılmasında SYO'nun rolü zamanlama (seçim döngüsünün tüm aşamalarında) ve kapsamı (ulusal toprakları ve yüz binlerce sandık çalışanı personelini kapsayan) nedeniyle yine de zordur. Özellikle, SKYŞ'nin farklı biçimlerini ve tezahürlerini anlamak için kurumun her düzeyindeki personeli eğitmek karmaşık olabilir. SYO, idari model veya kuruluşun büyüklüğünden bağımsız olarak, seçim katılımı ile ilgili tüm alanlarda toplumsal cinsiyete özgü tehditlerin farkında olma ve bu tehditleri proaktif bir şekilde ele alarak SKYŞ'yi önlemede ayrı bir role sahiptir.

2016 tarihli *Siyasi Taciz ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hakkında ADÖ Bildirgesi*, SYO'ları hedef alan bir eylem maddesi içermektedir, böylece "seçim kurumları ve diğer kamu kurumları siyasette kadınlara yönelik şiddetle ilgili meseleleri seçimlerin düzenlenmesi, siyasi-seçimle ilintili vatandaşlık haklarının korunma-

sı ve sivil eğitim politikalarının geliştirilmesi ile ilgili kendi görevleri çerçevesine ve aynı zamanda da siyasi partilerle çalışmalarına dahil etmektedir."³⁰⁶

Seçim düzenlemelerinin kadınları SKYŞ'ye karşı koruyabileceği pek çok alan olsa da, en önemli stratejilerden bazıları şunlardır:

- SKYŞ risk değerlendirmesi ve haritalandırması;
- Seçmen ve aday kayıt prosedürlerinde SKYŞ'nin göz önünde bulundurulması;
- Siyasi kampanya döneminde kadınların korunması;
- SKYŞ'nin eğitim ve erişime dahil edilmesi;
- Seçim Günü oy kullanma ve güvenlik düzenlemelerinin SKYŞ'yi ele alması; ve
- SKYŞ'nin seçim sonrası analiz ve raporlarına dahil edilmesi

305 UNDP/BM Kadın Birimi, 2015.

306 MESECVI, 2015.

4.1. SKYŞ RİSK DEĞERLENDİRMESİ VE HARİTALANDIRMASI

Eylem Maddesi 1'de tartışıldığı gibi, yoğun faaliyet noktası alanlarını belirlemek ve uygun SYO azaltma ve izleme mekanizmalarını tasarlamak için bir haritalama veya değerlendirme gerekebilir. SKYŞ değerlendirmeleri ayrıca genel seçim güvenliği değerlendirmelerinde de anaakımlaştırılabilir ve/veya SKYŞ'ye özgü değerlendirme yapılabilir. Bu, başkalarıyla koordinasyonu gerektirebilir. Örneğin, SYO'lar risk değerlendirmelerini geliştirmek için uluslararası veya sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliğinden yararlanabilir. Örneğin, Uluslararası IDEA, Bosna-Hersek, Kenya, Nepal ve Nijerya'da Seçim Riski Yönetimi Aracı dahil olmak üzere birçok SYO'yla işbirliği yapmıştır. SYO'lar, aracı seçim şiddetini önleme stratejilerinin bir parçası olarak benimsemiştir. Seçim Riski Yönetimi Aracı, seçimle ilgili şiddetin patlak vermesini anlama, analiz etme, önleme ve azaltma kapasitesini geliştirmeyi amaçlayarak, SYO ve diğer kurumların gerektiği gibi müdahale etmesini sağlamaktadır.³⁰⁷ Söz konusu araçlar toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinin dahil edilmesini sağlamalı ve kadın ve erkeklerin seçimler sırasında karşılaşabileceği farklı şiddet türlerini göz önünde bulundurmalıdır.

4.2. SEÇMEN VE ADAY KAYIT PROSEDÜRLERİ

SYO'lar, kadınların seçimlerden önce oy kullanmak için kaydolmalarını engelleyebilecek bazı potansiyel faktörleri analiz etme fırsatına sahiptir. SYO'lar, özellikle kadınların bir kayıt merkezine ulaşmak için uzun mesafeler seyahat etmek zorunda kalabilecekleri durumlarda, kayıt işlemi öncesinde, sırasında ve sonrasında kadınlar için güvenliği sağlama konusunda bilgi sahibi olmalıdır. Bir kişinin halka açık oy kullanmanın potansiyel olarak onu tehlikeye sokabileceğinden korktuğu hallerde, ülkeler "isimsiz" (ayrıca 'sessiz' veya 'gizli' olarak da bilinmektedir) kayıt uygulayabilirler.³⁰⁸ Seçmen adları ve belirleyici özelliklerinin açıklanmaması, aile içi şiddet vakalarında özellikle önemlidir.

Aday belirleme ve kayıt prosedürlerinin, halktan veya ilgili parti içinden SKYŞ ile ilgili potansiyel tehditlere yönelik olarak benzer şekilde incelenmeleri gerekmektedir. Kadınlar adaylık koyma zamanından habersiz olabilirler veya zaman çerçeveleri kısa olabilir, bu da kadınların maddi kaynaklarının, hareketliliğinin veya seyahat kabiliyetinin kısıtlı olduğu bağlamlarda onların aleyhine olabilir.

SYO ŞİDDET HARİTALAMASI ÖRNEKLERİ

Hindistan: Hindistan Seçim Komisyonu "coğrafi olarak tanımlanabilen bir bölgede yaşasın veya yaşamasın herhangi bir seçmen veya seçmen kesiminin, üzerinde her türlü korkutma veya haksız etki veya güç yoluyla oy hakkının serbestçe ve adil bir şekilde kullanılmasıyla ilgili olarak yanlış bir şekilde önlenme veya etkilenmeye maruz kalabilirliğinin" belirlenmesi için Kırılganlık Haritalaması yapmaktadır. Bu, kırılgan hanehalkları/aileler ve korkutulan/yanlış yönlendirilen seçmenler veya azmettirilen kırılganlıklar olarak tanımlanan birey/gruplar hakkında, SKYŞ'ye maruz bırakılma tehlikesi altındaki kadınlara ilişkin SYO bilgilerini artırabilecek verileri içermektedir.³⁰⁹

Afganistan: İlk değerlendirmenin akabinde, SYO'lar ayrıca bölgesel temsilcilikleri aracılığıyla SKYŞ hakkında sürekli izleme ve raporlama başlatabilir. SYO bölge ve yerel ofislerinden alanlarındaki SKYŞ eğilimlerini tanımlamaları ve raporlamaları talep edilebilir, böylece de uygun önlemler alınabilir. Afganistan'da, SYO Toplumsal Cinsiyet Birimi tarafından düzenlenen bir yuvarlak masa tartışması, SYO'nun kadın adaylara ve seçmenlere yönelik tehditleri ayrıntılarını toplayacak ve harmanlayacak bir mekanizma oluşturmasını önermiştir.³¹⁰

307 Leena Rikkila Tamang, 2012. "Elections In Nepal remain vulnerable to violence." *International IDEA*, 9 Ekim.

308 UNDP, 2012.

309 UNDP/BM Kadın Birimi, 2015; UNDP, 2012.

310 Afganistan Bağımsız Seçim Komisyonu, 2010. "Getting the Grade? Lessons Learnt on Women's Participation in the 2010 Afghan Parliamentary Elections."

Bu riskleri azaltmak için idari gereklilikler ve aday sicil memurluklarının lokasyon, açılış saatleri ve güvenlik protokolü, kadın adaylara yönelik çatışma veya şiddet olasılığını azaltmak amacıyla ayarlanmalıdır.

SYO'lar ayrıca, kadının güçlenmesini taahhüt eden ve SKYŞ ve yaptırım ihlallerine karşı güçlü bir tutum belirleyen partilere de teşvik sağlayabilir. Örneğin, Liberya'da Ulusal Seçim Komisyonu, davranış kuralları üzerine siyasi partilerle çalışmıştır. Amaçlardan biri "kadınların şiddet, korkutma ve dolandırıcılık yoluyla ötekileştirilmesinden" kaçınmaktır. Partiler "ayrım gözetmeme prensibi, küfürlü-kaba konuşma kullanmama ve cinsiyet ve toplumsal cinsiyet temelinde tahrik etmemeyi" kabul etmiştir.³¹¹(Daha fazla örnek için Eylem Maddesi 5'e bakınız.)

4.3. SİYASİ KAMPANYA DÖNEMİ

Bazı ülkelerde, SKYŞ olaylarının yaklaşık yüzde 75'i kampanya döneminde kadın adaylara veya parti destekçilerine yönelik uygulanmaktadır.³¹² Siyasi partilerde artan şiddet alanlarını hedefleyerek SKYŞ'ye müdahale etmek için yöntemler geliştirmek çok önemlidir; örneğin, bir kadının siyasi görev için adaylığını koymasını zorla engellemeye çalışan kişi/kişilere yönelik sıfır tolerans politikası benimsemek gibi. SYO'lar, kadın adaylara yönelik potansiyel güvenlik riski hakkında veri toplamak için toplumsal cinsiyetten sorumlu makamlarını da kullanabilir.

SYO'lar, SKYŞ davalarını tanıma ve failere karşı suç isnadında bulunabilecek uygun makamlara havale etme konusunda eşsiz bir avantaja sahiptir. Ek olarak, SYO'lar, gereken durumlarda doğrudan yaptırımlar uygulayabilir. "Bunlar toplumsal cinsiyet kotalarına uymama (mali cezalar, kınama ve yazılı/sözlü yaptırım gibi), eksik aday belirleme belgeleri ve kayıt için gereken eksik tasdik veya imza sayısı durumlarında uygulanan yaptırımları yansıtabilir."³¹³ (Daha fazla bilgi için Eylem Maddesi 3'e bakınız.)

SKYŞ ile ilgili toplumsal farkındalığı artırmak için, SYO'lar özellikle toplum düzeyinde eğitimi teşvik etmek için STK'larla ortak olabilir. Ek olarak, SYO'lar

seçimlerden önce kadın adayların medyada yer alma konusunda seçim şeffaflığı ve toplumsal cinsiyet duyarlılığını teşvik etmek için basın kuruluşları ile işbirliği yapabilir. Eğitim ortaklıkları, toplumsal cinsiyete duyarlılaştırma, siyasette kadınlar ve SKYŞ ile ilgili konular SYO'nun önceden var olan yurttaşlık ve seçmen eğitimi programlarına entegre edilerek güçlendirilebilir.

Son olarak, SYO'lar, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı uygulama ve politikaları personel istihdamı ve operasyonel yapılara entegre ederek SKYŞ'nin önlenmesi alanında öncülük ettiklerini garantiye almalıdır. Açık politikaların olmadığı durumlarda, SYO'lar, SYO tarafından istihdam edilen kadınlara yönelik taciz ve şiddeti hedef alan davranış kurallarını kabul edebilir. Toplumsal cinsiyet danışmanlarını işe almak veya SYO bünyesinde toplumsal cinsiyet birimleri oluşturmak SKYŞ ile ilgili eğitim, önleme ve müdahale çalışmalarının oluşturulması ve sürdürülmesi için gerekli olabilir. Örneğin, Tanzanya'daki Demokratik Güçlendirme Projesi'nin bir parçası olarak -UNDP'nin BM Kadın Birimi ve UNESCO ile birlikte uyguladığı ortak bir program- Ulusal Seçim Komisyonu ve Zanzibar Seçim Komisyonu, Seçim Davranış Kurallarının gözden geçirilmesi, hem seçim gözetmenleri hem de seçmenlerin eğitimi hakkında toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı kılavuzların oluşturulması da dahil çeşitli faaliyetlerle ülkenin 2015 yılı seçimleri sırasında engelli kişilere yönelik ayrımcılık ve kadınlara yönelik şiddet potansiyelini denetim altına almaya uğraşmıştır ve Zanzibar Seçim Komisyonu genel bir 'Toplumsal Cinsiyet ve Sosyal İçerme Politikası' kabul etmiştir.³¹⁴

4.4. EĞİTİM VE ERİŞİM

SKYŞ'nin mevcudiyeti ve azaltma önlemlerine ilişkin bilgiler, özellikle seçimler öncesinde olmak üzere, seçim döngüsü boyunca eğitim programlarına dahil edilebilir. Örneğin, UNDP'nin Seçim Döngüsü Desteği Hakkında Küresel Programı (GPECS), seçim yöneticileri ve diğer BRIDGE (Demokrasi, Yönetişim ve Seçimlerde Kaynak Oluşturma) katılımcılarını daha kap-

311 DPKO/DFS-DPA, Ekim 2007.

312 Bardall/IFES, 2011.

313 UNDP/BM Kadın Birimi, 2015.

314 BM Kadın Birimi, 2017.

samlı bir seçim eğitimi programı çerçevesinde SKYŞ hakkında bilgilendirmek amacıyla BRIDGE eğitim müfredatının Cinsiyet ve Seçim Modülüne SKYŞ ile ilgili bir faaliyet getirmiştir. Eğitim modülü SKYŞ'nin nedenlerini, türlerini ve SKYŞ'ye yönelik olası yanıtları kapsamaktadır ve katılımcılara topluluklarındaki meseleye yönelik çözümleri belirlemek için yardımcı olmaktadır. Pakistan, Burundi, Haiti, Nijerya ve diğer ülkelerdeki gruplar SKYŞ modülüne katılmıştır. Ayrıca Burundi ve başka yerlerdeki seçim gözlemcileri ve şiddet gözetmenlerinin eğitimine katkıda bulunacak şekilde uyarlanmıştır.

Kadın seçmenler, SKYŞ'nin en yaygın mağdurları arasındadır. Toplumun alt kesimlerindeki kadınları bu konuda eğitmek kendine özgü zorluklar yaratmakta-

dır. Düşük okuryazarlık seviyeleri, geleneksel alanlardaki siyasi hassasiyetler, kültürel tabular, kadınların diğer görevler arasında eğitim faaliyetlerine katılmaya müsaitliği ve korku/korkutma kadınlara erişimi önleyebilir. Sınırlı okuryazarlığa sahip geniş kitlelere ulaşmak için tasarlanmış erişim stratejileri, radyo ve TV spotları, reklam panoları, poster kampanyaları, gençlik elçisi kampanyaları, topluluk tiyatrosu, resim kutusu sınıf oturumları vb. de dahil SKYŞ temalarına uyarlanabilir. SKYŞ ile diğer TCDŞ türleri arasındaki yakın ilişki göz önüne alındığında, eğitimi desteklemek için iki alanda hizmet sağlayıcılar arasında ortaklıklar kurulmalıdır. Örneğin, SKYŞ mağdurlarına hizmet veren sağlık klinikleri SKYŞ ile ilgili bilgileri eğitim materyallerine, kitapçıklara ve danışma faaliyetlerine dahil edebilir.

BRIDGE EĞİTİM PROGRAMINDAN ÖRNEKLER

2012 yılında, UNDP-GPECS, aktörlere SKYŞ meselesi hakkında bilgi vermek için **BRIDGE Toplumsal Cinsiyet ve Seçimler** kursu için yeni bir birim oluşturmuştur. Eğitim birimi, SKYŞ'nin nedenlerini, türlerini ve sonuçlarını ve SKYŞ'yi azaltma önlemlerini kapsamaktadır. UNDP ve BM Kadın Birimi bu kursu yaygınlaştırmak için işbirliği yapmıştır.

2013 yılında **Haiti'de**, Haiti seçim yönetim organı üyeleri, ülkelerindeki farklı şiddet biçimlerini -fiziksel, cinsel ve psikolojik- analiz etmek ve SYO'nun misyonu çerçevesinde soruna cevap vermenin olası yollarını belirlemek için ekipler halinde çalışmıştır.

2014 yılında **Burundi'de**, seçim komisyonu üyeleri, Burundi'deki sorunun özel niteliğini anlamak, 2015 seçimlerinde önleme stratejileri planlamak ve bu alandaki istatistiksel verilerin fırsat ve sınırlarını anlamak için geçmişi seçimlerden istatistikleri ayırtmıştır.

2010 yılında **Güney Sudan ve Sudan'da**, BM Kadın Birimi Gedaref, Kızıldeniz, Kassala ve Güney Darfur dahil, Güney Sudan Seçim Komitesi üyelerine, Devlet Yüksek Seçim Komitelerine ve Sudan'ın çatışmaya duyarlı iki bölgesinde duyarlılaştırma oturumları düzenlemiştir. İkincisinde, devletin güvenlik koşulları göz önüne alındığında, eğitim, kadınlara yönelik şiddetin önlenmesi ve kadın adayların potansiyel seçim şiddetinden korunmasına ilişkin bilgiler içermiştir.³¹⁵

Pakistan'da, seçim komisyonu üyeleri, 2007 yılında eski Başbakan ve siyasi aday olan Benazir Butto'nun suikastı da dahil, Pakistan'daki son olayların içgörülü bir tartışması aracılığıyla bazı şiddet fiillerinin toplumsal cinsiyete özgü niteliğini keşfetmiştir. Kurs, SYO'da bir toplumsal cinsiyet biriminin oluşturulması için stratejik planlamaya katkıda bulunmuştur.

315 BM Kadın Birimi. *Final Project Report: Support to Sudanese Women's Effective Participation In the 2010 Elections.*

4.5. SEÇİM GÜNÜ VE OY KULLANMA DÜZENLEMELERİ

Araştırmalar, kadın seçmenlerin oy kullanma günlerinde korkutma ve şiddete maruz bırakılma olasılığının erkek emsallerine göre daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur (özellikle kırsal kesimde).³¹⁶ SYO'lar, potansiyel SKYŞ fiillerini azaltmak için, oy verme merkezlerinin yerleşimi, güvenliği ve merkez çalışanlarının eğitimine çok dikkat etmelidir. Özellikle kırsal alanlarda, oy verme merkezleri kabul görmüş yoğun faaliyet noktaları veya "etnik veya dini dernekler nedeniyle siyasi olarak hassas olduğu bilinen yerler" seçilerek seyahat süresini en aza indirecek şekilde yerleştirilmelidir.³¹⁷ Sandık çalışanları ve diğer güvenlik personeli genellikle seçimler sırasında SKYŞ'ye ilk müdahale ekiplerinden bazılarıdır. SYO ve oy verme merkezi personelinin SKYŞ'nin çeşitli tezahürlerini ve Seçim Günü'nde SKYŞ'yi azaltma ve ona müdahale etme yollarını anlamaları çok önemlidir.

Bu eğitimin bir kısmı, kadın SYO personelini işe almayı ve hassas durumlarda erkek ve kadın polisleri polis tarafından müdahale olasılığına hazırlamayı gerektirebilir. Afganistan'daki seçimler sırasında belirlenen güvenlik risklerinin bir sonucu olarak, SYO'lar, ülke genelinde oy verme merkezlerinde 11.000'den fazla kadın görevliyi işe almak ve görevlendirmek için

bölgesel ve ulusal aktörlerle birlikte çalışmıştır. Bu kadınlar çarşaf giyen kadınların üst aramalarını yapmaktan sorumlu olmuştur - Seçim Günü'nde Afganistanlı kadın seçmenlerin ve oy verme merkezlerinin yerlerinin güvenliğini sağlayan bir girişimdir. Güvenlik güçlerinin SKYŞ'yi önleme ve SKYŞ'ye müdahale etme konusundaki rolü hakkında daha fazla bilgi bir sonraki bölümde ele alınmaktadır.

Diğer toplumsal cinsiyete duyarlı güvenlik önlemleri arasında erkek ve kadınlara yönelik ayrı oy kullanma kuyrukları da yer alabilir. Oy kullanma kuyruklarının ayrılması, aile halinde oy kullanmanın yaygın olarak uygulandığı veya kültürel/dini normların erkek ve kadınlar arasındaki etkileşimi kısıtladığı alanlarda özellikle önemlidir. Bu ayırım, kadınları potansiyel korkutma veya şiddetten korumaya ve ailesel baskıdan uzak kendi oy kullanma kararlarını alabilmeleri için alan yaratmaya yardımcı olmaktadır. Ek koruma sağlamak için kuyrukta bekleme konusunda engelli kadınlar ve yaşlılar dahil kırılgan gruplara öncelik verilebilir. Oy kullanmanın sonrasında, SYO'lar ve diğer sandık personeli verilen tüm oyların gizli kalmasını sağlamak için önlemler almalıdır. Ayrı kuyruklar, merkez seçim yönetim organı tarafından sistematik olarak kabul edilen veya oy verme merkezi başkanının takdirine bağlı olarak özel amaçlı olarak uygulanan seçim kanunu dahilinde yasal olarak zorunlu olabilir.

UN Women/Fatma Elzahrara Yassin

Kadınlar, 2011 yılı Mısır parlamento seçimlerinde oy kullanmak için kuyruğa girmiştir.

316 Bardall/IFES, 2011.

317 UNDP/BM Kadın Birimi, 2015.

AİLE HALİNDE OY KULLANMA

Aile halinde oy kullanma aile reislerinin (çoğunlukla geniş aile veya erkek aile reisleri) nasıl oy kullanacakları konusunda diğer aile üyelerini etkilediği durumu ifade etmektedir. Ailenin baskın üyesinin aileyi etkileyen önemli kararlar almasına veya önemli faaliyetlerde bulunmasına imkan sağlayan geniş veya örflere dayanan aile yapıları ile ilgili bir geleneğe sahip alanlarda yaygın olarak uygulanmaktadır. Aile halinde oy kullanma, özellikle kötü niyetli olduğunda ve şiddet tehditleri içerdiğinde, yani bir seçmenin seçim özgürlüğünü etkileme veya ortadan kaldırma amacıyla yapıldığında ağır bir ihlal olabilir.³¹⁸ Bu durumlarda aile halinde oy kullanma, seçmenlerin gizliliğiyle ilgili temel ilkeyi ihlal etmektedir. Aile, kabile ve aşiretlerinin oy kullanma talimatlarına uymadıklarında kadınları boşanma ile tehdit etme de dahil, zorlama ve korkutma yoluyla uygulanabilir.³¹⁹ Ek olarak, eğer aile üyeleri oy kullanma tercihlerine aykırı davranırsa erkeğin ayıplanacağına dair inançlar aile halinde oy kullanma normlarını güçlendirmektedir. Bazı durumlarda, kadınlar kaydolmak veya oy kullanmak için aile iznine ihtiyaçları olduğunu hissedebilir ve nasıl oy kullanılacaklarına dair yönergeleri kabul edebilirler. Ayrıca, bu talimatlara aykırı davranmanın bir günah veya bedensel ceza, boşanma, sosyal dışlanma ve bir ebeveyn olarak haklarının muhtemel kaybına yönelik gerekçeler olacağına kadınlara öğretildiği bir durum da olabilir.³²⁰

Aile halinde oy kullanma kültürel bir norm olduğunda, yerel bölgeden işe alınan sandık personelinin, aile halinde oy kullanma imkanı sağlamak için kültürel baskı altında olup olmayacağını veya ailenin kadınların oylarını kontrol etmesine imkan sağlamadıkları durumda kadınlara yönelik olumsuz sonuçlara ilişkin olarak endişe duyup duymayacaklarını SYO'nun göz önünde bulundurması gerekebilir.³²¹ Aşağıdakiler seçim günü yönetiminde uygulanabilecek eylemlerdir. Bu eylemler, bazıları ülkeye özgü olabilecek birkaç farklı meseleyi ele almaktadır:

- Seçim öncesinde seçim kanununun sıkılaştırılması veya oy verme merkezlerinin düzenli çalışması için özel önlemlerin belirtilmesi, oy verme merkezlerinde yeterli alan ve izolasyon kabinleri sağlanması, izolasyon kabinlerinde bir seferde yalnızca bir seçmene izin verilmesi ve oy pusulalarının birer birer verilmesi dahil oy gizliliğini korumak için açıkça tanımlanmış operasyonel talimatların kabul edilmesi;
- Gizlilik hükümlerine uymaları için sandık çalışanlarının eğitime öncelik verilmesi;
- Özellikle kadınlar ve okuma yazma bilmeyen seçmenler gibi kırılgan nüfus arasında seçmenleri gizlilik hakları konusunda eğitmek için hedefli toplumsal ulaşmanın gerçekleştirilmesi;
- Bir oylama yapıldığında, SYO'nun seçmenlerin gizliliğini korumasını ve seçimlerinin asla açıklanmamasını sağlayarak güven ve şeffaflığın teşvik edilmesi.³²²

Örneğin, Makedonya Devlet Seçim Komisyonu aile halinde oy kullanma uygulamasını azaltmak için bir strateji oluşturup uygulamıştır. Aile halinde oy kullanmayı önlemeyi amaçlayan bir programın bir parçası olarak Devlet Seçim Komitesi, tüm personel için aile halinde ve vekaleten oy kullanmanın önlenmesinin önemli olduğuna dair bir yönerge çıkarmıştır.³²³ Ayrıca, sorunu ele almak için oluşturulan tüm hükümet ve bağış projeleri için tutarlı bir çerçeve sağlamak amacıyla aile halinde ve vekaleten oy kullanmaya yönelik bir strateji yayınlamıştır. Çerçeve, seçim döngüsü boyunca sürekli faaliyetler kullanarak meseleyle başa çıkılması gerektiğini kabul etmektedir.³²⁴

Papua Yeni Gine'deki Seçim Komisyonu, erkek aile reisinin veya toplum liderinin kadınlara nasıl oy kullanılacağı konusunda talimat verdiği "aile halinde" veya "topluluk halinde" oy kullanma uygulamalarıyla kadınların zarar gördüğünü tespit etmiştir. Bu uygulamaların seçmen gizliliğini tehlikeye atacağı belirlenmiştir. 2012' yılında, Seçim Komisyonu sonuç olarak "erkek emsallerinin mevcut olmaması durumunda kadınların serbestçe oy kullanacağı varsayımı altında erkek ve kadınlar için ayrı oy kullanma kabinleri kurmuştur."³²⁵

318 a.g.e.

319 Bardall/IFES, 2011.

320 a.g.e.

321 iKNOWPolitics, 2009.

322 UNDP/BM Kadın Birimi, 2015.

323 Macedonia State Election Commission, 2010. *Strategy against Family and Proxy Voting of the State Election Commission*.

324 Bu bölümün uyarlandığı kaynak: UNDP/UN Women, 2015.

325 UNDP, 2012; UNDP/ BM Kadın Birimi, 2015.

Noeman Al Sayyad/UNDP

Libya seçimlerinde
bir kadın oyunu
kullanmaktadır.

Seçim yönetim organları, protokol veya düzenlemeleri kabul etmek için parti uygulamaları ve seçim süreçleri üzerindeki yetkilerini kullanabilir (daha fazla bilgi için Eylem Maddesi 3.4'e bakınız). Meksika'da, Ulusal Seçim Enstitüsü ve Federal Seçim Mahkemesi de dahil, çeşitli devlet kurumları, 2016 yılında "Siyasette Kadınlara Yönelik Şiddetle İlgilenmeye Yönelik Protokolü" yayınlamıştır. Belge, siyasette kadınlara yönelik şiddetin ne olduğunu tanımlamakta, mağdurların haklarını ayrıntılı bir şekilde izah etmekte ve farklı devlet kurumları için özel sorumluluklar oluşturmaktadır. Meksika'nın SYO'su eğitim kampanyaları düzenlemeli, veri toplamalı ve yayınlamalı, parti belge ve uygulamalarının siyasette kadınlara yönelik şiddeti desteklememesini sağlamalı ve parti finansmanının adil dağılımını denetlemelidir. Federal Seçim Mahkemesi ve Seçim Suçlarına yönelik Federal Savcılık davalara bakıp hükme bağlayabilir ve ikincisi, kendi yetki alanı dışındaki davaları başsavcılığa iletir.³²⁶

4.6. POLİS VE GÜVENLİK GÜÇLERİYLE BİRLİKTE ÇALIŞMAK

Polis ve güvenlik güçlerinin seçim döngüsü sırasında kamu güvenliğini sağlamada oynayacakları temel rolleri olabilir; bununla birlikte, SKYŞ ile ilgili görevleri en çok erken seçim sürecinde görünür olmaktadır. Seçim güvenliğine yönelik operasyonel planlama, ister seçmen ister adaylar olarak olsun kadınların seçim süreçlerine tam katılımını engelleyebilecek güvenlik risklerini değerlendirmek ve bunlara müdahale etmek için gereklidir. Kırsal kesimdeki kadınlar için güvenlik risklerinin belirlenmesi gibi, toplumsal cinsiyete özgü güvenlik risklerinin değerlendirilmesi de polis veya askeri planlamanın odağı olabilir. BM Barışgücü Harekat Departmanı tarafından belirtildiği gibi, "seçim güvenliğinin sağlanması için karma askeri ekiplerin görevlendirilmesi, seçimler sırasında belirli güvenlik kaygılarına sahip kadın personele daha kolay şekilde yaklaşabilecek kadın seçmenlere erişmeyi kolaylaştırabilir." Benzer şekilde, kadın adaylara yönelik güvenlik tehditlerinin risk oluşturduğu ülkelerde, "seçimlere yönelik güvenlik planlaması hem kadın hem de erkek adaylar için güvenlik risklerinin değerlendirmesini de dahil edebilir."³²⁷

326 La República (Peru), 2016.

327 DPKO, 2010. "DPKO/DFS Guidelines: Integrating a Gender Perspective Into the Work of the United Nations Military Peacekeeping Operations."

Polis kuvvetlerinin SKYŞ'yi ele almak için gerçekleştirebileceği belirli eylemler arasında aşağıdakiler yer almaktadır:

- SKYŞ'yi göz önünde bulunduran yeni çalışma biçimleri ve değerlendirme yöntemlerinin kabul edilmesi;
- Daha fazla kadın görevlinin işe alınması ve kadınlara yönelik polis davranışlarının bildirilmesine kadınların dahil edilmesi;³²⁸
- Toplumsal cinsiyetten sorumlu kişilerin belirlenmesi ve toplumsal cinsiyet masaları oluşturulması ve SKYŞ davalarının onlara yönlendirilmesi;
- Tanımlanan fail(ler) in kovuşturulmasının ve uygun bir şekilde cezalandırılmasının ve SKYŞ ihlallerine

dahil olan savunma ve güvenlik kuvvetlerinin görevden alınmasının sağlanması;

- SKYŞ fiillerine yönelik hızlı, eksiksiz ve bağımsız bir soruşturma yapılmasının sağlanması;
- Şiddete maruz bırakılan kadınlara sağlık, psiko-sosyal, güvenlik/polis ve hukuk sektörlerinden bilgi ve destek hizmetleri sağlanması;³²⁹
- SKYŞ meseleleri de dahil, toplumsal cinsiyete duyarlılık hakkında farkındalığı artırmak için polise eğitim verilmesi;
- Toplumsal cinsiyet perspektifinin savunma ve askeri kurumların araştırma, politika ve uygulamalarına dahil edilmesi.³³⁰

SKYŞ EĞİTİM GİRİŞİMLERİ HAKKINDA POLİS VE GÜVENLİK GÜÇLERİYLE ÇALIŞMA

Kenya: UNDP desteğiyle BM Kadın Birimi-Kenya, kadınlara yönelik şiddeti raporlama, buna müdahale etme, bunu soruşturma ve kovuşturmaya yönelik mevcut protokol ve önlemleri kullanarak SKYŞ mağdurlarını desteklemek için "yükümlülük sahipleri"nin -insan haklarına saygı göstermek, bunu teşvik etmek ve gerçekleştirmek ve insan hakları ihlallerinden uzak durmak için belirli bir yükümlülüğü veya sorumluluğu olanlar- kapasitesini artırmak için bir eğitim kolaylaştırıcıları kılavuzu (2017 taslağı) geliştirmiştir. 2007 yılında Kenya'da yaşanan seçim sonrası şiddet sırasında kadın ve kız çocuklarının maruz bırakıldığı TCDS'ye yönelik bir müdahale ve aynı zamanda ülkedeki kapsamlı KYŞOK girişimlerinin bir parçası olarak oluşturulan kılavuz, (i) "kanıt yönetimi zinciri"ndeki boşlukları ele almaya, (ii) mağdurlara yönelik hem yasal çerçeve hem de adalet erişim hakkında farkındalık yaratma ve (iii) ilgili kurumlar tarafından SKYŞ'ye uygun müdahaleler hakkında uygulamaya yönelik rehberlik sunmaya yönelik genel bir eğitim çerçevesi sunmaktadır. Mağdur merkezli yaklaşımı, SKYŞ ile ilgili açıklamaların nasıl ele alınacağı ve etkilenenlere doğrudan nasıl destek verileceği gibi karmaşık meseleleri kapsamaktadır. Bu kılavuz aynı zamanda Kenya'nın ilgili yasal çerçevesi hakkında bilgi bakımından zengindir ve sağlık, güvenlik ve adalet sektörünün seçimlerde cinsel ve cinsiyet temelli şiddet olaylarına müdahalelerine ilişkin ayrıntılar sunmaktadır.³³¹

Tanzanya: Tanzanya Polis Gücü'nden Kadın Polis Memurları Ağı ortaklığında ve Demokratik Güçlendirme Projesi'nin bir parçası olarak -UNDP'nin BM Kadın Birimi ve UNESCO ile birlikte uyguladığı ortak bir program- BM Kadın Birimi ve UNDP ülkenin 2015 yılı seçimlerinden önce "Toplumsal Cinsiyet, İnsan Hakları ve Seçimlerde Polisin Rolü" hakkında bir eğitim kılavuzu oluşturmuştur. Kılavuz, seçim kampanyaları sırasında oluşabilecek farklı şiddet biçimleri ve bunların erkek ve kadınları ve sosyal grupları nasıl etkilediği hakkında bileşenleri kapsayan bir müfredattan oluşmaktadır. Polis ve güvenlik güçlerine yönelik eğitim, SKYŞ'yi ciddiye alma konusundaki yasal yükümlülüklerini güçlendirmiş ve uygun şekilde nasıl müdahale edileceği hakkında rehberlik sunmuştur. Eğitici eğitimi yaklaşımı, ülke genelinde 6.000 polis memuru yetiştiren 103 polis memurunu yetiştirmiştir. Program ayrıca Tanzanya Polis Gücü'nün, kadınlara yönelik şiddeti ve kırılgan grupları Oluş Sıklığı Raporlama ve Müdahale Sistemine entegre etmesine de destek vermiştir. Bu, Kadın Polis Memurları Ağı ortaklığında oluşturulan SKYŞ tipolojisi ve TCDS kontrol listelerine dayanarak seçimler sırasında şiddet olaylarına hızlı müdahaleyi kolaylaştıran mevcut bir BT sistemidir.³³²

328 UNDP/UNIFEM, 2007. "Policy briefing paper: Gender Sensitive Police Reform in Post Conflict Societies"; UNDP, 2012.

329 Mevcut yayın, başka yerlerde mevcut olan kapsamlı kaynaklar olduğu için temel hizmetlerin sağlanmasını kapsamamaktadır. Örneğin bakınız, *Essential services package for women and girls subject to violence*, <http://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2015/12/essential-services-package-for-women-and-girls-subject-to-violence>

330 UNDP, 2005. *Gender Mainstreaming in Practice: A Handbook*. 2nci baskı. s.125

331 BM Kadın Birimi vd. 2017. *Electoral Gender Based Violence Training Facilitators Manual*, uyarlanmış taslak çalışma kılavuzu.

332 Negrao, 2017.

4.7. SEÇİM SONRASI DÖNEM

Görevli ve yetkili olduğu durumlarda, SYO'lar (ve seçim mahkemeleri) seçimlerin sona ermesini takiben SKYŞ önleme ve azaltma çabalarına devam edebilir. Bu, (görevlerinin izin verdiği şekilde) soruşturmalar başlatılmasını ve SKYŞ faillerine karşı yaptırımların uygulanmasını gerektirebilir. Davalarda, SYO'lar kanıt sağlayarak veya çatışma yönetimi ve diğer seçim adalet stratejilerini destekleyerek rol oynayabilir. Örneğin, Zambiya'da Seçim Komisyonu, Ulusal Çatışma Yönetimi Komitesi ve bağlı Bölge Çatışma Yönetimi Komiteleri dahil Çatışma Yönetimi Komiteleri kurmuştur.

Ulusal Çatışma Yönetimi Komitesi, kadın adaylar ve seçmenlerin öne sürdüğü şikayetleri dinlemek için hem devlet hem de devlet dışı paydaşları temsil eden 24 kişiyi bir araya getirmektedir. Komite oturumlarını takiben Komiteler, SKYŞ veya diğer seçim ihlalleri durumunda faillere ceza vermeye karar verebilir.³³³

Seçim sonrası adalet çalışmasına ek olarak, SYO'lar, SKYŞ meselelerinin seçim sonrası incelemelere dahil edilmesini ve bu incelemelerde rapor edilmesini sağlayabilir. SYO'lar ayrıca gelecekteki eğitim ve öğretim programlarında kullanılacak şiddet olayları hakkında veri izleme ve toplama projelerine de devam edebilir. Bu araştırmanın bir kısmı, SYO'nun SKYŞ önleme alanındaki geçmiş performansı ve iyileştirme stratejileri ile ilgili bir incelemeyi içermelidir.

SKYŞ'yi azaltabilecek seçim düzenlemelerinin özeti:

Seçim Öncesi Aşama	Seçim Aşaması	Seçim Sonrası Aşama
<ul style="list-style-type: none">• SYO'ların şiddet denetimi veya risk analizlerinin SKYŞ değerlendirmelerini içermesini sağlaması• SYO personelinin SKYŞ ve müdahaleler hakkında eğitilmesi• Aile halinde oy vermeyi azaltacak önlemlerin benimsenmesi• Oy kullanma gizliliği ve aile halinde oy verme hakkında farkındalık yaratılması dahil seçmen eğitimine SKYŞ'nin dahil edilmesi• SYO bünyesinde SKYŞ ve toplumsal cinsiyet kaygılarını ele almakla görevli ilgili birim kurulması• Kadın adaylara yönelik koruma sağlanması• SKYŞ hakkında polis ve güvenlik güçlerinin eğitilmesi• Liderlik pozisyonları dahil polis kuvvetlerinde kadın sayısının artırılması	<ul style="list-style-type: none">• Seçmenlere yönelik oy gizliliği düzenlemelerinin göz önünde bulundurulması• SKYŞ'ye duyarlı seçim günü lojistik planlaması yapılması (toplumsal cinsiyete göre ayrılmış verme merkezleri, yüksek riskli alanlarda kadın güvenlik görevlileri/ hassaslaştırılmış polis güçleri, SKYŞ'ye karşı hassaslaştırılmış sandık çalışanları)• Şiddet veya aile halinde oy kullanma baskılarının azaltılması gerektiğinde toplumsal cinsiyete göre ayrılmış oy verme merkezleri oluşturulması• Sadece kadınlara yönelik oy verme merkezlerinde kadın polis memurlarının görevlendirilmesi• Seçim çalışanlarının korumasının sağlanması	<ul style="list-style-type: none">• Seçim sonrası yapılacak incelemenin toplumsal cinsiyet boyutu olması• toplumsal cinsiyete dayalı suç ihlallerinin uygulanması

333 UNDP, 2012. Ayrıca bakınız http://www.elections.org.zm/conflict_management.php

EYLEM MADDESİ 5:

SKYŞ'NİN ÖNLENMESİ VE AZALTI MAS I İÇİN SİYASİ PARTİLERLE İŞBİRLİĞİ YAPILMASI

Birçok ülkede kadınların siyasi katılımı konusundaki en büyük zorluklardan biri, seçim için aday olduklarında ve kampanya düzenlediklerinde kadınların karşılaşılabileceği tehditler ve şiddettir. Siyasi partiler, seçimlerde kadınlara yönelik şiddetin en yaygın failleridir, bu yüzden söz konusu şiddetin azaltılması ve önlenmesinde temel bir rol oynamaktadırlar.³³⁴ Kısım A'da tartışıldığı gibi, siyasi partiler, kadın parti üyeleri ve muhalefet partilerindeki kadınlara yönelik hem SKYŞ uygulayabilir hem de ona karşı koruyabilirler. Siyasi partilerin SKYŞ'yi ele almak ve kadının güçlenmesini desteklemek için alabileceği bir çok önlem bulunmaktadır.

SKYŞ'nin ele alınması temel kuruluş belgeleri düzeyinde ve liderlikleri içinde iç parti taahhüdü ile bağlamalıdır. Siyasi partilerle ilgili yasal çerçeve ve yönetim belgeleri, üyelerine karşı veya onlar tarafından uygulanan her türlü SKYŞ'yi kesin olarak reddetmelidir. İhlaller zamanında ve anlamlı bir şekilde cezalandırılmalıdır. Parti kadın kanadı gibi özel birimler meseleye yönelik tetikte olmalı ve düzenli olarak ona yönelik inceleme yapmalıdır. Parti kayıtları, gelecekte bunu önlemek ve kadınları korumak için SKYŞ fiillerini belgelemeye çalışmalıdır. Siyasi partilerin kadınları SKYŞ'ye karşı korumak için dahil olabilecekleri birçok alan varken, en önemlilerinden bazıları şunlardır:

- Aday ve destekçilerin kanunlaştırılmış davranış kuralları ile uyumlu olmasının sağlanması;
- İç parti yönetmeliklerinde SKYŞ'nin ele alınması ve uygulamanın izlenmesi;
- Aday belirleme süreçleri sırasında SKYŞ'nin önlenmesi;

- Kadın adayların siyasi finansmana erişiminin sağlanması;
- Parti üyeleri arasında SKYŞ eğitimi ve duyarlılaştırmanın sağlanması;
- Parti izleme faaliyetlerine SKYŞ'nin dahil edilmesi;
- Seçilmiş görevlerdeki kadınları desteklenmesi ve zorla istifaların önlenmesi; ve
- Şiddete maruz bırakılan kadınlara, haklarının yanı sıra sağlık, psikososyal, güvenlik/polis ve yasal sektörler dahil mevcut ulusal ve yerel destek kaynakları ve hizmetler hakkında bilgi verilmesi.

5.1. DAVRANIŞ KURALLARINA UYMA

Eylem Maddesi 3'te tartışıldığı gibi, seçim Davranış Kuralları, kampanya süresi boyunca parti liderleri, görevlileri, adayları, üyeleri ve temsilcilerinin davranışlarını düzenlemek için önemli bir araçtır. Davranış kuralları SKYŞ'ye yol açan siyasi davranışları yasaklamak için siyasi partiler, bağımsız adaylar, koalisyonlar ve hareketler dahil bir dizi seçim paydaşına uygulanabilmektedir.³³⁵ Davranış Kurallarının şartları, mevzuatta zorunluluk getirilebilen veya gönüllü olarak kabul edilebilecek bir siyasi anlaşmayı ifade etmektedir.

Uluslararası ve bölgesel kuruluşlar ayrıca seçim Davranış Kurallarına ilişkin çok partili anlaşmaların hazırlanmasında da önemli bir rol oynayabilir.

Güney Afrika'da, Afrika'daki Sürdürülebilir Demokrasi Enstitüsü, seçimlerden önce parti kuralları üzerinde

334 Bardall/IFES, 2011.

335 UNDP, 2012.

fikir birliği sağlamak için tarafları bir araya getirerek çeşitli ülkelere destek sağlamıştır. 2008 yılında NDI, 41 siyasi parti tarafından kabul edilen parti Davranış Kurallarının kabulü için Gine'de görüşmelere ve geliştirme çalıştaylarına öncülük etmiştir. "Kural oluşturmaya yönelik bu katılımcı yaklaşım, parti temsilcilerinin neredeyse yüzde 87'sinin kuralın barışçıl seçimlere elverişli olacağına dair güven belirtmesine neden olmuştur."³³⁶

Siyasi parti liderleri, seçim şiddetini azaltmak ve bu mesajı parti üyelerine iletmek için seçim davranış kurallarının hükümlerine uyma niyetlerini ifade edebilirler. Gerekirse, partiler davranış kurallarına uymayan parti destekçileri veya adaylarına yaptırım uygulamayı düşünebilirler.

Örneğin, **Güney Afrika'da**, 2016 yılında yapılan belediye seçimleri öncesinde, Meclis'te temsil edilen

13 siyasi partinin lider ve temsilcileri "kendilerini, partilerini, adaylarını ve üyelerini 2016 yılı Belediye Seçimlerinde Seçim Davranış Kuralları hükümlerine uymaya adanmıştır."³³⁷ Parti liderleri taahhüdü imzalarak diğer şeylerin yanı sıra aşağıdakileri taahhüt etmiştir:

- Seçimlere adaylığını koyan diğer tüm partilere karşı bir hoşgörü kültürünü güçlendirecek şekilde partilerine öncülük etmeyi;
- Parti listelerindeki tüm adaylara danışmanlık yapmayı ve tavsiyede bulunmayı, böylece her aday sırayla bir azami tolerans mesajı yayacaktır;
- Partilerin destekçilerini veya halkı hoşgörüsüzlük fiilleri işlemelerine veya diğer kısıktıcı fiillerde bulunmalarına neden olma etkisine sahip konuşmaları kullanmaktan veya fiillere katılmaktan vazgeçirmeyi.³³⁸

DAVRANIŞ KURALLARI ÖRNEKLERİ

Liberya'da, Ulusal Seçim Komisyonu Davranış Kuralları hazırlamak için çeşitli siyasi partilerle birlikte çalışmıştır. Amaçlardan biri "kadınların şiddet, korkutma ve dolandırıcılık yoluyla ötekileştirilmesinden" kaçınmak olmuştur. Partiler "ayırım gözetmemeye prensibi, küfürlü-kaba konuşma kullanmama ve cinsiyet ve toplumsal cinsiyet temelinde tahrik etmemeyi" kabul etmiştir.³³⁹

Makedonya'da, siyasi partiler 2006 yılında Davranış Kurallarını kabul ederek partilerin:

- "seçimler sırasında kadınlar ve diğer azınlık grupları dahil vatandaşların tam katılımını kolaylaştıracığını;
- kadınlar ve diğer azınlık grupları dahil vatandaşların tüm kampanya etkinliklerine serbestçe erişimlerini sağlayacağını;
- genel olarak, vatandaşları belirli bir siyasi parti veya adayı desteklemeye zorlamaktan uzak duracağını veya kendi serbest seçimleri doğrultusundan aksi bir şekilde herhangi bir siyasi faaliyete dahil olmaları veya herhangi bir siyasi faaliyetten uzak durmaları için zorlamayacağını;
- tek-kiş-i-tek-oy evrensel kavramını destekleyeceğini ve vekaleten oy kullanmayı önlemeye çalışacağını belirtmiştir."³⁴⁰

336 Bu paragrafın uyarlandığı kaynak: UNDP, 2012.

337 Güney Afrika Hükümeti, 2016. "Electoral Commission on signing of Electoral Code of Conduct by national political parties" 16 Mayıs.

338 a.g.e.

339 DPKO/DFS-DPA, 2007.

340 NDI. "Republic of Macedonia: Code of Conduct of Political Parties for Free and Fair Parliamentary Elections."

5.2. PARTİ İÇTÜZÜKLERİNDE SKYŞ'NİN ELE ALINMASI VE UYGULAMANIN İZLENMESİ

Siyasi partilerin iç işleyişi ve işlemleri, anayasa, seçim hukuku veya siyasi parti hukuku gibi yasal düzenlemelere ve daha yaygın olarak, parti içtüzüklerine tabidir. Bir siyasi partinin resmi belge ve beyanları, yalnızca parti ile ilgili bir vizyon sağlamak için değil, aynı zamanda toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik çerçeveyi güvence altına almayı da içerebilecek olan bu vizyonu sağlamlaştıracak kurallar koymak için de önemlidir.³⁴¹ Parti adayları ve parti destekçileri dahil siyasi partilerin SKYŞ'yi azaltmak ve ele almak niyetleriyle ilgili güçlü ve net bir beyanı garantiye almak amacıyla parti kurallarını değiştirmesi önemli bir adımdır.

Partiler ayrıca içtüzüklerin, yürürlükte olduğu halde, SKYŞ'yi önlemek için seçim kanunu ve ulusal mevzuattaki hükümlerle aynı doğrultuda olmasını da sağlayabilirler.

Parti yönetmeliklerinde SKYŞ ile ilgili bir beyanın kabul edilmesi önemli bir ilk adımken, parti üye ve adaylarının uyumunun izlenmesi ve SKYŞ olaylarının kaydedilmesi esastır. 2016 tarihli *Siyasi Taciz ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hakkında ADÖ Bildirgesi* eğitim verme ve farkındalık yaratma yoluyla da dahil "siyasette kadınlara yönelik şiddeti önlemek, cezalandırmak ve ortadan kaldırmak için kendi iç araç ve mekanizmalarını oluşturmalarını" öneren, siyasi partilere yönelik bir eylem maddesi içermektedir.³⁴²

Bu, partinin kadın kanadı veya benzeri bir kurum tarafından yapılabilir. Kadın kolları, kadınların parti bünyesinde ve genel olarak siyasi süreç içindeki temsilini ve katılımını güçlendirmeyi ve de ayrıca parti gündemindeki sık karşılaşılan sorunlara çözüm aramayı amaçlayan parti bölümleridir.³⁴³ Yazılı hukuk ve yönetmeliklerinde toplumsal cinsiyet eşitliğini ele almanın yanı sıra, **Kosta Rika**'daki Vatandaş Hareke-

ti Partisi, ilgili yönetmeliklerin nasıl uygulandığını izlemek, rapor etmek ve buna dair tavsiyede bulunmakla görevlendirilen bir Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Savcılığı kurmuştur.³⁴⁴

5.3. ADAY BELİRLEME SÜRECİ SIRASINDA SKYŞ'NİN YASAKLANMASI

Seçimle gelinen bir görev için adaylığını koyma kararı, siyasi istekler için en önemli ve en zor karardan biridir. Özellikle kadınlar için, SKYŞ'nin etkileri aday belirleme sürecinde açıkça ön plana çıkabilir. Kadınların kendilerini aday olarak gösterebilmeleri için güvenli ve tacizden arınmış bir ortam yaratmak çok önemlidir ve siyasi partiler bünyesinde SKYŞ ile mücadele etmek için her türlü çaba gösterilmelidir. Kadınların seçimlere katılımını etkileyen temel etmenlerden biri, aday belirleme aşamasında kendini aday gösterme motivasyonudur. Kadınlar aday belirleme döneminde kendilerini aday olarak göstermemeleri ve sonunda adaylıklarını çekmeleri için taciz edilebilir, hakarete uğrayabilir, korkutulabilir veya tehdit edilebilir.

Bazı partiler açıkça kadın adayları reddetmiştir; **Pakistan**'ın Kuzeybatı Sınır İli'nde, örneğin, kadınlar oy verme veya ilk seçimlerde adaylığını koyma konusunda zorla engellenmiştir. Durum öyle kötüleşmiştir ki, beş büyük siyasi partinin, kadınların adaylık başvurusu yapmalarına ve seçimlerde oy kullanmalarına izin vermeyeceklerini belirten anlaşmaları, yasal olarak imzalamalarına kadar varmıştır. UNDP'ye göre, "imza koyanlar, adaylık başvurusu yapmış 25 kadın adayı çekilmeleri için zorlayan bir kampanya başlatmakla tehdit etmiş ve sivil toplum kuruluşlarını kadınları harekete geçirmeyi ve seçimlere katılmalarını desteklemeyi durdurmaları konusunda uyarmıştır... Sonuç olarak, kadın adaylar ve aileleri taciz edilmiş ve adaylıklarını koymaktan çekilmeleri için baskıya uğramıştır."³⁴⁵

341 UNDP/NDI, 2012. Empowering Women for Stronger Political Parties: A Guide to Promote Women's Political Participation.

342 MESECVI, 2015.

343 iKNOWPolitics, 2007. Consolidated Response on Establishing Women's Party Sections.

344 Beatriz Llanos and Kristen Sample, 2009. From Words to Action: Best Practices for Women's Participation in Latin American Political Parties, International IDEA.

345 BM Kadın Birimi Pakistan, 2016.

Partiler, parti kurallarında aday belirleme kurallarını açıkça belirtmeyi sağlayarak kadın adaylar üzerindeki usulsüz etkiye yönelik fırsatları azaltabilir. "Kadınlar için, kadınların temsil edilmesini güvence altına alan kuralları dahil eden bürokrasiye dayalı sistemler önemli bir avantajdır. Kurallar yazılı olmadığına, iktidarla ilgili yetkili çevrelere müdahale etmek için bir strateji üretmek ve uygulamak daha da zor hale gelmektedir ve kurallar uygulanmadığında hesap verebilirlik mevcut olmamaktadır."³⁴⁶ Zayıf iç örgütlenmeye ve belirsiz aday belirleme kurallarına sahip siyasi partilerde, parti adaylığındaki boş yerlere ilişkin rekabet şiddetli olabilir ve kadınların fırsatlarını sınırlandırabilir. Tercihen, aday belirleme süreçleri hem resmileşmiş hem de şeffaf olmalıdır, bu da hem temsil hem de rekabette daha fazla adillığe imkan sağlayacaktır.³⁴⁷

Siyasi parti liderleri, parti üyelerine şiddetin hoş görmeyeceğine dair net talimatlar vererek, ilgili yaptırımları kabul ederek ve bunların uygulanmasını sağlayarak aday seçim sürecinde veya parti ön seçimlerinde şiddet ve korkutmayı azaltmaya da yardımcı olabilir.

5.4. SİYASİ FİNANS

Esasında kadınları siyasete girmekten vazgeçiren en büyük etkenlerden biri siyasi finansmana erişimdir. Fon eksikliği, kadınların kendi siyasi partileri bünyesinde adaylıklarını güvence altına almak için bir para toplamalarını engelleyebilir ve aynı zamanda da, eğer gerçekten seçimler için adaylıklarını koymak için seçildiler ise, kampanya faaliyetlerini ağır şekilde kısıtlayabilir. Bu, genelde kadınlar erkeklerle göre eşit olmayan ve daha düşük ekonomik fırsatlara ve statüye sahip olduklarından dolayı belirli bir zorluk olabilir. Ayrıca, toplumsal cinsiyete dayalı sosyalleştirme genellikle kendi adına fon toplama becerilerini öğrenme konusunda kadınların cesaretini kırmaktadır.³⁴⁸ Siyasi kampanyalar büyük ölçüde fon mevcudiyetine bağlı olduğundan, finansmana erişim eksikliği ve aile ve erkek aile reislerine eko-

nomik bağımlılık kadın isteklilerin siyasi görevlere yönelik adaylıklarını koyma -tek başına seçilmek kabiliyetlerini büyük ölçüde kısıtlayabilir.

Söz konusu erişim kadınlar için eşleri veya aile üyeleri tarafından engellendiğinde veya aile üyeleri bağımlılığı güçlendirmek veya görev için adaylıklarını koymalarını zorla önlemek için bir kadının finansal kaynaklara erişimini açıkça alıkoyduğunda, ekonomik SKYŞ ortaya çıkmaktadır. Bu amaçla, "ekonomik zarar, zorlama veya kötü muamele, seçim davranışı veya tercihlerini etkilemek için kullanıldığında seçim şiddeti olarak sınıflandırılabilir."³⁴⁹

SKYŞ'nin ekonomik biçimleri, aday gösterme ve belirleme sürecinde özellikle yaygın olmaktadır. Hırsızlık, bir eşin kaynak edinmesini önleme, kadınların temel mallara yönelik giderlerini zorla sınırlama, bir eşin kaynaklarını rızası olmadan harcama/ borç yaratma veya bir eşin kampanya finanse etmek için iş aramasını engellemeyi içerebilir. "Geleneksel, ataerkil hanelerde, kadınların siyasi katılımı, veya hatta farklı siyasi görüşlerin ifade edilmesi, işgücü yükünü artırarak, maddi ödenekler kesilerek, gelin çeyizleri veya hanehalkı içindeki yiyecek paylarının azaltılmasıyla cezalandırılabilir."³⁵⁰

Aday belirleme ve kampanya düzenleme sırasında SKYŞ'nin ekonomik biçimlerinin önlenmesi hem kamusal hem de özel alanlarda yapılmalıdır. Parti kassası ve kamuya açık fonlar aracılığıyla kadın aday ve isteklileri açıkça finanse etmek bir yaklaşımdır; aynı şekilde, potansiyel kadın adayların kampanyalarını finanse etmelerine yönelik maliyet ve seçenekleri anlamaları konusunda eğitmek bu boşluğun üstesinden gelmeye yardımcı olabilir. Ek olarak, siyasi partilerin aday belirleme ve seçimine yönelik açık kuralların kabul edilmesi, kampanya finansmanının kadın adaylar üzerindeki etkisinin azaltılmasına katkıda bulunabilir.

346 UNDP/NDI, 2011.

347 a.g.e.

348 Ballington ve Kahane, 2014.

349 Bardall/IFES, 2011.

350 Adams vd., 2008; Saunders, 2006 in Bardall/IFES, 2011.

KADIN ADAYLAR İÇİN FİNANSAL ALANIN DENGELENMESİ İLE İLGİLİ ÖRNEKLER

- **Kanada’da**, Liberal Parti, kadın adayların parlamentoya seçilmelerine yardımcı olmak için para toplanıp kadınlara harcanmasına yönelik parti mekanizması olan Judy LaMarsh Fonu’nu kurmuştur. Liberal Parti, paranın nasıl harcılandığı ve fon alma konusunda hangi kadın adaylara öncelik verildiği üzerinde doğrudan kontrol sahibidir.³⁵¹
- **Kosta Rika ve Panama’daki** bazı siyasi partiler, mali kaynakların, eğitimleri de dahil kadınların faaliyetlerine tahsis edilmesine dair zorunluluk getirmiştir. Partilerin kadın kolları da bu alanda liderlik sağlamaktadır.³⁵²
- **Nikaragua’da**, “Partido Liberal Constitucionalista’nın kadın komisyonu kadınlara yönelik liderlik okulu oluşturmuştur, ve Partido Frente Sandinista de Liberación Nacional da ayrıca kadınları eğitmek ve seçim faaliyetlerini organize etmek amacıyla kadın örgütleriyle beraber çalışmak için mekanizmalar oluşturmuştur. Parti, devlet sübvansiyonlarının yüzde 30’unun kadınların siyasi eğitimine tahsis edilmesi gerektiğini tespit etmiştir.”³⁵³
- **Haiti’de**, siyasi partiler, listelerinin en az yüzde 30’unun kadın olması durumunda, indirimli aday başvuru ücreti ödemektedir. Ayrıca, kadın ve erkek siyasi isteklilerin eşitsiz ekonomik statüsü ve erişimini telafi etmek amacıyla siyasi partileri temsil eden kadın adaylar için ücretler oldukça düşüktür.³⁵⁴

5.5. SKYŞ EĞİTİMİ VE DUYARLILAŞTIRMA

Kampanya dönemi, kadınların kitle ile iletişim kurmaları, itibarlarını oluşturma, isim tanınırlığı kazanmaları ve siyasi etkinlik düzenlemeleri için güvenli alanlar sağlamalıdır. Kadınlara yönelik aday eğitimi, SKYŞ’yi müfredata dahil etmelidir; böylece kadın adaylar, SKYŞ’nin aldığı çeşitli biçimleri ve bununla mücadele edebilecek araçları tanımaktadır. Ayrıca, destekçilerinin kayıt olmalarını ve Seçim Gününde ortaya çıkmalarını sağlamak için seçmen eğitimi gerçekleştirmek siyasi partilerin menfaatindedir.³⁵⁵ Siyasi partiler SKYŞ’nin varlığı ve biçimleri hakkında destekçileri duyarlılaştırma ve parti tarafından SKYŞ’nin hoş görülmeceğini bildirme fırsatı sunan seçmen bilgilendirme kampanyaları yürütmek için büyük miktarda para ve zaman harcamaktadır. Seçmen bilgilendirme kampanyaları, kadınların oylarının bir bütün olarak toplum için önemini vurgulamalı ve şiddet ve korkutma korkusu olmadan, seçmen ve adaylar olarak eşit şekilde katılma hakkını belirtmelidir. Söz konusu erişim, uygulanabildiği yerde, aile halinde oy

kullanma uygulamalarının varlığını da vurgulayabilir ve aile halinde oy kullanma baskılarıyla mücadele etme aracı olarak oy gizliliğini de belirtebilir.

Siyasi parti erişim ve eğitimleri, mesajları her ülkedeki belirli bağlam, kültür, okuryazarlık düzeyleri ve siyasi duruma uyacak şekilde uyarlamalıdır. Güvenli ve kadınların korkutulmadıklarını hissettikleri bir öğrenme ortamı sağlamak önemlidir. Gerekirse, sadece kadınlar için eğitimler göz önüne alınabilir. Bazı toplumlarda, kadınlar erkeklerden ayrıştırılabilir ve farklı hareket ve eğitim özgürlüğü seviyelerine sahip olabilir.³⁵⁶ Tüm seçmen eğitimi ekipleri kadınları dahil etmeli ve gerekirse tamamen kadınlardan oluşmalıdır.³⁵⁷

5.6. SKYŞ’NİN PARTİ İZLEME FAALİYETLERİNE DAHİL EDİLMESİ

Siyasi partiler, oylama sürecini yakından izleyerek ve usulsüzlükleri kontrol ederek bir gözetim işlevi üstlenmeye ilgili önemli bir göreve sahiptir. Oy satın

351 UNDP/NDI, 2011.

352 Ballington ve Kahane, 2014.

353 a.g.e.

354 a.g.e.

355 UNDP/NDI, 2011.

356 Alıntılındığı kaynak: DPKO/DFS, 2007. s. 28. UNDP/NDI, 2011.

357 a.g.e.

alma, seçmenlerin korkutulması, oy sahteciliği ve yetersiz örgütlenme seçimlerin bütünlüğünü zayıflatmaktadır. Kötü güvenlik, özellikle de çatışma sonrası seçimlerde yaygın olan TCDŞ tehdidinin yüksek olduğu yerlerde kadın seçmenleri ve adayları erkeklerden farklı şekillerde etkileyebilir.³⁵⁸

Siyasi partiler, seçmenlerin korkutma olmaksızın oy kullanabilmelerini sağlamak için kayıt ve oy kullanma süreçlerini parti temsilcileri ve gözlemcileri vasıtasıyla izlemektedir.³⁵⁹ Bu faaliyet, elbette SKYŞ vakalarının izlenmesini, ve bunun yanında, izleme yöntemlerinde toplumsal cinsiyet perspektifinin bulunmasını içerebilir. Örneğin gözlemciler, aile halinde oy kullanma, şiddet ve korkutmaya ilişkin sorular veya kadınların seçimlere özgürce katılmasını etkileyen diğer ihlaller hakkında sorular içeren kontrol listelerini doldurabilirler.³⁶⁰

Siyasi partiler parti temsilcilerini işe alma ve eğitim sorumluluğuna sahiptir ve partiler bu gözetim görevini yerine getirmek için kadınları işe almaya çalışabilirler. Bu, sadece kadınlara yönelik oy verme merkezlerinde önemlidir. Söz konusu oy verme mer-

kezlerinde erkeklerin mevcudiyeti kadın seçmenleri korkutması durumunda yasaklanabilir. Parti gözlemcilerinin mevcudiyetinin başka yararları da olabilir; sadece oy kullanırken kadınların güvenliğini sağlama konusundaki görünürlükleri ile katkıda bulunarak değil, aynı zamanda kendi parti destekçilerini, onların seçmenleri korkutmaya dahil olmamalarını sağlayarak veya söz konusu olayları bildirerek, kontrol altında tutabilirler.³⁶¹

5.7. SEÇİLMİŞ KADINLARIN DESTEKLENMESİ

Güvenli siyasi katılımın sağlanması seçim süreciyle sınırlı değildir. Seçilmiş kadınların ve siyasi görevlerde bulunan kadınların yüksek devir oranlarına ve istifalara yol açan şiddet ve korkutmaya mücadelesinde çaba sarf edilmesi gerekmektedir. Siyasi partiler, seçilen parti grubunun, kadın temsilcileri etkilemek için şiddet potansiyelinin farkında olmasını sağlamada ve kadınların erkekler lehine koltuklarından istifa etmeleri için kendi düzeylerinde baskı görmemelerini sağlamada rol oynamaktadır.

SKYŞ'yi azaltmak için siyasi partilerin atabileceği adımlar özeti:

Seçim Öncesi Aşama	Seçim Aşaması	Seçim Sonrası Aşama
<ul style="list-style-type: none">Kanunlaştırılmış davranış kurallarına uyma ve parti üyelerinin duyarlaştırılmasıSKYŞ'yi ele almak için parti yönetmelikleri ve tüzüklerinin güncellenmesiSKYŞ hakkında parti politikası ve uygulamalarının izlenmesi ve uygulanmasıŞeffaf aday seçim kuralları ve siyasi finansmana erişiminin sağlanmasıSKYŞ meselesinin eğitimlere ve seçmen erişim materyal ve çalışmalarına katılması	<ul style="list-style-type: none">SKYŞ'yi izlemek için parti görevlileri/gözetmenlerin eğitilmesiSiyasi parti görevlileri olarak daha fazla kadının işe alınması ve görevlendirilmesi	<ul style="list-style-type: none">Seçilmiş kadın temsilcilerinin görevlerinde desteklenmesinin sağlanmasıHiçbir kadının, erkeklerin lehine görevlerinden istifa etmeye zorlanmamasının sağlanması

358 Alıntılanıldığı kaynak: DPKO/DFS, 2007. s. 31. UNDP/NDI, 2011.

359 UNDP/NDI, 2011.

360 OSCE/ODIHR, 2004. s. 40.

361 Bu kısım UNDP/NDI, 2011 kaynağında yayınlanmıştır.

EYLEM MADDESİ 6:

FARKINDALIK YARATILMASI VE NORMLARIN DEĞİŞTİRİLMESİ

Nihayetinde, kamuoyu -ve bireyler- toplumları nasıl etkilediğini, kadınların insan haklarını nasıl azalttığını ve demokratik süreci nasıl bozduğunu anlamadıkça, SKYŞ ortadan kaldırılamaz. Çeşitli aktörler, SKYŞ hakkında farkındalık yaratma ve bilgi yayma konusunda rol oynayabilirler. Bunu yapmak, SKYŞ'nin oluşumu, türleri ve SKYŞ'yi önleme yollarıyla ilgili ortak ve kapsamlı bir anlayışa katkıda bulunarak önceki eylem maddelerinin hedeflerini güçlendirmektedir.

Bununla birlikte, farkındalık yaratma kadınlara yönelik şiddeti önleme stratejisinin önemli bir bileşeni olmasına rağmen söz konusu şiddete katlanan ve göz yuman ve kadın ve erkekler arasındaki toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri ve dengesiz güç ilişkilerine dayalı olan toplumsal cinsiyet kalıpyargıları, sosyal normlar, tutumlar, davranışlar ve uygulamaları ele almayı amaçlayan diğer müdahalelerin de eşlik etmesi gerektiğini belirtmek önemlidir. Kanıtlar, kadınlara yönelik şiddeti önleyecek etkili müdahalelerin birbirini tamamlayıcı bir şekilde çoklu seviyelerde (toplum, topluluk, aile/ilişkiler ve birey) birden çok yöntemi (toplumsal cinsiyet eşitliği hakkındaki eğitimler ve kadının ekonomik güçlenmesi girişimleriyle birleştirilen medya ve farkındalık yaratma kampanyaları) kullandığını göstermektedir.³⁶² Söz konusu müdahalelerin incelenmesi bu kılavuz kapsamının dışında kalabilse de, SKYŞ'nin ortadan kaldırılmasının, siyaset dünyası ve seçimlerin ötesinde önleme tedbirleri gerektireceğini ve mümkün olduğu kadarıyla, kadınlara yönelik şiddet önlemlerine yönelik bağlantılar yapılması gerektiğini kaydetmek faydalıdır.

Farkındalık yaratma yaklaşımları bunlarla sınırlı olmamakla birlikte aşağıdakileri içerebilmektedir:

- Kampanyalar yoluyla farkındalık yaratılması;
- Farkındalık yaratmak için medya ile çalışılması;
- Kanun koyucu ve meclis ağlarının devreye sokulması; ve
- Erkeklerin, SKYŞ'yi önleme ve müdahale etme çabalarına dahil edilmesi.

6.1. KAMPANYALAR YOLUYLA FARKINDALIK YARATILMASI

SKYŞ hakkında farkındalık yaratma, seçim sürecine dahil olan, istekliler ve adaylar, parti üyeleri, seçilmiş liderler ve SYO ve personeli gibi seçimlerin yönetilmesinde yer alan kişiler dahil tüm paydaşlar için önemlidir. Ayrıca, SKYŞ'ye maruz bırakılmış kadınların, diğer kadın liderler ve adaylarla farkındalık yaratma aracı olarak deneyimleri hakkında açıkça konuşmaları da önemlidir. Çeşitli kuruluşlar SKYŞ ile ilgili farkındalığın teşvik edilmesi için kampanyalara öncülük etme ve çalıştay düzenleme konusunda etkili olmuştur. STK'ların çalışmaları özellikle önemli olabilmektedir. Seçim şiddetine yönelik kampanyaları destekleyen hem ulusal hem de uluslararası çeşitli kuruluşlarla ilgili örnekler mevcuttur.

362 BM Kadın Birimi, 2015a. *A Framework to Underpin Action to Prevent Violence Against Women*. <http://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2015/11/prevention-framework>.

FARKINDALIK YARATMA KAMPANYA ÖRNEKLERİ

- 2014 yılında **Bolivya'da**, BM Kadın Birimi, Özerklikler Bakanlığı ve Köylü Kadınların Ulusal Federasyonu Bartolina Sisa ile birlikte, Cochabamba ve Santa Cruz bölümlerinde siyasi taciz ve şiddetle baş etme kapasitelerini güçlendirmek için belediye yetkilileri ve kadın liderleri hedef alan çeşitli farkındalık yaratma ve eğitim çalışmaları düzenlemiştir. 243 sayılı Kanunun uygulanmasına ilişkin öneriler, siyasi taciz ve şiddete maruz bırakılan belediye yetkilileri ve kadın liderler tarafından oluşturulmuştur.
- 2010 yılında **Burundi'de**, seçim dönemi boyunca şiddet tehdidi arttıkça, kadın dernekleri seçimle ilintili şiddeti önlemek ve azaltmak için harekete geçmiştir. Özellikle, Le Collectif des Associations ve ONG Féminines du Burundi ve Dushirehamwe, "Kadınlar Burundi'de barışı önemsemektedir" teması kapsamında Barış için Beyaz Eşarp kampanyasını başlatmıştır. Kampanyanın amacı, Burundili kadınların şiddeti reddetmesini göstermek ve Burundi kadınlarını kendi toplulukları içinde şiddeti önlemeye çağırmak olmuştur. UNDP, iletişim uzmanlığı ve 10.000 beyaz eşarp için maddi destek sağlanması dahil kampanyayı desteklemek için Panos Paris, Burundi'deki Birleşmiş Milletler Ofisi ve International Alert ile işbirliği yapmıştır. Kampanya, yerel televizyon ve radyo istasyonlarında yer almış, seçim dönemindeki gergin zamanlar sırasında şiddetin önlenmesine katkıda bulunmuştur.³⁶³
- **Gana'da**, 2016 başkanlık seçimleri öncesinde, amacı ağ oluşturma, eşgüdüm ve kampanya yoluyla çatışmalara cevap olarak şiddetten arınmış stratejilerin kullanımıyla ilgili farkındalık yaratmak olan ulusal bir kuruluş olan Ulusal Barış Konseyi, UNDP'nin desteği, başkan adayları ve halkın güveniyle, Akra Bildirgesi olarak ilan edilen "seçimlerin barış içinde yapılması mutabakatını" yaratmıştır. Seçim şiddeti ve kadınlara yönelik şiddet gibi temel meseleler UNDP'nin desteğiyle ele alınmıştır.³⁶⁴
- 2012 yılında **Kenya'da**, BM Kadın Birimi, seçimle ilintili kadınlara yönelik şiddet konularına müdahale etmek için eğitim vermek ve mekanizmaları entegre etmek için Ulusal Uyum ve Entegrasyon Komisyonu, Bağımsız Seçim ve Sınırlar Komisyonu, medya ve iki yerel sivil toplum platformundan oluşan (UWIANO Barış Platformu ve USALAMA Platformu) bir program gibi çok paydaşlı girişimler yoluyla farkındalığı artırmak için çalışmıştır.³⁶⁵
- 2007 yılında **Sierra Leone'de**, kadınlara yönelik çalışmalar yapan STK'lar, siyasi şiddetin artmasına karşılık olarak siyasi partileri hedef alan, BM Kadın Birimi tarafından desteklenen şiddetten arınmış bir seçim savunuculuğu kampanyası başlatmıştır. Kampanya, muhalif siyasi gruplar arasındaki şiddet içeren isyanların ortasında güneydeki Bo kentinde başlatılmıştır. Bando eşliğinde kadın grupları kasaba boyunca barış mesajlarıyla yürüyüş yapmış ve kasaba Belediye Başkanı tarafından desteklenmiştir. Barış mesajları daha sonra Sierra Leone'nin dört ilindeki siyasi parti genel merkezlerine iletilmiştir. Başkent Freetown'da, siyasi parti başkanları veya temsilcileri şiddetten arınmış seçimleri taahhüt etmiştir. Diğer paydaşlar da bu girişime başlamış ve UNDP ve Sierra Leone'deki BM Heyeti tarafından yaygınlaştırılmıştır.³⁶⁶
- **Zimbabve'de**, 2010 seçimlerinden önce, yerel bir kuruluş olan Ulusal Anayasa Meclisi, kadınları hedef alan siyasi şiddete karşı yıl boyu sürecek bir proje olan "Siyasi Şiddete Karşı Şimdi Harekete Geç" kampanyasını düzenlemiştir. Ulusal Anayasa Meclisinin açıkladığı gibi, "kampanya...diğer şeylerin yanı sıra, ülke başka bir seçime yaklaştığı için farkındalık yaratarak, destek yapıları oluşturarak, faileri adlandırarak ve utandırarak ve SKYŞ ile başa çıkabilmek için kadın ve toplulukların kapasitesini artırarak siyasi şiddet sorununu ele almak için bölgesel deneyimi yararına kullanmaya çalışmaktadır."³⁶⁷

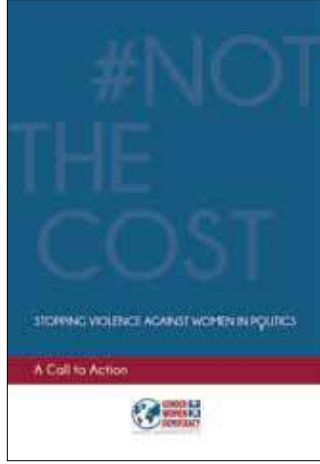
363 BM Güvenlik Konseyi, 2010, S/2010/608. *Seventh report of the Secretary-General on the United Nations Integrated Office in Burundi*, 30 Kasım; UNDP, 2014. *Promoting Gender Equality in Electoral Assistance: Lessons Learned in Comparative Perspective. Country Report for Burundi*.

364 Örnek Thomas Rossignol tarafından sağlanmıştır, UNDP, Nisan 2017.

365 BM Kadın Birimi. *Kenya Annual Work Plan for 2012*. Yayınlanmamıştır.

366 BM ESA'da Barış ve Güvenlik Konusunda Kadın Danışmanı Jebbeh Foster ile yapılan yazışmalar, 30 Ocak 2017.

367 Ulusal Anayasa Meclisi, 2010. "Campaign Against Violence Targeting Women Launched." Aralık 14.

Mart 2016'da, NDI tarafından #NotTheCost adlı bir küresel savunma kampanyası başlatılmıştır. Özellikle SKYŞ'ye odaklanmamakla birlikte, bu Eylem Çağırısı, politikada kadınlara yönelik şiddetin ne olduğu ve hangi çözümlerin mevcut olduğu dahil, siyasette kadınlara yönelik şiddeti durdurma konusunda küresel bir görüşme başlatmak için ortak bir platform oluşturmayı hedeflemiştir.³⁶⁸ Eylem Çağırısı, küresel ve bölgesel kurumlar, hükümetler ve parlamentolar, siyasi partiler, sivil toplum, adalet ve güvenlik sektörü ve seçim gözlemcileri ve makamları dahil farklı paydaşların üstlenebileceği temel faaliyetleri özetleyen bir eylem planı içermektedir. NDI internet sitesi (<https://www.ndi.org/not-the-cost>) siyasette kadınlara yönelik şiddeti durdurmak ve siyasi olarak aktif kadınlara yönelik şiddet olaylarını bildirmek amacıyla ilgili kullanıcıların küresel eylem çağırısına katılmak için kayıt olabilecekleri bir bağlantı içermektedir.

6.2. MEDYA İLE ÇALIŞMAK

2016 tarihli *Kadınlara Yönelik Siyasi Taciz ve Şiddet Hakkında ADÖ Bildirgesi*"siyasi taciz ve/veya kadınlara yönelik şiddet sorunuyla ilgili halka yönelik farkındalık yaratma kampanyalarına" katılmanın önemini kaydetmekte ve özellikle medyanın nasıl harekete geçebileceğini ana hatlarıyla belirtmekte-

dir. Bu, medya uzmanlarını siyasette kadınlara yönelik şiddet hakkında eğitmeyi ve medyayı, reklam şirketlerini ve sosyal ağları siyasette kadınlara yönelik şiddet hakkında etik kurallar oluşturmaya teşvik etmeyi, kadınları "cinsel kalıpyargıları ortadan kaldıran adil, saygılı, kapsamlı ve değişik şekilde..." sunma ihtiyacını vurgulamayı içermektedir.³⁶⁹ Bu, medya kuruluşlarının ilgisini çekmek için yararlı bir başlangıç noktası sağlamaktadır.

Birkaç kuruluş toplumsal cinsiyete duyarlı raporlamayı teşvik etmek için medya ile birlikte çalışmaya uğraşmaktadır. Örneğin, 2013 yılında Ürdün'de, UNESCO ortaklığında Ürdün Medya Enstitüsü tarafından seçimler hakkında toplumsal cinsiyete duyarlı raporlama konusunda bir eğitim çalışmayı düzenlenmiştir. Eğitim, toplumsal cinsiyet eşitliği hakkında diyalogu teşvik etmeyi, katılımcıları kendi bağlamlarına uygun biçimde sürece dahil etmeyi, gazeteciler tarafından yapılabilir olan ve toplumsal cinsiyete duyarlı haberçilik üzerinde olumlu etkileri olabilecek şeyleri belirlemeyi hedeflemiştir.³⁷⁰

Uluslararası IDEA ve BM Kadın Birimi 2011 yılında medyada seçimlerle ilgili yer alma konusundaki toplumsal cinsiyet değişkenlerini izlemenin SYO'nun çalışmasını nasıl bilgilendireceğini belirleyen ve ayrıca kadınlara yönelik şiddet konularını içeren *Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden Seçim Kapsamı: Medya İzleme Kılavuzu* yayını oluşturmuştur.³⁷¹ Medyanın SKYŞ'yi önleme ve raporlamadaki rolü, seçim yöneticilerine yönelik BRIDGE eğitim programı gibi diğer seçim eğitimlerine dahil edilebilir. Bununla birlikte, bu izleme taktikleri, erkeklere yönelik şiddet raporlarına kıyasla kadınlara yönelik şiddet raporlarının, medya tarafından fark edilme olasılığının daha az olduğu gerçeğini dikkate almalıdır.³⁷²

Ek olarak, çevrimiçi ve mobil medya platformları aracılığıyla siyasette kadınlara yönelik şiddetin yükselişi, kadın parlamenterler için artan bir endişe haline gelmiştir: "Örneğin, İngiliz Milletvekili Stella Creasy (2013) ve Jess Phillips (2016) vakaları Creasy'nin 12 saatlik bir süre boyunca saatte 50 çevrimiçi tehdit

368 NDI, 2016. *#NotTheCost:Action Plan*.

369 MESECVI, 2015.

370 UNESCO, July 2013. *Media and Elections Journal*, No. 1.

371 International IDEA and UN Women, 2011. *Election Coverage from a Gender Perspective. A Media Monitoring Manual*.

372 Bardall/IFES, 2011.

alması ve Phillips'in 600'den fazla tecavüz tehdidi aldığını bildiren ve cinsel olarak saldırıda bulunup bulunmayacaklarını tartışan insanlarla ilgili yaklaşık 5.000 Twitter bildirimlerine maruz bırakılması ile hızla büyüyen gelişmiştir.³⁷³

"Teknolojiyi Geri Al!" (Take Back the Tech!) gibi kampanyalar görsel haritalama teknikleri ile küresel olarak kadına yönelik medya tacizi biçimlerinin izlenmesine önem vermeye çalışmıştır.³⁷⁴ İnternet sitesi siyaset veya seçimlerle ilgili şiddet olaylarını özel olarak sınıflandırmamakla birlikte, haritanın yeni medya şiddetine odaklanması, sanal alem ve mobil platformların şiddeti önlemeye yönelik büyüyen bir ortam olarak rolünü vurgulamaktadır.

6.3. KANUN KOYUCULAR VE PARLAMENTO AĞLARININ DAHİL EDİLMESİ

Parlamentolar, kitlelerini ve kanun koyucu arkadaşlarını duyarlılaştırarak ve çözümler ve uygun yasal tepkiler için savunuculuk yaparak SKYŞ hakkında sessizliği bozmada büyük bir rol oynamaktadır. Kadın parlamenter ağılar hem ulusal hem de bölgesel olarak hızla büyümektedir. Bu ağılar, SKYŞ meselesini ön plana çıkarmak için bir forum sunmaktadır.

Parlamentolararası Birlik (PAB) SKYŞ ve siyasette kadınlara yönelik şiddet meselelerini görüşmek ve tartışmak üzere farklı bölgelerden parlamenterleri bir araya toplayarak kanun koyucuları dahil etme çabalarının ön safhalarında yer almıştır. Örneğin, 2012 yılında PAB ve BM Kadın Birimi Mart 2012 tarihinde "Kadınlara ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddetle Başa Çıkmaya Yönelik Parlamenter Stratejileri" adlı Kadının Statüsü Komisyonu'nun 57. Oturumu vesilesiyle bir meclis etkinliği düzenlemiştir. Etkinlik, kadın kanun koyucuların SKYŞ dahil kadına yönelik şiddet ile nasıl mücadele edebileceğini görüşmek için tüm ülkelerden 100'den fazla milletvekilini bir araya getirmiştir.

2016 yılında PAB 39 ülkeden 55 kadın milletvekiliyle yapılan derinlemesine görüşmelere dayanarak "Kadın Parlamenterlere Yönelik Cinsiyetçilik, Taciz ve Şiddet" adlı küresel bir araştırmanın sonuçlarını sunmuştur. Araştırma, katılımcıların yüzde 80'inden fazlasının bir çeşit psikolojik şiddete maruz bırakıldığını ortaya koymuştur ve yüzde 44'ü parlamentodaki dönemleri sırasında ölüm, tecavüz, dayak ve zorla kaçırma tehdidi aldıklarını söylemiştir. Ekim 2016 tarihindeki PAB'nin 135. Genel Kurulu'nda, "Kadınların siyasi süreçlere tam, güvenli ve müdahalesiz olarak katılma özgürlüğü" başlıklı bir karar parlamenterler tarafından oybirliğiyle kabul edilmiştir. Kadın ve erkek milletvekillerini, siyaset de dahil kadına yönelik taciz ve şiddet hakkında mevzuat ve politikaların oluşturulması ve etkili bir şekilde uygulanması için birlikte çalışmaya ve çevrimiçi kötü muameleyle başa çıkma konusunda ilgili devlet kurumları, sivil toplum ve teknoloji şirketleri dahil diğer paydaşlarla bu girişimde işbirliği yapmaya çağırmaktadır.³⁷⁵

Aralık 2016'da, 5. İngiliz Milletler Topluluğu Kadın Parlamenterleri Konferansı, 'Kadına Yönelik Siyasi Şiddet' konusunu görüşmek üzere Londra'da toplanmıştır. İngiliz Milletler Topluluğu ülkelerinden parlamenterler siyasette kadınlara yönelik şiddet ile ilgili farkındalık yaratma konusunda parlamentonun rolünü görmüş ve İngiliz Milletler Topluluğu Parlamenterler Birliği'nin kadınları nasıl koruyabileceğini ve destekleyebileceğini incelemiştir. Görüşülmekte

373 L. Doing, 2013. "British banknote prompts hazing on social media." Deutsch Welle.4 August; Laura Hughes, 2016. "Labour MP Jess Phillips receives more than 600 rape threats in one night." The Telegraph.

374 Bakınız <https://www.takebackthetech.net/mapit/>

375 IPU, 2016a. "The freedom of women to participate in political processes fully, safely and without interference: Building partnerships between men and women to achieve this objective." 135nci PAB Genel Kurulu, Cenevre'de, 27 Ekim tarihinde alınan karar.

olan önlemler arasında, İngiliz Milletler Topluluğu Kadın Parlamenteleri kapsamında kadınların şikayetlerinin giderilebileceği bir Gözlemci ve Soruşturma Komisyonu kurulması ve cinsel tacizi ve buna bağlı şikayet-çözüm prosedürlerini ele alan parlamentoda davranış kurallarının oluşturulması yer almaktadır.

Parlamentolar, toplumsal cinsiyete dayalı siyasi şiddete son verme konusunda bir dayanışma kapısı olarak kadın parlamento grupları kurmaya teşvik edilmiştir. Sivil toplumun ve medyanın, kadınlara yönelik kabul edilemez davranışlarını alenen kınamaktaki rolü de vurgulanmıştır.³⁷⁶

Şubat 2015'te, ADÖ İnter-Amerikan Kadın Komisyonu Amerika Kıtaları Kadınlar Günü (18 Şubat) ve Dünya Kadınlar Günü (8 Mart) anma faaliyetlerinin bir parçası olarak "Kadına Yönelik Siyasi Şiddet: Yarım Küreye Ait Bir Zorluk" adlı yuvarlak masa toplantısı düzenlemiştir. SKYŞ meselesini cezasızlıktan kanuna, ve kanundan uygulamaya taşımak için bölgedeki farklı yasama girişimlerini incelemek üzere 34 üye devletten delegeyi bir araya getirmiştir.³⁷⁷ ADÖ üyesi devletlerin ulusal yasama organları ağı olan ParlAmericas, ayrıca siyasette kadınlara yönelik şiddet meselesini aktif olarak ele almıştır. Siyasi taciz veya şiddet, 2014 yılında Mexico City'de toplanan Kadın Parlamenteler Grubu delegeleri tarafından düzenlenen stratejik bir planlama oturumu sırasında öncelikli bir mesele olarak belirlenmiştir.

6.4. SKYŞ'Yİ ÖNLEME VE SKYŞ'YE MÜDAHALE ETME ÇABALARINA ERKEKLER VE ERKEK ÇOCUKLARININ DAHİL EDİLMESİ

Son olarak, belirli bir erişim erkek ve erkek çocuklarına yönelik olmalıdır. Kanıtlar, şiddet ve eşitsizliği ele almak için kadın ve kız çocukları ile birlikte erkek ve erkek çocukları ile çalışmanın olumlu sonuçları olduğunu göstermektedir.³⁷⁸ Ortaklar olarak erkeklerle

birlikte çalışmak bu sorunla mücadelede bu müttefikleri belirlemeye yardımcı olmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü'ne göre, kadınlara yönelik şiddeti sona erdirmek ve toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik etmek için gayretli bir şekilde çalışan erkeklerin sayısı gittikçe artmaktadır. Erkek ve erkek çocuklarını şiddeti sona erdirmeye çabalarının dışında bırakmak, onları şiddete yönelik çözümlerden ayrı tutmakta, erkek şiddeti etrafındaki toplumsal cinsiyet normlarını kuvvetlendirmekte ve şiddeti ele almanın yükünü kadınların omuzuna bırakmaktadır.³⁷⁹

Gençleri hedef alan barış girişimleri ve platformları muhalif siyasi gruplar tarafından başka biçimde hedef alınabilecek ve seçimler sırasında şiddete neden olmak için para ve hediye vaatleriyle aklı çelinen bu genç erkek ve erkek çocuklarını olumlu bir şekilde dahil etmenin bir yolunu oluşturmaktadır.

2016 yılı Başkanlık ve Parlamento seçimleri öncesinde Uganda'daki Kadın Durum İzleme Merkezi (KDİM) gençleri şiddet içeren fiilleri yürütmek için para almak gibi kısa vadeli bir kazanımdansa, barışçıl bir seçim süreci ve demokratik güç transferinin gelecekteki imkanları için daha önemli olduğu konusunda ikna etmiştir. Bu, kadınların öncülüğündeki bir girişimin genç işsizliğinin son derece yüksek olduğu ve arttığı ortamlarda geçinmek için mücadele eden birçok

376 Uluslar Topluluğu Parlamenteler Birliği, 2016. 62nci Uluslar Topluluğu Parlamento Konferansı: Konferans Sonuç Beyanı, 21 Aralık tarihinde yayınlanmıştır. S. 7.

377 ADÖ, 2015. "Commission of Women of the OAS Debated Political Violence Against Women in the Hemisphere." Basın Bildirisi, 25 Şubat.

378 DSÖ, 2009. "Why engage men in the fight to end violence against women and girls?"
379 a.g.e.

genç Ugandalı'yı nasıl etkili bir şekilde ikna ettiğini gösteren bir örnektir.

Kayıtdışı çalışanların gençlik dernekleriyle birlikte çalışan KDİM örgütleyicileri, en fazla risk altındaki gençlik gruplarına ve çetelerine özel erişim gerçekleştirmiş ve ülkelerinin geleceğini şekillendirmede önemli bir rol oynama, akranlarına barış mesajlarıyla ilgili haberci olma ve başkalarını bu amaçla eğiterek ve organize ederek beceri kazanma fırsatı vermiştir. Gençler, genellikle şiddet hedefli ulaşılması daha zor geçekundu bölgesinde de dahil barış mesajlarını ağızdan ağıza ve sosyal medya ile yaratıcı bir şekilde nasıl yayabileceklerine dair kendi ve özgün fikirleriyle katkıda bulunmaları için teşvik edilmiştir. Bu "kartopu" etkisi, akranlarına barış mesajları yoluyla şiddete alternatifler ve geleceğe dair daha umutlu bir vizyon sunan 3.000'den fazla gence ulaşmaya yardımcı olmuştur.³⁸⁰

Erkek parlamenterler, parlamento üyesi arkadaşları ile birlikte çalışarak ve temeldeki kitleleri dahil ederek özellikle etkili savunucular olabilir. 2016 yılında kabul edilen PAB'ın "Kadınların siyasi süreçlere tam, güvenli ve müdahalesiz olarak katılma özgürlüğü" kararı siyasi liderler ve ayrı ayrı erkek ve kadın parlamenterleri, çevrimiçi ve sosyal medya dahil kadın

aday ve parlamenterlere yönelik taciz, korkutma ve şiddet fillerini kınamaya çağırılmaktadır; ve ayrıca parlamentoları söz konusu fiilleri önlemek ve cezalandırmak için yasal ve uygulamaya yönelik önlemler almaya çağırılmaktadır.³⁸¹

Son olarak, "HeforShe" kampanyası, erkek ve erkek çocuklarının toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın haklarının sağlanması için değişimin savunucuları ve temsilcileri olarak dahil edilmeleri için BM Kadın Birimi tarafından oluşturulan toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik bir dayanışma hareketidir. Kampanyanın genel amacı farkındalığı yaymak ve erkek ve erkek çocuklarının kadın ve kız çocuklarına yönelik ayrımcılığı ve şiddeti ortadan kaldırma konusundaki sorumluluğuna dair farkındalığı yaymak ve eylemleri alevlendirmektir. "Parlamentolar İçin HeforShe Eylem Kiti" erkek parlamenterlerin kampanyaya nasıl dahil edileceği ve kadınlara yönelik şiddeti azaltmak için nasıl harekete geçebilecekleri konusunda rehberlik sağlamaktadır. Bunun bir yolu toplumsal cinsiyetle ilgili kanun maddelerinin tanıtılmasına ve sponsorluğuna destek olmak olabilir. Bir diğer yol da siyasette kadınlara yönelik şiddet ve SKYŞ gibi konularda çalışan sivil toplum temsilcileri gibi toplumsal cinsiyet savunucularıyla ilişki kurmak için mevcut meclis mekanizmalarını kullanmaktır.

Seçim döngüsü boyunca SKYŞ'yi azaltmak için atılabilecek adımların özeti:

- SKYŞ'yi önlemek için farkındalık yaratma kampanyaları
- SKYŞ'yi tanıtmak için eğitim programlarının uyarlanması
- Sivil erişim materyalleri SKYŞ meselelerine uyarlanması
- Medyada SKYŞ hakkında rapor vermeyi taahhüt etmesi
- SKYŞ hakkında medyaya yönelik kapasitenin geliştirilmesi
- Toplumsal cinsiyet yanlılığına yönelik medyanın izlenmesi
- Kanun koyucu ve meclis ağırları ile sıkı bağlar kurulması
- Müttefikler ve etkili savunucular olarak erkeklerle sıkı bağlar kurulması

380 BM Kadın Birimi, 2016. "Case Study: Women Situation Room Uganda," yayınlanmamış iç rapor.

381 IPU, 2016.

KAYNAKÇA

- Albaine, Laura, November 2015. Marcos normativos contra el acoso y/o violencia política en razón de género en América Latina." Presented at, *Violencia Política contra las mujeres en América Latina: diagnósticos, diálogos y estrategias*. Mexico City.
- Ansari, Hina, 2013. "Could Mobile Technology Combat Sexual Harassment?" *Huffington Post: The Slog*, 11 February. http://www.huffingtonpost.ca/hina-p-ansari/harassmap-egypt_b_2654388.html?view=screen
- Arboleda, Maria, 2012. *Levantado el velo: Estudio sobre acoso y violencia política en contra de las mujeres autoridades públicas electas a nivel local en Ecuador*. ONU Mujeres-AMUNE.
- Asamblea Legislativa de Ecuador (ALE), 2012. Código de la Democracia, <http://aceproject.org/ero-en-/regions/americas/EC/ecuador-ley-organica-electoral-codigo-de-la/view>
- Asamblea Legislativa de El Salvador (ALES), 2011. *Ley Especial Integral Para Una Vida Libre De Violencia Para Las Mujeres (Ley 520)*, No. 520. <http://www.asamblea.gob.sv/eparlamento/indice-legislativo/ buscador-de-documentos-legislativos/ley-especial-integral-para-una-vida-libre-de-violencia-para-las-mujeres>
- Asamblea Legislativa Plurinacional (ALP), 2012. *Ley Contra el Acoso y Violencia Política Hacia Las Mujeres (Ley 243)*, No. 0026. <http://www.redunitas.org/proyecto%20de%20ley%20acoso%20y%20violencia%20politica%20mujeres-diputados.pdf>
- Asamblea Legislativa de la Republica de Costa Rica (ALRCR), 2013. *Proyecto de Ley Contra Acoso y/o Violencia Política Contra Las Mujeres*, No. 18.719.
- Asociacion de Concejales de Bolivia (ACOBOL). (n.d.) "Asociación de Mujeres Municipalistas del Ecuador (AMUME)." <http://www.acobol.org.bo/site/index.php/redes-4>
- ACOBOL, 2014. *Concejala*, No. 7, 7 December. http://www.autonomias.gob.bo/portal3/images/stories/ minifp/2015/Archivos_PDF/genero_7_boletin%20_concejala.pdf.
- Bardall, Gabrielle, 2016. "Gender-Based Distinctions and Motivations in Political Violence." *In Voices, Votes and Violence: Essays on Selected Dynamics of Electoral Authoritarianism*. Univ. of Montreal.
- Bardall, Gabrielle, 2012. Personal interview with author (Ballington), 17 October.
- Gabrielle Bardall, Elin Bjarnegård and Jennifer Piscopo, forthcoming 2017.
- Bardall, Gabrielle/International Foundation for Electoral Systems (IFES), 2011. "Breaking the Mold: Understanding Gender and Electoral Violence." International Foundation for Electoral Systems, December, Washington, D.C. http://ifes.org/sites/default/files/gender_and_electoral_violence_2011.pdf
- Ballington, Julie, 2016. "Turning the Tide on Violence against Women in Politics: How Are We Measuring Up?" Presented at the *24th International Political Science Association World Congress*. Poznań, Poland, 23-28 July.
- Ballington, Julie/Inter-Parliamentary Union (IPU), 2008. *Equality in Politics: A Survey of Women and Men in Parliaments*, Geneva. <http://www.ipu.org/PDF/publications/equality08-overview-e.pdf>
- Ballington, Julie and Muriel Kahane, 2014. "Women in Politics: Financing for Gender Equality." In International IDEA, *Funding of Political Parties and Election Campaigns: A Handbook on Political Finance*. Stockholm.

- BBC News, 2010. "Kidnapped Workers for Afghan Female MP Found Dead," 29 August. <http://www.bbc.co.uk/news/world-south-asia-11125517>
- Bearak, Max, 2016. "Almost all of Israel's 32 women in parliament have been sexually harassed or assaulted." *Washington Post*, 31 May. <https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2016/05/31/almost-all-of-israels-32-women-in-parliament-have-been-sexually-harassed-or-assaulted/>
- Beavers, Suki, 2016. Correspondence with author (Ballington), June.
- Bjarnegard, Elin. 2016. "Gender and Election Violence: The Case of the Maldives." IPSA. Boone, Jon, 2015. "Women Barred from Voting in Parts of Pakistan." *The Guardian*, 29 May. <http://www.theguardian.com/world/2015/may/29/women-barred-voting-pakistan-khyber-pakhtunkh>
- Castaño, Juncal Plazaola, July 2016, personal interview.
- CEDAW General Recommendation 30. 2013. <http://www.ohchr.org/documents/hrbodies/cedaw/gcomments/cedaw.c.cq.30.pdf>
- Chad Electoral Code of Conduct, 2011. Available at <https://www.eisa.org.za/pdf/chad2011code.pdf>
- Chavez, Franz, 2009. "BOLIVIA: Politics, a Risky Business for Women." *Inter Press Service*, 27 October. <http://www.ipsnews.net/2009/10/bolivia-politics-a-risky-business-for-women/>
- Chrisafis, Angelique, 2016. "'We can no longer stay silent': Fury erupts over sexism in French politics." *The Guardian*, 13 May. <https://www.theguardian.com/world/2016/may/13/we-can-no-longer-stay-silent-fury-erupts-over-sexism-in-french-politics>
- Commonwealth Parliamentary Association, 2016. 62nd Commonwealth Parliamentary Conference: Conference Concluding Statement, issued 21 December. http://www.cpahq.org/cpahq/Main/Annual_Conference/United_Kingdom_2016/CPC_London_2016.aspx
- Congreso de la República de Peru, 2012. *Proyecto de Ley Contra el Acoso Politico Hacia Las Mujeres*, No. 1903.
- Congreso General de Los Estados Unidos Mexicanos, 2007. *Ley General de Acceso de las Mujeres a una Vida Libre de Violencia*. http://www.diputados.gob.mx/LeyesBiblio/pdf/LGAMVLV_171215.pdf
- Council of Europe, 2011. Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence, <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168046031> https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTM_Content?documentId=090000168046031c
- Council of Europe Venice Commission, 2002. *Code of Good Practice in Electoral Matters: Guidelines and Explanatory Report*. Strasbourg: Council of Europe. [http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2002\)023rev-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2002)023rev-e)
- Davies, Lizzy, 2014. "Laura Boldrini: The Italian politician rising above the rape threats." *The Guardian*, 9 February. <http://gu.com/p/3mf77/sbl>
- Demetriades, Justina, 2007. "Gender Indicators: What, Why, How?" http://www.bridge.ids.ac.uk/reports_gender.html#Indicators
- Department of Peacekeeping Operations (DPKO), March 2010. "DPKO/DFS Guidelines: Integrating a Gender Perspective into the Work of the United Nations Military Peacekeeping Operations." http://www.un.org/en/peacekeeping/documents/dpko_dfs_gender_military_perspective.pdf

- DPKO and Department of Field Support-Department of Political Affairs (DFS-DPA), October 2007. *Joint Guidelines on Enhancing the Role of Women in Post-Conflict Electoral Processes*. http://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/democratic-governance/electoral_systemsandprocesses/dpko-dfs---dpa-joint-guidelines-on-enhancing-the-role-of-women-i.html
- Drumond, Paula, 2015. "Promoting Democracy in Preventing Electoral Violence: The Women's Situation Room." *Sustainable Development Solutions Network*, 1 June. Pp. 7-8.
- Economic Commission for Latin America and the Caribbean (ECLAC), 2016a. "Equality and Women's Autonomy in the Sustainable Development Agenda" at the *Thirteenth Regional Conference on Women in Latin America and the Caribbean*. Montevideo, Uruguay, 25 - 28 October. <http://conferenciamujer.cepal.org/13/en/documents/equality-and-womens-autonomy-sustainable-development-agenda>
- ECLAC, 2016b. *Montevideo Strategy for Implementation of the Regional Gender Agenda within the Sustainable Development Framework by 2030 (Montevideo Strategy)* at the *Thirteenth Regional Conference on Women in Latin America and the Caribbean*. Montevideo, Uruguay, 25 - 28 October. <http://conferenciamujer.cepal.org/en/documents/montevideo-strategy-implementation-regional-gender-agenda-within-sustainable-development>
- ECLAC, 2013a. "Objective of the XII session of the Regional Conference on Women in Latin America and the Caribbean." <http://www.cepal.org/cgi-bin/getprod.asp?xml=/12conferenciamujer/noticias/paginas/1/49991/P49991.xml&xsl=/12conferenciamujer/tpl-i/p18f-st.xsl&base=/12conferenciamujer/tpl-i/top-bottom.xsl>
- ECLAC, 2013b. *Santo Domingo Consensus at the Twelfth session of the Regional Conference on Women in Latin America and the Caribbean*. Santo Domingo, Dominican Republic, 15 - 18 October. <http://www.cepal.org/cgi-bin/getProd.asp?xml=/12conferenciamujer/noticias/paginas/5/49995/P49995.xml&xsl=/12conferenciamujer/tpl-i/p18f.xsl&base=/12conferenciamujer/tpl-i/top-bottom.xsl>
- ECLAC, 2007. *Quito Consensus at the Tenth session of the Regional Conference on Women in Latin America and the Caribbean*. Quito, Ecuador. <http://www.cepal.org/publicaciones/xml/9/29489/dsc1i.pdf>
- Election Commission of India, 2011. *No.464/Instructions/EPS/2011*, 5 March. http://eci.nic.in/eci_main/CurrentElections/ECI_Instructions/ins05032011A.pdf
- Election Commission of Nepal, 2015. "Election Code of Conduct." <http://www.election.gov.np/ecn/uploads/user-files/Election20CoC20-20English1.pdf>
- Escalante, Ana Cecilia and Nineth Méndez, 2011. *Sistematización de experiencias de acoso político que viven o han vivido las mujeres que ocupan puestos de elección popular en el nivel local*. ONU Mujeres- INAMU -SOLIDAR. http://iknowpolitics.org/sites/default/files/acoso_politico_costa_rica.pdf
- Ford, Liz, 2016. "From Peru to Kosovo, female MPs aim to end abuse of women in politics." *The Guardian*, 24 March. <http://www.theguardian.com/global-development/2016/mar/24/violence-against-women-in-politics-not-the-cost-campaign-national-democratic-institute>
- GenderStan, 2008. "Female head of Kyrgyz Central Election Commission resigns over threats." September. <https://genderstan.wordpress.com/2008/09/27/female-head-of-kyrgyz-central-election-commission-resigns-over-threats/>
- Gine, Xavier. "Evidence from a Voter Awareness Campaign in Pakistan." *World Bank, presented at the Impact and Policy Conference*, Bangkok. http://www.poverty-action.org/sites/default/files/day_2_s1_gine.pdf
- Glowacki, Laura, 2016. "Manitoba MLA speaks out about violence against women in politics." *CSS News*, 20 June. <http://www.cbc.ca/news/canada/manitoba/nahanni-fontaine-blasts-misogyny-1.3644089>

- Government of South Africa, 2016. "Electoral Commission on signing of Electoral Code of Conduct by national political parties." 16 May. <http://www.gov.za/speeches/signing-electoral-code-conduct-national-political-parties-16-may-2016-0000>
- Hedman, Birgitta, Perucci, Francesca and Pehr Sundstrom, 1996. "Engendering statistics: A Tool for Change," Orebro: Statistics Sweden. http://www.scb.se/statistik/publikationer/LE0202_1996A01_BR_X93%-C3%96P9601.pdf
- van der Heijden, Ingrid, Abrahams, Naeemah, and Jane Harries, 2016. "Additional Layers of Violence: The Intersections of Gender and Disability in the Violence Experiences of Women with Physical Disabilities in South Africa." *Journal of Interpersonal Violence*.
- Herrera, Morena, Arias, Mitzy and Sara García, 2012. *Hostilidad y violencia política: Develando realidades de mujeres autoridades municipales. Sistematización de experiencias de violencia política que viven mujeres electas en gobiernos municipales en El Salvador*. Santo Domingo: ONU Mujeres. <http://iknowpolitics.org/es/knowledge-library/case-study/hostilidad-y-violencia-politica-develando-realidades-de-mujeres>
- Hoglund, K. and A.K. Jarstad, 2010. "Strategies to Prevent and Manage Electoral Violence: Considerations for Policy." In *Policy and Practice Brief: Knowledge for Durable Peace*, No. 1, Uppsala University. <https://www.files.ethz.ch/isn/121072/Brief1.pdf>
- Hubbard, Caroline and Claire DeSoi, 2016. *Votes without Violence: A Citizen Observer's Guide to Addressing Violence against Women in Elections*. Washington, D.C.: National Democratic Institute.
- Human Rights Watch (HRW), 2016. "Summary." In *'I Just Sit and Wait to Die': Reparations for Survivors of Kenya's 2007-2008 Post-Election Sexual Violence*. Report. 15 February. <https://www.hrw.org/report/2016/02/15/i-just-sit-and-wait-die/reparations-survivors-kenyas-2007-2008-post-election>
- Hunt, Swanee, 2007. "Let Women Rule," *Politics and Society*, May/June. <https://www.foreignaffairs.com/articles/2007-05-01/let-women-rule>
- iKNOWPolitics, 2016. "Women in politics and cyber abuse in the United Kingdom." <http://iknowpolitics.org/en/learn/knowledge-resources/multimedia/women-politics-and-cyber-abuse-united-kingdom>
- iKNOWPolitics, 2009. "Consolidated Response on the Prevention of Family Voting." http://iknowpolitics.org/sites/default/files/cr_family20voting_en.pdf
- iKNOWPolitics, 2007. *Consolidated Response on Establishing Women's Party Sections*. <http://www.iknowpolitics.org/node/3527>
- Imp-Act, 2005. "Choosing and Using Indicators for Effective Social Performance Management." In *Imp-Act Practice Notes*. No. 5, Brighton: IDS. http://sptf.info/images/pn5_indicators.pdf
- Independent Election Commission of Afghanistan, 2010. "Getting the Grade? Lessons Learnt on Women's Participation in the 2010 Afghan Parliamentary Elections." http://www.iec.org.af/pdf/gender/II_gender_workshop.pdf
- Independent National Electoral Commission, 2013. "Political Parties Code of Conduct." http://www.inecnigeria.org/?page_id=3552
- Instituto Nacional Electoral (INE), Tribunal Electoral del Poder Judicial de la Federación, Fundación Empresarial Para el Desarrollo, Secretaría de Gobernación, Comisión Ejecutiva de Atención a Víctimas, Comisión Nacional para Prevenir y Erradicar la Violencia Contra la Mujeres, Instituto Nacional de la Mujeres, and Fiscalía

- Especial para los Delitos de Violencia Contra las Mujeres y Trata de Personas, 2016. "Protocolo para Atender la Violencia Política hacia las Mujeres." Ciudad de Mexico.
- International Institute for Democracy and Electoral Assistance (International IDEA), 2016. "Electoral risk management through a gender lens." 29 March. <http://www.idea.int/elections/electoral-risk-management-through-a-gender-lens.cfm>
- International IDEA, 2002. *International Electoral Standards: Guidelines for Reviewing the Legal Framework of Elections*. Stockholm. <http://www.idea.int/es/publications/catalogue/international-electoral-standards-guidelines-reviewing-legal-framework>
- International IDEA and UN Women, 2011. *Election Coverage from a Gender Perspective. A Media Monitoring Manual*. http://www.idea.int/publications/election_coverage_gender_perspective/
- Inter-Parliamentary Union (IPU), 2016. "The freedom of women to participate in political processes fully, safely and without interference: Building partnerships between men and women to achieve this objective," adopted at the *135th IPU Assembly*, Geneva, 27 October. <http://www.ipu.org/conf-e/135/item4.pdf>
- IPU, 2016. *PARLINE Database*. <http://www.ipu.org/parline-e/ToolboxParline.asp>
- IPU and UN Women, 2017. *Map on Women in Politics*. <http://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2017/4/women-in-politics-2017-map>
- International Foundation for Electoral Systems (IFES), August 2016. "Violence Against Women in Elections: An Excerpt from IFES' Framework." United States Agency for International Development, Arlington, VA. https://www.ifes.org/sites/default/files/2016_ifes_violence_against_women_in_elections.pdf
- International Republican Institute (IRI), 2015. *Tanzania National Elections Gender Assessment*. 25 October. http://www.iri.org/sites/default/files/wysiwyg/tanzania_gender_report.pdf
- Kampo, Chatula, 2012. "Zambia: I Live in Fear of Being Raped." *Times of Zambia*, 14 November. <http://allafrica.com/stories/201211140428.html>
- Krook, Mona Lena. 2017. "Violence against Women in Politics." *Journal of Democracy*, 28 (1): 74-88.
- Larris, Rachel Joy and Rosalie Maggio, 2012. "The Women's Media Center Media Guide to Gender Neutral Coverage of Women Candidates and Politicians." www.nameitchangeit.org
- La Razón (Bolivia), 2015. "Solo 13 casos de acoso político se resolvieron en cinco años." 4 January. http://www.la-razon.com/nacional/Solo-casos-politico-mujer-resolvieron_0_2192180836.html.
- La República (Peru), 2016, "JNE atenderá actos de discriminación contra mujeres en elecciones." 3 March. <http://larepublica.pe/impres/politica/745722-jne-atendera-actos-de-discriminacion-contra-mujeres-en-elecciones>
- Legislativa Nacional de la Republica de Panama, 2013. *Ley 82*. http://oig.cepal.org/sites/default/files/2013_pan_ley82.pdf
- Llanos, Beatriz, and Kristen Sample, 2009. *From Words to Action: Best Practices for Women's Participation in Latin American Political Parties*. International IDEA.
- Lorscheider, Lou, 2016. "French Ex-ministers take on Sexual Misconduct in Politics." *Voice of America*, 15 May. <http://www.voanews.com/a/france-sexual-misconduct-politics/3331377.html>
- Macedonia State Election Commission, 2010. *Strategy against Family and Proxy Voting of the State Election Commission*. <https://www.scribd.com/document/71484419/Strategy-Against-Proxy-and-Family-Voting>

- Manning, Nat, 2016. "USA Election Monitor: Of the People, By the People." *Ushahidi*, 1 November. <https://www.ushahidi.com/blog/2016/11/01/usa-election-monitor-of-the-people-by-the-people>
- Martínez, Anayeli García, 2015. "Reportaje - Reacción violenta del patriarcado contra la paridad." *Cimacnoticias*, México, 3 August. <http://www.cimacnoticias.com.mx/node/70336>
- Mechanism to the Belem do Para Convention (MESECVI), 2015. *Declaration on Political Harassment and Violence Against Women*. Lima, Peru, 15-16 October. <http://www.oas.org/es/mesecvi/docs/DeclaracionViolenciaPolitica-EN.pdf>
- Moore, Jack, 2016. "Female Entrepreneurs Launch Online Sexual Harassment Tracker in Beirut." *Newsweek*, 25 February. <http://www.newsweek.com/female-sexual-harassment-tracker-launched-lebanon-beirut-430253>
- Morgan, John. 2016. "Julia Gillard on tackling sexism against female leaders." *Times Higher Education*. <https://www.timeshighereducation.com/features/julia-gillard-on-tackling-sexism-against-female-leaders>
- Ms. Magazine, 2009. "Women's Fingers Cut Off in Afghan Election Violence." *Feminist Wire*, August 24. <http://www.msmagazine.com/news/uswirestory.asp?id=11900>
- National Constitutional Assembly, 2010. "Campaign Against Violence Targeting Women Launched." December 14.
- National Democratic Institute (NDI), (n.d.). "Republic of Macedonia: Code of Conduct of Political Parties for Free and Fair Parliamentary Elections." https://www.ndi.org/files/2031_mk_CoC_071006.pdf
- NDI, 2016. #NotTheCost: Action Plan, <https://contribute.ndi.org/files/not-the-cost-action-plan.pdf>
- NDI, 2012. *Tunisia's National Constituent Assembly Gender Assessment*. <https://www.ndi.org/files/Tunisia-Gen-der-Assessment-National-Constituent-Assembly-ENG.pdf>
- Negrao, Sara, 2017. "Monitoring, Mitigating and Responding to Violence Against Women during Elections (SKYS) Experience of UN Women Tanzania in the 2015 General Elections." *Presented at the Rutgers University Eagleton Institute conference on Resisting Women's Political Leadership: Theories, Data, Solutions, New Brunswick, New Jersey, USA, 22-26 May 2017*.
- O'Neil, Tam and Domingo, Pilar, 2016. *Women and power: Overcoming barriers to leadership and influence. Report, Overseas Development Institute*. <https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/resource-documents/10443.pdf>
- Opien, Jessie, 2016. "Handling hate: Women in politics face a remarkable amount of sexist vitriol." *The Capital Times*, 11 May. http://host.madison.com/ct/news/local/govt-and-politics/election-matters/handling-hate-women-in-politics-face-a-remarkable-amount-of/article_258ea7bc-b3af-5fb4-aceb-e6128e04f4f1.html
- Organization of African Unity (OAU), June 1995. *Protocol to the African Charter on Human and Peoples' Rights on the Rights of Women in Africa presented at the Thirty-first Ordinary meeting of the Organization of African Unity*. http://www.achpr.org/files/instruments/women-protocol/achpr_instr_proto_women_eng.pdf
- Organization of American States (OAS), 2015. "Commission of Women of the OAS Debated Political Violence Against Women in the Hemisphere," Press Release, 25 February. http://www.oas.org/en/media_center/press_release.asp?sCodigo=E-058/15
- OAS, 2014. "Informe Hemisférico 2014." <http://belemdopara.org/portal/?anio=2014>
- OAS, 2013. *Manual for Incorporating a Gender Perspective into OAS Electoral Observation Missions*. https://www.oas.org/es/sap/deco/pubs/manuales/Manual_gender_e.pdf

- OAS, 1994. *Inter-American Convention on the Prevention, Punishment and Eradication of Violence against Women* ("Convention of Belem do Para"), 9 June. <http://www.oas.org/juridico/english/treaties/a-61.html>.
- Organization for Security and Co-operation in Europe-Office for Democratic Institutions and Human Rights (OSCE-ODIHR), 2014. *Handbook for Monitoring Women's Participation in Elections*, <http://www.osce.org/odihr/elections/13938>
- Queremos Paridad, 2015. "Three Historias de Mujeres que Han Luchado por Espacios en sus Propios Partidos." 11 August. <http://queremosparidad.net/2015/o8/ii/3-historias-de-mujeres-que-han-luchado-por-espacios-en-sus-propios-partidos/>
- ParlAmericas, 2017. *Mapping gender-based political harassment: Parliamentarians speak out*, <http://www.parlAmericas.org/en/group-of-women/political-harassment-map.aspx>
- ParlAmericas, 2016. *Declaration of Commitment at the Eighth Annual Gathering on Diversifying Political Power to Build Inclusive Societies. Quito, Ecuador, 2-3 June*. <http://www.parlAmericas.org/uploads/documents/Declaration-Ecuador-2016-ENG.pdf>
- Piscopo, Jennifer, 2016. *Legislative Trends to Mitigate Violence against Women in Politics (siyasette kadınlara yönelik şiddet) in Latin America*. United Nations Women, unpublished background paper.
- RAU, 2009. "Hear Us - Zimbabwean Women Affected by Political Violence Speak Out." *The Hub*, 4 May. <http://hub.witness.org/HearUs-ViolenceAgainstWomeninZimbabwe2>
- Recknagel, Charles, 2016. "In Moldova, Smears, Orthodox Church Target Pro-EU Candidate Ahead Of Runoff." *RadioFreeEurope*, 11 November. <https://www.rferl.org/a/moldova-sandu-smears-ortho-dox-church-pro-eu-candidate-russia/28108474.html>
- Rempel, Michelle, 2016. "Confront your Sexism." *National Post*, 18 April. <http://news.nationalpost.com/full-comment/michelle-rempel-confront-your-sexism>
- Rojas, Maria Eugenia, 2012. *Acosoy violencia política en contra de mujeres autoridades públicas electas en los gobiernos locales - municipales en Bolivia. ONU Mujeres-ACOBOL-AECID*. <http://americatatinagenera.org>
- Secretaría de Gobernación and Consejo Nacional para Prevenir la Discriminación (SEGEB/CONAPRED), 2016. *Guía para la Acción Pública: Elecciones sin discriminación*. Ciudad de México.
- Sirajuddin, 2015. "PK-95: A Short-Lived Victory for Hopeful Female Voters in Lower Dir." 18 June. <http://www.dawn.com/news/1188981>
- Smith, Samuel, 2015. "UN: ISIS Killing Educated Women, Especially Politicians." *Christian Post*. <http://www.christianpost.com/news/un-isis-killing-educated-women-especially-politicians-already-killed-3-female-lawyers-this-month-132915/#BmS8bDvpGZFaKzbl.99>
- South Asia Partnership (SAP) International, December 2006. *Violence Against Women in Politics Surveillance System Guidebook*. http://peacewomen.org/sites/default/files/PartPol-VAW_Surveillance_SAPI-siyasette kadınlara yönelik şiddet_2007_0.pdf
- SAP International and International IDEA, 2008. *Women, Representation and Violence: Exploring Constituent Assembly Election in Nepal*. August. <http://iknowpolitics.org/sites/default/files/vawip-report.pdf>
- SAP International, International IDEA, and UN Women, 2007. *Declaration of the South Asian Regional Conference on the Invisible Faces of Violence on Women in Politics: Breaking the Silence (Kathmandu Declaration)*. Kathmandu, Nepal, 18 - 20 September. http://download.idea.int/asia_pacific/upload/Kathmandu_Declaration_On_Violence_Against_Women_in_Politics.pdf

- South Asian Association for Regional Cooperation (SAARC), May 1997. *Convention on Preventing and Combating Trafficking in Women and Children for Prostitution*, <http://www.saarc-sec.org/userfiles/conv-trafficking.pdf>
- Stephen, Chris, 2014. "Libya in shock after murder of human rights activist Salwa Bugaighis." *The Guardian*, 26 June. <https://www.theguardian.com/world/2014/jun/26/libya-shock-murder-human-rights-activist-salwa-bugaighis-benghazi>
- Tamang, Leena Rikkila, 2012. "Elections in Nepal remain vulnerable to violence." International IDEA, 9 October. <http://www.oldsite.idea.int/elections/elections-in-nepal-remain-vulnerable-to-violence.cfm>
- Trabelsi, Menem, 2016. "Half of Labour's female councillors in Glasgow to quit 'macho' council." *iKNOWPolitics*, 16 June. <http://iknowpolitics.org/en/news/world-news/half-labours-female-councillors-glasgow-quit-macho-council>
- Tristan, Flora/Centro de la Mujer Peruana, 2015. "Las Mujeres Rurales Dijeron NO a la Violencia de Genero." 27 November. http://www.flora.org.pe/web2/index.php?option=com_content&view=article&id=685:mujeres-rurales&catid=55:desarrollo-rural&Itemid=70
- United Nations (UN), 2009. "Report of the International Commission of Inquiry Mandated to Establish the Facts and Circumstances of the Events of 28 September 2009 in Guinea." UN doc. S/2009/693. 18 December.
- UN, 2006. *Ending violence against women: From words to action. Study of the Secretary-General*. http://www.un.org/womenwatch/daw/public/VAW_Study/VAWstudyE.pdf
- UN, 1995. *Beijing Declaration and Platform of Action, adopted at the Fourth World Conference on Women*. 27 October. <http://www.refworld.org/docid/3dde04324.html>
- UN/Department of Political Affairs (DPA), 2016. *Policy Directive on Preventing and Mitigating Election-related Violence*.
- UN/DPA, 2013. *Promoting Women's Electoral and Political Participation through UN Electoral Assistance*. Policy Directive, 24 December. http://toolkit-elections.unteamworks.org/?q=webfm_send/520
- UN Commission on the Status of Women (CSW), 2013. *Report on the fifty-seventh session*. Supplement No. 7, 4 - 15 March. http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=E/2013/27
- UN Department of Economic and Social Affairs (DESA) (n.d.). *Sustainable Development Goal Knowledge Platform*. <https://sustainabledevelopment.un.org/sdgs>
- UN DESA, 2014. ST/ESA/STAT/SER.F/110. *Guidelines for Producing Statistics on Violence against Women: Statistical surveys*. http://unstats.un.org/unsd/gender/docs/Guidelines_Statistics_VAW.pdf
- United Nations Development Programme (UNDP), 2014. *Promoting Gender Equality in Electoral Assistance: Lessons Learned in Comparative Perspective. Country Report for Burundi*.
- UNDP, 2012. Background paper on Political Violence against Women, prepared by Jeff Fischer, unpublished.
- UNDP, 2011. "Understanding Electoral Violence in Asia." http://www.undp.org/content/undp/en/home/ourwork/democraticgovernance/global_programmes/global_programmeforelectoralcyclesupport/highlights/undp_study_on_understandingelectoralviolenceinasia.html
- UNDP, 2009a. *Elections and Conflict Prevention: A Guide to Analysis, Planning, and Programming*. http://content.undp.org/aplaws_publications/2431678/Elections-Conflict-Prevention.pdf

- UNDP, 2009b. *Guidance Note: Gender-Based Violence in Crisis and Post-Crisis Settings*. November. <http://www.undp.org/content/dam/undp/library/gender/Gender%20and%20CPR/Guidance%20Note-%20Gender-based%20Violence%20in%20Crisis%20and%20Post-Crisis%20Settings.pdf>
- UNDP, 2005. *Gender Mainstreaming in Practice: A Handbook*. 2nd ed. http://www1.uneca.org/Portals/ngm/Documents/Gender%20Mainstreaming/Gender_Mainstreaming_in_PracticeRBC.pdf
- UNDP and NDI, February 2012. *Empowering Women for Stronger Political Parties: A Guide to Promote Women's Political Participation*. <https://www.ndi.org/files/Empowering-Women-Full-Case-Study-ENG.pdf>
- UNDP and United Nations Development Fund for Women, 2007. "Policy briefing paper: Gender Sensitive Police Reform in Post Conflict Societies." <http://www2.unwomen.org/-/media/headquarters/media/publications/unifem/gendersensitivepolicereformpolicybrief2007.eng.pdf?v=1&d=20140917T101012>
- UNDP, United Nations High Commissioner for Human Rights (UNHCR), United Nations Children's Fund (UNICEF), UN Women, etc. (n.d.). "Gender-Based Political Violence: Bolivia." In *Advancing Gender Equality: Promising Practices*. http://www.unwomen.org/mdgf/downloads/MDG-F_Bolivia_C.pdf
- UNDP and UN Women, 2015. *Inclusive Electoral Processes: A Guide for Electoral Management Bodies on Promoting Gender Equality and Women's Participation*. New York.
- United Nations Economic and Social Council (ECOSOC), 2016. E/CN.3/2016/2/Rev.1. *Report of the Inter-Agency and Expert Group on Sustainable Development Goal Indicators*. 8 - 11 March. <http://unstats.un.org/unsd/statcom/47th-session/documents/2016-2-SDGs-Rev1-E.pdf>
- United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization, July 2013. *Media and Elections Journal*. No. 1. <http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/FIELD/Amman/pdf/UNESCOE.pdf>
- United Nations General Assembly (UNGA), 2015, A/RES/70/1. *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*, 25 September. <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>
- UNGA, 2011, A/66/130. *Resolution on Women and Political Participation*. 19 December. http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=%20A/RES/66/130
- UNGA, 2010, A/HRC/14/24/Add.6. *Report of the Special Rapporteur on Extrajudicial, Summary or Arbitrary Killing - Election-Related Violence and Killings*. <http://www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/docs/14session/A.HRC.14.24.Add6.pdf>
- UNGA, 2006, A/61/122/Add.I. *In-Depth Study on All Forms of Violence against Women: Report of the Secretary General*, 6 July. <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N06/419/74/PDF/N0641974.pdf?OpenElement>
- UNGA, 1993, A/RES/48/104. *Declaration on the Elimination of Violence against Women*, 20 December. <http://www.refworld.org/docid/3b00f25d2c.html>
- UNGA, 1979, A/RES/34/180. *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women*, 18 December. <http://www.refworld.org/docid/3b00f2244.html>
- UNGA, 1966. *International Covenant on Civil and Political Rights, in the United Nations, Treaty Series*, Vol. 999, 16 December. <http://www.refworld.org/docid/3ae6b3aa0.html>
- UNGA, 1952, A/RES/640(VII). *Convention on the Political Rights of Women*, 20 December. <http://www.refworld.org/docid/3ae6b3b08.html>

- UNGA, 1948, 217 A (III). *Universal Declaration of Human Rights*, 10 December. <http://www.refworld.org/docid/3ae6b3712c.html>
- UN Population Fund (UNFPA), UNHCR, UNICEF et al. (n.d.). *Gender-Sased Violence Information Management System*. <http://www.gbvim.com/what-is-gbvims/>
- UN Security Council (UNSC), 2010. S/2010/608. *Seventh report of the Secretary-General on the United Nations Integrated Office in Burundi*. 30 November. <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/burundi%20s-2010-608.pdf>
- UNSC, 2000. S/RES/1325. *Resolution 1325 on Women and Peace and Security*, 31 October. <http://www.refworld.org/docid/3b00f4672e.html>
- UN Women, (n.d.). "Glossary of Terms from Programming Essentials and Monitoring and Evaluation Sections." *Virtual Knowledge Center to End Violence against Women and Girls*, <http://www.endvawnow.org/en/articles/347-glossary-of-terms-from-programming-essentials-and-monitoring-and-evaluation-sections.html>
- UN Women, (n.d.). *Final Project Report: Support to Sudanese Women's Effective Participation in the 2010 Elections*.
- UN Women, 2015. *Summary Report: The Beijing Declaration and Platform for Action Turns 20*. <http://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2015/02/beijing-synthesis-report>
- UN Women, 2015a. *A Framework to Underpin Action to Prevent Violence Against Women*. <http://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2015/n/prevention-framework>
- UN Women, 2012. *Violence against Women Prevalence Data: Surveys by Country. Compiled by United Nations Women*, December. http://www.endvawnow.org/uploads/browser/files/vawprevalence_matrix_june2013.pdf.
- UN Women and Centre for Social Research, 2014. *Violence against Women in Politics: A study conducted in India, Nepal and Pakistan*, India. <http://iknowpolitics.org/sites/default/files/vawip-report.pdf>
- UN Women/Marco, Derrick, 2011. *A Toolkit for Managing and Preventing Political Violence against Women (PVAW) in Africa*. Unpublished.
- UN Women /Sen, Purna, 2016. "Global Perspectives on Violence against Women in Politics," presentation at National Democratic Institute for International Affairs' #NotTheCost: Stopping Violence against Women in Politics Conference. March, New York.
- UN Women, UNDP and International Telecommunication Union, 2015. *Cyber Violence against Women and Girls: A World-Wide Wake-Up Call. Report by The UN Broadband Commission for Digital Development Working Group*. http://www2.unwomen.org/-/media/headquarters/attachments/sections/library/publications/2015/cyber_violence_gender%20report.pdf?v=1&d=20150924T154259
- UN Women et al. 2017. *Electoral Gender Based Violence Training Facilitators Manual, adapted draft working manual*. Unpublished.
- UN Women Pakistan, 2016. *Creating an Enabling Environment for Women's Political Participation: Ending violence against women in political and electoral processes*. Unpublished.

- United States of Agency for International Development (USAID), January 2013. "Best Practices in Electoral Security: A Guide for Democracy, Human Rights and Governance Programming." https://www.usaid.gov/sites/default/files/documents/2496/Electoral_Security_Best_Practices_USAID.pdf
- USAID, March 2010. "Electoral Security Assessment: Bangladesh, Zimbabwe, and Colombia." <http://41pylqn86jp37e3n04us8vqq.wpengine.netdna-cdn.com/wp-content/uploads/2003/01/Creative-Elec-toral-Threat-Assessment-Pilot-Version-Final.pdf>
- USAID, 2010. *Electoral Security Framework, Technical Guidance Handbook for Democracy and Governance Officers*. July. <https://www.usaid.gov/sites/default/files/documents/1866/1-Electoral-Security-Framework.pdf>
- Wafa, Dawood, 2004. "Blast Kills 2 Female Poll Workers in Afghanistan." *Reuters*, 27 June. www.arabnews.com/node/251634
- Wanyeki, L. Muthoni, 2008. "Lessons from Kenya: Women and the Post-Election Violence." *Feminist Africa*, http://agi.ac.za/sites/agi.ac.za/files/fa_10_standpoint_2.pdf
- Winrock International, 2001. *Prevention of Domestic Violence and Trafficking in Humans, Training Manual*. Kyiv, Ukraine. <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?rep=rep1&type=pdf&doi=10.1.1.216.5682>
- World Health Organization (WHO), 2009. "Why engage men in the fight to end violence against women and girls?" http://apps.who.int/gender/topics/why_engage_men/en/index.html
- WHO, Department of Reproductive Health and Research; London School of Hygiene and Tropical Medicine, and South African Medical Research Council, 2013. *Global and regional estimates of violence against women: prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence*. http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/85239/1/9789241564625_eng.pdf
- ZESN, 2015. *Policy Brief: Challenges in Attaining Gender Balance in Elections in Zimbabwe*. <http://www.zesn.org/wp-content/uploads/2016/10/policybrief.pdf>

“ Bu kılavuz, seçimlerde kadınlara yönelik şiddet sorununa odaklanmaktadır. Şiddeti azaltmak ve kadınların siyasi haklarını kullanabilmesini sağlamak amacıyla çeşitli eylem önerileri sunmaktadır.

”